

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

IDA BRETTEVILLE-PLUM

IDA BRETTEVILLE-PLUM

MINDEBLADE

VED

ANE OG CARL BRETTEVILLE-PLUM

Trykt som Familiemanuskript
i 50 nummererede Eksemplarer.

Nr. 48

Naar vi har bestemt os til at lade disse Mindeblade trykke, da er Grunden den, at vi har ønsket at sætte vor elskede Datter et varigt Minde. —

Vi har dog ogsaa haft for Øje, at der maaske en Gang i kommende Tider kunde være en ung Pige af vor Slægt, der ligesom lille Ida fandt Vejen til sin Herre og Frelser, Jesus Christus, og som da vilde være glad for at læse om Ida og hendes Død. —

København den 17. December 1932.

Ane og Carl Bretteville-Plum

Salige er de rene af Hjertet —

Matth. 5-8.

*Gud er Kjærlighed, og hvo som
bliver i Kjærlighed, bliver i Gud,
og Gud i ham.*

1. Johs. 4-16.

26. April 1931.

orsdag den 17. December 1914 Kl. 9¹/₄ Aften blev vor lille Pige født i Randers, i vort kære Hjem paa Tøjhushavevej No. 18, 1ste Sal. — Da jeg første Gang saa hende, laa hun og smilte til mig med sine store, blaa Øjne. Lige fra sin Fødsel var hun saa forunderlig hvid og skær, og de Ansigtstræk, vi elskede hendes Liv igennem, traadte allerede da tydeligt frem, den lille fine Næse med den buede Linje og Ansigtet med dets skønne Oval. —

Hvor var vi lykkelige for hende. Men fra sine første Dage var hun svagelig, og Lægen erklærede, at hun var meget sart; vi levede da ogsaa i stadig Bekymring for at miste hende. —

Jeg husker den første Juleaften; Døren stod aaben fra Spisestuen, hvor der stod et lille Juletræ, ind til Soveværelset, hvor Ane og vor lille Pige laa; det var den første Juleaften, som Ane og jeg oplevede sammen, og Gud havde givet os saa vidunderlig en Skat i Julegave. — Vi sang Julesalmen, som Moder¹ og Fader² sang med min Broder³ og mig i mit Barndomshjem: »Glade Jul, dejlige Jul, Engle dale ned i Skjul — — —«. I Julegave gav jeg min kære Hustru

¹ Ida Emma Joséphine f. le Normand de Bretteville, f. 14. 11. 1836, d. 25. 4. 1886.

² Kgl. Agent Frederik Plum, f. 24. 5. 1835, d. 22. 8. 1905.

³ Thorvald Sophus Bretteville Plum, f. 10. 10. 1876, Medindehaver af Firmaet N. M. & F. Plum, Assens.

blandt andre Smaating en Juleplatte med Billedet af en Kirke; fra de høje Kirkevinduer straalér Lyset ud over Sneen, og i Forgrunden ser man et Træ med en mægtig Krone. Paa Bagsiden af Platten havde jeg skrevet: »Til min elskede Hustru, første Juleaften i vort eget Hjem, da vor lille Pige var 7 Dage gammel.« Nu hænger Platten i lille Idas Værelse. —

Da vi frygtede for, at vor lille Pige ikke kunde taale at blive bragt i Kirke, blev hun hjemmedøbt. Daaben fandt Sted i vort Hjem den 27. Januar 1915 Kl. 12, til Stede var foruden Præsten kun Ane og jeg. Sognepræst Geismar¹ døbte hende, og Ane bar hende. Hun blev døbt med Navnene

ANE IDA EMMA JOSÉPHINE

og hun blev saaledes opkaldt efter sin egen Moder og efter min forlængst afdøde gode og kærlige Moder. Ved Daaben var hun iført en Daabsdragt, som min Svigerinde² Ingrid havde broderet til hende, og en lille Hue, som havde været anvendt ved min Broders og min Daab. —

Ane og jeg har, naar vi var borte fra hinanden, skrevet til hinanden som Regel hver Dag, og disse Breve fra min kære Hustru er mig en værdifuld Skat. Det første Brev, jeg har fra Ane efter Idas Fødsel, er af 7. Januar 1915, altsaa endnu inden Ida var døbt.

Det lyder saaledes:

»Vi har tilbragt en meget stille Søndag og tænkt paa Dig og længtes efter Dig hele Tiden, baade Lillepige og jeg har savnet Dig meget. Vi var ude at køre, og jeg var tidlig oppe for at sy Kørepose til Bitten, og den blev hun puttét i. Du kan tro, hun saa morsom ud med det lille kære Ansigt pippende frem af den store Hætte; men hun var yderst tilfreds med det Hele, og hun sov udmærket, mens

¹ Eduard Geismar, senere Professor ved Universitetet; han havde viet os i Sct. Mortens Kirke d. 22. 2. 1914.

² Ingrid Bretteville Plum f. Hvenegaard, f. 7. 7. 1878.

vi kørte. Vi var i Tøjhushaven og tilbage ad Udbyhøjvej, og jeg tror, det har bekommet hende vel. Hun var meget sulten, da vi kom hjem; men hun kaster desværre endnu stærkt op, hver Gang hun har spist. For Tiden sover hun, thi hun har slet ikke sovet de foregaaende 3 Timer — —.«

Samme Vinter maatte vi rejse til København med lille Ida, da hun var meget svag; vor Læge i Randers, Dr. Fabricius, som vi iøvrigt satte Pris paa baade som Læge og som Menneske, mente, at det var bedst, at hun kom under Behandling af en Specialist.

En af de sidste Dage i Januar Maaned foretog vi Rejsen med direkte Damper fra Randers. Det var i de Dage en streng Vinter med meget haard Frost; med Besvær arbejdede Skibet sig gennem Isen i Randers Fjord, og over Kattegat og særlig ned gennem Øresund avancerede vi kun langsomt, baade af Hensyn til Minefaren og paa Grund af den sammenpakkede Is. —

Vi tog ind paa Hotel Terminus, hvor min Barndomsven, Dr. Johs. Brandt-Jørgensen efter min Opfordring besøgte os og undersøgte lille Ida. Efter hans Raad blev Ane og Ida indlagt paa Dronning Louises Børnehospital under Professor Monrad, og senere for min Hustrus Skyld blev de indlagt paa Lukasstiftelsen under Professor Kaarsberg. I den Tid, Ane og Ida maatte opholde sig i København, viste Johs. Brandt-Jørgensen sig som min trofaste Ven fra gamle Dage; han blev ogsaa Ane en hjælpsom Ven, og saa længe lille Ida levede, var han hendes kærlige og omsorgsfulde Læge. —

Efter at Ane og Ida var indlagt paa Børnehospitalet, viste det sig snart, at Ane var saa medtaget, at ogsaa hun maatte gaa til Sengs.

Et Brev af 6. Februar 1915 slutter Ane med følgende Ord:

»Jeg haaber, Du maa have en nogenlunde rar Søndag; vi vil tænke paa Dig hele Dagen. Lille Ida laa netop hos mig i Dag, da Dit Brev kom, og saa havde vi det saa rart, kan Du tro; vi gemte os rigtig ind til hinanden, medens vi læste Fars Brev; ja, det er vor bedste Time paa Dagen, og mange

Gange om Dagen læser vi Dit Brev, det er vor eneste Trøst — — —.«

I et Brev af 17. Februar 1915 fortæller Ane, som den Gang var flyttet til Lukas-Stiftelsen, om et Besøg, hun har haft af en af mine Tanter. Det havde da vist sig, at denne Tante kendte den gamle Pastor Otto Møller i Gylling, som havde døbt Ane. Ane skriver om dette Besøg:

»Hun spurgte, og jeg fortalte om Gyllingnæs. Jeg fortalte om Bedstefar¹ og om det gamle Hjem, og hvor meget jeg holdt af det, af den gamle Hytte og af Skoven; og hun syntes som jeg, at der var dejligt; ja, det vil sige, jeg synes jo ikke, at der paa hele Jorden er et Sted, der kan sammenlignes med Gyllingnæs, men jeg elsker ogsaa den Plet, den gemmer for mig de skønneste Minder, mine dejlige, lyse Barndomsminder om Bedstefar og Bedstemor² og alle de andre; det hele staar for mig nu i en Glans af Sommer; men jeg kan slet ikke sige med Ord, hvad det er, jeg mener og føler, naar jeg tænker paa den Tid, paa de Dage, — hvor var de smukke og dejlige; ja, naar jeg tænker paa min Barndom paa Gyllingnæs, saa føler jeg en inderlig Taknemmelighed.

Nu skal jeg holde op med at tale om Gyllingnæs, for ellers tror Du nok, at jeg ikke tænker paa Dig; — men der var saa dejligt — — — .« — — — — og samme Brev: »Lille Ida vilde ikke sove før, og saa tog jeg Dit Billede og satte det ned i Vuggen i det ene Hjørne, og saa sagde jeg til hende: »Nu skal lille Ida pænt sove, for ellers blir Far ked af det, og Mor kan jo heller ikke skrive til Far, naar Du skriger«, og saa var det saa morsomt, for hun tav stille med det samme, og nu sover hun godt, mens Du passer paa hende — — —.«

¹ Wilhelm Pedersen, Fisker, Gyllingnæs, f. 30. 11. 1841, d. 2. 7. 1905.

² Ane Pedersen, f. Jensen, f. 17. 5. 1849, d. 17. 8. 1930.

Ane skriver til mig:

»Tak for Dit Brev i Dag og for Dine varme, kærlige Ord. For lille Ida skal Du ikke være urolig, hun fejler ikke andet, end hun er dygtig forkælet, og det er desværre hendes Moder, der har gjort hende forkælet — — —. Vi har det dejligste Foraarsvejr her i Dag, straalende Solskin, høj lyseblaa Himmel; jeg har været henne ved Vinduet, og nede i Anlæget ved Kirken (Sct. Johs. Kirken) er det allerede begyndt at pippe, og jeg længes efter at slippe ud. Nu med Foraaret vaagner min stadige Længsel efter Skoven, efter at plukke de første Skovmærker og de første blaa Anemoner, de kommer nemlig før de hvide. Du! hvor jeg længes efter den Lugt af Skoven og Havet, hvor Skoven gaar helt ned til Havet. Det er vi afskaaret fra i Randers. — Paa denne Tid kan man godt finde Skovmærker; kan Du huske Østrup og Udsigtshøjen og det smukke Dige rundt om Skovkanten med alle de hvide Skarntyder og de mange forskellige Træer med lige saa mange Farver i grønt, som der var Træer. — Jeg husker det den Grundlovsdag, — og alle de smaa, gule Smørblomster paa Udsigtshøjen og den røde Bosse¹ og Drengene ved Dammen, den vaade Aftensmad, Køreturen hjem og den dejlige Tur gennem Skoven fra Anløbsstedet til Skovfogedhuset. Kan Du huske det alt sammen, hvor var det dejligt! og hvor var vi glade! Jeg sidder og smiler ved Tanken om Turen; — skal vi gøre den om i Aar igen! tænk, saa har vi Ida med os, og saa er hun saa stor, at hun kan se og glæde sig over Blomsterne. Iaar kunde jeg sagtens spadsere til Østrup, det vilde ligefrem være en dejlig Tur, tænk hvor Vejen dertil er smuk. Nu skal Du faa en smuk lille For-

¹ Koen.

aarsvise¹, som jeg engang har læst, jeg tvivler ikke om,
Du vil finde, den passer:

»Gøgeurt, Troldurt, smilende smaa!
Kom frem, naar Majsolen kalder.
I Skoven dufter Violerne blaa,
dér nikker de fine Konvaller.

Engblomme, Engdronning, Nellikerod,
spring ud, det er Foraarstide.
Til Pinse blev Luften saa lun og god,
og alle Vinde saa blide.

Anemone, Skovstjerne lysende hvid!
Pynt op mellem Bøgenes Stammer.
Alverden staar smykt mod Midsommertid
som et eneste Brudekammer.

Valmue, Volverlej, Vinrosers Flok!
Til Juni ved jeg, I kommer.
I ventes med Længsel, I bringer nok
den dejlige, lyse Skærsommer.«

Synes Du om det? Jeg synes, det er kønt.
Vi hilser Dig kærligt, begge Dine to Piger

Ida og Ane.«

De sidste Dage af Opholdet i København boede Ane og Ida hos Dr. Johs. Brandt-Jørgensen, som havde været saa venlig at indbyde dem.

I et Brev af 2. Marts 1915 skriver Ane bl. a.:

»Lille Ida har jeg jo sagt Dig Besked om først i Brevet, syg er hun vist ikke, men hun har faaet for lidt at spise

¹ Anna Baadsgaard: »En Hustru«, Pag. 19. Det sidste Vers har Ane digtet lidt om.

altsaa, og saa maa vi være lidt forsigtige med hende; Monrad mente, at hun i det Hele er en Smule sart. Det vigtigste for hende er Regelmæssighed, rigelig og passende Næring, kort sagt, hun maa omgaas varsomt, men ellers mente Monrad ikke, hun fejlede noget, og hun skulde nok blive stor og stærk, naar jeg nu blev helt rask, og hun fik nok at spise. Jeg var meget glad for den Samtale; han gav sig god Tid til at tale med mig, saa jeg rigtig kunde faa lettet mit Hjerte. Rigtig alvorligt syg havde hun heldigvis ikke været, men — betonede Professoren — »Ro, Regelmæssighed og rigelig Ernæring — saa bliver hun et dejligt Barn«. — Jeg haaber, dette vil berolige Dig og glæde Dig, og saa kommer vi, saa snart Dr. Brandt-Jørgensen slipper os løs, men nu vil han indøve dette nye med os og saa se Resultatet. — — — Jeg kommer ikke senere hjem end Søndag Morgen. Ida sover om Dagen og holder mig vaagen om Natten, men jeg finder mig i det »med Taalmodighed, der var en bedre Sag værdig« — siger Professor Kaarsberg.« —

Paa min Fødselsdag den 11. Juli 1915 blev Ida fremstillet i Sct. Mortens Kirke. Blandt hendes Faddere var Anes Forældre¹, min Brother Thorvald og min Svigerinde Ingrid, min Stifmoder, Agentinde Catharine Plum² og Dr. Brandt-Jørgensen. I Daabsgave fik Ida, blandt andre Kærlighedsgaver, af Thorvald og Ingrid et Guldkors i Guldkæde, — det Smykke, som gennem hele hendes Liv var hende

¹ J. P. Hansen, Funktionær ved Aarhus Gasværk, f. 19. 11. 1870, og Johanne Hansen f. Pedersen, f. 6. 8. 1870.

² Catharine Plum f. Christiansen, f. 16. 11. 1854, d. 14. 1. 1923. Hun kaldtes af os Mama.

kærest, som hun bar paa sin Konfirmationsdag og ved hver højtidsfuld Lejlighed; — i de sidste Maaneder af sit Liv bar hun det bestandig, og det hang paa hendes Bryst den Dag, da Flammerne slog op om hende.

I den følgende Tid blev lille Ida raskere, syntes vi, hun trivedes godt, og det var lykkelige Aar for os i vort lille Hjem i Randers — trods Verdenskrigens Rædsler, som knugede vore Sind, og trods vor Ængstelse for, hvorledes det Hele skulde udvikle sig for os og vort Hjem. Solen skinnede ved Sommertid og ved Vintertid ind til os gennem de gule Gardiner i Dagligstuen, og lille Ida med de lyse Krøller krøb omkring paa det store røde Gulvtæppe. —

Undertiden paa Sommersøndage lejede vi et Enspænderkøretøj, og saa kørte Ane og Ida med mig som Kusk til Østrup, det yndige Sted, som ligger godt en Mil fra Randers, og som vi naaede, efter at Hesten møjsommeligt havde slæbt os op ad en stejl Bakke. — Ved Udkanten af Skoven var et gammelt Bindingsværks Skovfogedhus, hvor man kunde faa Vand paa Maskine og Kaffe med Sandkage. Foran Huset var der en lille Have med Stikkelsbær-, Ribs- og Solbærbuske, og bagved den i det stærkt bakkede Terrain var en aaben Plads med enkeltstaaende, store Træer med mægtige Kroner. Herfra var der Udsigt over de milevide Engstrækninger, hvor Aaen og Fjorden snor sig i brede Bugtninger ud imod Havet. — Vi havde altid Mad med, som Ane omhyggeligt havde smurt og pakket i en lille Kurv, og fandt vi saa en hyggelig Plet, en ensom Bænk med Udsigt over Engene, hvor vi kunde sidde uforstyrret, eller vi lejrede os i Græsset med Ida mellem os, da følte vi os saa lykkelige. —

Familien Heerfordt, Johannes Heerfordt, hans elskelige Hustru, Betsy, f. Heger, og deres tre Børn, Jørgen, Steffen og Annelise, var vore bedste Venner i Randers, og gennem alle Aarene siden da har de trofast bevaret deres Hengivenhed for os, og de har vist deres kærlige Følelser for os tre, Gang paa Gang, i Glæde og i Sorg, Annelise var omtrent paa Alder med Ida, og Drengene nogle Aar ældre; mange skønne Minder knytter sig til vort Samvær med dem, Minder fra vore hyggelige Hjem og fra Udflugter, vi foretog sammen til

Østrup, Fussingø eller til Fladbro og Clausholm. Mangen en Sommeraften, naar Dagens Arbejde var forbi, cyklede Ane og jeg med Johannes og Betsy Heerfordt ad Vejen forbi den lille, hvide Hornbæk Kirke ud til Fladbro Kro, hvor vi spiste Smørrebrød i den smukke Have ved Gudenaen, og i Skumringen, naar Taagerne stod tæt over Engene, kørte vi tilbage til Randers. —

Baade ved Sommertid og ved Vintertid kom jævnligt de kære Bedsteforældre fra Aarhus for at besøge os. Anes Forældre kom snart til ogsaa at staa mit Hjerte nær, ikke alene paa Grund af Anes Kærlighed til dem, og fordi lille Ida, saa snart hun kunde skønne den ømme Kærlighed, hvormed de omfattede hende, gengældte denne Kærlighed med sin barnlige, sin umiddelbare Hengivenhed, med den ejendommelige stærke Varme, der prægede hendes Væsen fra hun var en lille Pige; — men ogsaa fordi jeg lærte dem at kende som gode, ærlige Mennesker med Hjertet paa rette Sted. — Om Sommeren deltog Bedsteforældrene i vore Ture til Østrup, og om Vinteren spadserede vi sammen i »Tøjhushaven«. Jeg mindes Juledage, hvor Ane trak lille Idas Barnevogn gennem den høje Sne i »Tøjhushaven«s Gange, og Bedstefar troligt hjalp til med at skubbe den fremad. —

Om Idas første Besøg i Bedsteforældrenes Hjem i Aarhus skriver Ane i et Brev af 17. November 1915 bl. a. følgende:

»Ida og jeg ankom vel og i god Stand herhjem til Far og Mor, der blev glade for at se os, og Far blev ganske overrasket, da han ikke vidste, at vi vilde komme. Nutten har det godt, er nu i brillant Humør, hun har kørt frem og tilbage paa Bordet, trimlet sig paa Gulvet og har i det Hele faaet sig en glimrende Legekammerat i Far. Idamor er nu i Seng og sover godt ovenpaa den bevægede Dag. Selv befinder jeg mig udmærket, naar undtages min Længsel efter Dig.«

Ida kendte indtil sin sidste Dag ikke bedre Venner i Verden end Bedstefar og Bedstemor.

Vi mindes Bedsteforældrenes første Julebesøg i Randers, da de i 1915 kom rejsende til Juleaften, da min elskede Ane første Gang pyntede Hjemmets Juletræ. —

Og jeg husker Sommerdage, da Ida var et Par Aar gammel; Ane og hun gik mig i Møde, naar jeg kom hjem fra Banken, jeg ser hende for mig, den lille elskede Pige, forsigtigt trippende afsted ved Anes Haand med en stor, bredskygget Blondehat over det lyse Haar, og altid var hun i straalende Humør —, hendes dejlige, blaa Øjne smilte til mig, saa snart hun saa mig.

Anes Forældre boede den Gang i Aarhus, paa Sct. Pauls Kirkeplads, ligeoverfor Kirken; og lidt udenfor Byen havde de lejet en Havelod, hvor de om Sommeren opholdt sig i al deres Fritid. Denne lille Lejlighed og den frodige, hyggelige Have holdt Ane meget af, og for lille Ida blev Bedstefars Have et barnligt Eventyrland. —

Fra Opholdet i Aarhus i Sommeren 1916 skriver Ane i et Brev af 15. Juli bl. a.:

»Allerførst Ida, hun har det udmærket. Vi er blevet installeret i den Stue, jeg før har haft, og Far og Mor er flyttet ind i det gamle Soveværelse. Vi har været i Haven i Dag, og Ida var henrykt, men hun kalder stadig paa »Far«, naar hun ser en Herre nærme sig — —.«

Søndagen den 16. Juli tilbragte jeg i Aarhus sammen med mine to kære Piger og Anes Forældre. Jeg lejede en Landauer — det var altsaa før Bilernes Tid var rigtig begyndt —, det var endnu i de Tider, da man kendte og elskede Vejenes Idyl. Vi kørte en herlig Tur, vor første Udflugt til den ældgamle Mølle i Moesgaards Skov, ved den lille Mølledam, hvorfra Vandet plasker ned over Sluseværket i Bækken, den samme Skovtur, som vi foretog i Aar, Søndag den 31. Juli — for sidste Gang. —

Da Ane hin Aften kom hjem efter at have fulgt mig til Banen, skrev hun bl. a. til mig:

Randers 1917.

»Tak for i Dag, det var en yndig Dag, vi havde sammen. Jeg var saa ked af, at Du maatte rejse i Aften, men det var jo nødvendigt. Jeg er lige kommen hjem, jeg var her allerede 9¹/₄ — — —. Ida sover godt, og hun er saa rød-mosset af Turen i Dag. Jeg tror nu, at hun har godt af den Luftforandring og det daglige Ophold i Haven. Nu haaber jeg, at det skal blive godt Vejr, og saa drager vi afsted om Morgenen tidlig og vender hjem om Aftenen. Du skal se, Du kan slet ikke kende Ida igen, naar hun kommer hjem til Randers — —.«

OG DEN 17. JULI SKREV ANE:

»I Dag har vi tilbragt hele Dagen i Haven og haft det dejligt. Ida har moret sig saa storartet, og hun bliver saa dygtig til at staa og gaa, saa det er en ren Lyst. Der kom et heftigt Regnskyl ved Middag (12—3), men ellers har det været det yndigste Vejr. Klokken var 8¹/₂, inden vi naaede hjem — — —.«

DEN 18. JULI SKREV ANE:

»Vi har haft en yndig Dag ude i Haven. Du kan ikke forestille Dig, hvor lille Ida nyder det, hun sover, spiser, drikker, leger, saa det er en Lyst, en ren Nydelse at se hende; hendes smaa Hænder er helt mørkebrune af Solen, og det er mine da med. Ida vil slet ikke hjem om Aftenen, og om Morgenen, naar hun vaagner, er det første, hun kræver at faa »Mamma dernede« og komme ud at køre; jeg faar ikke Fred for hende, før jeg begynder at klæde hende paa, og saa vil hun have Overtøj paa med det samme; jeg veed slet ikke, hvad det skal blive til, naar vi kommer hjem. Hun er forfærdelig sød og klog — — —. Far og Mor forkæler hende ganske frygteligt, hun faar alt, hvad hun beder om — — —. Ida kalder stadig paa Far.« —

Det blev igen Efteraar og Vinter, med Storm og Regn piskende mod vore Vinduer, med Taage og Gus fra Fjorden, med Ælte og Snesjap i de snævre Gader og med stadige Forkølelsesanfald og dermed følgende hyppige Lægebesøg af Dr. Fabricius, vor kære og deltagende Ven. —

Saa kom Julen, vor sidste Jul i Randers — hvad vi dog ingenlunde tænkte os den Gang. — Bedsteforældrene kom rejsende, og med dem kom rigtig Julestemningen op i vort Hjem. De kære Bedsteforældre har i alle Aarene siden da — undtagen et Aar, da de var forhindrede paa Grund af Sygdom, tilbragt Julen hos os tre; men i 1916 var der Juleglæde i vort Hjem paa Tøjhushavevej. Bedstefar

og Bedstemor stod sammen med os om vor lille Skat, som for første Gang kunde fryde sig over det dejlige Juletræ, som Ane havde pyntet; og Flammerne fra de mange Julelys spejlede sig i Idas smilende Øjne. —

Under Sommeropholdet i Aarhus 1917 skrev Ane til mig den 12. Juni bl. a.:

»Det har været en dejlig Dag, vi har været i Haven hele Dagen, og Stumpen morede sig brillant. Nu skal vi op at sove, og saa skal vi tidlig op i Morgen. Jeg tænkte paa Dig, da vi spiste til Midag, jeg vilde gerne have hilst paa Dig, min Ven. Ida har spurgt efter Dig flere Gange — —.«

DEN 13. JUNI, ONSDAG AFTEN:

»I Dag har Ida og jeg for første Gang været ude at bade. Du skulde lige have set Stumpen, hun var saa henrykt for at komme i Vandet, hun sad paa min Arm og pjaskede med Arme og Ben; da hun havde været i Vandet et Øjeblik, tog vi hende op, men hun vilde ned til mig igen og »fømme«. Resten af Dagen har vi tilbragt i Haven, hvor vi har spist baade Frokost, Middag og Aftensmad. Ida er saa yndig og sød, hun skriver selv en Hilsen. (Med ført Pen staar der) Kærlig Hilsen til lille Far fra Ida og Mor Ane.«

Det var altsaa Idas første Badetur; — ganske vist havde hun allerede Aaret før gjort Bekendtskab med det store Hav; det var en Sommerdag, da hun med sin Mor og Bedstemor laa paa Strandbredden i Nærheden af Aarhus; hun laa og legede med sin lille Blikspand og Skovl og gravede i Sandet, medens Ane var fordybet i en Bog. Uden at Ane havde lagt Mærke til det, var det lille Væsen

krøbet helt ud i Strandkanten, hvor hun nu sad og lod de rislende Bølger skvulpe op omkring sig, medens hun, pjaskvaad som hun var, henrykt greb efter Bølgerne med sine smaa Hænder. —

Lille Ida kom til at elske Havet, og det blev hendes kæreste Sommerfornøjelse, lige til hendes sidste Dage, at boltre sig i Bølgerne; sine første Svømmetag lærte hun, tror jeg nok, da vi i 1924 tilbragte vor Ferie i Abbazia ved Adriaterhavet. —

DEN 14. JUNI 1917 SKREV ANE BL. A.

»Som jeg sagde Dig, har vi det begge udmærket og befinder os storartet, navnlig Ida, der er blevet en ren Viking til at gaa i Vandet. Hendes første Tanke, naar hun vaagner, er at komme i Vandet; hun er helt vild paa det Punkt. Jeg haaber da, vi kan ses paa Søndag, ellers bliver det saa trist, synes jeg . . .«

Senere paa Sommeren var Ane og jeg i Besøg hos min Broder og Svigerinde i Assens. Til den 26. Juli havde de arrangeret en større Skovtur efter gammeldags Former og Dimensioner til Aakrog Bugt og Frederiksgave, de Steder, der for alle os derovre fra staar vore Hjerter nær, fyldte som de er med Minder fra vor Barndoms og Ungdoms Dage. Det var et herligt Sommergejr, og i den gladeste Skovtursstemning samledes vi om Vognene, der holdt forspændte i min Broders Gaard. Just som vi skulde køre, kom der et Brev til mig, det var fra Straffedommer Budtz paa Frederiksberg, som den Gang var Næstformand i Frederiksberg Bank; han meddelte mig, at jeg enstemmigt var valgt til Direktør i Frederiksberg Bank. Jeg tror nok, jeg tør regne den Dag for en af de skønneste i Anes og mit Liv. —

Den 1. October 1917 tiltraadte jeg Stillingen som Direktør i Frederiksberg Bank.

Det var med Vemod, vi forlod Randers, dør hvor vi havde haft vort første lykkelige Hjem, og hvor Ida var født; men lykkelige og skønne Minder knytter sig dog ogsaa til de første Aar her i Byen, hvor det lykkedes mig, under Anerkendelse af det samlede Bank-

raad, at arbejde Banken op fra en ubetydelig Forstadsbank til en Bank af anseelig Størrelse, som i vide Kredse nød Anseelse paa Grund af sin Soliditet. —

Og skønne Minder knytter sig ogsaa til vor første Lejlighed her i Byen, Frederiksberg Allé No. 27, hvor lille Ida voksede op, og hvor vi i Aarenes Løb samlede om os en Kreds af Slægt og Venner. —

Ganske vist var Idas Helbred langt fra tilfredsstillende; men efter Lægernes Udtalelser var vi dog stadig af den Opfattelse, at hun vilde komme sig med Aarene, og der var det forunderlige ved lille Ida, at hun aldrig klagede sig eller — hvad man vilde finde rimeligt, da hun blev ældre — beklagede sig over sin Sygelighed; altid — selv som lille Pige — søgte hun trods Sygdom og Sygeleje — undertiden i uge- og maanedsviis, at være glad og smilende, at holde Humøret oppe hos Mor og Far. Naar vi spurgte hende, hvordan hun havde det, svarede hun næsten altid: »Jeg har det godt«, og det var hende meget imod at blive ynket. — Naar Lægen havde penslet hende i Halsen eller givet hende anden ubehagelig eller smertefuld Behandling, rakte hun ham altid bagefter Haanden og sagde Tak til ham paa sin elskelige Maade. Det var ikke noget, hun havde lært, at hun burde gøre; det var et spontant Udslag af hendes lille varme Hjertes Taknemmelighedsfølelse overfor ethvert Menneske, som hun havde Indtryk af nærede Godhed og Hengivenhed for hende. I sine sidste Leveaar led hun undertiden af Bylder, som Lægen maatte skære i og behandle, saaledes at det i høj Grad maatte smerte hende, men hun tog det altid med fuldstændig, med overlegen Ro og klagede sig aldrig. Som det vil fremgaa af Beskrivelsen af lille Idas sidste Sygeleje, gik hun ind i Døden med samme Tapperhed, med samme Frimodighed, som hun havde vist os som Barn, som havde kendetegnet hende i hendes korte Liv. —

I et Sommerferiebrev fra Aarhus af 19. Juni 1918 skriver Ane bl. a.:

»Ida og jeg har det godt, vi lever fuldstændig herude i Haven, vi tager herud om Morgenen, saa snart vi har drukket The, og kommer hjem om Aftenen ved 7–8 Tiden. Vi har Komfur eller Ildsted, som vi koger Mad paa, og saa har vi alting herude, saa vi lever et fuldstændigt Fri-luftsliv, noget der i høj Grad tiltaler Ida; i Øjeblikket er hun beskæftiget med at trække Radiser op til Aftens-maden, og bagefter skal hun hjælpe Bedstemor med at vaske dem, og hun hjælper med at plukke og pille Jord-bær, og dække Bord og vaske op. Naar vi kommer herud om Dagen, faar hun straks sin gamle Kjole paa og et For-klæde, og saa faar hun Lov at tumle sig, saa galt hun vil, og Du kan tro, hun morer sig. Naar det er Regnvejr, har hun sin gamle Trøje paa, for inde vil hun ikke være — i hvert Fald meget nødig.« —

DEN 20. JUNI 1918.

»Ida har faaet en hel Del mere Farve i sine blege Kinder, og hendes Appetit er vokset stærkt, ligesom hun ogsaa spiser med Lyst. Vi har lige spist til Aften, og nu gaar hun og vander Roser og Urtetøj, det er hendes Speciale. I Dag var vi ved Stranden en Times Tid, og det morede hende ogsaa, og hvis det kunde blive godt Vejr en Dag, vilde vi tage til Silistria, men endnu har det destoværre været Bygevejr hver Dag og lidt køligt, og derfor har vi heller ikke kunnet bade — — —.«

DEN 21. JUNI 1918:

»Til Din Trøst meddeler jeg Dig, at Ida og jeg begge har det godt i alle Maader, vi bliver forkælede ud over alle Grænser og er begge fuldstændig raske og sunde. Jeg fik

i Morges Telegram fra Betsy¹, om jeg vilde ringe op omg.; det gjorde jeg, og hun ønskede saa, at jeg skulde komme Lørdag Aften eller Søndag Morgen, og jeg rejser altsaa Lørdag Aften og bliver i Randers til Tirsdag Aften antagelig — —. Jeg vil saa hver Dag staa i Forbindelse med Aarhus, saa jeg kan holde dig à jour med alt, hvad angaar Ida.«

DEN 22. JUNI 1918:

»Desværre er det daarligt Vejr, saa jeg tror ikke, at jeg faar megen Fornøjelse af »Petrine«² i de Dage, jeg tager til Randers; det havde jeg ellers glædet mig til. Det vil ogsaa være forfærdeligt at køre rundt paa alle de kendte Steder uden Dig; jeg har rent ud sagt ikke Mod til det, og Tøjhushavevej tør jeg ikke tænke paa, jeg tør ikke gaa derned, det vilde være forfærdeligt ikke at kunne komme ind i det gamle Hjem, i de kære Stuer, hvor vi dog var saa lykkelige; ja, ærlig talt, kære Carl, jeg er alt andet end modig ved Tanken om min Randerstur; havde jeg bare Dig, tror jeg, det vilde være lettere for mig igen at se det tabte Paradis, hvor vi levede vore første Aar sammen, hvor lille Ida er født — — — jeg græder ved Tanken om alle disse svundne lykkelige Timer, som aldrig mere vil komme igen. — Som Du ser, er jeg ikke meget modig, men jeg vil tænke paa lille Ida og paa Dig, for vi tre hører jo sammen og har hverandre endnu som den Gang, og det er jo det, der er det vigtigste. Nu ved Du altsaa, at Du hele Dagen og hele Tiden, medens jeg er i Randers, vil være i mine Tanker — — —.«

RANDERS 25. JUNI 1918:

»— — — Jeg har alligevel været en Tur nede igennem Tøjhushaven og Tøjhushavevej og Niels Ebbesensgade; men

¹ Fru Heerfordt, vor kære Veninde fra Randers-Tiden.

² Vort Navn til Anes Cykle.

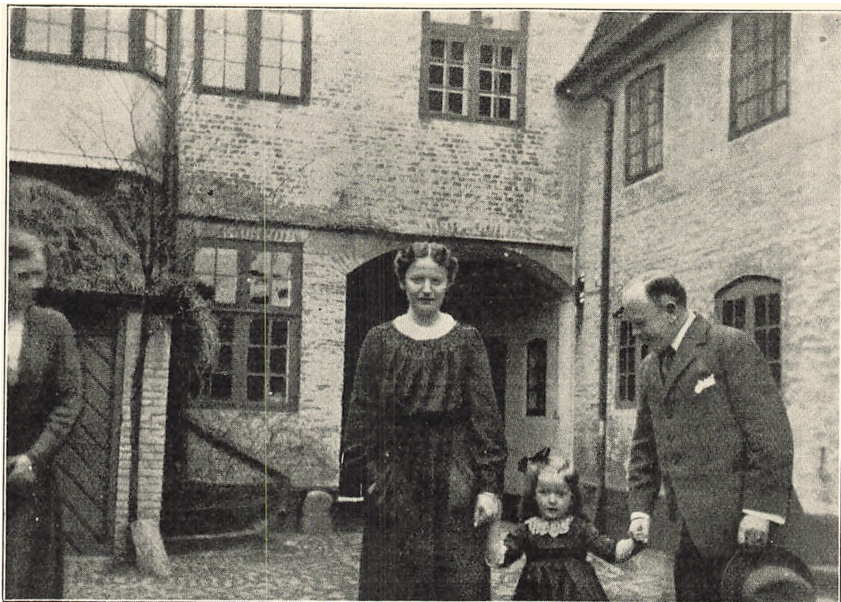
ak, hvor forandret! Det gjorde mig saa ondt at skulle gaa forbi den lille Trappe, at jeg nu var lukket ude, og at det Hjem, jeg elskede, nu beboes af Fremmede — — — jeg tror ikke, at jeg nogensinde vil holde saa meget af Frederiksberg Allé, som jeg gjorde og gør endnu af de smaa Stuer paa Tøjhushavevej, og nu kan jeg slet ikke forstaa, at jeg ikke har mere at gøre dèr, — den Vandring dèr forbi vort kære, gamle Hjem gjorde mig saa hjerteontd. I Tøjhushaven var jeg nede ved vor Bænk under Lindetræet og den under det gamle Træ, helt nede ved Renden, og jeg tænkte paa alle de Gange, vi to har gaaet med hinanden i den gamle Park, sommetider glade og til andre Tider nedtrykte og kede af det, — men altid med hinanden — — —.«

Ane og Ida kom hjem til København til den 11. Juli, for at vi tre kunde fejre min Fødselsdag sammen. Nogle Dage efter rejste vi til Assens, hvor vi tilbragte en behagelig Tid, ca. 14 Dage, hos min kære Broder og Svigerinde. Lille Ida, der altsaa da var 3¹/₂ Aar gl., var straalende lykkelig, hun nød alle de nye Indtryk, der væltede ind over hende, naar hun løb omkring i Haven ved Dammen, i den store Toft med alle Brædestablerne og i Gaarden, hvor der den Gang altid var mange Heste og Vogne, og hvor der var saa meget nyt at se paa. Ved senere Besøg i Assens, da hun blev lidt ældre, lærte hun rigtig at elske de Steder derovre, som for mig staar i Mindets Glans fra mine gyldne Barndomsdage. — Hun lærte der sine to Fættre at kende, Arne¹ og Preben², som hun inderligt elskede med sit trofaste lille Hjerte, — som hun sendte sin sidste kærlige Hilsen, kort før Dødsenglen bar hende bort til Gud Faders Rige. —

Fætter Arne, som hun altid raabte til ham, var hendes store Legekammerat, han viste hende rundt paa alle de interessante Steder i Gaarden, i Toften, i Haven; han tog sig af hende paa Køreture

¹ Carl Arne Christian Frederik Bretteville Plum, f. 21. 8. 1903.

² Preben Thorvald Paul Bretteville Plum, f. 31. 8. 1906.

Assens 1918. Farbror Thorvalds Gaard, til venstre Tante Ingrid.

i Omegnen, han bar hende paa sine Skuldre over de fugtige Veje og Stier gennem Moseanlægget med den lille Skov ved Kaals Mølle-dam. — Da senere Fætter Arne som Student og i sin Soldatertid boede et Aarstid her i København, var han en stadig og kær Gæst i vort Hjem; lille Ida var lykkelig, naar han kom, jublende modtog hun ham, den store kære Fætter, og naar hun var syg, sad han tit ved hendes Seng og underholdt hende; — lille Ida har betroet os mere end en Gang, hvor god Fætter Arne var mod hende, og hvor meget hun holdt af ham. —

Og min kære Brodersøn Preben kom ganske naturligt til at staa vort Hjem nær under sin 7aarige Studietid; man kan vist godt sige, at han af Ane og mig blev betragtet og behandlet som en Søn af Huset, — for lille Ida blev han næsten som en kær, stor Broder. Allerede fra hans første Studenterdage beundrede vi ham i hans Bestræbelse for altid at tilegne sig en objektiv og retfærdig Bedøm-melse af ethvert Forhold, han blev stillet overfor, og vi glædede os

over den ideelle Stræben, som vi havde Indtryk af ogsaa dannede Grundlaget for hans medicinske Studium. — Uadskillelig fra Preben var i hine Aar hans store, brune Taske med Bøger og Hæfter; — selv naar han sammen med min Broder Daniel, som var hans Husfælle, var indbudt til selskabeligt Samvær, havde han Tasken med; — der kunde jo dog maaske gives en ledig Stund, hvor han kunde se sit Snit til at dykke ned i Studierne. — Naar Ane og Ida var syge, var Preben opofrende ved sine Besøg, og mange Gange har han, allerede som Student, med Kærlighed og Omsorg taget sig af dem begge. — For lille Ida tror jeg nok, at Fætter Preben stod som et sjældent Menneske, og da han blev forlovet og senere gift med Edel¹, overførte Ida sin Kærlighed ogsaa til hende. —

Foruden sine Fætre lærte Ida ved sine første Besøg i Assens min Stifmoder, min kære »Mama«, at kende. Hun boede den Gang i sin Villa i Udkanten af Toften ved Præstegaardsalléen sammen med min Søster Emma.² Ligesom Mama, da Ane første Gang kom til Assens, straks modtog hende med sand Kærlighed og Fortrolighed, til Trods for at Ane den Gang var hende ganske ukendt, saaledes modtog hun nu lille Ida med inderlig Hjertelighed som sit kære Barnebarn, og hun forstod i den Grad at vinde Idas Hjerte, at Ida kom til at holde meget ogsaa af sin Bedstemor i Assens, og hun havde altid Mamas Billede staaende paa sit Skrivebord.

I Erindringen om Idas Barndomsbesøg i Assens maa jeg blandt meget andet mindes hendes barnlige Henrykkelse over Farbror Thorvalds smukke Køretøj med de store brune Heste med det skinnende Seletøj og Kusken Hans Simon; endnu i de sidste Aar mindedes hun undertiden med Glæde sine Køreture med Hans Simon, den Fryd hun havde følt, naar hun havde faaet Lov til at sidde ved Siden af ham paa den høje Buk og køre rundt i Byen eller i Omegnen. —

Det havde i nogen Tid været bestemt, at Ane og Ida i Sommeren 1918 efter Opholdet hos min Broder i Assens skulde feriere en

¹ Edel Bretteville Plum f. Wendelboe-Jensen, f. 11. 7. 1904.

² Emma Anthonie Plum, f. 4. 12. 1894; g. m. Forpagter af Vejløgaard Johannes Pedersen, f. 14. 1. 1892.

Uges Tid paa Thorø hos min Fætter Kay Plum¹ og hans Hustru Malvina, f. Thiele².

En Gang sidst i Juli var jeg rejst tilbage til København, og i et Brev af 31. Juli skrev Ane til mig:

»— — — Jeg skal hilse Dig meget fra dem allesammen, specielt fra Thorvald og Ingrid. Nu skal vi saa til Thorø i Morgen, Thorvald har været saa sød og venlig at ordne alt for mig angaaende Overfarten og alle Aftaler med Kay, saa nu tænker jeg, det glider let. Thorvald vil efter Vejret enten sejle mig derover med »Fox« eller køre mig til Thorøhuse³. — Jeg har været paa Visit hos Forpagter Hvenegaard⁴, Mama, Moster Ann⁵, Onkel Georg⁶ og Frederik⁷ — —. Ida har det godt, hun erklærer haardnakket, at hun ikke vil rejse fra Tante Ingrid, naar vi ikke skal rejse hjem til Far i København, hun vil ikke til Thorø; hun siger, at saa kan jeg rejse, saa bliver hun her hos Tante Ingrid og Farbror Thorvald. —

THORØ 3. AUGUST 1918:

Ane skriver:

»Jeg er nu installeret her paa Øen, og de to første Dage har været dejlige, Solen har bagt, og vi har badet og nydt den dejlige Luft. — — Jeg skal hilse Dig fra Ingrid; jeg var i Byen i Dag med Malvina for at proviantere, og jeg gik saa op for at hilse paa dem, d. v. s. Ingrid, for i Aftes

¹ Kay Munk Plum, Medindehaver af Firmact N. M. & F. Plum, Assens, f. 3. 10. 1878; g. m. ² Malvina f. Thiele, f. 23. 10. 1882.

³ Fiskerleje, hvorfra der er Overfart til Thorø.

⁴ Christian Michael Hvenegaard, fhv. Forpagter af Frederiksgave, f. 8. 8. 1846, d. 9. 7. 1922; g. m. Marie Mariane f. Brandt, f. 14. 2. 1853.

⁵ Min Stifmoders Søster, Frøken Johanne Christiansen, f. 5. 5. 1853.

⁶ Pens. Amtsstuefuldmægtig Georg Krag, Assens.

⁷ Boghandler i Assens Fred. Plum, f. 12. 12. 1880.

sejlede »Fox« til Ilum¹ med Thorvald, Arne, Preben m. fl. og i Eftermiddag kommer »Bæse«², og saa tager hun og Ingrid ogsaa til Ilum — — —. Ida var meget ked af at skilles fra Tante Ingrid; da vi gik i Land paa Thorø, og Ingrid ikke gik med, græd hun fortvivlet og forlangte at komme i Seng, hun var fuldstændig utrøstelig. Nu har hun imidlertid nogenlunde forsonet sig med det Hele her og nyder Tilværelsen, d. v. s. Stranden og Badene, Kørne og Grisene.«

THORØ 6. AUGUST 1918:

Ane skriver:

»— — — Jeg havde det udmærket hos Din Broder, baade han og Ingrid var umaadelig rare og gode mod Ida og mig, og jeg var meget glad for at være dèr. Jeg taler hver Dag med Ida om Dig, og vi er enige om, at vi snart skal hjem til »lille Far« igen. Du aner ikke, hvor vi begge længes efter Dig, hver Aften tænker vi paa Dig og siger Godnat til lille Far — — —.«

THORØ 8. AUGUST 1918:

»— — — I Dag er det gamle Forpagter Hvenegaards Fødselsdag, og jeg har i den Anledning sendt et Telegram fra os alle tre. Jeg sender Dig her nogle Billeder, som jeg selv har taget; jeg synes, det er saa morsomt at knipse »Stumpen« af, og hvis Du ikke synes, det er for meget, vil jeg bede Dig give mig saadan et lille Apparat i Fødselsdagsgave, det morer mig saa umaadelig at have det, og det er meget billigt i Brug — — —.«

Under Opholdet i Assens havde »Onkel Georg«, pens. Amtsstuefuldmægtig Georg Krag, min afdøde Faders bedste Ven, som boede i den gamle Willemoesgaard, inviteret Ane til med Ida at bo nogle

¹ En Ø, som ligger Syd for Helnæs, hvor min Broder har en Villa.

² Frøken Hedvig Jungersen.

Dage hos sig, naar Opholdet paa Thorø var sluttet. Han havde i mangfoldige Aar været Amtstuefuldmægtig i Assens, og baade unge og ældre Medlemmer af vor Slægt stod i det hjerteligste Venskabsforhold til ham og hans Søn, Skibsmægler Mouritz Krag, som paa den Tid opholdt sig paa et Sanatorium. Allerede fra mine unge Dage har jeg haft den Lykke at nyde godt af Onkel Georgs Venskab, et Venskab som han kærligt overførte paa Ane og Ida; — saaledes skrev han paa et Julekort til Ane til vor første Jul: »Jeg føler Trang til at sende Dem min kjærligste Julehilsen, ja Gud give Dem en god og velsignet Fest ved Deres trofaste, kjære Husbonds Side og med Deres søde lille Pige i Deres Arm, Gud bevare hende, — den skønneste Julegave — ikke sandt! Hils min Ven, den kjære Carl, og godt Nytaar for dem alle 3. Lev vel, jeg forbliver Deres hengivne gamle Ven G. Krag.«

Ane har om Opholdet hos Onkel Georg i Sommeren 1918 skrevet følgende: »Under Idas og mit Besøg hos Onkel Georg viste han os den største Kærlighed og ogsaa Glæde over, at vi boede hos ham. Han og hans gamle Pige, Stine, vidste ikke alt det gode, de vilde gøre for os. Det var jo under Krigen med de mange Restriktioner m. H. t. Mad, men det var saa rørende at se, hvor de begge forkælede os i enhver Henseende. Vi boede i et af de morsomme gamle Værelser paa 1ste Sal ud mod Gaarden, og om Morgenens tidlig kom Onkel Georg ind for at se til os; som de fleste gamle Mennesker sov han ikke meget og var tidlig vaagen. Saa snart han havde klædt sig paa, kom han ind til os for, som han sagde, det var ham saa svært at vente, til vi vaagnede, med at fortælle os, hvor glad han var over at have os som Gæster. Saa sad han dér, den kære gamle Mand, ved Siden af Sengene, med Solen skinnende ind over det smukke, hvide Haar og talte kærligt og muntert spøgende med os. Selvfølgelig kunde Stumpen, der ogsaa var en Morgenfugl, ikke sove igen, og Resultatet var, at vi maatte staa op og klæde os paa, saa snart Onkel Georg var gaaet. Vi gik saa ned i de hyggelige, gammeldags Stuer til ham, og han hilste os med den største Glæde. Naar vi havde spist Morgenmad, hvad der tog Tid, for vi snakkede

alle tre, gik vi en Morgentur med »Naso«, det var Onkel Georgs gamle, sorte Hund. Derefter læste vi Aviser, gik Smaature i Toften og paa Gaden; men vi kom aldrig ret langt, da der stadig var nogen, vi skulde snakke med. Efter Middag Kl. 12 hvilede Onkel Georg sig et Par Timer; Kl. lidt før tre drak vi Kaffe i den lille, yndige Have, der den Gang var i Willemoesgaarden, med mange Blomster og Slyngplanter op ad den gamle gulkalkede Bindingsværksmur. Fra en saadan Eftermiddag husker jeg en morsom lille Episode. Kornforretningens Kontorer havde Vinduer ud til Willemoesgaarden, og i de aabne Vinduer hang Frederik¹ og et Par andre af de unge Mennesker, de lo og snakkede med os, og blandt andet opfordrede de forgæves Onkel Georg til, at han skulde invitere dem til at drikke Kaffe med os, det hele gik med megen Munterhed og Snak; da pludselig forsvandt til min og Onkel Georgs store Forbavselse de unge Mennesker fra Vinduerne — som revet bort af en usynlig Haand; et Øjeblik efter saa vi Thorvalds højtidelige, alvorsfulde Profil passere forbi Vinduerne, og Onkel Georg og jeg morede os kosteligt, og ikke mindst, da Thorvald nogle Minutter senere sluttede sig til os og inviterede os paa en Eftermiddagskøretur. Naar vi havde spist til Aften Kl. 6¹/₂, gik vi undertiden ud at spadsere eller aflagde Besøg hos Thorvald og Ingrid eller hos Mama, og ellers morede vi os hjemme. Onkel Georg lod Naso springe over en Stok og gøre mange andre Kunster for at fornøje lille Ida; og naar hun saa ved 8 Tiden var i Seng, saa spillede Stine paa Mundharmonika, og Onkel Georg og jeg dansede, og senere spillede vi Whist, som Onkel Georg holdt meget af, eller vi lagde Kabaler. Vi havde det saa hyggeligt og yndigt i den gamle Willemoesgaard hos Onkel Georg, og vi følte hele Tiden, at vi var omgivet af den oprigtigste Kærlighed og Hengivenhed.« —

¹ Min yngre Broder Frederik, f. 10. 2. 1896; han var den Gang ansat i Firmaet i Assens.

Sommerens gode Resultater for Anes og Idas Helbred svandt hurtigt bort, da de var kommen hjem til København, og det blev Efteraar og Vinter. Ida var næsten uophørlig syg, saa snart den ene Bronchitis var vel overstaaet, tog den næste fat, og i Foraaret 1919 blev Ane ogsaa alvorlig syg. Det blev derfor nødvendigt for dem begge at komme paa Landet og i længere Tid leve i landlig Ro for at søge at vinde Kræfterne tilbage. En Del af Juni Maaned boede de hos Anes Forældre og fra 15. Juli ved Faxe Ladeplads, i et Pensionat hos den elskværdige Frøken Gudme. For at Ane kunde faa størst muligt Udbytte af Opholdet ved Faxe Ladeplads, havde vi formaaet Frøken Minna Giørtz, der den Gang var Privatsygeplejerske, til at ledsage Ane og Ida og særlig tage sig af Ida. I Løbet af Vinteren havde vi lært Frk. Giørtz at kende, da hun i længere Tid havde hjulpet os under Anes Sygdom. Det Bekendtskab, der den Gang stiftedes, udviklede sig til et hjerteligt Venskab; Frk. Giørtz har i de mange Aar siden da trofast taget Del i vort Hjemms Begenheder, Glæder og Sorger, vi kan med Sandhed sige, at hun blev vort Hjemms Veninde. —

I et Brev af 19. Juni 1919 fra Aarhus skriver Ane bl. a.:

»Vi har det godt, Vejret er dejligt, og i Dag var vi ude at bade (14°), Ida nød det, jeg kunde næsten ikke faa hende op, hun vilde blive dernede ligesaa længe som jeg, men det turde jeg ikke give Lov til, da det var det første Bad i Aar; men hun er meget optaget af, at hun skal bade igen i Morgen og af, at hun skal have en Badehætte til Haaret, da hendes dejlige Haar i Dag blev ganske vaadt som Følge af hendes Svømmeøvelser. Du kan tro, hun saa sød ud i sin lille blaa Badedragt, alle Badegæsterne var optaget af hende, da hun skulde i Vandet, vistnok i Forventning om stort Skraal, men det var der ikke Tale om, Ida marcherede stolt ned i Vandet uden at fortrække en Mine, og det første, hun sagde, var: »det er dej — dejligt Mor!« Jo, baade Bedste og Mor var meget vigtige af Idapigen.« —

Efter at vi tre havde fejret min Fødselsdag sammen her, rejste saa Ane og Ida til Faxe Ladeplads, og den 16. Juli 1919 skrev Ane bl. a. til mig:

»I Dag er det koldt og blæsende, saa skal vi formodentlig spille Bridge hele Dagen, det gjorde vi den første Dag, jeg var her, det keder mig. — Ellers gaar det rigtig godt, jeg er bestandig sammen med Larsens¹ og deres Venner, naar netop undtages Maaltiderne; de kommer herop og henter os, naar vi har spist. Vi gaar i Seng Kl. 9 — Du kan tro, det er herligt — og staar op Kl. 9. — Nu har Ida faaet den Parasol, hun ønskede sig, og hun er vildt henrykt for den. Hilsen fra Frk. Giørtz.« —

FAXE LADEPLADS 18. JULI 1919

»Egnen er meget smuk og minder fuldtud om Frederiksgave ved Assens, Skoven ligger lige herved, gaar helt ned til Stranden, — og alle Markerne med levende Hegn; her er aldeles vidunderligt, og vi har den pragtfuldeste Udsigt fra vor Altan. Du kan tro, jeg er meget glad for at være her; jeg har det jo vidunderlig rart, baade Ida og jeg nyder hvert Minut. Ida synes jo, det er et herligt Liv, og Frk. Giørtz er henrykt for hele Menagen. Efter Frokost gaar vi til Stranden og bader, og Ida leger i Sandet og smider Sten i Vandet, — det er en hel Fest at se hende, hun er bleven helt mørkebrun paa sin lille krumme Næse og ser i det Hele saa frisk og rask ud.« —

¹ Vore kære Venner, Grosserer Vald. Larsen og hans elskværdige Hustru og Døtre boede samtidig paa Pension »Solvang« ved Faxe Ladeplads.

Faxe Ladeplads.

Atter næste Aar, 1920, var Ane og Ida i Faxe Ladeplads hos Frk. Gudme, og de begyndte deres Ophold dør allerede i Maj Maaned. Vi havde paa den Tid i Huset en lille Wienerpige, som hed Ada, hun var en udmærket Legekammerat for lille Ida, og hun fulgte med Ane og Ida til Faxe Ladeplads. I et Brev af 11. Maj 1920 skriver Ane:

»Vort Værelse vender mod Øst, saa vi har den dejligste Morgensol; den vækkede mig Kl. 5 i Morges, jeg vendte mig om paa den anden Side, og dør laa Stumpen og sov, og lidt efter var der en næsvis Solstraale, der ramte hende paa hendes Øjne og lille Næse, der har faaet de sødeste

smaa Sommerfregner, og det varede jo ikke længe, før den unge Dame slog et Par store blaa, lidt søvnige Øjne op, og i samme Øjeblik, hun havde set, at jeg var vaagen, saa gik jo ogsaa Munden paa hende — om vi skulde op, om Pigen snart kom med The, for hun var skrupsulten. Da vi saa havde ligget og sludret til Kl. 6^{1/2}, stod vi op og var helt paaklædt, da Pigen kom med Theen. Hele Formiddagen har vi været ved Stranden, og nu hviler de to unge Damer sig, Ida sover, Ada lader, som om hun sover; jeg har lovet at spadserere en lang Tur med dem ud i Skoven i Dag. Ida har det storartet og er kommen til at se glimrende ud; vi var i Aftes en bedaarende Tur ind over Land, Ida vilde finde »det Sted, hvor Solen gaar i Seng« — —.«

FAXE LADEPLADS 9. JUNI 1920:

»Igaar havde vi en aldeles henrivende Dag, rigtig Sommer, om Formiddagen var vi i Haven, og efter Frokost spadserede vi langs Stranden en temmelig lang Tur; vi holdt Hvil paa en dejlig lille Odde og spiste Chokolade, og Børnene samlede Bunker af Sten og Muslingeskaller. Paa Turen hjem gik vi gennem Vemmetofte Skov, der var vidunderlig skøn, og dér glemte Børnene Muslingeskaller og Sten for alle de smukke Blomster, som de naturligvis maatte have nogle af. — Ida er meget glad og stolt over, at hun faar Brev fra Dig, igaar var hun aldeles uimodstaaelig, — en af Damerne her spurgte, om hun maatte se det Kort, Du havde sendt hende med et Billede af »Pierrot«; jo det maatte hun, men hun maatte ikke vende Kortet om og se, hvad Far havde skrevet, for det var kun til lille Ida ganske alene.« —

FAXE LADEPLADS 24. JUNI 1920:

»Du kan tro, vi havde Blus herude i Aftes; da vi blev klar over, at det var Sct. Hans Aften, saa slæbte vi — Bade-

gæsterne — gammelt Kvas og Planker og Pæle sammen til et stort Baal, det blev en mægtig Bunke, og saa sølede vi det Hele ind med en Flaske Petroleum og stak Ild paa det. Naada hvor det blussede, flere Alen op i Luften, og udover Vandet stod Flammerne, smukke, rene Flammer, alt det gamle Brænde fattede op som Papir — Du kan tro, det var smukt. Jeg var Brandmajor og antændte Baallet, saasom jeg var den, der havde været ivrigst. Vi slæbte en stor Tørvekurv med Kvas ned paa Stranden, og en af Herrerne bar de store Pæle og saadan noget ned. Børnene fik Lov at være oppe for at se det, de havde jo ogsaa slæbt deres Bidrag dertil, og de morede sig storartet. Da Kl. var 10, var vi færdige, og saa gav Frk. Gudme Sct. Hans-Kaffe med Kager, saa vi havde en meget fornøjelig Aften. I Morges, da jeg stod op, gik jeg i Vandet med det samme, og Ida, det lille Pus, vaagnede jo op og vilde med, og det fik hun Lov til; saa gik vi begge to i Vandet, men kun i 2 Minutter, for Vandet var temmelig køligt, og saa halede vi op i Huset igen; Ida blev puttet ned i sin Seng i 10 Minutter og fik en Kop varm The, før hun blev klædt paa.«

Min Sommerferie 1920 tilbragte jeg sammen med mine kære to Piger. Den 3. Juli rejste vi til Fanø, hvor vi dog kun opholdt os tre Dage, da Vejret var slet med Regn, Blæst og Kulde, Hotellet var miserabelt, og der var næsten ingen Badegæster. — Opholdet paa Fanø gav dog Anledning til, dels at vi fik et morsomt Billede af Ane og Ida efter Badet, lige nede ved Strandkanten mellem Badevognene, og dels til en Spadseretur med lille Ida, da det en Gang var Opholdsvejret mellem Byerne. Vi to gik en lang Tur langs Strandkanten mod Syd, hvor vi naturligvis forgæves søgte efter Rav; — Ida løb og fandt Muslingskaller, det var en rask Tur, Havet stod med hvide skummende Bølger ind over Stranden. —

Fra Fanø tog vi over Ribe til Tønder. I Ribe, hvor vi ikke før

havde været, morede det os at gaa rundt i de hyggelige, gamle Gader og Stræder, og vi var enige om, at Domkirken var den skønneste Kirke, vi endnu havde set, — vi var helt oppe i Taarnet, hvorfra der er en pragtfuld Udsigt over det flade Landskab med de store Engstrækninger; — Ane bar lille Ida paa sin Ryg ned ad de mange Trapper. — I Ribe besøgte vi Overlæge Nielsen og hans elskværdige Hustru, Fru Mathilde, en Søster til Brødrene Brandt-Jørgensen. Vi blev hos dem modtaget med den største Venlighed og gammeldags Gæstfrihed, og Overlægen paatog sig endog — uden Hensyn til sin kostbare Tid — at vise os omkring i Byen. —

Vi var i Tønder paa »Genforeningsdagen«, og Ida var henrykt over at se Dragonerne komme ridende i Galauniform med de blanke Hjelme og under fuld Musik. I Tønder saa vi den herlige gamle Kirke med de skønne Glasmalerier, der giver Rummet et eget højtidsfuldt Præg i den dæmpede Belysning, og som sammen med de mange andre religiøse Malerier fremkalder den særlige Stemning, som man kender fra gamle katholske Kirker. —

Over Graasten, Sønderborg og Faaborg tog vi til Assens, hvor vi hos min kære Broder og Svigerinde tilbragte Resten af min Ferie paa den behageligste Maade. — Den store Genforeningsfest med Kongens Ridt over Grænsen faldt paa min Fødselsdag den 11. Juli. Da hele Familien med Sommergæster i den Anledning tog over til Slesvig, tilbragte Ane, Ida og jeg Dagen i Ro. I min Rejse-Dagbog har jeg skrevet:

»Vi vaagnede i det dejligste Solskin; Ane og lille Ida bragte mig deres kærligste Lykønskning og deres Gaver, Ida gav mig en lille Æske fra Fanø. — Vi havde den Dag hele det store Hus for os selv. Kl. 10 gik jeg i Kirke, og derefter gik jeg ud paa Kirkegaarden til mine elskede Forældres Grav. — Efter Frokost kørte vi sammen med Mama en Tur i Char-à-banc'en. Vi kørte over Sønderby til Frederiksgave og derfra til Aakrog Bugt, hvor Ane og Ida badede. Derfra kørte vi til den minderige Skovriderbolig for at besøge min kære gamle Farbroder Carl, som

modtog os med aabne Arme. Vi sad paa Bænkene foran Huset, dør hvor min Broder og jeg sammen med Farbror Carl og Tante Dagmar og vore afdøde Forældre saa mange Gange i vor Barndom har siddet og beundret den dejlige Udsigt over Markerne til Slotsparken. — Om Aftenen gav Thorvald og Ingrid Middag for os i Pavillonon i Assens Skovanlæg.« —

I August Maaned tog Ane og Ida til Aarhus, bl. a. for at fejre Anes Mors Fødselsdag. —

Den 17. December 1920 fyldte Ida 6 Aar. Hun var en yndig lille Pige, hendes lyse Haar var bundet op i en Silke-Sløjfe over hendes Isse, og i gylden Overflødighed bølgede det ned over hendes Hals og Skuldre; hendes Øjne var dybe og blaa som Havet en Sommerdag, og straalende glad smilte hun til alle Mennesker, der havde et venligt Ord til hende; altid syntes hun tilfreds og lykkelig — selv naar hun var syg. — Tidlig fik hun Indtryk af sit svage Helbred, tidlig har det dæmret for hende i hendes barnlige Bevidsthed, at hendes lille Tilværelse ikke formede sig som hendes smaa Veninders. Hun lærte tidlig at betragte sin legemlige Svaghed næsten som en nødvendig Tilskikkelse; — og selvom hun undertiden, da hun blev ældre, da hun naaede Alderen omkring de 15—16 Aar, den Alder, da Ungdomslivets Lyst og Herlighed vælder ind over de Unges Sind, — selvom hun da, naar hun Gang paa Gang blev bundet til Sygelejet, afskaaret fra at tage Del i Livet derude, som hun dog elskede, — bedrøvet kunde udbryde: »jeg bliver saamænd aldrig rask«, — saa laa der dog deri langt mindre et Udtryk for Utaalmodighed end en sorgfuld Yttring fra det bekymrede Sind. Da var hun allerede kommen saa vidt, at hun kunde gøre disse Ord til sine: »De Kristnes Trængsler er deres Adelsmærke.«

¹ Dyrslæge Carl Plum, f. 12. 6. 1842, d. 23. 2. 1927, g. m. Dagmar f. Langkilde, f. 18. 5. 1853, d. 17. 4. 1911.

Ved Ørnereden 1921.

Fra et Foraarsbesøg i Aarhus 1921 skriver Ane i et Brev af 1. Maj:

»Vi har været en dejlig Tur ude i Dag, vi tog en af de smaa Kapervogne og kørte til Ørnereden; i Løbet af Eftermiddagen spadserede vi hele Vejen tilbage til Aarhus. Ida har moret sig nede ved Stranden og har plukket Blomster, som hun elsker. Det har været et pragtfuldt Vejr, varmt og med Solskin fra i Morges Kl. 8. Vi har savnet Dig og talt kærligt om Dig.« —

Ved Ørnereden 1921 med Bedstefar og Bedstemor.

I Sommeren 1921 foretog Ane og jeg en Rejse til Rhinen og Syd-tyskland. I min Rejse-Dagbog har jeg den 7. Juni 1921 bl. a. skrevet:

»Selvom det var svært for os at tage den Beslutning at tilbringe den største Del af Ferien uden vor lille Ida, saa syntes vi dog, at vi burde benytte det gunstige Tidspunkt, da Anes Moder kunde komme og være hos Ida under vor Fraværelse. Det er straalende Sommervej; Kl. 9,50 kørte vi fra Frederiksberg Allé til Jernbanestationen, Anes Moder og Ida var med; den lille Pige stod paa Perronen og

holdt Bedstemor i Haanden, og da Toget satte sig i Bevægelse, græd hun, medens hun vinkede til os — vor dejlige, kære Pige! — Jeg sagde til Ane, at det skulde blive sidste Gang, vi rejste fra Ida i vor Ferie.«

Det blev det for saa vidt ogsaa —, lille Ida kom i de følgende Aar til at rejse med os vidt omkring, og det at have hende med kastede for os Glans over vore Ferierejser. I Taknemmelighed tænker vi nu tilbage paa alt, hvad hun var for os i hine skønne Dage, paa alle de kære Rejseminder, da vi med hende, vor elskede Datter, fik Lov til at se en lille Del af den dejlige, fremmede Verden. —

Under det sædvanlige August-Besøg i Aarhus i 1921 skrev Ane i et Brev af 4. August:

»Ida var meget sørgende i Aftes, da Damperen var sejlet (fra København), og da hun havde bedt sin Aftenbøn, sagde hun til mig, om vi ikke skulde bede Vor Herre om at passe godt paa Far, og saa bad hun: »Kære Gud! pas godt paa lille Far«; da hun havde bedt, græd hun. Hun har flere Gange i Dagens Løb udtalt min Tanke ved at sige, at hun længtes efter Far.« —

I min Rejse-Dagbog fra 1922 staar der:

»Som jeg ifjor begyndte min Dagbog med at udtrykke vor Bedrøvelse over at rejse fra vor lille Pige, kan jeg iaar give Udtryk for min Glæde over, at jeg kan rejse baade med Ane og vor kære lille Ida. Hun har det meste af Vinteren skrantet, og da jeg heller ikke har været rask og trænger til Varme og Ro, bestemte vi, at vi vilde tilbringe Ferien i Udlandet, borte fra alle daglige Bekymringer og Besværligheder, dels i Schweiz og dels i Tyskland.

»Ane og jeg sidder nu her i vort Hjem i Hjørnestuen (Frbg. Allé 27), efter at lille Ida er bragt til Sengs. Bordet flyder med Rejsebøger etc. Min kære gamle Onkel Thorvald¹ har lige ringet til os for at sige Farvel, han har ogsaa sendt os nogle af sine gode Bøger. Han talte kærligt til Ane og mig om alle de Trængsler, Vor Herre har sendt over vor Slægt; men hans faste Tro var, at Gud, trods al vor Synd, vilde hjælpe os over de svære Tider. Gud give det. — Mine Tanker er i særlig Grad hos min kære Broder i Assens og alle hans. — Tante Helga² ringede os ogsaa op; hun talte med Begejstring om Schweiz og nævnte særlig Wengen i Nærheden af Interlaken, hvor hun havde tilbragt en behagelig Tid. — Vi havde i Dag Bankraadmøde; alle Bankraadets Medlemmer var særdeles venlige mod mig.« —

»Paa Jernbanestationen købte vi Jordbær og Kirsebær til lille Ida. Jeg havde den store Glæde, at da vi havde faaet os anbragt i Kupéen, viste sig pludselig i Kupédøren en Assistent fra Banken, som i Anledning af min Fødselsdag overbragte mig to pragtfulde Rosenbuketter, den ene fra Personalet i Hovedsædet, den anden fra to af de Assisterter, der har arbejdet under mig i Randers.

Vi har nu spist Middag paa Færgen; Ane og Ida gaar ude paa Promenadedækket, Østersøen ligger spejlblank — og det er Ferie. — Da vi fik Warnemünde i Sigte, bad Ida, om hun maatte laane min Kikkert, hun vilde gerne se, »hvordan Tyskland ser ud«. — Vi opbevarer et Billede af hende, hvor hun staar paa Dækket med min store Kikkert for Øjnene og opmærksomt betragter det ukendte Land.«

¹ Min Farbroder Grosserer Thorvald Plum, f 26. 3. 1844, d. 6. 9. 1923.

² Grosserer Th. Plums Hustru f. Secher, f. 6. 1. 1858, d. 17. 4. 1925.

Rejsen gik over Hamborg og Frankfurt til Basel. Da vi kørte op foran Hotellet i Basel, stod Dr. Brandt-Jørgensen foran Indgangen og modtog os. Sammen med ham rejste vi den næste Dag til Luzern, hvor vi boede nogle Dage og foretog Udflugter til Rigi, Brunnen etc. Da vi en Dag gik gennem den middelalderlige, lukkede Bro med de mange gamle Inskriptioner og Malerier, købte vi dør en Fjerpynt til lille Idas Rejsehat, som klædte hende saa kækt, og som hun var meget glad for; den opbevarer vi nu blandt vore andre smaa Minder om vor lille Datter. — I Luzern tog vi Afsked med Dr. Brandt-Jørgensen. Med den elektriske Bane kørte vi tre den pragtfulde Tur over Sct. Gotthard til Locarno. Vi glædede os over den pludselige Forandring i Temperatur og Vegetation, da vi kom Syd for Alperne; i Locarno var der mildt, ja næsten sydlandsk varmt, og da vi den første Aften spadserede paa Promenaden ved Lago Maggiore var der saa lunt og stille, ikke en Vind rørte sig. Vi viste lille Ida Himmelhvælvingen, som vi saa den over Bjergene og langt ud over Søen med de utallige, blinkende Stjerner, — og alle Lysene, der efterhaanden tændtes op ad Bjergenes Sider, medens Bjergene selv var indhyllet i Mørke. — Fra Locarno tog vi paa Udflugter op i Bjergene, til Bignasco, nær ved Gletchergrænsen, og med den stejle Bjergbane kørte vi op til det bekendte gamle Munkekloster »Madonna del Sasso«. Med sine Søjlegange ligger det højt oppe i Bjergene, knejsende over dybe Bjergkløfter; dør købte vi Krucifix og Rosenkrans, og med lille Ida beundrede vi fra Klosters Søjlegallerier Udsigten over Locarno og Lago Maggiore med de fjerne paradisiske Øer. —

Fra Locarno rejste vi til Interlaken. Her tog vi ind paa »Hotel du Nord«, som ligger for Enden af »Höhe Weg«, ved Alléen, som fører til Lauterbrunnen og videre gennem Dalene til de høje Bjerge. Hotel du Nord er et hyggeligt, gammelt Hotel med grønne Persienner for Vinduerne, med brede Stenfliser i Gangene i alle Etager, og i Dørene til Gæsteværelserne er der store Jernklinker af en morsom gammeldags Konstruktion. I den smukke Have plasker et lille Springvand paa den grønne Plæne, og ud til Haven ligger de aabne

„Tyskland i Sigte 1922“.

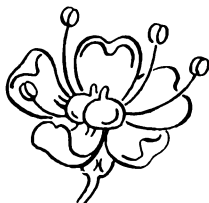
Verandaer med Borde og Kurvemøbler til Hotellets Gæster. — Gennem mange skønne Minder, baade fra denne første Rejse og fra senere Besøg, føler vi os knyttede til Interlaken, til det gamle Hotel, til Veje og Stier i Omegnens Bjerge og til den prægtige Kurpark, hvor Ida som lille Pige morede sig over det berømte store Uhr, som med den største Gartnerkunst er arrangeret i et af Parkens Bede, og som nøjagtigt viser Tiden, medens smaa Skovtrolde slaar Time-slagen paa en Klokke. Vi havde et Par Værelser paa 1ste Sal, der vendte ud mod Haven og Springvandet, og naar vi om Morgenens lukkede Altandøren op, saa vi ud over alle Havernes Træer, og bagude rejste sig de hvide Tinder »Jomfruen«, »Munken« og de andre

sneklædte Bjerge. — Til vort første Besøg i Interlaken knytter sig et lille Minde om Ida. Da vi den første Aften sad i Spisesalen, blev der gjort opmærksom paa, at der netop den Aften laa et rødgyldent Skær over de sneklædte Bjerge, og vi maatte naturligvis ud paa Promenaden for at se det pragtfulde Syn, det rosa Skær over de hvide Bjerge paa Baggrunden af den mørknende Sommerhimmel. Da vi nu den næste Aften sad i vort Værelse, hørte vi gennem den aabne Altandør et fortvivlet Raab fra Ida, som løb nede paa Promenaden —; det viste sig imidlertid, at det, der alene havde vakt hendes Fortvivlelse og Fortørnelse, var, at der ikke den Aften var sørget for en lignende »Illumination« af Bjergene som den foregaaende Aften; hun mente aabenbart, det lille Væsen, at den festlige Belysning hørte med til Programmet. — Vi husker disse herlige, lune Aftener, naar vi spadserede med lille Ida paa Promenaden i Interlaken, hun gik uden Hat, og hendes store lyse Haar hang frit ned over en lille Kjole af skotskternet Stof med grønne og sorte og hvide Terninger og Striber, og om den lille solbrændte Hals laa en hvid Krave. —

Over Innsbruck rejste vi til Baden-Baden, hvor vi opholdt os i nogen Tid. Vi boede paa Hotel »Badischer Hof«; Hotellets store Haveanlæg støder op til den imponerende Lichtenthalerallé, der strækker sig langs Floden Oos og langs den pragtfulde Promenade, hvor de store Hoteller ligger, omgivet af skønne Parker. — Det var i alle Maader behagelige Dage, lille Ida havde det godt, og det morede hende at løbe omkring i Kurparken, at staa paa Broen over Floden og se paa den Vrimmel af Fisk, der stimedede frem og tilbage, eller at køre med os de herlige Ture i de store Skove, der strækker sig milevidt rundt om Baden over Bjerge og Dale. — Biler saa man endnu den Gang ikke meget til i Baden, langs Promenaden holdt Rækker af smukke, gammeldags Ekvipager, forspændte med Heste med sølvpletteret Seletøj, og Kuskene var klædt i smukt Livré med høj Hat. —

Hjemturen gik over Nürnberg og Blankenburg i Thüringen. I Blankenburg, en lille idyllisk By ved Floden Schwarza, boede vi

nogle Dage paa »Hotel Chrysopras«, som ligger i Dalen tæt ved Floden, ved Vejen, der fører videre ind i store Skove, og fra Altanen udenfor vort Værelse havde vi til alle Sider Udsigt til de skovklædte Bjerger. —

Idas Helbred havde hidtil, Aar efter Aar, været saa vaklende, at vor Læge havde ment, at det var nødvendigt at holde hende borte fra regelmæssig Skolegang, ganske særlig for at holde hende fri for den Smittefare, som følger med Omgangen med mange andre Børn, og hun havde derfor maattet nøjes med en ret uregelmæssig Privatundervisning. —

Men i Eftersommeren 1922 mente vi — efter Samraad med Lægen — at hendes Helbred var blevet saa meget bedre, at hun nu kunde begynde sin Skolegang, og den 17. August fulgte Ane og jeg hende hen i »Frk. Kruses Skole«. — Hun var henrykt over at skulle i Skole — dette at skulle komme sammen med en Mængde andre smaa Piger, tror jeg nok, stod for hende som noget vidunderligt — som om Dørene blev slaet op for hende til en ny og herlig Verden. — Vi har et Billede af hende, som Ane tog hin betydningsfulde Morgen; vor lille Skat staar udenfor Ejendommen, hvor vi boede, sammen med mig. Hendes lyse Haar er bundet i to Fletninger, som hænger ned over hendes Bryst, og hun smiler over hele Ansigtet. Hun har hvide Strømper paa og smaa sorte Spændesko og en graa Frakke med Spændetamp, og i Haanden holder hun sin store Skoletaske, som hun var meget stolt over. — Lille Ida kendte kun lidet til Livets Genvordigheder, til besværlige Lærerinder og intrigerende og fjantede Kammerater. Hun troede, at naar hun var venlig og god mod andre Mennesker, saa vilde de ogsaa være det mod hende.

Ida kom til at gaa meget igennem i sin Skoletid; manges Gang har hun, naar Modgang i Skolen, navnlig i de første Aar, havde overvældet hende, bedrøvet søgt Trøst hos sin Mor og stille grædt over sine Kammeraters Uvenlighed. — Hun var en fremmed Fugl blandt Kammeraterne. Fra hun var lille, var hun, naturligvis helt ubevidst, præget af sit Hjemmes religiøse og sociale Livssyn, som saa daarligt faldt sammen med de materielle Synspunkter, der er afgørende for de fleste moderne Hjem, — dér hvor Livet i Troen paa vor Herre Jesus Christus er en ret sjælden Foreteelse, og hvor Livsværdierne i ikke uvæsentlig Grad bedømmes i Forhold til Familiefædrenes Aarsindtægter. —

Selvom hendes Skolegang, dels paa Grund af hendes særlige Indstilling og dels paa Grund af den Svagelighed, der fulgte hende omtrent ustandseligt lige indtil ca. et halvt Aar før hendes Død, og som gjorde, at hun hvert Aar maatte forsømme Skolen, undertiden Maaneder ad Gangen — blev en saare vanskelig Tid for hende, saa omfattede hun dog altid sin Skole og sin Rektor med den oprigtigste Kærlighed. —

Hun var yderst flittig og opmærksom, havde altid den bedste Karakter for god Opførsel, og hun gjorde sig den største Umage for at følge med og var fortvivlet, naar Sygdom Gang paa Gang hindrede hende i at komme i Skole, og hun saa atter kom tilbage for sine Kammerater. Mange Gange, naar vi søgte at overbevise hende om, at hun maatte blive i sin Seng, har hun svaret os: »Nej! jeg vil op, jeg vil i Skole, ellers kommer jeg altfor langt tilbage.« —

Til Belysning af Idas Skolegang vil jeg bl. a. fortælle, at en af hendes Lærerinder, der aflagde os et Besøg efter hendes Død, udtalte, at selvom Ida paa Grund af de mange Forsømmelser i nogle Fag var en Del tilbage, havde hun paa den anden Side paa visse Omraader en meget intelligent Opfattelse og betydelige Kundskaber.

Saaledes som Forholdene udviklede sig, faldt det derfor ret naturligt, at hun senere hen concentrerede sin Interesse om enkelte Fag, som hun med Iver søgte at sætte sig ind i, f. Ex. Naturhistorie,

Geografi og i de sidste Aar, hun levede, var hun i særlig Grad optaget af Historie og Personalhistorie. I disse Aar, der for Ida blev velsignelsesrige ved hendes religiøse Gennembrud, var hendes anden store Interesse at beskæftige sig med historiske Værker. Hun kunde i Timevis sidde med sine Bøger og gøre Notater fra det ene Værk til det andet. —

Det var ikke alene Skolen, hun til det sidste nærrede den største Hengivenhed for, men ogsaa for den Kreds af Lærerinder, der gennem Aarene havde haft med hende at gøre, og som havde været gode mod hende og havde vist Forstaaelse for hende. Dem omfattede hun baade med en uskrømtet Beundring og med sit Hjertes trofaste Kærlighed.

Af det følgende vil det fremgaa, hvorledes hun, den trofaste lille Pige, paa sit Dødsleje med inderlig Kærlighed i sin Stemme sendte en sidste Hilsen til sin Rector og til de andre Lærerinder, der havde vist hende Velvilje og Kærlighed.

For Idas Helbreds Skyld rejste vi en af de første Dage i Maj Maaned 1923 til Meran i Norditalien. Efter at have faaet Ane og Ida vel anbragt, rejste jeg efter nogle Dages Forløb tilbage til København. —

I et Brev af 4. Maj fra Meran skriver Ane:

» — — — Kl. 3, medens Solen endnu stegte fra en skyfri Himmel, gik vi op til Slottet Rametz og derfra gennem smukke Kastaniealléer, blomstrende Enge, gennem Naifdalen til Naifkapellet og derfra til Einsidelei. Turen tog 1½ Time, for vi tog mange Hvil. Da vi naaede Einsidelei, var Ida sulten og tørstig, og vi fik hos en Bondekone, der havde en Slags »Ristorante«, 2 Glas Mælk til Ida; hvilken Mælk! den var pisket op med Fløde, saa den var saa tyk,

at Ida spiste den med Ske. Hjem gik vi ad en anden Vej, over Floden og gennem en Bjergskov ved Siden af Floden, det vil sige, Floden løb jo temmelig dybt under os; men der i Skoven var der fuldt op af Blomster, og Ida svælgede i Blomsterplukning. — Nu har vi spist til Aften, og Ida er i Seng, hun faldt saa hurtigt i Søvn, at hun standsede midt i en Sætning. Humøret har iøvrigt været sløjt, og hun har hele Dagen spurgt, hvor Far nu var: »er han bag Bjergene?«

MERAN, PENSION EDEN, 6. MAJ 1923

»En kærlig Søndagstanke og Hilsen sender vi Dig begge. Vi har været i Bad, og efter Badet kom Stuepigen med Morgenmad, det smagte herligt herude paa Altanen. Det er saa vanvittig varmt i Dag, jeg var nede for at se paa Thermometret, der viste 28° C., og Klokken er kun 10, ikke en Vind rører sig, Palmerne staar bomstille. Den Varme, Du oplevede, er intet mod den, vi har haft her de sidste 2 Dage, og Nætterne og Aftenerne er trykkende. Naar jeg ser over paa den anden Side af Dalen, er Bjergene ganske utydelige, helt indhyllede i en blaagraa flimrende Varmedis. Hvordan Børnene kan holde ud at løbe og lege nede i Haven, det begriber jeg ikke. De smaa Hollændere stod hernelenfor og hylede paa Ida i Morges, saa de leger alle sammen dernede nu.« —

MERAN, PENSION EDEN, 6. MAJ, AFTEN, 1923

»Vi gik en Tur til Gilfanlæget, som er vidunderlig smukt, ganske fyldt med sydlandske og tropiske Vækster. Efter Middagen sad vi paa Balkonen, indtil den værste Varme var forbi, Kl. 4 gik vi til Kurkoncerten. Til Dineren fik Ida Lov til at faa sin fine lyserøde Tyllskjole paa, og saa havde hun Haaret slaaet ud, og det var endnu fint bølget fra igaar; hun saa aldeles yndigt ud med en stor »Strutte-

rut« (Sløjfe af Silkebaand) i Haartoppen — nu har hun jo ogsaa Farve i Kinderne, og hun inkasserede mange Smil og Nik, da vi kom ind i Spisesalen; hun var bedaarende, og jeg maa indrømme, at jeg glædede mig over hende.«

MERAN MANDAG AFTEN 7. MAJ 1923

»Ida har det godt, og hun har faaet en dejlig Kulør og en enorm Appetit; hver Gang jeg spørger hende, om hun kan spise, svarer hun ja! I Morges spiste hun 2 Æg og 2 Rundstykker med Honning, til Middag gik hun stolt gennem alle 4 Retter akkurat lige saa meget som jeg, i Eftermiddag 2 Rundstykker og 1 Glas Mælk, og nu til Aften samme Kvantum som jeg. — I Dag gik vi en længere Tur forbi Slottet Rametz, op over Slot Labers, gennem Bjergskoven til Einsidelei, hvor Ida indtog omtalte Eftermiddagsmaaltid, og derfra over Slot Goyens ned i Naifdalen og gennem den tilbage til Obermais; det var en vidunderlig skøn Tur, og Ida var henrykt over at komme rigtig paa Bjergtur; hun plukkede Blomster og klatrede op og ned ad Bjergstierne, lidt tungt, men mere utrættelig end jeg; vi havde mange Hvil paa smukke Steder, saa Turen varede 4½ Time, vi forhastede os altsaa ikke; naa, vi blev nu ogsaa opholdt det sidste Stykke Vej. Da vi havde været oppe paa Goyens, mødte vi en gammel Herre, forhenværende Militær vistnok, vi sad paa en Bænk nedenfor Slottet og hvilede, og han kom paa Vej opad; han spurgte, om »die gnädige« tillod, at han satte sig, saa præsenterede han sig som Ahrens — eller noget lignende — og som Besidder af Slot Goyens, og jeg sagde ham mit Navn. Han talte om Politik, han var fuldblods Rigstysker, som han selv sagde. Han fortalte om, hvordan han havde siddet med sin Hustru oppe paa Terrassen og set den østrigske Hærs Flugt, det var en Skændsel, sagde han, at den havde haft saa elendige Officerer. Hærens Flugt var

gaaet gennem Meran, og først var der kommet Hundreder af Automobiles med berusede Officerer, der havde Kvinder med sig i Vognene, og derefter Tropperne langt bag efter og uden Førere og Officerer. Det kan nok være, han var vred, den gamle Herre; men det var morsomt og interessant at høre paa ham, der til Trods for sine 77 Aar (fortalte han) tog den stejle Bjergsti med større Lethed end jeg med mine 28 Aar. Han rasede over Franskmandene i Ruhr og over den finansielle Verdenssituation; han var inde i Forholdene med Landmandsbanken og det norske Bankkrak og et Par Banker i U. S. A. og en stor fransk Bank. Vi skulde nu hjem, og saa skiltes han fra os med et dybt Buk, og vi gav ham et venligt Nik. — Ida har grædt af Længsel efter Dig, baade i Morges og i Aften . . .«

MERAN 9. MAJ 1923

»Straks i Morges, da jeg lukkede Altandøren op, mærkede jeg Forandring i Vejret; den trykkende og kvælende Hede var borte, men da vi endnu har 22° C., klager vi ikke over Mangel paa Varme; i Formiddag var det et straalende Solskin med en lun Vind, men i Eftermiddag har det været Regnvejr, Regnen føles paa Huden som et lunkent Styrtebad. Ida og jeg skulde have været til Schloss Tirol i Eftermiddag, men vi opgav det, da vi saa Bjergene indhyllede i tunge graablaa Skyer. Da vi var færdige med Lektierne, fik Ida Overtøj paa, som du altid forlanger, og kom ned at lege med Hollænderne og Værtens Børn, og de legede hele Eftermiddagen i Haven indtil Kl. 5.

MERAN 10. MAJ 1923

»Det har været meget daarligt Vejr i Dag, Regn hele Dagen og temmelig køligt; Ida har trukket frisk Luft paa Altanen, hun kom i den tykke Vinterkaabe og fik et dobbelt uldent Tæppe svøbt om Benene og desuden 2 andre

Tæpper om sig fra Hagen til Fødderne, og saa lagde jeg hende ud paa Liggestolen; da der er Tag over Altanen, kunde det ikke regne paa hende, saa hun havde det saamænd meget godt, selvom hun jo brugte en farlig Mund og truede med alt muligt fra selv at rejse sin Vej til at sende mig hjem. Hvor det dog regner — som det kun kan regne i Bjergene, de ses for Resten ikke i Dag. I Aftes, da Ida var gaaet i Seng, stod jeg ude paa Altanen og blev Vidne til et pragtfuldt Tordenvejr over de tre »Königspitzen«; det var mægtig storslaaet at se Lynene løbe hen over de snedækte Tinder, jeg har aldrig set Mage til Uvejr, — først dette dybe Mørke og saa disse mægtige Lyn, der fuldstændig oplyste Snetinderne og ligesom løb ned ad Bjergene. Jeg følte mig som et elendigt Fnug og Atom overfor dette Skuespil. — Det har været meget besværligt at underholde og stille Ida tilfreds i Dag; jeg har ikke turdet lade hende løbe ned i Haven, og hun har jo hørt de andre Børn more sig dernede, saa det har ikke været let, — Du ved jo selv, hvordan det søde Væsen kan være, naar hun er i det urimelige Hjørne.«

MERAN 11. MAJ 1923

»Mit Haab blev ikke skuffet, Dit Brev kom i Dag og et Kort fra Tivoli til Ida, som blev henrykt; vi græd begge af Glæde over at have hørt fra Dig og over al Din Kærlighed til os to; men iøvrigt forstærkede Dit Brev blot vor Længsel efter Dig. Nu har vi heldigvis faaet fint Vejr igen; i Morges, da vi vaagnede, skinnede Solen, og Skyerne lettede og steg op over Bjergene, og saa viste sig et Syn, saa feagtig skønt; medens det i 2 Dage havde regnet her, havde det sneet højere oppe i Bjergene, og langt ned over var der nu Sne; Birketræerne og de andre Løvtræer stod med Sne paa de grønne Blade, og over Kornmarkerne

op ad Bjergsiderne var der Sne, og al denne nyfaldne Sne funkledede og glittrerede i Solen; det var meget smukt, og ovenover var den klare blaa Himmel, — et betagende Syn, som jeg aldrig vil glemme. — I Eftermiddag har vi endelig gaaet var længe planlagte Tur til Schloss Tirol; det var en bedaarende Tur. Stien snor og slynger sig opad Bjerget gennem Vinhaver og Frugthaver. Det gaar opad ret stejlt, vi klattrede opad en lille Time, og saa kom vi til et lille »Albergo«; vi var rædsomt tørstige, men vi kunde ikke faa andet end Landvin og Vand, og ingen af Delene turde jeg lade Ida drikke. Meget belejligt kom der imidlertid en Pige med en Spand nymalket Mælk, og saa tog Konen en Flaske og fyldte den med Mælk og lagde den i Bækken paa den anden Side af Vejen, og lidt efter fik vi dejlig kold Mælk. — Saa gik vi videre, stadig opad, og naaede en god halv Time senere Landsbyen Tirol, der var vidunderlig; gamle, gamle Huse, overgroede med Vinranker og fyldte med Blomster udenfor Vinduerne og paa Svalegange. Da Ida igen var tørstig, gik vi ind i en »Ristorante«, men den var kedelig med moderne Glasveranda og Danskere over det Hele; — vi flygtede, saa snart vi havde drukket vor Limonade, og begav os paa Vej til Slottet; nu gik det nedad, og vi kom gennem en lang Tunnel. Slottet er glimrende vedligeholdt, men da jeg var bange for at tage Ida fra Solen ind i den kolde Stenkolos, nøjedes vi med at vandre rundt i Gaardene og i Haven. Paa Vejen gik vi over »Sct. Peter«, et gammelt Kloster, og Wessobrunnen og ad König Laurin Strasse, en skøn Bjergsti, ned til Gratsch, en lille Landsby, og derfra gennem skønne Enge med Frugttræer ind til Meran, og tog Sporvognen hjem til Obermais. Vi er meget trætte, men glade for Turen, navnlig Ida, der var henrykt for de »rigtige« Bjerge. Nu sover hun trygt og fast, vor lille Skat.«

„Meran 1923“.

MERAN LØRDAG AFTEN 12. MAJ 1923

»I Dag har vi holdt os i Ro hele Dagen med Undtagelse af en Tur ned i Byen med en Film, der skulde fremkaldes. Ida har det godt, om end der stadig er en Smule Hoste om Morgenen; det er ikke, fordi det er noget af Betydning, men det er irriterende, at den er der. Om Morgenen, ved den Tid hun vaagner, ligger jeg og ryster af Nervøsitet for at høre det. — Vi er begge to lidt stivbenede i Dag efter Turen igaar, men det var nu en dejlig Tur; i det Hele taget er det en stor Glæde for os at trave rundt i Bjergene her, Befolkningen er saa umaadelig ven-

lig og rar, og alle Vegne i Bjergene bliver man hilst med et venligt: »Grüss Gott!« det lyder saa smukt, og Ida og jeg har vænnet os til at svare med den samme Hilsen, og saa faar vi i Tilgift en eller anden Bemærkning om det smukke Vejr. — Men igaar mødte vi en gammel Kone med en af disse mægtige Oppakninger, de gaar og slæber med her; hun hilste os og vi hende med »Grüss Gott!«, og saa fortalte hun om deres Christi Himmelfartsdag (i Forgaars), og hun tog os med hen til deres Christusbillede ved Vejen og viste os, hvor smukt de havde pyntet det med Roser og andre Blomster, og saa skulde vi ogsaa se Kirkegaarden og Kirken, og tænk Dig, hele Stien paa Kirkegaarden hen til Kirken var prydet med blomstrende Potteplanter, alle mulige Slags, og hun fortalte, at hvert Hjem gav sit dertil, det bedste de havde, for at fejre Helligdagen. Hun var noget af det sødeste og rareste, og saa glad hun var for at vise os Fremmede deres smukt pyntede Christusbillede og Kirkesti; ak ja, og saa maa hun slide haardt i det Dag ud og Dag ind. — Da vi var nede i Byen, gik vi ind i Kurparken og hørte to Musiknumre; men saa blev Ida pikeret, fordi en Herre saa paa mig; jeg havde slet ikke set ham, men pludselig siger Ida: »Lad os gaa, Mor, den Herre ser saadan paa Dig, han kan vel ikke lade være, han synes nok, Du er en Skønhed; men det har han ikke Lov til at synes om min Mor«. Nu veed Du altsaa, at jeg er godt garderet; jeg rejste mig lydig og fulgte Ida. Hun minder mig mere og mere om Dig, men hun er meget sippet, paa en Maade, der dog ikke helt passer for hendes Alder«. —

MERAN SONDAG AFTEN 13. MAJ 1923

»I Formiddags spillede jeg Bold med Ida en Time i Haven; men ellers har vi haft en stille Søndag, vi har været meget traurige og tænkt meget paa Dig og trøstet hin-

anden, saa godt vi kunde. Ida har ligget i Liggestolen det meste af Dagen, og jeg har læst Eventyr og sunget lidt for at opmuntre hende, og hun har ogsaa leget lidt ude paa Balkonen. Da vi skulde spise til Aften, spurgte hun, om vi ikke skulde købe en Sodavand for at fejre Søndagen, og det gjorde vi, og vi drak Din Skaal. Glem ikke at skrive til mig for Din Travlhed i Banken, for jeg trænger saa haardt til det.«

MERAN 14. MAJ 1923

»I Dag har vi faaet to dejlige Breve fra Dig, et fra d. 7. og et fra d. 9., men intet fra d. 8.? Du kan tro, at vi blev glade — vi fo'r i dem, jeg rev det ene op og Ida det andet. Aah Du! det var som Vand i Ørkenen, nej, hvor vi har nydt det, ja, det tror Du slet ikke — — —.

Det har været en livlig Dag i Dag, her har været Sommermarked, og vi har været med helt igennem; Du kan tro, vi saa Nationaldragter med Gemsefjer og tørrede og levende Blomster og Fuglefjer i Hattene og flere Meter rød Snor; de var vanvittig sjove, og som de dog gloede paa os (d. v. s. Kurgæsterne), mere end vi paa dem, de gjorde ganske ugenert hinanden opmærksomme paa os. — Vi gik rundt til alle Boderne og blev tilbudt alt muligt lige fra en Kalv og et Gedekid, som jeg havde stort Besvær med at gøre Ida begribeligt, at det kunde vi skam ikke have med hjem, til ægte Kniplinger og udskaarne Træskeer, Manufakturvarer, uægte Smykker, Olietryk af Helgenbilleder, kort sagt alt muligt, og et Spektakel og en infam Stank af Hvidløg, som kun Sydens Børn kan goutere. — I Dag da vi kom forbi en Barnevogn med Tvillinger, som vi ser ret ofte, — den ene er lys, næsten hvid, den anden fuldstændig mørkebrun, men begge med krøllet Haar — saa siger Ida til mig: »hvorfør tror Du, deres Mor har taget den ene lysegul og den anden sort?«

— »jeg tror — sagde hun — det er, for at hun kan kende Forskel paa hvem der er Søren, og hvem der er Peter«. — I Dag har vi gaaet en dejlig Tur ud gennem Gilfanlæget, op ad Bjerget til et Slot, som hedder »Oertenstein«; derved opdagede vi, at Gilfanlæget er større, end vi troede, og vi kom til en Slags Balkon, som er bygget ud over Floden, saa man næsten kunde naa Klippen paa den modsatte Side. Fra denne Balkon havde vi en dejlig Udsigt over Passeierfloden, der paa dette Sted klemmes inde af høje Klipper paa begge Sider og derfor danner en sydende, brusende Hvirvel af en Heksekedel, — et formeligt Vandfald, der skummer og bruser af Sted med en rivende Fart over Klipper og Skær, — det er pragtfuldt.«

MERAN 15. MAJ 1923

»I Dag har vi haft dejligt Vejr, og da vi havde anvendt hele Formiddagen til Læsning, spiste vi tidlig til Middag og tog med det elektriske Tog til Lana (ad Bozen til). Vi spadserede en lang og skøn Tur ind i »Gaul«-Slugten; den var virkelig imponerende, vi gik i Bunden af Slugten, og der var lige netop Plads til Floden (Etsch), som masede af Sted, og saa til en smal Sti ved den ene Side; men somme Steder var der kun Plads til Floden, og saa fortsattes Stien i en Hængebro, der var fastgjort til Klippen med svære Staalwirer, den hang altsaa; det vilde velsagtens have været umuligt at bygge Bropiller i den skummende, brusende Heksekedel, som Floden danner. Vi spadserede saa paa disse Hængebroer ude over Floden og somme Tider gennem smaa Tunneler i Klippen, og undertiden førte Broerne tværs over Floden til den anden Side. Det var morsomt, naar vi gik paa disse Broer, de gyngede og svajede i Staalwirerne frem og tilbage. — Jeg har Besøg af en lille Mus i Aften, den er kommen frem og sidder ganske stille og kigger paa mig med de smaa

sorte Stenkulspærler, den har til Øjne; naar jeg saa gør en Bevægelse, farer den ind under Servanten, og lidt efter kommer den igen, nu har vi leget den Leg 3 Gange. — Selve Køreturen til Lana var ogsaa dejlig og mindede noget om Turen fra Locarno til Bignasco. — Det er en næsvis Fyr, den Mus, den hopper ugenert frem og tilbage, hvad mon den bilder sig ind? Naa, nu slap jeg af med den, den saa for Resten saa morsom ud, den gik og nippede til nogle Kagekrummer, som Ida havde tabt; den slap ud ad den aabne Balkondør. — Ida sover godt, det er mærkværdigt, som hun falder hurtigt i Søvn; somme Tider kan hun daarligt holde sig vaagen til Aftenbønnen, som hun beder hver Aften med Blikket stift rettet mod Dit Billede; det lille Skind, hun længes ogsaa. — Ved at læse Brevet igennem ser jeg, at jeg ikke nær har faaet alle Herlighederne med, men jeg er saa træt.«

MERAN 17. MAJ 1923

»Jeg maa allerede nu ønske Dig glædelig Pinse, ak! hvad skal vi dog gøre af os selv henede i disse Helligdage, som vi altid har tilbragt sammen, hver eneste har et Minde om vore Pinseudflugter. — I Formiddags var vi herhjemme paa Pensionen, og i Eftermiddags tog vi ud til Schloss Forst, en af Omegnens Perler, staar der i »Grieben«. Da vi havde set det og det store Bryggeri, var det vor Mening at gaa op over Bjerget til et gammelt Kloster, Josephsberg, og derfra videre til Marling og tage Sporvogn derfra til Meran; men da vi var naaet et godt Stykke op, kom vi til en dejlig Eng med meget højt Græs, fyldt med de dejligste Blomster, og saa blev vi enige om at lade Josephsberg og Marling passe sig selv, og vi slog os ned paa Engen; Solen skinnede, og vi tilbragte en dejlig Eftermiddag der paa Engen, jeg dasede, og Ida plukkede naturligtvis alle de Blomster, hun kunde overkomme.

Dèr var rart, vi hverken saa eller hørte et Menneske hele Tiden, førend vi igen gik ned til Først og tog med Sporvognen hjem. Ida har energisk forlangt at komme derud i Morgen igen, nu faar vi se; jeg tror, vi faar Vejrforandring, Skyerne dækker fuldstændig Königsspitze i Aften. — Ida har det godt med Undtagelse af den sædvanlige Morgenhoste —, ellers er hun det sundeste Barn at se til, ingen Feber, god Appetit, godt Humør, livlig og bevægelig, og tyk og trind er hun blevet, og en dejlig Kulør har hun da ogsaa faaet, dejlig rødmosset.«

MERAN 18. MAJ 1923

»I Dag har vi haft Sne, altsaa højt oppe, her er Træerne fulde af modne Kirsebær, og der er Bunker af Jordbær, — det er et vidunderligt Syn. Solen kom først frem ved 5-Tiden i Eftermiddag, og da den forsvinder bag Bjergene Kl. 7, havde vi ikke stor Glæde af den; derimod saa vi i Aften den berømte »Alpeglød« over Bjergene med den nyfaldne Sne, det var et vidunderligt Syn, og rart ogsaa, da det hedder sig, at man saa faar fint Vejr og Varme — gid det var sandt, for koldt har det været de sidste Dage. Ida kan sagtens, for hun har varmt Tøj med, det har jeg ikke, og desuden løber hun rundt og leger, saa hun kan sagtens holde Varmen; men jeg har frosset i Dag. Efter Middag gik vi en rask Tur rundt i Byen, hvor vi ikke før har været og oplevede ikke andet, end at der blev nægtet os Adgang til et gammelt Kloster, der saa højst interessant ud; først forstod jeg ikke, hvad Grunden var, men saa gik det op for mig, at det var et »Hankloster«, og derfor kunde to saa farlige Personer som Ida og jeg ikke komme ind. Nu kommer de to Helligdage, jeg gruer for dem, vil jeg sige Dig, gid de var vel overstaet. — Jeg sidder i en herlig Rosenduft, vi har

en Buket dejlige gule Theroser, som vi har plukket ude paa Balkonen, — vi har Lov til det, men det er næsten Synd, for de visner saa hurtigt herinde.«

MERAN 19. MAJ 1923

»Alpegløden« i Aftes har ikke beskæmmet vort Haab, vi har i Dag haft et aldeles bedaarende Vejr med Sol og Varme, som vi rigtig har nydt. I Formiddags hørte vi lidt af Koncerten, de spillede noget af en Opera »Des Teufels Anteil«, det var noget af det mest indsmigrende — en kærlighedsfyldt Musik, jeg ikke længe har hørt, den næsten fortryllede ens Sind; den Musik skulde Du en Gang høre, Du der er saa let berørt af Musik. — Vi skulde have været til Sct. Valentin og Trautmannsdorph, men vi syntes, det var for varmt.«

MERAN 21. MAJ 1923

»I Formiddags spadserede vi en Tur og endte Kl. 10¹/₂ ved Kurpromenaden til Koncerten, — ganske de samme Mennesker som igaar; Ida og jeg tog Ophold i »vor egen private Kurhave«, hvorfra vi hørte paa Koncerten, medens Ida spillede Bold og hoppede Paradis, og jeg syede; vi gik hjem Kl. 12¹/₂ og naaede lige hjem, da Gongonen gik, og saa kom Dine Breve samtidig. Vi blev saa dejligt glade og hyggede os rigtig ved den Tanke, at der dog alligevel var nogen, der tænkte paa os. — Da vi havde spist, talte vi længe og indgaaende med hinanden om, hvad vi skulde foretage os i Eftermiddag; vi blev saa enige om at tage en lille Køretur for at fejre Pinsen. Vi fandt en Kusk og et Køretøj, der saa os ærlige og tilforladelige ud, og akkorderede med ham om at køre os til Töll og tilbage igen for 35 Lire. Det blev en dejlig Tur, og til min Forundring ret lang; vi nød Turen og kom forbi de berømte Etschværker og Töllværker. I Töll fik

Kusken $\frac{1}{4}$ Liter Vin og et Rundstykke og Ida og jeg Mælk og Sodavand. Da Ida og jeg i den lillebitte By vakte Opsigt paa Grund af vore Toiletter — jeg i min gule Shantungskjole og Ida i sin lyseblaa Sommerkjole, — kørte vi snart igen; den kvindelige Del af Befolkningen, store og smaa, optraadte i Nationaldragter; medens vi sad i det lille »Albergo«, samlede der sig en hel Kreds af nysgerrig kvindelig Ungdom om vort Bord, de diskuterede ivrigt og ugenert vore forskellige Fortrin og Mangler. Ida smilte naadigt og huldsaligt og vakte almindelig Glæde og Beundring, — om hende sagde de: »ach wie ist sie fein und nett«. Som sagt det var en dejlig Tur.«

MERAN 25. MAJ 1923

»Som jeg skrev igaar, lukker de her paa Mandag, og jeg har saa i Dag ordnet mig med den store Hotel-Pension »Regina«, der ligger paa Sporvognsgaden; vi faar et dejligt Dobbeltværelse med Balkon og Forplejning alt iberegnet for 55 Lire. Pensionen er absolut 1. Kl.; jeg blev vist rundt i Selskabsværelser og Spisesal, og det gjorde altsammen et herskabeligt Indtryk, desuden var der en dejlig Have. Nu bliver vi altsaa dèr, til vi hører nærmere om Dine Dispositioner. — I Eftermiddag har vi siddet i Kurhaven (vor private), der kom en rask Blæst og fejede Himlen ren, saa Solen har skinnet fra en blaa Himmel; jeg strikkede, og Ida spillede Bold og spiste Jordbær, medens vi hørte paa Koncerten. Ida er blevet dejlig brun, men hun hoster stadig lidt om Morgenens. Nu ser Du hende jo snart, og Du vil blive glædelig overrasket, haaber jeg, for det lille Blegnæb, Du forlod, er næsten halvvejs Mulat; alle siger ogsaa, at det er kolossalt, som hun har taget sig op, — selv synes jeg ogsaa, hun ser godt ud nu.«

»I Dag har jeg faaet to Breve, men desværre ikke fra Dig. Det ene Brev er fra Moder, som skriver, at Far faar Ferie fra 1.-15. Juli, og nu glæder de sig til efter vor Aftale at besøge os til den Tid. Det andet Brev er fra Ingrid¹, som bl. a. meddeler, at Frederik² og Vense³ har giftet sig, og det finder jeg er uhyre fornuftigt og rigtigt. Hils dem begge fra mig og sig dem, at jeg ønsker dem alt muligt godt og al mulig Lykke. I Dag er det saa blevet endelig bestemt, at vi Mandag efter Middag flytter over paa »Regina«. Jeg har købt noget Vaskestof til en Kjole til Ida, og i Løbet af Eftermiddagen har jeg hurtig syet hende en lille Kjole, der klæder hende rigtig saa sødt i al sin Tarvelighed; Tøjet kostede 15 Lire, saa den har altsaa ialt kostet ca. 4½ Kr. — Det har været meget varmt, trykkende varmt, og nu, medens jeg skriver, gaar der et mægtigt Tordenvejr med Lyn og Rabalder hen over os, og Regnen regner i »Traade«, som de siger her, — saa faar vi nok godt Vejr i Morgen, det er Søndag. —

I Eftermiddag begyndte Ida pludselig uden nogen synlig Grund at græde vildt og hjerteskerende; jeg spurgte jo forfærdet, hvad der dog var i Vejen, og endelig fik jeg halet ud af hende, at hun var kommen til at tænke paa, at en Gang ifjor, da hun var i Skole, havde en af Lærerinderne taget hende med op i 3. B Klassen til en Extratime, og en af Eleverne i 3. B havde spurgt, om Ida gik i A-Klassen, og da Ida havde svaret ja dertil, havde den anden lille Pige saa drillet hende med, at naar hun gik i A-Klassen, saa var hun en Abe. — Da det var ad-

¹ Min Svigerinde Ingrid Bretteville Plum.

² Min Broder.

³ Min Svigerindes Cousine Astrid Hvenegaard, f. 7. 3. 1898, g. m. Frederik Plum (se pag. 34).

skillige Maaneder, siden det var passeret, forstod jeg ikke rigtig Grunden til, at hun græd nu; men saa erklærede hun, at hun havde glemt at sige det til mig indtil nu, og hun havde heller ikke villet græde i Skolen, men nu, da hun var kommen i Tanker om det, saa mente hun, at nu maatte hun hellere græde, og saa skulde jeg trøste hende, da det jo dog havde været meget krænkende. Er hun ikke vidunderlig! — det kan man da kalde at oprette det forsømte; — det lille Pus, hvordan var hun nu kommen i Tanker om det!«

MERAN 27. MAJ 1923

»Vi har haft en rolig Søndag, vi har holdt os hjemme i Haven i Formiddag, og i Eftermiddag gik vi en Tur og endte ved Kurkoncerten, der i Dag foregik paa Terrassen, vi drak Chocolate og spiste Kager. Der er ikke noget videre at fortælle i Dag; Ida har det godt, og mig er der heller ikke noget i Vejen med, baade Ida og jeg længes ganske forfærdeligt, og jeg maa sige rent ud, at jeg personlig tror, at Opholdet her havde gavnet hende endnu mere, dersom Du havde været her, for hun har virkelig lidt haardt af Længsel efter Dig; til Tider har det gjort mig helt underlig og halvvejs ængstelig, at hun til den Grad gik op i sine Følelser. Hun har virkelig lidt under det, det lille Skind; — jeg maa ærligt sige, at jeg havde ikke troet, at hun vilde have savnet Dig og længtes saa inderligt efter Dig, som hun har gjort. Naturligvis har det ytret sig stødvis i Perioder, som hos alle Børn, men blot vi talte om Dig eller nævnede noget, der havde Berøring med Dig, saa var Taarerne og Længslen der straks. — Hun glæder sig ogsaa, det lille Pus; vi talte i Dag om, hvorvidt Du kom ned og hentede os, og saa udmalede hun, hvor dejligt det vilde være at hente Dig paa Banen,

for saa skulde vi staa paa Perronen igen og vinke til lille Far, men det var Goddag! og saa var vi glade, selvom vi ogsaa græd, for saa skulde vi være sammen alle tre igen!«

MERAN, PENSION »REGINA«, 28. MAJ 1923

»I Dag er vi altsaa flyttet til »Regina«, her er fornemt og ret herskabeligt og et helt andet Publikum end paa »Eden«. Vi har faaet et dejligt stort Dobbeltværelse med Altan mod Syd, det er godt udstyret med Tæpper, Sofa og stor Lænestol, og Sengene er udmærkede — ogsaa Maden. I Eftermiddags tog vi ind til Koncerten, da vi var kommen i Orden her, og dèr morede det mig at se, at vi var kendt af den tykke Overtjener, der ogsaa serverede for os, medens Du var her. Vi vilde nemlig sætte os paa den anden Side af Terrassen, men saa kom han og sagde, at den naadige Frue og den naadige lille Frøken skulde dog hellere komme over til hans Borde, for dèr var vi meget bedre beskyttede mod Regnen, hvis den skulde komme; saa satte vi os dèr, og han stablede 3 Fade Kager op foran os og kom med »schön heiss Chokolade«; — sjov Fyr! men jeg føler mig saa ensom, at selv en Kellners Venlighed gør mig godt. Du kan tro, det er drøjt at være alene saa langt borte og vide, at der er aldrig en Kat, der bryder sig om, om vi kommer eller gaar. Men nu bliver det snart godt altsammen.«

MERAN 29. MAJ 1923

»Da der igaar var gaaet 14 Dage, siden Ida sidst blev vejjet, lod jeg hende veje igen; hun havde da taget et Pund paa, saa hun nu vejer 68 Pund. — Vi har det iøvrigt godt, og det er, ligesom om Idas Hoste er ved at forsvinde; ja, jeg tør næsten ikke sige det af Angst for Gudernes Misundelse. Vi har spadseret, læst og været til Koncert, og paa den varmeste Tid har vi hvilet os, det gør alle her,

og desuden faar man ogsaa Hovedpine, naar man gaar ud i det stegende Solskin; — sove er der naturligvis ikke Tale om, da Munden ikke staar paa Ida eet Minut. Tak for Bladene.«

MERAN 30. MAJ 1923

»I Dag intet Brev fra Dig; det er mig altid en stor Skuffelse, jeg synes, at Dagen er død, naar jeg intet Brev faar; om Morgenen tænker jeg altid, Du maa skynde Dig ned, maaske ligger Carls Brev paa Morgenbordet, og jeg forsikrer Dig, at den Tanke ofte har faaet mig en Time før op af Sengen. Falder den Tanke mig ind, faar jeg Feber, jeg ryger op og i Tøjet hu hej, bare for at komme ned til det Brev, — der kun har været der 2 Gange; naa, naar det ikke er der, tænker jeg, ja, til Middag saa kommer det, og kommer det ikke til Middag, saa slaar jeg mig til Ro med, at det kommer Kl. 5, og naar saa som i Dag det slet ikke kommer, saa er jeg saa ked af det og føler mig saa fattig, — selvom jeg hele Tiden kan forklare mig selv, at det jo blot er det dumme italienske Postvæsen, der hober Brevene op; for Du skriver jo hver Dag. — Vi har i Nat og i Dag haft et Uvejr, mod hvilket alt det, vi før har set, er Legeværk. Jeg vaagnede i Nat ved et Brag saa voldsomt, at jeg bogstavelig talt vaagnede siddende op i Sengen, og saa kan det nok være, at det gik Slag i Slag; jeg tror aldrig, jeg har hørt Mage — det var, som om al Verdens Torden var samlet lige over Meran, og det varede i 3 Kvarter. Da Spektaklet endelig hørte op, tog Regnen fat, og jeg skal garantere for, at den gav Vand. Du kan slet ikke forestille Dig, hvordan det regnede, jeg stod ved Vinduet og saa ud, de brede, stive Blade paa Palmerne blev holdt i en fast Stilling ned mod Jorden af Regnen, saa heftigt regnede det; jeg strakte Haanden

ud, og det regnede virkelig, som Ida siger, med lunkent Vand. I Eftermiddag klarede det op, og vi gik til Schloss Oertenstein, der ligger noget oven for Gilfpromenaden, og allerede dør saa vi, hvor Floden var svulmet op og masede afsted, snavset og medførende Træer og afrevne Sluselaager. Da vi kom tilbage, gik vi langs Floden; — alle de smaa Kanaler, der inddeles ved Sluser, var borte, hele Floden gik i eet, — det store Parti midt ude i Løbet, der ellers ligger tørt med smaa Buske etc., var forsvundet. Naar vi gik tæt ved Floden, kunde vi høre, hvorledes Vandet slog med de store Stene ude i Floden, og nede ved Sporvognsbroen var det eet kogende, brusende Spektakel. Floden er steget 1 Meter, siger de, og det ellers saa pænt graagrønne, klare Vand er en snavset, gulbrun Vælling. Da vi gik hjem, steg Floden stadig; der er en Vandstandsmaaler ved Broen, og der saa jeg, at Floden var steget 1 Streg i 3 Kvarter. — Nu glæder jeg mig til 3 Breve paa Fredag; her er Helligdag i Morgen, det er her hveranden Dag, det er vistnok derfor, Postgangen er saa uregelmæssig.«

MERAN 31. MAJ 1923

»Du kan tro, jeg svæver mellem Haab og Frygt nu, indtil jeg for Alvor faar at vide, om Du kommer eller ej. Vi har det heldigvis godt, naar vi bare vidste, om Du ogsaa har det godt. I Dag har vi haft et straalende Vejr, fuldstændig tropisk Varme. Her har været Helligdag i Byen med Kirkeprocessioner gennem Gaderne, Præster i røde og hvide og guldbroderede Messegevandter, Nonner og Smaapiger i hvidt med Brudeslør og Blomsterkranse om Haaret og paa Kjolerne, og Hænderne fulde af Blomster; der var Faner og Helgenbilleder og Messedrenge med Røgelsekar — meget interessant og sydlandsk. I Aften

er der Fest for Børnene paa Kurpromenaden, og dør har jeg lovet Ida, at hun maa komme med. Ida plager mig med, at nu skal vi gaa, saa jeg faar vel holde op.«

Den 8. Juni blev jeg paa Banegaarden i Bolzano (Bozen) modtaget af Ane og Ida, som var rejst den ret lange Vej fra Meran for at glæde mig. Og det var mig en stor Glæde igen at se mine to elskede Piger, som smilende og lykkelige omfavnede mig; lille Ida saa rask og frisk ud som hun stod dør paa Perronen, leende over hele Ansigtet og med brune Arme, hun og Ane var saa uendelig glade over, at jeg var kommen; nu skulde vi have nogle dejlige Dage sammen i Meran, og jeg skulde gaa med dem nogle af de Ture, som Ane havde skrevet om i sine Breve, de skulde vise mig alle de skønne Steder, som de var kommen til at holde af. — Bag-efter fik jeg at vide, at Ida netop de sidste Dage før min Afrejse fra København havde været meget daarlig, vistnok et Forgiftningstilfælde, og var blevet behandlet af en af de lokale Læger. Ane havde efter Konference med Lægen ikke villet forskrække mig med et Telegram, og nu var vor lille Skat jo heldigvis rask igen. — Ane fortalte mig, at hun og Ida havde haft Raadslagning om, hvorledes de vilde pynte med Blomster for at glæde mig, og saa havde de købt nogle dejlige Roser; der var Roser i mit Værelse, og en stor Buket gule Roser stod paa vort Bord i Spisesalen. Det var tre lykkelige Mennesker, der den Aften sad sammen i Hotelværelset paa »Regina« i Meran. Vi var nu sammen igen — vi tre — som vi altid sagde. I saadanne Øjeblikke havde vi en Følelse af, at den store Mester var os nær, og for mig var denne Følelse, denne faste Overbevisning, nærmere bestemt derved, at lille Ida for Ane og mig var det himmelgivne Led i vor Kærligheds Kæde, var det velsignede Pant paa Vor Herres Naade imod os. —

Vort Samliv i Meran strakte sig over en Uge; i den Tid gik vi næsten hver Dag lange Ture omkring i de idylliske Bjerglandska-ber, eller vi foretog længere Ture med Heste og Vogn. I min Rejse-Dagbog skrev jeg den 13. Juni 1923: »Vi gik efter Middag en dejlig Tur op i Bjergene til »Einsidelei«. Nu mærkede man alligevel Varmen. Mellem Stengærderne, der omgiver alle Frugthaverne, gik Turen stadig opad — vi gik over en lille Bro af gamle Planker, og vi lagde os i en Høstak; herfra saa vi udover det frugtbare Land-skab, det bredte sig foran os og under os helt ned i de dybe, brede Dale som en uhyre Frugthave, oversaaet med Træer med store Kro-ner; og bagved Dalene laa de høje, fjerne Bjerge med Sne paa Tin-derne og Sne i lange Striber ned ad Skraaningerne. — Ved Siden af os løb en Bjergbæk, Ane trak Strømper og Sko af og stak Fød-derne i Bækkens iskolde Vand, hvad hun fandt herligt. — Vi gik ogsaa en Tur til Sct. Valentin, et ualmindelig hyggeligt Sted med et gammeldags tarveligt »Albergo« inde mellem Frugthaver med græssende Geder; en Bondepige i meget landlig Paaklædning var-tede os op. Ane og jeg fik Muskatellervin, og lille Ida fik en Limonade. —

Vi gjorde Ture til Schloss Tirol, til Schenna, Töll og til Lana, hvor jeg med Forfærdelse tænkte paa de halsbrækkende Ture, Ane og Ida dør havde foretaget ad svajende Broer over den brusende Flod og op ad stejle Jernstiger, som var fastnittede til Klippen.

Den 14. Juni 1923 skrev jeg:

»Det er en dejlig Morgen, Klokken er 7^{1/2}, gennem den aabne Altandør ser jeg ud over Dalen og i Baggrunden de blaa Bjerge. Det er sidste Dag i Meran, gid lille Ida maa have haft godt af sit Ophold her. Ane sagde igaar, at hun var saa trist, fordi hun skulde rejse fra Meran; jeg er glad for, at hun har faaet Naturen her saa kær. — I Morgen tidlig Kl. 6,45 rejser vi til Venedig over Verona; — jeg glæder mig til sammen med Ane og Ida at komme til den berømte By.« — Den 15. Juni 1923 skrev jeg: »Da vi kørte bort fra Meran gennem den frodige Dal, stod Ane paa Vagon'ens Bagper-ron, og med Sorg saa hun tilbage mod de sneklædte Bjerge og den

Hotel Bauer-Grünwald, Venedig 1923.

hele vidunderlige Egn, der for hende nu gemmer saa mange skønne Minder, først og fremmest Minderne om Samlivet med vor lille Skat. — Min kære Hustru! Tak for Din Kærlighed, al Din Opofrelse for os!« —

Vi gjorde Ophold i Verona, den ældgamle By med middelalderlige Torve og Broer, med snævre Gader og Gyder og med Paladser fra Storhedstiden; naturligvis aflagde vi ogsaa Besøg ved Romeo og Julies »Grav«, som findes i Hjørnet af en Kasernegaard, og hvortil krævedes en Entré af 3 Lire. Man saa en aaben Stensarkofag med Ornamenter og Inskriptioner, og i Bunden af den laa der Masser af Visitkort! — Med lille Ida gik vi ogsaa rundt i det store Amfi-

Verona-München 1923.

theater, der staar næsten uforandret fra Oldtiden, og vi fortalte hende om det Liv, de Skuespil og de Rædsler, der knytter sig til disse Bygningers Historie. —

Vi boede i Venedig paa »Hotel Bauer-Grünewald«, der, som flere andre af Venedigs store Hoteller, er indrettet i nogle sammenstødende gamle Paladser, hvad der, saavel i det Ydre som navnlig i det Indre, giver dem et uregelmæssigt, men meget tiltalende Præg. Vi fik anvist et stort Værelse paa 1ste Sal, som paa den ene Side vendte ud til en aaben Plads, afgrænset ved et gammelt Smedejernsgitter, medens Vinduerne til den anden Side vendte ud til en Gaard, omgivet af herlige Renaissance-Bygninger, og i Midten af Gaarden var

en Have med en ældgammel Brønd. Vinduerne til denne lille Gaard var indrammet af antike Marmorsøjler og Buer; en Dag tog Ane et Billede af Ida, som havde stillet sig i en af disse Vinduesaabninger, — hun saa meget sød ud, den lille Person, i det store Vinduesrum, omgivet af den pragtfulde Arkitektur. — Ida syntes nærmest, at Duerne paa Marcus-Pladsen var ret paatrængende og paagaende, naar de udendvidere satte sig paa hendes Hat og paa hendes Hænder; men efterhaanden blev hun dog fortrolig med dem og morede sig saa hjerteligt med at fodre dem, saaledes som hun saa andre Børn bære sig ad. — Iøvrigt var hun henrykt over at sejle med os i Gondolerne, og med Forundring saa hun hele dette mærkelige Sceneri, hvor Paladser og Kirker med store Kupler og slanke Spir ligesom rejste sig op af Vandet paa begge Sider af Canale Grande; og da hun saa de mægtige Vægmalier i Dogepaladset, som forestiller Scener af Venedigs Historie, og de uhyggelige Fængsler fra Middelalderen, hørte hun med barnlig Forundring og Interesse paa, hvad vi fortalte hende om Venedigs Historie og Stormagts tid. —

Om Aftenen sad vi paa Hotellets Terrasse og hørte Sang og Musik fra de forbisejlende Gondoler. — En af de sidste Dage i Venedig modtog vi et lille Besøg af Dr. Johs. Brandt-Jørgensen, der erklærede sig tilfreds med Idas Helbredstilstand; vi fulgtes ad til Verona, hvorfra han rejste hjem, medens vi over München rejste til Baden-Baden, hvor vi havde befundet os saa vel Aaret i Forvejen. —

Atter tilbragte vi en lykkelig Tid i denne herlige Egn, vi boede igen paa det gode Hotel »Badischer Hof« og havde samme Værelser som det foregaaende Aar. — Det var en temmelig regnfuld Tid; men det generede os egentlig ikke; — lille Ida gjorde hver Dag til en Festdag for os, altid var hun i godt Humør, glad og lykkelig — fra hun vaagnede om Morgenen, til hun om Aftenen havde bedt sin Aftenbøn —; naar vi hørte hendes dybe, melodiske Latter, var det som om al Tristhed og Bekymring bortvejredes. — Ida elskede at rejse, og trods sin Barndom tilegnede hun sig meget hurtig en vis Rejse-Rutine, hun følte sig saaledes snart hjemmevant paa de store

Hoteller, og naar hun sad med os i Spisesalen mellem de mange fremmede Mennesker, opførte hun sig med sin naturlige Ynde og sin ejendommelige Tilpasningsevne som en lille korrekt Verdensdame. — I Forbindelse hermed er der et karakteristisk Træk hos Ida, jeg gerne vil nævne. Allerede i 10 Aars Alderen og som halv-voksen viste hun den fuldstændigste Ligegyldighed for social Forskel mellem de Mennesker, hun kom i Forbindelse med, hun saa alle under den samme Synsvinkel, og hun var ens overfor alle; hun viste den samme Venlighed og Hengivenhed overfor Hotellernes tjenende Personale som overfor vore Venner og andre, der hørte til vor Omgangskreds, eller overfor Mennesker, som vi paa vore Rejser gjorde Bekendtskab med. Denne Side af Idas — jeg kan næsten sige sjælelige — Indstilling udvikledes til vor Glæde yderligere med Aarene, og da hun i sine sidste Leveaar helt havde givet sig over i sin faste, kristne Tro, dannede den en af Grundpillerne i hendes hele fromme Livssyn. —

Det var vel ogsaa en af Grundene til, at hun var afholdt, ja elsket, af alle de Mennesker, vi mødte paa vore Veje, her hjemme og ude i Verden.

Fra Baden gjorde vi bl. a. Ture til »Schloss Eberstein« og til »Altes Schloss«, og det morede Ida, at vi næsten altid kørte med den samme flinke Kusk, som havde kørt for os Aaret før. —

Hjemturen gik over Hamborg, hvor vi et Par Dage var sammen med min Barndomsven Alf. Jørgensen¹. Da jeg vist ikke senere faar Lejlighed til at nævne min gamle Ven, vil jeg gerne her gengive nogle Ord, han skrev i et kærligt Brev, som han sendte os i Anledning af Idas Død: »— — — En lykkelig Barndom og tidlig Ungdom har Din lille Ida haft, ogsaa tidligt med sine Forældre været paa Rejse for at se noget af Verden. Jeg har jo mødt hende nogle Gange med Aar imellem, ude og hjemme, og en rarere lille Pige kunde ikke tænkes. Hun har nu Fred — — —.«

¹ Han var den Gang Revisionschef i et større Firma i Hamborg.

Fra Hamborg tog vi over Flensborg til Aarøsund og derfra med Færge til Assens for at aflægge Besøg hos min Broder og Svigerinde. —

I Efteraaret 1923 havde vi den Sorg at miste min kære gamle Farbroder, Thorvald Plum. Efter at jeg i 1917 var flyttet til København med Ane og Ida, havde vi den Glæde, at Onkel Thorvald blev en ret hyppig Gæst i vort Hjem i Frederiksberg Allé. — Onkel var da henimod Midten af Halvfjerdserne, han var noget duknakket, hans Haar og Fuldskæg var hvidt; men hans blaa Øjne lyste af Aandslivlighed. — Som Regel kom han om Aftenen ved 8 Tiden. Naar Pigen lukkede ham op, plejede han med nogle venlige Ord at give hende en Traktat eller en lille Bog af den Slags, som vi alle i Familien kendte saa godt, Oversættelser af engelsk-amerikanske Opbyggelsesskrifter; — Omslaget paa Bøgerne var som Regel forsynet med Billedet af en kendt Evangelist eller med et af de hellige Billeder. — Naar Onkel saa havde faaet hjulpet sig Overfrakken eller den gamle Pels af, som altid var stoppende fuld af Traktater og Smaaskrifter, kom han smilende ind i Stuen og sagde saa sit venlige »God Aften, kære Venner!« — Han var saa god og kærlig mod Ane og lille Ida; — hans hele Væsen var iøvrigt et ganske naturligt Udtryk for hans inderlige og dybe Kristentro. — Naar vi saa havde siddet og talt sammen i Hjørnestuen, kunde han sige til mig: »hør Carl, skal vi ikke gaa ind i den anden Stue; der kunde maaske være noget, vi to skulde tale med hinanden om.« Det var da gerne religiøse Spørgsmaal, der laa ham paa Sinde; han talte altid med os om vort Forhold til Gud og Jesus Kristus; for ham var det det eneste Punkt, der havde virkelig Livsværdi. — Det var mig altid kært at tale med min gamle Farbroder; ogsaa paa Grund af hans inderlige Slægtsfølelse. — En Morgenstund, den 6. September 1923, sov han ind; Livet her var Slut, den lyse Ungdoms Forhaabninger og

Sejre, Kampene, Sjælens Anfægtelser og endelig den dybe, sejrige Resignation. Han vandrede saa sikkert bort ad de Veje, som han saa tit havde talt om til os. — Lille Ida blev den første af os tre, der skulde følge ham. — Vi tænkte ikke den Gang paa, at Onkel Thorvalds Ord fandt Vej til den lille Barnesjæl, og at hans Bøger i de sidste Aar af Idas korte og sejrige Liv skulde blive til Velsignelse ogsaa for hende. — Til Minde om hans elskelige og kristelige Personlighed skal her citeres et Brev, som han skrev til Ane fem Dage før sin Død, og som til alle Tider vil være dyrebart for os:

»Gud er Kærlighed; Gud er min Bolig, og under mig er de evige Arme«. Mit elskede Barn! Vor Herre Jesu Kristi Naade være med Carl, Dig og Ida, ja, med alle Dine kære! Modtag en hjertelig Tak for al Din Kærlighed og Hensynsfuldhed imod mig, Din gamle Onkel, og en inderlig Lykønskning til Din Fødselsdag. — Gud give Eder, at det maa aabenbares for Eder, at Han er al Naades Gud, som kalder Eder til sin egen evige Herlighed i Kristus efter en kort Tids Lidelse (1 Pet. 5, 10–11), og at Han selv vil fuldelig berede Eder, styrke, bekræfte, grundfæste Eder! Ham tilhører Magten i Evighed, Amen. — Ja, naar dette bliver aabenbart for os, saa det bliver vor Ejendom — ja, en Virkelighed —, saa bliver alt andet, ogsaa »de nuværende Lidelser for intet at regne imod den Herlighed, som skal aabenbares for os«.

Eders gamle trofaste Onkel og ringe Tjener

Thorvald Plum.«

Ane og Ida tilbragte Oktoberferien i Aarhus hos Anes Forældre. Opholdet her blev en Del forlænget, da Ida fik Mæslinger. Ane skrev den 17. Oktober 1923 bl a.: »Vi har det godt, Ida er henrykt for at være her, hun spiller jo saa absolut første Violin, noget der tiltaler den unge Dame«, og den 23. Oktober 1923 skrev hun: »Det er dejligt at se Ida komme sig, hun har igen faaet Sans for sit

Juni 1924.

Legetøj og Dukkerne, der i den sidste Tid har ført en aldeles upaaagtet Tilværelse; desuden har hun igen faaet Munden paa Gled i en utrolig Grad, mere end hun plejer. Jeg har bl. a. maattet give hende en indgaaende Forklaring af, hvad en Rigsdagsmand er, og hvori hans Pligter bestaar o. s. v. Hun skal nok sørge for, at vi ikke keder os eller savner Beskæftigelse; jeg haaber ikke, hun altid vil være saa skrap som nu, for det er for meget af det Gode — —.«

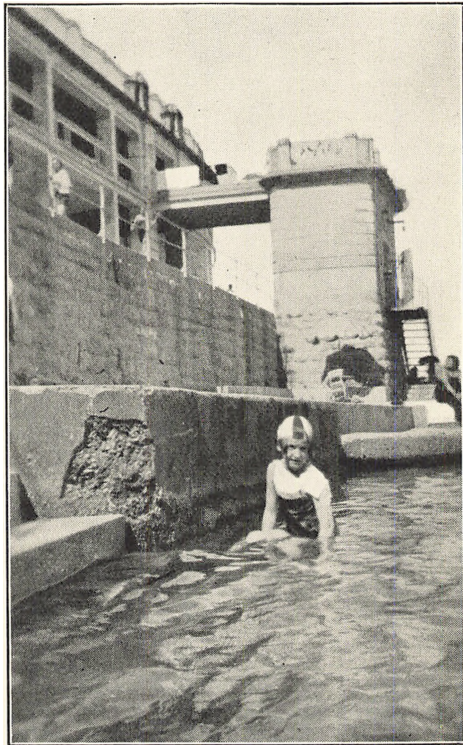
Ida havde dog ondt ved at komme sig helt efter »Mæslingerne«, og hendes gamle Svagelighed, der yttrede sig i en næsten kronisk

Juni 1924.

Bronchitis, stødte til, saaledes at hun i de følgende Maaneder hyp-
pig maatte holde Sengen og til sin store Sorg i Perioder ikke kunde
komme i Skole, men maatte nøjes med Privatundervisning; og Jule-
aften 1923 kunde hun kun være oppe nogle faa Timer. —

Abbazia 1924.

I Løbet af Foraaret 1924 blev hun tilsyneladende raskere, og vi besluttede os da til at tilbringe Sommerferien Syd paa, for at hun under mere konstante Vejrforhold kunde komme til fuldt ud at nyde godt af Solvarme og Strandbade. — Den 29. Juni 1924, da Idas Ferie var begyndt, rejste vi derfor over Berlin og Wien til Abbazia, et Badested som ligger ved Adriaterhavet, Øst for Halvøen Istrien.

Vi fik i Abbazia, hvad vi havde ønsket, en Ferie med straalende Sommervej og næsten tropisk Varme; saa godt som hver eneste Dag brændte Solen fra en aldeles skyfri Himmel; det regnede om Natten, men om Morgenen, naar vi gik ud paa Altanerne foran vore Værelser, laa foran os og under os Havet blaat og blankt, saa langt

Abbazia 1924.

Øjet kunde naa. — Vi kom til Abbazia en Aften ved 10–11 Tiden; den sidste Del af Turen foregaar med en lille elektrisk Bane oppe fra en Station i Bjergene paa Hovedlinjen til Triest. Mellem Haver, der duftede af Blomster, kørte det lille Tog i stadige Snoninger ned gennem Bjergene til Abbazia, til den Hovedvej eller Gade, der løber langs Havet, og hvor alle Hotellerne ligger. Vi tog ind paa Hotel »Speranza«, og allerede det første Indtryk, vi fik, da vi fra Altanen saa ud over Havet under den tindrende Stjernehimmel, var saa skønt, at vi aldrig vil kunne glemme det. Over Havet mod Øst saa vi Havnefyret i Fiume, og fra Krigshavnen dør kastedes Lyskegler ud over Bjergene og det mørke Hav. —

De første Dage i Abbazia fandt navnlig jeg Varmen overvældende, det var et Klima, der var os ukendt; men vi vænnede os hurtig til den høje Temperatur, og Ane og Ida befandt sig udmærket. Det var, som om Ida næsten gennemgik en Forvandling; i Løbet af faa Dage blev hun solbrændt og brun, og hvad der navnlig havde en vidunderlig Virkning paa hende og ogsaa paa Ane, var Badene. Som det var Skik og Brug i Abbazia, badede de i Timevis; det vil sige, at de dels opholdt sig i Vandet og dels tog Solbad efter at være tilbørligt indgnedne i Lanolin eller andre Fedtstoffer. Badeforholdene var pragtfulde, der badedes i Virkeligheden langs hele den skønne Klippekystr, hvor Hotellernes Gæster i Badetimerne vrimlede paa Promenaden iførte brogede Badedragter, og hvorsomhelst de følte Lyst dertil, kastede de sig ud i Bølgerne, der skvulpede mellem Klipperne. Der var dog ogsaa store Badeetablissementer, og fra et af disse, der laa lige nedenfor Hotel Speranza, deltog mine kære Piger i den almindelige Badeforlystelse. — Lille Ida saa saa sød ud, naar hun svømmede og legede i det store Bassin sammen med Ane og hele den lystige Badeungdom — over det lille solbrændte Ansigt med de klare, himmelblaa Øjne sad den kække, snevre Badehætte, som var hvid og blaa med Felter, der fra dens nederste Kant mødtes i en Spids paa hendes Isse, og selve Badedragten var blaa med en bred, hvid Bort. Vandet var saa salt, at man efter Badningen maatte lade sig overskylle med Ferskvand. — Naar Ida saa kom op fra Badet, skulde hun som Regel have en »Gelati«, d. v. s. en herlig Frugtis. — Omtrent hele Dagen kørte Iskagevognene frem og tilbage langs Kysten, og stadig hørte man Raabene: Gelati! Gelati! — Ida befandt sig saa storartet, at hun egentlig ikke brød sig om at foretage Ture i Omegnen af Abbazia; om en smuk Tur, vi gjorde til det noget vestligere beliggende Bade-
sted »Laurana«, nærvæd den lille maleriske By af samme Navn, erklærede hun saaledes til vor Forbavselse, at den Tur efter hendes Mening »var overflødig«. — Vi begyndte vor Dag med at indtage vort Morgenmaaltid i »Spanskrørslunden«, som laa lige ved Hotellets Terrasse i et Hjørne af den store Have og nær ved Hovedpro-

menaden. Navnet havde vi selv givet dette hyggelige Sted, hvor vi drak vor Kaffe eller The med herligt Bagværk, Marmelade og Smør i Skyggen af »Spanskrørspalmerne«, der med deres lange, grønne Stængler dannede en hel Hvælving over os. Dèr læste vi ogsaa vor Morgenpost med Breve og Aviser hjemmefra. — Kort Tid efter gik saa Ane og Ida i Bad, og en Gang imellem gik jeg — ret længe ad Gangen var det paa Grund af den brændende Sol umuligt — ned til Badet for at se til mine kære to. Om Eftermiddagen, naar den værste Varme var overstaaet, spadserede vi paa Promenaden og drak undertiden The paa Terrassen foran det store Hotel »Quarnero«, og om Aftenen, naar Middagen var til Ende, endnu før Mørket var faldet paa, gik vi Ture ad den smalle Spadseresti, som paa flere Steder var dannet ved Sprængninger i Klipperne, umiddelbart over Brændingen; — eller vi satte os paa Terrassen foran Paladshotellet og hørte paa Koncert og saa paa de dansende. —

I min Rejsedagbog skrev jeg den 11. Juli 1924:

»Min Fødselsdag, — som altid her er det straalende Vejr. Da jeg havde klædt mig paa, satte jeg mig ud paa Balkonen udenfor mit Værelse. Lidt efter kom Ane og lille Ida ud til mig og ønskede mig til Lykke; jeg kyssede dem og takkede dem for al deres Kærlighed mod mig. — Vi gik saa sammen ind i deres Værelse, hvor Ane havde dækket et Fødselsdagsbord med Gaver; jeg fik en stor Buket røde Roser; paa Bordet laa desuden fire smaa Pakker fra Pigerne. Den ene indeholdt et Sølvetui til Tændstikker, som Ane havde købt i Wien, — den anden en Flakon med Parfume, den tredje et smukt Askebæger af Perlemor, købt i Abbazia — dette var fra Ane, og af lille Ida fik jeg et fint Belte. Mine kære Piger gjorde alt for at glæde mig, og vi følte os alle tre inderlig taknemmelige. — Vi spiste som sædvanlig vor Morgenmad i »Spanskrørslunden«, hvor Ane fotograferede Ida og mig. —

Herefter har Ane skrevet:

»Det er altsammen godt, naar bare Carl er glad og fornøjet med, hvad vi formaar at gøre. Vi elsker ham — det er Sagen.« —

Om Eftermiddagen tog vi med Automobil til »Monte Maggiore«. — Efterhaanden som vi kom højere op i Bjergene, følte det med et vist Velbehåg, at Luften blev svalere og friskere, og da vi var kommen endnu højere op ad de zikzak løbende Veje med bratte Kurver ud til afgrundsdybe Kløfter, førte Vejen gennem prægtige Bøgeskove. Udsigten helt oppe fra var imponerende, langt borte og dybt under os laa Adriaterhavet, og paa dets østlige Bred Fiume og Bjergene paa den serbiske Kyst. —

Den 14. Juli skrev jeg:

»Straalende Vejr — men meget, meget varmt. Jeg kan ikke sove om Natten, ligger badet i Sved, Nætterne er skrækkelige, og de tager paa Kræfterne. Jeg var ved 12½ Tiden i Middags nede i Badet hos Ane og Ida, Luftens Varme var angivet til 32° R.« —

ABBAZIA 15. JULI 1924

»Udflugt til Bukari (serbisk Bakar), over det spejlblanke, blaa Hav sejlede vi forbi Fiume mod Syd, ind i en Fjord mellem Bjerge; ved Fjordens Munding ligger en lille By, som i gamle Dage var beskyttet af en Borg, som endnu med sine 4 Taarne omkring den vidtstrakte Bygning synes at beherske hele Landskabet. Vi gled gennem Fjorden ind til Bakar, en lille By fra den tyrkiske Tid, som i Bunden af Fjorden er bygget terrasseformigt opad Bjergene. Langs Havnen stod gamle Træer med mægtige Kroner, paa Gaderne var opstillet Borde, hvorfra der handledes med alt muligt, Manufaktur, Galanteri osv. osv. Byen gjorde et fremmedartet Indtryk. Udenfor et lille Hotel

ved Havnen sad vi paa en Terrasse, omtrent i Højde med Vandet, og nød den lokale »Champagne«, en serbisk Vin, som dog ikke var videre velsmagende. Byen syntes os interessant, fordi alt dèr, Gadelivet — Menneskene — Butikker — Basarer — Caféer var saa vidt forskelligt fra, hvad vi kendte, — man kunde bilde sig ind at være rykket langt tilbage i Tiden. Højt oppe i Byen paa en af Bjergets Terrasser kunde vi se en Kirke, som saa meget gammel og interessant ud, og som vi gerne vilde have set nøjere; men vi fik desværre ikke Tid til at komme derop — Biler syntes at være ukendte. Hjemsejladsen var vidunderlig skøn; vi saa Solen sænke sig i al sin Pragt bag »Monte Maggiore«, og mod Sydøst stod Maanen op og hævede sig i en violet Dis over Adriaterhavet.« —

ABBAZIA 17. JULI 1924

»— — Om Eftermiddagen tog vi med den elektriske Sporvogn til Laurana; paa denne Tur kom vi ogsaa til den mærkværdige gamle Borg, som en Gang i Middelalderen skal have været Midtpunktet i en stærkt befæstet By, og i den lille By besøgte vi den skønne og hyggelige Kirke, som ligger indeklemt mellem ældgamle Huse. — Det blev en vidunderlig Maaneskinsaften; vi gik vor sædvanlige Spadseretur over Promenaden til Paladshotellets Terrasse; ud over Havet stod Maanen blank og rund, og der var Sølvglans over Bølgerne, som brødes mod Klipperne.«

En af de første Dage i Abbazia sejlede vi over Bugten til Fiume, d'Annuncios berømte By; den er som bekendt en meget gammel Stad, endog med Bygningsværker fra Romertiden, og det morede os her at gaa rundt i de snævre Gader og Gyder og betragte det brogede Folkeliv; — med en vis Interesse saa vi Guvernørboligen, hvor d'Annuncio havde resideret, efter at han ved sit modige Kup

havde sikret Byen og den i strategisk Henseende saa vigtige Omegn for Italien. —

De lyse Dage i Abbazia blev pludselig afbrudt; den 18. Juli blev lille Ida syg, og den 19. Juli fik jeg fra min Bank Telegram om, at Diskontobanken havde standset sine Betalinger. — Jeg følte mig meget nedtrykt, og min første Tanke var straks at rejse hjem for at varetage Folkebankens Interesser; men da Lægen erklærede, at Ida bestemt ikke var rask nok til de første Dage at kunne begive sig paa den lange Hjemrejse, og da Ane og Ida, i Særdeleshed under de foreliggende Forhold, daarligt kunde rejse alene, — og da jeg endelig fra min Bank fik et beroligende Telegram angaaende Diskontobankens Solvens, bestemte vi os til at forlade Abbazia den 21. Juli om Aftenen med Skib over Venedig. —

Den 20. Juli skrev jeg i min Dagbog, før jeg gik i Seng:

»Da vi havde spist til Aften Kl. 9, stod vi paa vor Balkon, denne sidste Aften i Abbazia. Himlen var fuld af Stjerner, som da vi den første skønne Aften, vi var her, fra samme Balkon saa op mod Stjernevrmlen og udover Havet. Jeg tog lille Ida hen til mig, og jeg sagde til hende, at vi maatte takke Vor Herre for den dejlige Tid, vi havde faaet Lov til at være i Abbazia; — hvor var hun sød den Aften, vor elskede lille Pige!« —

Den 21. Juli skrev jeg:

»Atter straalende Vejr, vor sidste Dag i Abbazia. Jeg var tidligt oppe for fuldt ud at nyde Dagen. Det er trist at forlade den dejlige Egn, her er jo næsten paradisisk; men vi maa hjemad. Jeg haaber inderligt, at lille Ida — trods de to Dages Sygdom — maa have haft godt Udbytte af Opholdet her. — Hvor er Opbrudet altid svært, — jeg føler det omtrent, som den Gang da jeg som Dreng skulde rejse hjemmefra efter endt Ferie, fra mit Barndomshjem.

Da Ane i Aftes pakkede Kofferter, sang hun nogle

Vers af den kønne Sang, som Anna Margrethe Holst¹ skrev til en Sommerferiefest ved Assens i 1918:

»Naar den kommer, den Tid, da ved Midsommerlag
sig et Skær lægger lyst over Land,
gaar vor Tanke didhen til vor Barndoms Ø,
til dens Banker, dens Toft og dens Strand.

Dèr staar Hylden i Blomst, dèr staar Roser i Hegn,
dèr gaar Bølgen saa sagte mod Kyst,
dèr om Aft'nen Søen spejler Vesthimlens Glans
medens Skyernes Bjerge staar lyst.

Dèr hvor Maagerne fly'r, hvor vort Blik skuer vidt
mod det blaanende Fjerne bag Hav,
hvor de barnlige Drømme som Fugle fløj ud
paa de Vinger, vor Længsel dem gav.«

Jeg kom til at længes efter Sommeren derhjemme, efter igen at se den gamle Gaard i Assens og Frederiksgaves Skove ved Aakrog Bugt.« —

»Ane og Ida er nede i Badet, og jeg har ogsaa været der-nede for endnu en Gang at glæde mig ved Synet af dem og se dem boltre sig i Vandet med hele det muntre Selskab; — lille Ida syntes mig et Billede paa al jordisk Lyksalighed. I det solflimrende Lys, mellem Bølgernes Skumsprøjt, gik den lystige Leg med store, fantastiske Gummi-figurer; de vaade, glinsende Badedragter, blaa og røde, gule, grønne og sorte lyste som de dejlige, friske Farver paa en Malers Palet. Men nu er den skønne Tid forbi, og det er baade Ane og Ida bedrøvet over.« —

¹ Datter af Amtsforvalter i Assens, Holst, der døde som Amtsforvalter i Maribo.

Næste Morgen tidlig stod jeg paa Dækket af den store Dampers for sammen med Ane og Ida at nyde Synet af Indsejlingen til Venedig. I det herligste Vejr sejlede vi forbi Lidoen, hvor vi det foregaaende Aar havde været, forbi Venedigs gamle Fæstningsværker, og ankrede op i Canale Grande. —

I Toget Venedig—Padua—Verona fik Ane pludselig et meget smertefuldt Ildebefindende, jeg tænkte med Rædsel paa, om hun nu skulde blive syg; men heldigvis fik hun det snart noget bedre, da vi havde spist en særlig god Middag i den bekendte Jernbanerestaurant i Verona; et Glas god Rødvin, tror jeg nok, havde her en heldig Virkning. —

For Anes og Idas Skyld bestemte jeg mig til at gøre Ophold i Innsbruck, hvor vi boede paa »Reids Hôtel«; vi syntes, det havde et saa tiltalende gammeldags Ydre med grønne Træskodder for Vinduerne, ligesom Hôtel du Nord i Interlaken, og vi blev modtaget med den for Sydtyskere særegne og saa behagelige Gæstfrihed og Venlighed. Ane og Ida fik anvist et hyggeligt Hjørneværelse paa 2den Sal med ikke mindre end 4 Vinduer; i Vindueskarmene var der anbragt Puder, og Ida fandt Vinduespuderne morsomme og bekvemme til at hvile Armene paa, naar hun betragtede Livet paa Gaderne.

I Innsbruck blev vi nogle Dage; Ane og Ida fik det efterhaanden bedre, og det var interessant og fornøjeligt at gaa omkring i denne gamle, historiske By med de skønne Bygninger, gamle Patricier-Ejendomme og pragtfulde Kirker. Byen er omgivet af høje, mørke Bjerge, og med Bjergbaner gjorde vi Udflugter bl. a. til Hungerburg, hvorfra der er Udsigt over hele Innsbruck og til fjerne, endnu højere, Bjerge med hvide Snetoppe. — Paa en Skraaning plukkede Ane og Ida vilde Jordbær, som de kære Piger absolut vilde forære mig; vi kørte ogsaa op til den lille Hotelby Igl, som ligger temmelig højt, ikke langt fra Snegrænsen. —

I Stedet for som tidligere at rejse over Kuffstein til München valgte vi Turen over de bayerske Alper, over Garmisch—Mittenwald.

I min Rejsedagbog har jeg skrevet:

»— — Det var en vidunderlig Tur, særlig den første Del af Rejsen inden vi naaede Grænsen mod Bayern. Banelinjen steg paa denne Strækning stadig, indtil vi naaede meget højt op i Bjergene, helt op over Snegrænsen. Vi havde herfra en ganske imponerende Udsigt over dybe Dale, sneklædte Bjergkæder og skummende Bjergstrømme. Vi var enige om, at vi ikke mange Steder paa vore Rejser havde set saa pragtfuldt et Panorama.«

I München viste vi Ida de berømte Malerisamlinger, og vi spadserede med hende i »Englischer Garten«, dette vidunderlige Parkanlæg med mægtige grønne Plæner, med skyggefulde Gange, og som gennemstrømmes af Isarflodens rivende Vandmasser. Ane og jeg mindedes med Glæde vort Besøg her for tre Aar siden. — Sammen med Ida spiste vi til Middag i den bekendte Restaurant »Künstlerhaus«. —

Da Toget kørte fra München, nordpaa gennem flade Landskaber, stod lille Ida ved Kupévinduet, og med Vemod saa hun de høje Bjerge forsvinde i Horizonten. —

Over Berlin rejste vi hjem. —

I Efteraaret 1924 kom min Brodersøn Preben til København, og han og en anden ung Student fra samme Aar, Jørgen Heerfordt fra Randers, som jeg før har omtalt, kom ret hyppigt i vort gamle Hjem i Frederiksberg Allé Nr. 27; — ja, under hele deres Studietid var de kære og velkomne Gæster hos os. — Naar Ane og jeg tænker tilbage paa de svundne Dage, tænker paa vor elskede, lille Skat, saa ser vi ogsaa i Mindet Billederne af disse to hver paa sin Maade saa tiltalende unge Mænd, og vi ser lille Idas lykkelige Smil, naar Pigen lukkede dem ind i Stuen, — Fætter Preben, høj og lys, venlig og glad, altid med sin Taske med Bøgerne under Armen, og Jørgen Heerfordt med det smukke, mørke Haar og de rare Øjne, der altid smilte saa venligt. De havde begge to en egen Evne til at underholde

sig med Ida, ogsaa da hun var Barn, — til at tale med hende og gøre hende glad og munter. —

I Anledning af sin 10 Aars Fødselsdag havde Ida et stort Børneselskab, og hun var henrykt over at være Værtinde for alle sine smaa Klassekammerater. Ane havde gjort sig saa megen Umage for at arrangere alt saa festligt som muligt for de smaa Damer, baade med Traktement og med Underholdning; for Underholdningens Skyld var der saaledes bl. a. engageret en bekendt Tryllekunstner, der gjorde stor Lykke, og senere paa Aftenen kom Onkel Daniel¹ og Fætter Preben ogsaa til Stede for at deltage i Festen. — Lille Ida var saa taknemmelig for det Hele, for alt det, Mor havde gjort for hende, saa lykkelig over i Hjemmets Stuer at kunne lege med alle sine smaa Veninder. —

Saa kom Julen 1924, og for hvert Aar, Ida blev ældre, blev den hellige Fest os endnu højtideligere og skønnere, syntes vi. — Hun var jo for os Pantet paa Guds Naade mod os, paa Guds Tilgivelse for al vor Synd. — Saadan saa vi nu paa hende — og især Juleaften, naar vi og de elskelige Bedsteforældre stod sammen med hende om det straalende og blinkende Juletræ, som Ane havde pyntet for os.

I min Rejsedagbog for 1925 skrev jeg:

»Sommerrejsen med mine kære Piger. — Gerne var vi iaar som de sidste Aar rejst til de skønne Egne ude i Verden — bag de høje Bjerge; men paa Grund af Forholdene herhjemme fandt vi det rigtigst i Aar at holde Ferie i Danmark. Vi bestemte os derfor til at rejse til Bornholm, hvor vi haabede, at lille Ida kunde blive raskere. I den sidste Tid har hun atter skrantet, og ofte har hun maattet forsømme Skolen.«

¹ Min Broder Daniel Plum, f. 19. 9. 1893, Fuldmægtig i Østifternes Kreditforening.

»Vi tog ind paa Damms Hotel; da vi havde spist vor Morgenmad, tog vi en Bil og kørte til Hasle Kurhotel, paa Vejen besøgte vi en »Radium-Kilde« og drak »Radium-Vand«. Senere tog vi til Rø til Hotel »Helligdommen«, som vi fandt meget kedeligt; vi drak Kaffe paa Hotellets Terrasse, hvorfra der dog var en smuk Udsigt over Havet. Derefter gik vi en Tur langs Klipperne, omkring de dybe Kløfter, hvor der voksede en Rigdom af Bregner, og paa hele Turen havde vi paa den ene Side af Stien, dybt under os, det blaa Hav. Paa Tilbagevejen til Rø Station holdt vi Rast paa en Grøftekant; vi laa i det høje Græs mellem gule Blomster, og over os, højt oppe mod den blaa Himmel, slog en Lærke sine Triller. — Om Aftenen var vi paa Hammeren, og fra Blancs Hotel, hvor vi spiste til Middag, saa vi Solen synke i Havet.«

»Til Hotellet hører en stor og smukt vedligeholdt Have; i det skønneste Sommervejrs spiste vi vor Morgenmad paa en Veranda, der vender ud til denne Have. Vi har nu bestemt os til at tage til Gudhjem for at indlogere os paa »Jantzens Hotel«, der er os anbefalet. — Før Afrejsen fra Rønne gik vi en Tur rundt i Byen med de toppede Brosten og alle de smaa røde Huse, vi var ogsaa Syd for Byen og saa det interessante gamle Kastel — —. Vi følte os næsten som Zigeunere, saaledes som vi nu i to Dage havde fartet om paa Øen fra Sted til Sted. Ved 3-Tiden ankom vi til Jantzens Hotel i Gudhjem, hvor vi blev venligt modtaget og fik et Par gode Værelser; Ane og Ida fik et ret stort Værelse mod Vest og jeg et mindre mod Øst. Hotellet er gammelt, Inventaret ligeledes; men trods al Tarvelighed er her hyggeligt, og Værtinden Fru Jantzen gør Indtryk af at være en imødekommende og elskværdig

Dame. Efter Middag gik vi en Tur op over Klipperne og forbi den lille Kirke, hvorfra der er en prægtig Udsigt over den lille By med alle de røde Tage og over Havet. Senere paa Aftenen gik vi op paa en Udsigtshøj bag ved Hotellet, hvorfra vi saa Solen gaa blodrød ned i Havet. Lille Ida er nu i Seng, vi har bedt Aftenbøn med hende, og Ane og jeg sidder sammen i hendes og Idas Værelse ved et gammeldags Dagligstuebord med Tæppe paa, Ane sidder i en Sofa med »Mekkaplyds«, og over Bordet hænger en morsom gammel Hængelampe, hvori er anbragt en elektrisk Pære. Lille Ida sover saa sødt henne i sin Seng.«

GUDHJEM 9. JUNI 1925

»Om Formiddagen gik vi lidt mod Syd, hvor Ane badede mellem Klipperne. Her er desværre daarlige Badesforhold lige ved Gudhjem, den nærmeste Badesstrand med Sandbund er ved Melsted. Efter Frokost gik vi saa til Melsted, det er ca. $\frac{1}{4}$ Mil Syd for Gudhjem, og dér tilbragte vi en rar Eftermiddag paa den herlige, brede Sandstrand. Havet var dybt blaat, og uagtet ikke en Vind rørte sig, skyllede Bølgerne med hvide Skumkamme over Revlerne mod Kysten. Ida løb og soppede. — Hos Høkeren i Melsted købte vi Sodavand og et Blomsterglas til Idas Blomster. Efter Middag gik vi en Aftentur ad den skønne Spadserevej mod Nordvest, over Klipperne langs Havet, hvor vi atter saa en pragtfuld Solnedgang. Vi sad paa en Bænk og saa ud over Havet, og Ane sang en af de gamle Aftensange for os.«

GUDHJEM 10. JUNI 1925

»Vi gik sammen til Melsted, hvor Ane badede. Det var lunt, men Skyerne trak sammen over Havet, og det blæste en Del. Ida løb om paa Stranden med bare Ben; hun havde en blaa Kjole paa, og paa Hovedet havde hun en

rød Gummihue. Om Eftermiddagen gik vi en Tur op over Klipperne bag ved Hotellets Have og ind i en lille Skov, der ligger dør højt oppe. Ane fandt en »Gryde« mellem Klipperne, hvor vi kunde ligge uden at generes af Blæsten. Den kære Ane havde købt Kager til os og hentede selv Sodavand fra Hotellet. Vi havde det storartet og spadserede bagefter ad nye skønne Veje tilbage til Hotellet. Ida har faaet en Stok.«

GUDHJEM 11. JUNI 1925

»Solskin og Blæst. I Formiddags gik vi den sædvanlige Tur op forbi Kirken; vi fik her en lille Forskrækkelse, da Ida paa sin Expedition efter blaa Kornblomster var gledet ned ad en temmelig brat Skraaning, men heldigvis var hun blevet hængende i nogle Buske; det gik altsaa godt, kun paa Bekostning af Strømperne. Senere gik vi til Havnen og saa Københavns-Damperen komme ind, den havde bl. a. 27 svagelige Børn ombord, som under Ledelse af en Lærer skulde til »Dueodde«; — Ane gik hjem paa Hotellet og hentede Chocolate til Børnene. Ida var i Dag for første Gang i Vandet i Melsted.

Da et nyt Hold Børn en Uges Tid efter passerede Gudhjem paa Vej til Dueodde, var vi tilfældigvis igen nede ved Havnen. De arme Unger var meget forkomne af Søsyege, og deres Proviant var sørgelig spartansk. Vi syntes, det var saa trist for dem, og Ida foreslog saa, at vi skulde give Børnene noget, hvilket gav Anledning til en lille Indsamling blandt de forsamlede Sommergæster til megen Glæde for Børnene.«

GUDHJEM 12. JUNI 1925

»Vi var i Dag ude i den lille Dal, der hedder »Holkadalen«; dør laa vi i Græsset, og vi var enige om, at det var en vidunderlig Plet med Masser af Blomster, med

sjældne Planter og vilde Roser, og her var Læ for Blæsten. Paa Hjemvejen til Frokost gik vi op over Bjerget med Bænken og Flagstangen. Efter Middag gik vi vor sædvanlige Aftentur langs Klipperne og saa Solnedgang. I Aften havde vi Toldkontrollør O. med os, han er en elskværdig og hyggelig Mand at være sammen med.«

GUDHJEM 13. JUNI 1925

»I Dag gik vi en dejlig Tur; vi gik videre ud ad Stien over Klipperne, langs Havet til »Salene«, hvor der var en prægtig Strandbred; vi laa i Sandet og saa udover det blaa Hav og de hvidskummende Bølger, der i lange Rækker væltede op mod Bredden. Jeg mindedes, som saa ofte i svundne Aar, min Barndoms Sommerferier ved Frederiksgaves Strand.

Ane sagde, at hun syntes, det var en af de skønneste Feriedage, vi endnu havde haft.«

GUDHJEM 14. JUNI 1925

»Nu Kl. 9 skinner Solen mellem Skyerne, men det er Storm af Nordvest. Før lille Idas Skyld ønsker jeg, at det atter maa blive godt Vejr. Om Formiddagen gik vi ind i »Holkadalen«; men ikke en Gang dør var der rigtig Læ for Stormen. — Før Frokost kom en Familie fra København, som vi kender; de kan i og for sig være meget flinke og elskværdige, men jeg er nu ked af, at de skal bo her; Ane, Ida og jeg er en Verden for os selv, og jeg vil nødig have vort lille Himmerig lukket op for andre. I Eftermiddag gik vi en Tur langs Havet og gennem Skoven, vore Venner fulgte med. Efter Middag gik vi op paa Klippen bag Haven og saa Solnedgang. Det blæste haardt, og Solen gik ned i svære Skymasser; jeg var saa angst for, at lille Ida skulde tage Skade i den stærke Blæst, vi gik derfor snart ned til Hotellet med hende og fik hende i

Seng. Hun har nu bedt Aftenbøn med os, og hun ligger saa sød og yndig i sin Seng, endnu vaagen. — Gud give, at hun maa blive en rask og lykkelig lille Pige!«

GUDHJEM 15. JUNI 1925

»Solskin men Storm og Kulde. Gid man var i Læ af de store Bjerge, langt nede mod Syd! Lige saa behageligt og skønt her er paa Bornholm i stille Solskin, lige saa rædselsfuldt er her i saadant Vejr som i disse Dage. — Medens Ane tog til Rønne for at søge Tandlæge, tog Ida og jeg til »Almindingen«. Vi gik op paa Hotellet paa »Jomfruberget«, hvor vi spiste Frokost i Hotellets Veranda; det stormede, saa det buldrede mod Verandaens Ruder, og lille Ida fik The for at faa Varme i Kroppen. Efter Maaltidet gik vi til »Lilleborg«, en smuk Tur gennem Skoven. »Lilleborg« ligger i Ruiner, mægtige Kampestensmure fra Middelalderen, nedenunder Ruinerne ligger en stille Skovsø med Masser af Aakander. Ida viste stor Interesse for de gamle Ruiner og deres Historie, som jeg kunde fortælle hende lidt om.«

GUDHJEM 17. JUNI 1925

»Solskin men Storm. Efter Morgenmaden gik Ane, Ida og jeg gennem »Holkadalen« op til Skoven, hvor vi mødte vort sædvanlige Selskab. — Stormen er nu bleven til Orkan af Nordvest. Naar jeg ser ud ad mit Vindue, ser jeg over et fraadende Hav med stormpiskede Bølger. Eftermiddag: Stormen vedvarer, Regnskyer dækker den sydlige Himmel; men Solen har nu plantet en straalende Regnbue fra Gudhjem Kirke til langt ud i Havet.«

GUDHJEM 18. JUNI 1925

»Stadig Storm, Kulde og øsende Regn. Henad Eftermiddagen klarede dog Vejret pludselig. Vi gik en Tur gen-

nem »Holkadalen«, hvor alt var friskt og skønt efter Regnen, vi gik op gennem Skoven til Udsigtspunktet paa Klippen. Som renvasket efter Regnen laa den lille By under os med sine stærke Farver, alle de røde Tage, de store hvide Skorstene ved Silderøgerierne, og bagved, saa langt Øjet kunde naa, saa vi udover det mægtige blaa Hav. — Græsset oppe paa Klipperne var allerede saa tørt efter Regnen, at vi kunde ligge mellem Klippestykkerne; i Eftermiddagssolen tog det hele Landskab sig ud som et nydeligt lille Maleri. — Det blev en stille, dejlig Sommeraften; vi spadserede med Ida paa Havnemolen. Da vi paa Tilbagevejen kom forbi Pensionatet »Fuglsang«, hørte vi gennem de aabne Vinduer den yndigste Musik; accompaneret af et Klaver sang en Dame, hendes klare, dybe Stemme lød ud til os, og vi syntes, at hendes Sange passede saa godt til den stille Sommeraften. Vi gik hjem med lille Ida og fik hende i Seng.«

GUDHJEM 19. JUNI 1925

»Sammen med en Del af Hotellets Gæster deltog vi i en Tur til »Paradisbakkerne« ved Nexø. Paa Vejen langs Kysten til Svaneke kom vi igennem alle de smaa hyggelige Fiskerlejer; vi saa ogsaa her en gammel Stubmølle fra 1659, en stor Sjældenhed, efter hvad der siges. Vejen bugter sig mellem levende Hegn, Smaaskove, frugtbare Marker og pyntelige Huse med velholdte Haver foran med broget Blomsterflor. Det gik Bakke op og Bakke ned, stadig langs det blaa Hav, hvor Bølgerne rullede med hvide Kamme. — I Svaneke gik jeg alene en Tur omkring i den lille By. Dør kom jeg tilfældigvis til en meget gammel, nu forfalden og ubeboet Købmandsgaard. Jeg gik ind i Gaarden, og med Vemod saa jeg denne Ruin, de gamle Længer, der nu var øde og tomme, men hvor een gang de travle Købmandskarle havde færdedes, og den

tomme Gaardsplads, eengang fuld af fraspændte Bøndervogne, medens Hestene sparkede inde i de lange Stalde. Hovedbygningen med den gamle Butik bar i sin Forladthed endnu Præg af fordums Velstand; her havde Købmanden siddet i sit lille Kontor bag Butikken, i den store Hesthaarssofa, paa Væggen over Sofaen hang et gammelt gulnet Landkort over Storbritannien og Irland; — eller, sad han ikke der, den agtværdige gamle Herre med det graa Haar, ved det simple gammeldags Skrivebord med Porcelains-Skrivetøjet? Med sin sirlige, gammeldags Skrift tegnede han sit Firmas Navn under Brevene, der skulde afgaa med næste Skib til København, til Hamborg eller London. — Jeg syntes, jeg kunde fornemme den krydrede Duft, der fra den fyldte Butik trængte ind i Kontor og Gange. Men det var jo altsammen kun Bedrag, — der var øde og klamt, og der lugtede vel mest af alt af gammel Svamp. — Paa den anden Side af Gangen havde Købmandens Stuer ligget, hans lille Hjem, — dør hvor hans flittige Hustru en Gang i længst forsvundne Dage havde slidt fra Morgen til Aften Aar efter Aar, hvor hans Smaadrenge var vokset op og havde leget og drømt deres Fremtidsdrømme. Her var nu intet mere — kun Spindelvæv, som blafrede for Vinden, naar den jog gennem de gamle støvede, ituslaaede Ruder.

Videre gik Turen over Nexø til »Paradisbakkerne«. I Skovbrynet lejrede vi os paa en Skraaning, hvor vi spiste vor Frokost; vi havde her en milevid Udsigt over det skønne Land, over Skove, Marker og langt ude Havet. Ledsaget af stedkendte Folk gik vi en Tur ind i de store Skove; vi kom til den saakaldte »Rokkesten«, til den ensomme dybe Sø mellem høje, skovbevoksede Klipper, og til »Tamperdalen«, hvor Vegetationen næsten var sydlandsk skøn. Over stejle, snævre og stenede Stier, mellem Lyng og Busk og Graner og Birke naaede vi tilbage til

vore Vogne. — Kl. 9 blev Ida lagt i Seng, og vi bad Aftenbøn med hende, den lille elskede Pige; hun var saa lykkelig og taknemmelig for den dejlige Dag.«

GUDHJEM 21. JUNI 1925

»Søndag Morgen. Jeg var i Gudhjem Kirke, hvor jeg hørte en god Prædiken. Efter Frokost sejlede vi til Rø, det var en meget kold Sejlads; vi besluttede os derfor til at gaa tilbage til Gudhjem, — en ret anstrengende Tur, op og ned ad Klipperne i een Uendelighed; især var det drøjt for lille Ida, som dog tappert fulgte med. Før vi gik ned til Middag, kom hun ind paa mit Værelse for at præsentere sig i sin nye blaa Silkekjole og med blaa Sløjfe i Haaret. Hun saa saa sød ud. — Efter Middagen vilde Ida saa gerne gaa en lille Tur. Hun blev pakket godt ind, og vi tre gik ned til Stranden og op paa Klippen Syd for Havnen ved Kirken. Det var en stille, yndig Aften, og vi laa i Græsset og saa Solen dale mod Havet. Derefter gik vi hjem og fik Ida i Seng.«

GUDHJEM 23. JUNI 1925

»Vi gik en længere Tur til »Salene«, paa Hjemturen blev det dejligt Vejr, lunt og stille, og da vi naaede op paa de høje Skrænter, blev det straalende Solskin. Vi sad længe paa en Bænk ved Stien, rundt om os var der det herligste Blomsterflor, Valmuer og Margeriter, blaa Kornblomster og Gyvelbuske med gule Blomster, og dybt under os laa det uendelige Hav, der næsten kælent rullede sine Bølger ind mod Kysterne, hvor de skovklædte Klipper sprang frem i Havet lige fra »Hammeren« i Nord til de stejle Kløfter ved Rø. Langt ude over Havet var der Solblink i Stimer.

Det var Sct. Hans Aften. Kl. 9 gik vi fra Hotellet, lille Ida havde faaet Lov til at være med og være oppe,

saalænge Sct. Hans Blussene brændte. Hun havde set »Heksen« blive kørt ned til Havnen. — Vest for den nordre Fiskerihavn paa en fremspringende Klippe lige ved Havet var Trækloster og Tjæretønder bunket sammen, og ovenover stod »Heksen«. — Ane, Ida og jeg stod nedenfor Klippen og saa det store Baal i den klare Sommeraften.«

GUDHJEM 24. JUNI 1925

»Vi har i Dag med lille Ida set Hammershus Ruiner; vi var enige om, at ingen af de mange Ruiner, vi har set i Udlandet, i Størrelse kan maale sig med denne pragtfulde gamle Borg. Men mest betaget var vi af den imponerende Udsigt fra Slottets vestre Taarn udover Havet, det ubegrænsede blaanende Hav, der ustandseligt ruller sine Bølger ind mod de skovklædte Klipper; saa langt Øjet rakte saa vi mod Syd — udover »Slotslyngen« — den hvide Bræmme af Skumsprøjtet, naar Bølgerne knustes mod de stejle Klipper.

Da vi om Aftenen sad lunt og rart i Gudhjem, var vi dog af den Mening, at intet Sted paa Øen var saa tiltalende som Gudhjem med Jantzens Hotel. — Min kære Ane er træt i Aften og er derfor gaaet til Ro; jeg har gaaet Aftentur med lille Ida, vi spadserede nede ved Havnen, hvor vi saa nogle Drengelave Baal paa Klipperne. — Nu ligger begge mine Piger i deres Senge, og vi har bedt Aftenbøn med Ida.«

GUDHJEM 25. JUNI 1925

»Vi tog i Dag med Motorbaaden »Dan« til Christiansø Kl. 10¹/₂. Det blev en herlig Tur, ikke en Bølge løftede sig over Havets Spejl, men ude paa Havet mærkede vi dog de mægtige Dønninger. Kl. 1¹/₂ ankom vi til Øen, hvor vi spiste Frokost i Købmandens Have; vi gik saa rundt paa

Øen og saa paa de interessante Fæstningsværker. At disse ganske utroligt store Befæstninger, formentlig med uhyre Omkostninger, er anlagt paa den afsides Ø maa for nutids Øjne synes ganske uforklarligt. Vi var oppe i det store Fæstningstaarn midt paa Øen, paa hvilket er anbragt Chr. V's Initialer og Aarstallet 1688. — Bag ved de vidtstrakte Kampstensmure, der spænder over hele Øens Omkreds, var der den frodigste Vegetation, navnlig i Haverne var der et Væld af skønne Blomster. — I Havnen laa, — meget dekorativt, — det smukke Skoleskib »Georg Stage«; med sine knejsende Master og svære Ræer passede det helt godt ind i Billedet af den gamle Fæstningsø. Ane og Ida var ombord paa Skibet og blev vist om af en venlig Officer; Ida syntes, det var saa Synd, at Drengene skulde spise de haarde Beskøjter.«

GUDHJEM 26. JUNI 1925

»Efter Frokost tog vi med en Motorbaad til »Randkløvskaaret«, Ane, Ida og jeg. Stor var vor Forbavselse, da vi kom til Bestemmelsesstedet og blev klare over, at vi maatte foretage en regulær Klatretur op over Klippestykker, springende, krybende, kravlende fra Sten til Sten, fra Klippeafsats til Klippeafsats. Der fandtes ingen Sti, intetsomhelst Hjælpemiddel i Form af Gelænder eller lignende — og opad maatte vi gennem den stejle Kløft, op ad de høje Klipper. Det var egentlig utroligt, at vi kom helskindet fra den Opstigning. Da vi endelig, langt om længe, temmelig udasede naaede helt op, var der naturligtvis en pragtfuld Udsigt, — den samme Udsigt som vi iøvrigt kendte saa godt. Paa Baaden traf vi sammen med en af mine elskværdige Assistenten fra Banken, Hr. Smith, han var særdeles venlig og hjalp os baade ved Opstigningen og Nedkravlingen — navnlig hjalp han saa pænt lille Ida. Vi drak Kaffe i en Bondegaard, der kaldte

sig »Hotel Randkløven«. Paa Vejen ned gjorde vi et lille Ophold paa Klipperne, hvor vi mellem vilde Roser og Caprifolier laa og saa ud over Havet. — Jeg har i Aften skrevet til Thorvald om vort forestaaende Besøg i Assens. Ved 8-Tiden gik jeg en Aftentur med lille Ida.«

GUDHJEM 28. JUNI 1925

»Nu ringer Klokkerne oppe i den lille Kirke paa Klippen til Froprædiken — den skære, sprøde Klang, som snart lyder lidt stærkere, snart synes at hendø; det er Solskin og er en yndig Sommermorgen. Lille Ida har lige været inde hos mig for at sige Godmorgen. Hun er ked af, at vi i Morgen skal rejse herfra. — Vi bestemte os til i Dag at tage med Damperen til Svaneke Kl. 10¹/₂; det var en herlig Sejltur med Udsigt ind over den skønne, frugtbare Ø. Da vi lagde til Bolværket i Svaneke, saa vi Overretssagfører Olivarius.¹ Vi fulgte med ham hen paa Hotel »Østersøen«, et hyggeligt, gammeldags Hotel, hvor han boede som Sommergæst. Vi tre spiste Frokost i Haven, og senere sluttede Overretssagfører Olivarius sig til os og gik en Tur med os gennem den lille By ud til Klipperne Nord paa, der var omgivet af Plantager. Lige ved Byens Torv staar et mægtigt Valnødtræ, der skal være det største i Landet. Olivarius var meget elskværdig mod os og fulgte os Kl. 4 ombord i Skibet til Gudhjem. — Efter Middag foreslog Ida, at vi skulde gaa op paa Klipperne bag »Holkadalen«. Der var dejligt deroppe, vi fandt et Hvilested mellem Birke og Graner i det høje Græs, og da vi gik derfra, saa vi atter en Gang udover Dalen, Byen, Kirken og det blaa Hav. Senere gik Ane, Ida og jeg ud langs Klipperne mod Vest for at se Solen synke i Havet — vor sædvanlige Aftentur fra de første herlige Dage.

¹ Overretssagfører C. F. Olivarius, Medlem af Folkebankens Bestyrelse.

Vi fandt et Sted, hvor vi kunde sidde i Græsset i Læ af nogle Buske. Da Solen forsvandt i Havet, holdt vi hinanden i Hænderne, og Ane sang for os Ingemanns dejlige Aftensang:

»Der staar et Slot i Vesterled,
tækket med gyldne Skjolde;
did gaar hver Aften Solen ned
bag Rosenskyernes Volde.
Det Slot blev ej med Hænder gjort:
mageløst staar det smykket;
fra Jord til Himmel naar dets Port:
Vor Herre selv har det bygget.

Solenglen svinger Lysets Flag,
vandrer til fjerne Lande;
ham følger Liv og Lys og Dag
bag Nattens brusende Vande.
Lig Solen farer Livet hen,
gaar til Forklaringskysten,
med Glans opdukker Sol igjen
fra Paradiset i Østen.«

Vi gik saa hjem til Hotellet, vi tre, der elsker hinanden.«

GUDHJEM 29. JUNI 1925

»Afrejsens Dag. Efter Frokost gik vi en Tur for endnu en Gang at se de Steder, vi havde faaet kær, og som nu gemmer saa skønne Minder for os. Vi gik op i Holkadalen, hvor Ane tog et Billede af Ida med den for hende saa karakteristiske Blomsterbuket i Haanden. Derefter gik vi op paa Klipperne, hvor vi fandt vor sædvanlige Hvileplads. — Fra Havet, langt borte, lød Kanontorden;

vi saa udover de mange smaa Huse med de røde Tage og den blaa Strand, og vi syntes, at Udsigten aldrig havde været saa køn som nu, da Tiden her var omme.«

RØNNE 29. JUNI 1925

»Før vi forlod Gudhjem, gik vi om Eftermiddagen ned til Havnen. Vejret var ganske stille; men ikke destomindre gik Bølgerne som sædvanligt hvidskummende mod Kysten. Kl. 7^{1/2} kørte vi med vore Venner i Bil ud fra Hotellets Gaard efter at have taget Afsked med den venlige og sympatiske Fru Jantzen og hendes Datter.

Det blev en herlig Køretur i den stille, lyse Sommeraften gennem den skønne Ø. Ane og jeg talte sammen om den dejlige Tid, vi havde tilbragt herovre. — Da vi naaede ned til Havnen i Rønne, var Solen ved at forsvinde i Havet; vi gik hen til den store Granitmole og saa den sidste gyldne Rand synke i det blikstille Hav. — Vi gik derefter op i Damms Hotel, hvor der var Musik af Garnisonens Orkester. — Det er en yndig Aften, vi sidder i Hotellets Have, der er fuld af Roser — røde og højstammede gule — ikke et Blad rører sig, og ovenover os er den lyse, den dejlige Sommernats Himmel. — Ane siger, at jeg ikke for at skrive i min Dagbog maa glemme at kurtisere Feriebørnene. — Ida ser saa sød ud med sin brune Bøllehat og det store brune Silketørklæde viklet om Halsen og bundet i en pragtfuld Sløjfe.«

KØBENHAVN 30. JUNI 1925

»Kl. 6^{1/2} Morgen stod Ida og jeg paa Dækket og saa paa Indsejlingen til vor Stad. Vi talte om den Morgen for et Aar siden, da vi sejlede ind til Venedig. — Vi tog en Bil og kørte først hjem til Frederiksberg Allé, hvor vi fandt alt i Orden; dernæst kørte vi til Jernbanestationen for at rejse over til min Broder og Svigerinde i Assens.«

»Paa Jernbanestationen i Assens blev vi venligt modtaget af Ingrid — Thorvald var til Møde. Ida og jeg gik en Eftermiddagstur, vi gik ud paa Kirkegaarden, hvor den elskede lille Pige og jeg stod ved Faders og Moders Grav, — og jeg viste hende de to Krigergrave og fortalte hende om, hvorledes mine Forældre, da jeg var en lille Dreng, havde vist mig disse Grave og havde fortalt mig om de tapre Soldater, der havde mistet deres Liv i Kamp for Fædrelandet. Derfra gik vi ned til Stranden gennem det gamle Anlæg — det var varmt og stille Sommervej; hun var saa sød at gaa med, og det er saa underlig højtideligt for mig at gaa her i Assens med hende, min lille Datter. — Om Aftenen kørte Preben en Tur med os i Bil; vi kørte ud til det lille Fiskerleje Thorøhuse; paa det sidste Stykke af Vejen, der løber langs med Vandet, gaar det op og ned ad Smaabakker; ved Vejens ene Side ligger tækkelige Fiskerhuse med blanke Ruder og Smaahaver. Solen var nylig gaaet ned, men over Bæltets blanke Flade og i de mørke Vinduesruder var der et Skær af violette Farver, en Genspejling af de rødlige Aftenskyer. Ad den smalle Vej mellem høje, levende Hegn, hvorfra der var en Duft af blomstrende Kaprifolier, kørte vi til Saltofte Krat; det ligger inde paa en Mark, paa en Bakke nærved Stranden, og herfra kunde vi se langt udover det aabne Lillebælt til de høje, skovklædte Skrænter ved Indløbet til Haderslev Fjord. Vi kom ogsaa gennem Saltofte By med Gadekæret, forbi de gamle Bindingsværks Bøndergaarde med hvidkalkede Længer og store tjærede Ladeporte, og ad Landevejen kørte vi hjem til Assens.«

ASSENS 1. JULI 1925

»I dejligt Sommervej gik jeg en Tur i Toften og aflagde Visit hos Svigerinde Ingrids Moder, Fru Marie Hvene-

gaard,¹ der bor i en Villa i Præstegaardsalléen, nær ved Toften. — Kl. 2¹/₂ kørte vi med Bil til Aakrog Bugt, hvor vi drak Kaffe i et lille Hus nede ved Strandbredden. Det var blikstille, og Vandet var spejklart. Ane og Ida badede, og jeg gik op i Dyrlægeboligen² for at besøge min kære, gamle Farbroder Carl, der nu er 82 Aar gammel. Som i de svundne Tider, naar jeg i mine Sommerferier aflagde ham Besøg i hans yndige Bolig, blev jeg modtaget med hans hjertelige og gemytlige Hilsen: »Højstæredel! nej, det var da morsomt at se Dig«. Onkel var høj, og trods sin Alder var han rank og mobil, hans korte Fuldskæg var hvidt, og for de nærsynede Øjne bar han Brillen. Vi sad saa, som saa mange Gange tidligere, og talte sammen i hans hyggelige Dagligstue med de gammel-dags Møbler. Vi talte om gamle Dage, om de kære Slægtninge, vi havde mistet, og jeg maatte fortælle ham om Forholdene i København, om mine Oplevelser og vore Ferierejser. Paa det runde Bord ved Siden af hans Lænestol laa der altid fuldt op af Bøger; Onkels største Passion var at læse, og han havde et indgaaende Kendskab baade til den gamle og den nye Litteratur, denne Interesse fulgte ham til hans sidste Dage. — Gennem de smaa gammel-dags Vinduer saa man til den ene Side ud over den store solbeskinnede Have med alle Frugttræerne, og bagved den laa Engen og Skoven; — og gennem Vinduet, der vendte ud til Forhaven og Vejen, var der en vid Udsigt over de grønne Marker til Slotsparken. Opad Husets graahvide Mure voksede Vedbend, og i Plænen foran Huset mellem Havestuedøren og den hvide Laage ved Vejen var der et Bed med røde Roser.

Om Aftenen hørte vi Violinkoncert i Skovpavillonen

¹ Fru Marie Hvenegaard f. Brandt, f. 14. 2. 1853, g. m. Forpagter Chr. Hvenegaard.

² Ogsaa fra gammel Tid kaldet: Skovriderboligen.

i Assens, og senere, efter at lille Ida var kommen i Seng, og vi havde bedt Aftenbøn med hende, sad vi hyggeligt i Thorvalds Stue sammen med ham og Ingrid og vor kære Ven Mouritz Krag.

ASSENS 2. JULI 1925

»Thorvald og Ingrid inviterede os paa en større Biltur til Vejle. Med Færgen Kl. 10,45 tog vi til Aarøsund, og derfra kørte vi over Haderslev og Christiansfeld til Kolding, hvor jeg viste Ane og Ida det Hus paa Søndre Landevej, hvor jeg i sin Tid som ungt Menneske havde boet. Derfra kørte vi til Vejle og kom paa Vejen forbi Mindesmærket for den berømte Dragon Niels Kjeldsen. I en lille Skov ved Landevejen spiste vi vor medbragte Mellemmad. Medens Thorvald besørgede nogle Forretninger i Vejle, trakterede jeg Selskabet med Jordbær og Kaffe. Hjemturen gik over Snoghøj og Middelfart. Gennem Skovene ved Tybrinds Banker og Wedellsborg kørte vi tilbage til Assens, og vi var hjemme ved Syvtiden.«

ASSENS 3. JULI 1925

»Skønt Vejr. Om Formiddagen var jeg paa Kirkegaarden. Kl. 2 kørte vi til Helnæs i Bil, Ane, Ingrid, Ida, Preben, en lille Veninde og jeg. Vi kørte til Toldstedet og lejrede os opad en af Skrænterne ved Stranden. Jeg gik alene Turen hen til den høje Skrænt, hvor jeg oppe i den lille Kratskov ved »Præstens Bord og Bænk« havde siddet saa tit, da jeg i sin Tid, for ca. 30 Aar siden, som Reconvalescent boede i Helnæs Præstegaard hos Pastor Ravn-Jensen. Ham mindedes jeg ogsaa med Hengivenhed, da jeg senere paa Turen kom forbi Præstegaarden og den gamle Kirke, hvor jeg saa tit har siddet og hørt ham prædike; og jeg mindedes Degnen Jacob Runge, der ledede Salmesangen uden Orgelledsagelse, medens han vandrede

op og ned ad Kirkegulvet. Det var en meget smuk Aften, da vi kørte hjem. Foran Dyrslægeboligen ved Frederiksgave sad min gamle Farbroder Carl, og vi hilste paa ham. — Efter Aftensbordet kom Mouritz Krag ind til os, og vi havde en behagelig Aften sammen. Vi lagde lille Ida i Seng, og hun var glad for Dagen.«

ASSENS 4. JULI 1925

»Det er Dyrskuedag i Assens. Lille Ida stod som sædvanlig tidligt op, hun kom ind til mig og græd lidt, fordi vi nu skulde rejse fra Assens. Hun sagde, at hun holdt saa meget af Assens. — Ane, Ida og jeg gik ud paa Dyrskuepladsen, hvor der var ganske morsomt. Vi traf derved Professorinde Augusta Plum¹ med sine tiltalende Børn; hun er i Sommerbesøg hos min Fætter Kay Plum. — Ved 2-Tiden kørte Preben Ida og mig i Bil til Frederiksgave; Professorens ældste Datter, den lille søde Elisabeth,² var ogsaa med. — Jeg havde Lyst til en Gang igen at gaa en Tur i den skønne Slotspark med den herskabeligt brede Kastanieallé, hvorfra man over de grønne Plainer ser op mod det hvide Slot; og jeg vilde vise lille Ida den gamle Slotsbanke, hvor i længst forsvunden Tid det berømte Hagenskov Slot har ligget. — Slotsbanken er nu bevokset med pragtfulde, bredkronede Lindetræer, der i flere cirkelrunde Kredse omgiver den terrasseformede Høj til dens øverste Plateau. — Under Højens Jordmasser findes de gamle Borgruiner, og uden om Slotsbanken kan man endnu finde Rester af svære Kampestenmure og Taarne og af den brede, nu udtørrede Voldgrav, hvor der vokser en Rigdom af Skræpper og Siv. — Øverst paa Højen, midt paa den cirkelrunde Flade, hvorover Lin-

¹ Augusta Plum f. Thiele, f. 21. 2. 1885, g. m. Professor, Dr. theol. N. M. Plum, f. 19. 2. 1880.

² Elisabeth Plum, f. 7. 3. 1909.

denes Kroner hvælver sig, staar en gammel Sandstens Vase eller Urne paa godt og vel Mands Højde. I umindelige Tider har Ungdommen brugt at ridse Navne og Hjerter i Vasens sprøde Sten, i »Støtten«, som den almindeligt kaldes; — ogsaa jeg har været med til i min første Ungdomstid at ridse Navne i den gamle Støtte. Det var helt underligt igen at staa dør og betragte de gamle Runer; men Minderne fra de svundne Ungdomsdage var nu falmede og visne. Ved Siden af mig stod lille Ida, og jeg holdt hendes Haand i min. Hendes Navn ridsede jeg nu i Stenen, hendes, der er mit Livs Velsignelse og Glæde. — Før vi kørte hjem, var jeg inde i Skovriderboligen for at sige Farvel til Onkel Carl.«

ASSENS 5. JULI 1925

»Afrejsens Dag. Jeg sidder her i Gæsteværelset og ser udover Thorvalds smukke Gaard, og bagved ligger den gamle Gaard og Taarnet med det lille kantede Spir med den piggede Stjerne foroven. Endnu en Gang har jeg været ude paa Kirkegaarden. Vi blev fulgt til Toget af Thorvald, Ingrid, Preben, Mouritz Krag og gl. Schwartz.¹«

Efter at vi i vort Hjem i København havde højtideligholdt min Fødselsdag, rejste Ane og Ida den 15. Juli til Aarhus for at aflægge det aarlige Besøg hos Bedsteforældrene. De havde i Stedet for den tidligere Have, som kun var lejet, købt en stor Have paa Saralyst Mark i Nærheden af Marselisborg Skov, og naar Ane og Ida be-

¹ Han boede i sin Ungdom i Frederiksgaves Slotsmølle, nu bor han paa Egemark paa Sjælland. Han er en gammel Ven af vor Familie.

søgte dem, opholdt de sig dels i Bedsteforældrenes Bolig i Aarhus og dels i Haven med det lille Sommerhus. I et Brev af 17. Juli 1925 skriver Ane bl. a.:

»Ida og jeg var nede at bade i Morges Kl. 9^{1/2} til 11^{1/2}, dog kun i Vandet et Kvarter, Resten af Tiden tilbragte vi paa Stranden. Mor var imens paa Banegaarden for at hente Idas søde lille Veninde og Legekammerat fra ifjor, den lille Mia. Ida var meget glad, og Gensynsglæden var stor paa begge Sider, de har leget og moret sig sammen, saa det er en Lyst at se. Fra Stranden gik vi op i Haven, og der lavede vi saa Maden, til Far kom herud ved halvtre-Tiden; senere har vi drukket Kaffe, og nu skal vi spise til Aften, før vi skal hjem. Ida har allerede antaget sin fulde Bornholmer-Kulør. Kitty¹ synes ogsaa, det er en herlig Tilværelse herude, den har spist Ribs og Jordbær og lader i det Hele til at udvikle sig vel. Haven er et glimrende Aktiv, der, naar den faar den fornødne Pleje, vil give et stort Resultat; men der ser lidt vildt ud hist og her, Far og Mor er dog saa glade, saa uendelig glade for selv at eje denne Plet Jord, og de ser kun Skønhed og Glæde her. Far har selv bygget et Lysthus med et stort Opholdsrum og et lille Kogerum og et Redskabsrum, lidt primitivt endnu, men dog bedre end i den gamle Have. Det kan ikke paa een Gang blive, som det skal være, for Far laver det jo altsammen selv, og Fars og Mors Glæde er rørende.«

Paa Brevets Fod har lille Ida skrevet:

»Kære Far! jeg er saa glad for at være her, men jeg læn-
ges ogsaa efter Dig. Kærlig Hilsen og Kys fra Din lille
Ida.«

¹ Vor lille hvide Hund.

AARHUS 18. JULI 1925

»Ida morer sig og spiser godt, hun har det storartet og ser glimrende ud; men om Aftenen kniber det for den lille Pige; naar vi beder Aftenbøn, saa mangler hun sin Far, og mange Gange i Dagens Løb, naar hun møder noget, hun finder særlig godt, saa sender hun Far en kærlig Tanke. Jeg savner Dig hele Dagen, men mest ved Aften, vore hyggelige smaa Tivoliture og de rolige Aftentimer i vore yndige Stuer.«

AARHUS 19. JULI 1925

»Mor og jeg har haft travlt med at sy smaa fikse Gardiner til Husets Vinduer; jeg har nemlig givet Mor hendes Fødselsdagsgave allerede nu, og den bestod af Gardinerne, en magelig Flugtstol til Mor selv og Voksdug til de to smaa Køkkenborde ude i det lille »Køkken«, og Mor er meget glad for det Hele. Solen har skinnet fra en skyløs Himmel hele Dagen, og det har været meget varmt. De to Smaapiger har tilbragt den væsentligste Del af Dagen dels ovre i Skoven og dels i Engen paa den anden Side af Vejen, og de kom med store Bundter Margeriter og Valmuer og Kornblomster, og saa bandt de Kranse til Hoved, Hals og Arme og om Livet; de saa meget søde ud, navnlig lille Ida. — Vi har en god Spadseretur herud og hjem hver Dag; men om Aftenen trækker Far Cyclen, for at Ida kan sidde paa den. Klokkeren er 8, og vi skal nu hjem og sove, for vi staar op Kl. 7 hver Morgen. Kitty er saa sød og passer godt paa os, den farer frem og tilbage, naar vi gaar hjem om Aftenen og knurrer og gør til hver mistænkelig Lyd, den hører.«

AARHUS 23. JULI 1925

»Vi har badet som sædvanlig, Vandet bliver varmere for hver Dag. Ida er blevet meget dygtig i Svømning, vi vover

os dog ikke ud, hvor hun ikke kan bunde, vi er umaadelig forsigtige. Kitty er fuldstændig tosset efter at gaa i Vandet, den svømmer og pjasker lige saa fornøjet som Børnene, og om Eftermiddagen morer den sig med at gaa paa Jagt efter alle de vilde Katte her omkring, og ellers tilbringer den Tiden med at passe paa os; det vil sige, den gøer vildt og inderligt og knurrer ad alt levende, der drister sig til at komme i vor Nærhed.«

AARHUS 27. JULI 1925

»Vi har igen i Dag haft voldsomme Tordenbyger, og nu er Luften stærkt afkølet, saa Ida har straks faaet lange Strømper paa. Om Aftenen gaar vi i Seng, saa snart vi kommer hjem; det er et meget sundt Liv, vi fører, og jeg glæder mig til, at Du skal se Ida; Du kan tro, hun har godt af dette at være ude fra Morgen til Aften. I Aften er der en hel Sangforening paa Besøg i en Have her bagved, de synger aldeles dejligt, seriøse Sange og Fædrelandssange, det lyder smukt i den stille Aften. Ida gik og saa paa Venus i Aftes, da vi gik hjem, og hun talte om Dig, om Du maaske saa paa den samme Stjerne og tænkte paa hende og længtes efter hende, som hun efter Dig. Ja, hun er meget sød.«

AARHUS 31. JULI 1925

»Ida har desværre trods al Paapasselighed faaet en let Snue, saa vi er holdt op med at bade i Dag. Den anden lille Pige har været lidt forkølet de sidste Dage, og hun har formodentlig smittet Ida, men det er kun en let Antydning af Forkølelse, og da Vejret i Dag lader til igen at blive godt, saa forsvinder det nok snart igen. I Eftermiddag har Solen skinet, og Ida befinder sig trods Snuen storartet, hun har anlagt Have i et Stykke Jord, Far har

givet hende, hun har saaet Radiser, Ærter og Salat og plantet Nelliker og Morgenfruer, — og i det Hele moret sig yndigt.« —

AARHUS 1. AUGUST 1925

»I Dag er det igen all right med Ida. Jeg glæder mig til snart at komme hjem, for jeg længes meget efter Dig. Vi kommer Fredag, det er jo Mors Fødselsdag Torsdag, og den maa vi vente paa. Ida er optaget af at anlægge Have, og Børnene roder og graver og saar og planter, og Kitty kan ikke begribe, hvad det er, de roder i Jorden efter, og naar de saa ikke passer paa, saa graver Kitty det hele op for dem, og saa gaar den vilde Jagt gennem Haven. Vi har tænkt at tage til Varna eller Ørnereden, hvis Vejret indbyder dertil i Morgen.« —

AARHUS 4. AUGUST 1925

»Vi har det godt, det har i Dag været dejligt Vejr, og nu i Aften er det en fuldstændig stille og varm Sommeraften med en gylden Fuldmaane over Bugten; det var pragtfuldt, da vi gik hjem — lidt senere end de foregaaende Dage.«

Den 10. August 1925 skrev Idas Bedstemoder til mig:

»Modtag min hjertelige Tak for Deres elskværdige Brev og Gaven til min Fødselsdag. Ja, nu har De jo faaet Ane og lille Ida hjem igen og forhaabentlig i god Behold. Vi har været saa glade for at have dem ovre hos os i en rigtig Ferie, og vi takker Dem hjerteligt, fordi De afstod vore kære Smaapiger saa længe; min Mand og jeg føler med Dem, hvor strengt det er at sige Farvel! —

Vil De nu hilse *Deres* og *vore* kæreste og *dyrebareste* her paa Jorden. Og modtag selv min Mands og min kærlige og hjertelige Hilsen.« —

Marts 1926.

Resten af Aaret 1925 gik det op og ned med Idas Helbred —, hun led af stadige Forkølelser, som destoværre ofte fremkaldtes ved aabne Vinduer i Skolens Klasseværelse eller Træk paa Skolens Gange og Trapper i Frikvartererne. I Februar Maaned 1926 blev hun paa Sct. Josephs Hospital underkastet en Operation, hvorved Mandlerne i Halsen blev fjernede. Fra dette Hospitalsophold, som Ane delte med Ida, erindrer jeg dels mit Indtryk af Nonnernes elskelige Væsen og opofrende Pleje, dels lille Idas Tapperhed under alle disse triste Sygdomsforhold. Da jeg saaledes kort efter Operationen kom

ind paa Anes og Idas Værelse, hvortil Ida var bragt fra Operationsstuen, sad hun i Sengen og kastede en Mængde Blod op; men da jeg, efter at dette var overstaaet, bedrøvet spurgte om, hvorledes det gik, sagde hun sit sædvanlige: »jeg har det godt, Far!« —

Denne Operation, med det betydelige Blodtab, tog dog stærkt paa hendes Kræfter, og da et Anfald af »Faaresyge« stødte til, mente baade vor Huslæge og Overlæge Mahler, som havde opereret hende, at det vilde være bedst for hende at komme paa en Rejse Syd paa, og vi bestemte da, at Ane og Ida skulde rejse til Meran, som de kendte saa godt og som de begge holdt af. — Søndag Morgen den 27. Marts rejste de over Berlin og München, og Onsdag Morgen den 31. Marts skrev Ane til mig paa et Brevkort:

MERAN 31. MARTS 1926

»Vi har lige telegraferet til Dig, paa engelsk, da det danske var umuligt. Vi kom hertil i et saa øsende Regnvejr, som kun kan præsteres mellem Bjergene, og vi vaagnede til det dejligste milde Vejr, som er Merans eget. Luften er som et Kærtegn, blød og mild. Vi skriver i Eftermiddag.« —

MERAN SAMME DAG

»Alt det, som før var min største Glæde, Bjergene og Floderne, det bringer nu Savnet mere frem; da vi igaar kørte fra München og straks mødte de store Bjerge, og i og fra Innsbruck, da tænkte jeg paa, hvor glade og betagne Du og jeg har staaet sammen og nydt al denne storslaaede Skønhed, jeg satte mig ind i Kupéen og græd, vistnok til stor Forundring for en sur, gammel Tysker, der var vort eneste Selskab paa Turen til Meran. Som jeg allerede har skrevet, var Hotelværelset i Berlin meget dyrt; Ida formanede mig derfor til at tage Bad baade Aften og Morgen, for at vi kunde faa saa meget ud af Pengene som muligt, for det vilde Du sikkert have raadet

os til; for at bruge Værelset mest muligt brugte Ida den ene Vaskekumme til at vaske sig i og den anden til Gurgling og Tandbørstning, medens hun henviste mig til at vaske mig i Badeværelset, hun tvang mig endog til en kold Douche, fordi der var et dertil særlig nyt og ukendt Apparat. Hun var kostelig, og hvor hun dog ligner Dig. — Lidt før Toget gik fra Berlin, kom en gammel Herre med sin Hustru ind i Kupéen, og vi fire havde Kupéen for os selv; straks bad de Ida om at sætte sig paa den ene Vinduesplads, som de havde Plads-Kort til, for at »die kleine« ikke skulde kede sig. Senere begyndte de at spise Frokost og bad os om endelig at tage Del deri, Ida sagde nej Tak, ligesom jeg flere Gange; men til Slut syntes jeg, det vilde være uvenligt at blive ved at sige nej, og saa spiste vi med, og de viste sig at være saa gennemelskværdige og noble, som dannede Tyskere kan være. Desværre kunde jeg ikke opfatte hans Navn, da han bad om den Ære at maatte præsentere sig og sin Hustru for »den naadige Frue«. Under hele Rejsen var de saa rare og søde mod Ida og mig. I München var der meget varmt, og hele Turen, til vi naaede omtrent op til Brenner, til Jodoch, var det Solskin; men derfra begyndte det at regne, og da vi naaede selve Brenner, kom vi ind i et forrygende Uvejr med hylende Blæst og Sne og Regn; Brennersøen var endnu isbelagt, og der var megen Sne i Brennerpasset. Helt ned i Bozen var det koldt, og regne gjorde det stadig. — Men i Morges var her varmt og yndigt, og Fersken-træerne blomstrer i de skønneste lyserøde Nuancer; Birke-træerne staar i det sarteste grønne, og paa Bjergene er der Sne. — Først i Morgen eller i Overmorgen kan vi faa et ordentligt Værelse, da alt i Anledning af Paasken er optaget, saa i disse Dage boer vi i et mindre Værelse uden Balkon. Vi blev meget venligt modtaget med de dybeste Beklagelser over Værelset.« —

»Solen skinner fra en klar Himmel, og i Formiddags Kl. 11 havde vi paa Promenaden 18° R., før Solen naaede Termometret, og alle Damerne »sprang ud« i snehvide og ganske lyse, tynde Kjoler, der manglede endog blot en Antydning af Ærme, og som knap naaede til Knæene; det saa mest af alt ud, som om de havde valgt at spadserere i Chemisen, og dertil bæres en Parasol, der staar i en til Kjolen saa disharmonisk Farve som vel muligt, — og endelig ser man kort Haar over hele Linien, baade for Unge og Gamle. Her paa Hotellet er jeg den eneste Dame med langt Haar, naar netop undtages to ældgamle Damer, hvoraf den ene kører i Rullestol. — I Løbet af Formiddagen er en god Del af Idas Fregner blomstret frem paa hendes Næse, og en lille spæd Rødme paa hendes ellers saa blege Kinder. Nu har vi spist Middag, og Ida hviler sig, medens jeg skriver til Dig; hun maa hvile sig lidt midt paa Dagen, da hun allerede er vaagen Kl. 6 om Morgenen. Vi spiser til Middag Kl. 7¹/₂; Hotellet her er blevet meget stort, siden vi sidst var her, og er ikke saa intimt som tidligere; nu er her mange Tjenere, Reception o. s. v. med Masser af Gæster, Børn, Nursere og Guvernante, Kammerjomfruer og Hunde. — Den eneste, jeg hidtil har talt med, er en ældre Dame i Selskab med to yngre Damer i min Alder. Hun begyndte med at conversere mig i Sporvognen og senere her i Hotellet, en Grevinde fra Sverige; — det er Ida og ikke mig, der interesserer hende mest. Hun beklagede sig stærkt over disse »Gullaschbørn«, der var ved at vælte Huset, og som spiser under Skrig og Skraal o. s. v., og derfor beundrede hun i højeste Grad Idas »stilige og ladylike Optræden«; glæd Dig Carl! hun veed at optræde, og saa naar hun er ude. Som altid længes hun særligt efter Dig, naar vi om Aftenen skal bede Aftenbøn, det lille Skind.« —

»Jeg er saa bedrøvet over at være borte fra Dig. — Ida tog det med Storm nu til Morgen, hun græd og vilde ikke lade sig berolige, — Du er højt elsket, min egen Ven! — Det er en meget mærkelig Maade, man fejrer Paasken paa her. Igaar og i Dag var her ikke Helligdag, paa Søndag er her stor Paaskeprocession og paa Mandag er der Costume- eller Maskeoptog paa Kurpromenaden med Præmier for de smukkeste Dame- og Herredragter! — og om Aftenen Costumebal for Kurgæsterne i Kurhotellet. — Vi havde i Dag 20° R. i Skyggen, Du kan tro, der er varmt paa Bænkene paa Promenaden. Vi var i Gaar i Sct. Valentin, og oppe i Vinhaverne plukkede Ida nogle Blomster, der ligner Hyacinter, men de er meget større; hun var henrykt, Blomsterne vokser i Klynger mellem Klipperne, og hun masede op og ned og blev meget varm; men hun har aabenbart haft godt af det, for i Dag er hun aldeles fri for Snue, og jeg kunde have sparet mine Apothekervarer — her besørger Solen det Hele. — I denne Varme er jeg i min lyse, tynde Sommerkjole, lyse Sko og Strømper, ingen Hat, men Parasol, og jeg gisper af Varme. Ida er meget rystet over, at Italienerne ikke forstaar at fejre Paasken paa en mere alvorlig Maade.«

»Igen igaar var Ida og jeg ude i Sct. Valentin. Kan Du huske den lille Kirke? — Vi gik over Engen og op gennem Vinhaverne for at plukke de Blomster, jeg igaar fortalte om. Da vi var kommen et Stykke op, fandt vi uendelige Masser af dem og andre Blomster, og under os laa Dalen med de blomstrende Frugttræer i de sarteste lyserøde og hvide Farver, og opad Bjergene stod Birke- og Lærke-træer lysegrønne mod de mørke Bjerge — og over alt dette de hvide Snetoppe mod den klare, blaa Himmel;

der var saa uendelig dejligt, saa vidunderskønt; men som vi stod allermost betagne, satte lille Ida sig pludselig ned mellem alle Blomsterne og storhulkede — efter Dig —; jeg græd med, og dør sad vi to og græd af Længsel og Savn og tænkte paa alle de skønne Dage, vi tre har haft sammen! — Igaar kom her en tysk Familie med to Døtre (12—16 Aar), og da de begge gaar med Parasol, vilde Ida ogsaa saa gerne have en, og i Dag fik hun saa en til 45 Lire. — Jeg var i Dag i Banken for første Gang, og tænk Dig, den gamle Kontorchef eller Direktør kunde straks kende mig: »Sie sind ja so zu sagen eine Kollegin gnädige Frau!«

Naar Ida og jeg spadserer, kan en Snegl næsten kappes med os, det er umuligt at gaa hurtigt i denne Varme, vi sidder saa paa én Bænk, saa paa en anden og lader os gennembage af Solen; nede paa Promenaden er saavel Damer som Herrer bevæbnet med Parasol og Vifter, og de italienske Officerer indhyller sig i deres store Slag som en Beskyttelse mod Solen. — Her er Masser af Tulipantræer, Blaaregnene er sprunget ud og Syrenerne blomstrer. Lige her udenfor Vinduet staar to store Buske, 1½ Gange Mandshøjde, fuldstændig oversaaet med røde Blomster, ligefra lyserødt til det dybeste skarlagensrøde, det ser pragtfuldt ud. — Med Hensyn til at gaa i Kirke, maa jeg sige, at det tør jeg ikke. Her er som sagt umaadelig varmt, og forleden jeg var inde i en Kirke, var der koldt som i en Iskælder; den Temperaturforandring tør jeg ikke udsætte Ida for.« —

MERAN PAASKEDAG 4. APRIL 1926

»Vi har i Formiddag været nede paa Promenaden — hvilken Trængsel og Alarm! Tænk Dig, det er i Dag, Paaske-dag, at der skal være Costumeoptog og Costumebal, Væddeløb mellem Bønderkarle paa blomstersmykkede

Heste, Ringridning, Jazband, Wienerdamekapel osv., osv.; — som Ida siger, en meget mærkelig Maade at fejre Paasken paa. — Klokken er nu 5, Du skulde have set en Forestilling paa Promenaden; Folk sad og stod i 3 Lag, ovenpaa hinanden, og Ida og jeg havde ikke faaet noget at se, hvis ikke en rar ældre italiensk Officer havde hjulpet os. Han sagde en hel Masse, som jeg ikke forstod et levende Muk af, og saa gjorde han Tegn, at vi skulde følge ham, og han skaffede os to dejlige Pladser i første Række og paa en Bænk i Skyggesiden, og da han havde sagt noget mere, som jeg heller ikke forstod, afleverede han et elegant Buk og en eller anden mystisk fascistisk Hilsen og forsvandt. Bryllupstoget var for Resten meget interessant, og det var fornøjeligt at se alle de morsomme og smukke Folkedragter, baade i Optogene og blandt de mange Bønder, der i Anledning af Paasken var kommen til Meran. — Da Ida og jeg havde set Optogene og Folkedansene, havde vi dog faaet nok af Støjen, Varmen og Trængslen, og saa gik vi ud ad Gilfpromenaden og fik os en Kop The i Café Gilf, hvorefter vi gik hjem.« —

MERAN 2. PAASKEDAG 5. APRIL 1926

»I Dag har vi holdt os væk fra Kurhuset og Promenaden, vi var enige om, at i den umaadelige Varme var det ikke til at udholde al den Trængsel og Støj. Vi gik saa i Formiddags over i den yndige lille Park med Palmerne og de sjældne Træer og Blomster; den ligger lige paa den anden Side af Gaden, et Minuts Gang fra Regina, og man har derfra den dejligste Udsigt til den snedækte Oertlergruppe og Schloss Tirol. Dør sad vi saa hele Formiddagen, og nu i Eftermiddag har vi været oppe i Naifdalen, og vi drak Kaffe med hjemmebagt »Osternbrot« hos »Kiendl Bauerin«, og derefter fortsatte vi længere op i Dalen. Vi fandt her to sære Metalstykker, som jeg ikke kunde regne

ud, hvad var, og derefter stødte vi paa nogle Grøfter og Forhøjninger i Jorden, der laa i Rader efter hverandre. Lidt efter kom der en ung Tyroler i Nationaldragt, han jodlede og drev en Bunke sorte Geder og Faar, og da han med disse Menneskers henrivende, naturlige Nysgerrighed satte sig ned ved Siden af os med det sædvanlige: »Grüss Gott«, saa spurgte jeg ham, hvad det var for nogle Grøfter; han fortalte os saa, at de stammer fra Krigen — da Italien sendte Soldater op i Tyrol og over Naifdalen og Brennerpasset; Metalstykkerne var Fænghætter til Granater. Saa gav han sig til at spørge, først om jeg var Englænder eller Hollænder — nej, jeg var Dansker, — stor Forundring: »Däne waat'n det dat«. Jeg forsøgte at forklare, at Danmark var noget i Nærheden af Norge og Sverige, men han rystede beklagende paa Hovedet, han havde aldrig hørt saadanne mærkelige Steder nævnt før. Da vi vilde gaa, vilde han malke en af Gederne og give os noget Mælk, men det afslog jeg skyndsomst, men blidt; hans lille Strippe saa ikke meget renlig ud, og desuden var Tanken om lunken Gedemælk ikke tiltalende i den Varme. — Vi var kommen et godt Stykke længere op, end vi før havde været; Nedturen gik hurtigt, men var streng, da det var Klipper, saa vi var dødtrætte, da vi nu Kl. 5^{1/2} kom til Hotellet. — Ida har jeg anbragt paa Divanen med et Tæppe over sig.« —

MERAN 6. APRIL 1926

»Her er bogstavelig Hotelnød i Øjeblikket, det er paa Grund af det smukke Vejr, alle Paaskegæsterne udsætter deres Afrejse, saa Misse og Gerda¹ maa være glade for, hvad de kan faa; havde jeg ikke bestilt Værelse til dem

¹ Fru Grosserer Valdemar Larsen og Datter, Frøken Gerda, nu Fru Dr. Skat-Rørdam.

Dagen efter, jeg kom, saa havde de ikke faaet noget. Paa Palace og Meraner- og Tirolerhof betaler man i Øjeblikket gladelig fuld Pris for Domestikværelser. Her er et Mylder af Fremmede, og Promenaden er et Hav af elegante Fremtoninger. — Vi har i Eftermiddag været i Sct. Valentin og Schloss Rametz. Vejret er stadig fint; paa Promenaden havde vi i Dag Kl. 12 25° R. i Solen. — Ida ser allerede meget bedre ud, men bliver absolut ikke mere mager til Trods for Spadsereturene. Vil Du ikke sige til Johannes,¹ at Ida ikke rører Kød, kun Fisk og Grøntsager og Frugt, de to sidste Ting faar vi Masser af; jeg selv spiser ogsaa meget lidt Kød, det smager mig ikke i denne Varme. Overhovedet er Prebens² Levevis at foretrække, naar man har 25° R. Paaskedag flottede jeg mig med en halv Ruffino, Du veed, jeg elsker rød Ruffino.« —

MERAN 7. APRIL 1926

»I Formiddag har vi været vor sædvanlige Tur til Sct. Valentin — eller som Ida siger: »Sct. Filian«; det bliver varmere og varmere, altfor varmt til at spise. Paa Vejen hjem fra Sct. Valentin mødte vi en Dame med to Hunde, sorte og hvide, den ene var en Hvalp; Damen gik et Stykke foran os, og Hundene var bag os; saa kommer et af disse tossede italienske Automobiler farende som skudt ud af en Kanon, Ida og jeg fo'r ind i Vejsiden, og den største Hund varede sig ogsaa, men Hvalpen blev gaaende midt paa Vejen, og saa sprang jeg ud og snappede den, og det var lige paa Nippet, at jeg fik fat i den. Damen kom hen og takkede mig. Jeg dømte hende til at være Englænderinde, hvilket viste sig at være rigtigt, da jeg tiltalte hende paa Engelsk. Vi fulgtes ad henad Vejen til det skønne,

¹ Forannævnte Dr. Brandt-Jørgensen.

² Min Brodersøn, som paa daværende Tidspunkt som ung Student var lidenskabelig Vegetarianer.

ældgamle og fuldt bevarede Slot »Rubein«, der ligger i en vidunderlig Park. Som en Slags Tak spurgte hun, om jeg havde Lyst til at se Slottet, der ellers er ligesaa utilgængeligt som et Torneroseslot — med høje Mure udenom. Vi gik ind gennem en dejlig og meget stor Smedejerns Gitterport og gennem en elegant holdt Have med sjældne Træer og smukke Plæner med Blomsterrabatter og kom til et bedaarende, gammelt Slot; hun fortalte, at det var fra Middelalderen, det var overvokset med Efeu, og inde i Slotsgaarden var der helt rundt i 1ste Etage en aaben Loggia med Piller og midt i Gaarden en gammel Brønd. Store snehvide Paafugle spadserede om derinde; det hele var som en Drøm. — Hun fulgte mig gennem Parken til en anden Port, hvorfra jeg let vilde naa til Hotel Regina; — vi saa, da vi gik rundt om Slottet, en gammel sortklædt Dame sidde paa en Stol, og jeg fik at vide, at det var Slottets Ejerinde, en Grevinde du P. Da vi naede hen til hende, fortalte min Ledsagerinde, at hun havde vist os Slottet, og Grevinden gav mig venligt Haanden og præsenterede sig, og jeg præsenterede mig selv og Ida, hvorefter den gamle Dame forestillede vor Ledsagerske for mig som sin engelske Selskabsdame, Mrs. C. Hun troede først paa Grund af Navnet og mit engelske, at vi var Englænderinder, men da jeg fortalte om Danmark, interesserede det hende, og hun bad mig undskylde, at hun blev siddende, da hun var daarlig til Bens. Hun bad mig komme igen en anden Dag, saa vilde hun vise mig det Indre af Slottet; Ida nejede, og vi tog Afsked. — Bare jeg dog kunde sende Dig lidt af al den Varme, den Overdaadighed af Sol og Blomster.« —

MERAN 9. APRIL 1926

»Misse og Gerda kom saa i Aftes, de var meget glade for at se os, Misse var sød som altid. De kom netop, da vi

skulde spise, og vi spiste saa sammen, og bagefter sad vi og talte sammen til Kl. 10. I Eftermiddag var Vejret usikkert, men dog Tørvejr, vi nøjedes derfor med at gaa til The paa Kurhuset i Pavillon des fleurs. Der var meget skikkeligt og borgerligt; da vi paa Hjemturen kom forbi Palace, vilde Misse og Gerda gerne derind, og vi gik saa ind og saa paa Dansen, men der var ligesaa kedeligt som det andet Sted, og da vi havde drukket en Orangeade, gik vi hjem; jeg har sagt til dem, at jeg egentlig ikke bryder mig om saadanne Udflugter, da jeg ikke sætter Pris paa Restaurationsliv. Jeg har dog sagt, at jeg vil gaa med et Par Timer i Morgen Aften Kl. 9 til en Velgørenhedsfest for italiensk »Røde Kors« paa Kurhuset. Værtinden har lovet mig, at en Stuepige i den Tid skal være her paa Værelset hos Ida.« —

MERAN 10. APRIL 1926

»Her flages stadig vildt og inderligt, fordi det ikke lykkes den gamle engelske Dame at skyde Næsen af Mussolini. Naar Ida er færdig med sine Regnestykker, gaar vi ud til vort elskede »Sct. Filian«. Misse og Gerda er vandrede ned i Byen. Ida leger ellers en Del med en sød lille Wienerpige paa 11 Aar, der hedder Liesel, og med de to smaa svenske Piger med Nursen, der hedder Greta og Barbara og er 7 og 9 Aar.«

MERAN 11. APRIL 1926

»Ida har det udmærket, alle her paa Hotellet er forbauset over Forandringen i hendes Udseende; hun har en frisk, svagt rødbrun Teint nu med mange Fregner, jeg tror ikke, hun nogensinde har set saa rask ud. Vi to havde igaar en yndig Eftermiddag sammen. Da jeg var færdig med Brevet til Dig, kom Mrs. C. (Selskabsdamen med Hunden) og aflagde mig Besøg i Grevindens Navn, da den gamle

Dame ikke selv gaar ud, og bad mig til The og til at se det Indre af Slottet. Men da Misse er her, sagde jeg, at jeg desværre i disse Dage var forhindret paa Grund af Besøg af mine Venner; jeg bad hende bringe den gamle Dame min bedste Tak. — Med Hensyn til Værelset, saa har vi faaet et af de største i hele Hotellet, med Vægskabe, Parketgulv, ægte Tæpper, gode Stole, Divan og en herlig Balkon samt varmt og koldt Vand. Det koster 120 Lire pr. Dag, hvilket er under den Pris, de sædvanligt forlanger. — Det er den herligste varme Søndagmorgen, Kl. er 8, og jeg sidder herude paa min dyre Balkon og skriver til Dig. Ida løber nede i Haven og leger, Folk kommer nu tilbage fra Messen. — Vi var saa til Røde-Kors Festen i Aftes. Af Byens Indvaanere kunde kun de komme med, som har I Kl. Kurkort, og dertil fordres en bestemt social Position; jeg maa ogsaa indrømme, at det var et meget elegant og eksklusivt Publikum, alle civile Herrer i Kjole og Officererne i stiveste Galla, og Damerne var i pragtfulde Toiletter med mange Juveler, — meget stilfuldt og smukt, og det var morsomt at se det Hele. Festen holdtes i Kurhusets store Festsal i 1ste Etage; der var skønne Loftsdekorationer, Krystallysekroner og Væglamper. — Jeg havde min lille brune Silkekjole paa og derover min nye Silkekaabe, og var saaledes klædt ganske paa som de andre Damer. — Efter at have studeret Vinkortet bestemte vi os for en Flaske Cinzano, der til vor Forbauselse viste sig at være italiensk Champagne. Jeg drak kun 2 Glas, det smagte som sur Æblecider.

I Dag gik vi til Messe i Domkirken. Vi var i Eftermiddag en skøn Køretur til Fragsburg, Misse gav Køreturen, og jeg gav Kaffe og Kager. For mig var det en ret vemodig Tur, da jeg hele Tiden maatte tænke paa den Dag, da vi tre kørte den samme Tur. Vejret var bedaarende, og da vi kom op til Weisplatter, havde vi den blomstrende Etsch-

dal under os. Da vi kom ud til det gamle Slot, spurgte jeg, om de havde Fremmedbogen for 1923; men de havde den ikke, jeg havde paa hele Turen glædet mig til at se vore tre Navne fra den Gang. — Nu maa jeg ind og klæde mig om til Aften, Kl. er syv, og Solen er forsvundet bag de vestlige Bjerge, Toppene straalere flammerøde og Himlen er ét Farvehav, jeg sidder paa Balkonen og skriver, men nu bliver det køligere. — Jeg skal hilse fra Misse og Gerda, de rejser Onsdag Morgen.« —

MERAN 12. APRIL 1926

»Vi har i Dag været en meget lang Fodtur til »Schloss Tirol«, som vi skulde vise Misse og Gerda. Turen har med Raster taget 9 Timer. Det var et dejligt, klart Vejr, rigtigt Gaavejr; ikke en Vind rørte sig; vi begyndte ved Tappeinervejen, Du veed nede i Byen ved den gamle Borg, og gik saa op gennem Vinhaverne over Schleedorf, hvor vi tog vort første Hvil og fik en Orangeade af friske Appelsiner (bedaaerende), og vi lagde os i Græsset under de blomstrende Frugttræer, Ida laa paa min gamle Kappe. Derfra gik vi over Engene, hvor Græsset næsten var knæhøjt, og der var fuldt af store Smørblomster, Forglemmig-ejer, Engblommer, hvide og blaa Violer, — og spredt ud over disse Enge staar de blomstrende Frugttræer, og nede i Dalen ser vi andre grønne Enge, ogsaa med blomstrende Frugttræer, der oppe fra vore Højder saa ud som smaa hvide og lyserøde Uldtotter. — Da vi kom til Tirol, gik vi ind i den gamle Gæstgivergaard, hvor vi spiste vor medbragte Frokost. Vi besøgte det skønne Brunnenburg, der, som Du veed, ligger nedenfor Tirol, paa Morænegrund, og hvoraf, ligesom af selve Slottet Tirol, en hel Del er styrtet i Afgrunden. — Slottet ejes af en gammel tysk Fabrikant, som bor der; han indledte en interessant Samtale med mig om Forholdene her i de erobrede Lande og

i Tyskland, han var meget hadsk overfor Italien. — Fra Brunnenburg gik vi op til Tirol; men da lille Ida var bleven meget træt, foreslog jeg, at Misse og Gerda alene besaa Slottet, og imens vilde Ida og jeg gaa hen til en lille Bæk, jeg kendte. Jeg anbragte hende paa en væltet Træstamme og tog hendes Strømper og Sko af og badede hendes Fødder med det kølige Vand og gennemmasserede dem, de smaa trætte Fødder; derefter fik hun straks igen sine Strømper paa, og saa laa hun i Græsset paa min Kappe i Solen. Hun sagde, at Fodbehandlingen havde taget hele hendes Træthed »over hele Kroppen«; dør laa hun saa og hvilede sig i den dejlige Luft, til de andre kom; og medens hun hvilede sig, soppede jeg selv i Bækken og lod Vandet risle hen over Fødderne. — Hjemturen tog Ida uden at kny, hun saa heller ikke særlig træt ud, da vi kom hjem, men selv er jeg dødtræt.« —

MERAN 14. APRIL 1926

»Tidlig Morgentime, hvor Solen skinner, og den kølige Luft er som et Kærtegn, Skyerne ligger som en let blaalig Dis over Bjergene, men snart vil Solen drive det sidste Slør bort. Ida er ved det sidste af sit Toilette og skal saa regne og skrive; her er allerede ret varmt paa Balkonen, som vi benytter til Læse- og Skrivestue. — Misse og Gerda tog vi en rørende Afsked med i Aftes, da de skulde rejse meget tidligt i Morges. De har været meget søde, og vi har haft mange fornøjelige Timer sammen, som vi alle er glade for. — Da vi kom tilbage fra en Eftermiddagstur til Hotellet, kom Grosserer M. og Hustru fra København hen og hilste paa mig; Dr. Brandt-Jørgensen har sendt dem herved og vistnok henvist dem til mig, og hvis jeg kan, vil jeg da ogsaa gerne hjælpe dem lidt over den første svære Tid; — tænk Dig, de har mistet et yndigt lille Barn; hun græd, da hun sagde mig det igaar.

Her bor en Fyrstinde Louise zu Waldeck und Pymont¹ med Hofdame og Kammerjomfru, og da hun havde set mine danske Aviser, kom hun hen og bad, om hun maatte se dem og læse om Enkedronning Lovisas Begravelse, da hun var beslægtet med det danske Kongehus; jeg hæftede mig ikke videre ved, hvad hun sagde, hun er døv og taler meget sagte; men jeg tog nogle illustrerede Blade med ned til hende. Da jeg i Morges kom ned i Salon'en til The, kom Hofdamen hen til mig, hun var meget venlig og bad om at maatte forestille sig for mig, hvorefter jeg præsenterede mig selv og lille Ida. Nu til Middag førte hun mig saa ind i en lille Salon og forestillede mig for Fyrstinden, som var en venlig ældre Dame, der bl. a. spurgte mig ud om, hvorvidt vor afdøde Enkedronning Lovisa havde været højt elsket af det danske Folk. Hun fortalte mig, at hendes Fader havde været en Broder til Kong Chr. IX, og at hun snart vilde rejse herfra til Gmunden for at besøge sin Cousine, Hertuginde Thyra, og hun viste i det Hele taget megen Interesse for danske Forhold. Hun komplimenterede mig for mit gode Tysk og min smukke Datter og sagde, at det glædede hende at træffe en saa tiltalende Repræsentant for Danmark!« —

MERAN SAMME DAG OM AFTENEN

»Jeg er meget ked af, at Du atter skal have Bekymringer og Skuffelser. Saa var det altsaa alligevel rigtigt, da Ida for 4-5 Dage siden sagde: »Jeg kan mærke, at Far er ked af det med Banken.« Jeg sagde til hende, at det var noget Pjank, hun sagde; men hun sagde bestemt: »Det er ikke Pjank, Far *er* ked af det«, — og saa begyndte hun at græde.

¹ Hun var født Prinsesse af Schleswig-Holstein-Glücksburg og Cousine til Frederik VIII.

Det var Fredag Aften. — Nu maa jeg gaa med Ida; naar jeg kommer i Gang med at sludre med Dig, kan jeg blive ved i det uendelige — Farvel saa længe!« —

MERAN 16. APRIL 1926

»Hr. og Fru M. havde laant mig forskellige illustrerede Blade, og da der i dem var Masser af Kongebilleder, laante jeg dem med deres Samtykke siden til Fyrstinden. Højheden blev meget glad, og jeg fik endnu en Række af Komplimenter, som dem Du allerede kender, og saa fortalte hun, at hun rejste i Morgen til Hertuginde Thyra. Efter Middag meddelte Hofdamen mig, at H. H. ønskede at se mig for at tage Afsked med mig. — Jeg er inviteret til Danseturnering i Kurhuset i Aften af en Hr. og Fru v. Maeffei med Datter, de har hele Tiden været meget venlige og søde mod Ida og mig og er dannede og gennemfine, de er vistnok Østrigere. Men jeg har sagt nej Tak, og jeg begrundede mit Afslag med Hensynet til Ida. — I Morgen er vi inviteret paa Køretur med Hr. og Fru M. og deres lille Grete. Du veed ikke, hvor uendelig ondt det gør mig for de Mennesker, — de er saa søde og fine mod hinanden, den ene maa ikke se, at den anden sørger. — Jeg lader dem tage Initiativ til Samvær, men saa snart de ser os, spørger de, om vi skal følges ad. I Eftermiddag skal vi gaa til Schenna sammen.«

MERAN SAMME DAG OM AFTENEN

»Nu har vi været oppe paa Schenna og set alle Vaabnene og Andreas Hofers Vugge og meget andet; jeg er glad for, at vi skulde gaa derop, for jeg tror, at den unge Fru M. har godt af at blive træt paa en sund Maade, saa hun kan sove uden disse stærke Sovemidler.«

»Jeg har været ude for at købe noget Frugt til Ida, Æbler og Pærer, pragtfulde Frugter. Fyrstinden havde efterladt et venligt Kort til mig med sit Billede, som jeg sender her. — Vi skulde jo i Eftermiddag have været paa Køretur med Familien M., men medens vi spiste til Middag, begyndte med et pludseligt Vindstød en total Forandring af Vejret, i Løbet af et Kvarter var Bjergene indhyllet i tykke Regnskyer, og hernede rejste Støvet sig i høje, hvirvlende Søjler, og det blev koldt og blæste stærkt op, om lidt har vi Regnen ogsaa her nede. Vi opsatte saa Turen, og Kusken, som har kørt for Ida og mig i 1923, og som kunde kende mig, forlangte ikke en Centesime. Han kørte ogsaa Turen med Larsens, saa han griner og smiler, naar han ser mig: »Guten Tag, Grüss Gott, kiss die Hand gnädige Frau« — og han har aldrig forsøgt at faa mere end Taksten, og saa kører han aldeles sikkert med to smukke, brune Heste. — Lige nu knækkede en mægtig Gren af det gamle Kastanietræ her udenfor, hvor det er Synd! — det stormer ogsaa nu, det er ikke Blæst, bare Huset bliver staaende, de stive Palmer rasler, og Granerne bukker sig og svajer, og alle de hvide Kastanieblomster hvirvler rundt med Støv og afrevne Blade og Kviste, og nu er Regnen her — saa stilner Stormen. — Nu vil jeg hvile lidt, for jeg er lidt mat efter en Mavehistorie, jeg har haft. Jeg formoder, det stammer fra noget »Sauerkraut«, vi fik til Aften i Onsdags, Ida nægtede som altid at spise den Slags, og hun fejler da, Gud ske Lov, heller ikke noget. Nu lægger jeg mig til at sove, Kl. 4^{1/2} har jeg lovet at spille Kort med Hr. og Fru M.; paa Gensyn »Carlo mio«. —

Nu er Dagen gaaet, vi kom ikke til at spille Kort, heldigvis, — vi gik i Stedet for en dejlig Tur op til Zenoburg, Du veed den gamle Ruin, der ligger paa den anden

Side af Floden. Jeg tror, vi faar mere Regn, oppe paa Højderne er der faldet Sne i Dag. Ida har det, som jeg vist allerede har fortalt, godt og ser dejlig rask ud. Nu glæder jeg mig til snart at komme hjem igen. Jeg har tænkt, hvis Du ikke har andre Planer, at vi rejser herfra Lørdag den 1. eller Søndag den 2. Maj. — Nu skal vi ned og spise til Aften og saa paa Hovedet i Seng, jeg er lidt mat efter Zenoburg.« — »Nu har vi spist, og Du maa hellere faa et lille »Vers« til. Visiten igaar hos Fyrstinden gik udmærket; vi udvekslede nogle almindelige Bemærkninger om, at vi henholdsvis havde været glade og beærede, om god Rejse og god Bedring osv., osv. Da vi havde spist, og jeg gik ude i Hallen og saa paa nogle Gitarspillere, kom Fyrstinden og Hofdamen hen og hilste paa os igen, hun ønskede at give Ida en lille Gave, og Ida fik en lille grøn Skaal, italiensk Arbejde, med Chokolader, og Fyrstinden udtalte Haabet om at se os endnu en Gang. —

Kære Ven! det er dobbelt svært at undvære Dig i disse Dage, da alt er saa vidunderskønt; jeg kan ikke nyde det fuldtud, der er en Skygge i det klareste Solskin.«

MERAN 18. APRIL 1926

»I Dag har vi været paa en smuk Køretur til de kendte Steder. Dagen begyndte saa dejligt; — kan Du huske Violinmanden, jeg altid har talt om, som spillede til den fine Concert i Kurhuset i 1923? I Morges hørte jeg pludselig det dejligste Violinspil nede fra Haven — Santa Lucia —, og jeg gik ud paa Balkonen, og tænk Dig, det var Violinmanden fra Kurhuset! han spillede saa dejligt, saa vidunderligt, og jeg græd, og Ida græd ogsaa og sagde: »Naar han spiller saadan, saa mærker jeg, hvormeget jeg længes efter lille Far.« Jeg kastede 5 Lire ned til ham, og han bukkede og bukkede og raabte op til os: *Grazia*

signora! Grazia signora!, og saa spillede han igen i det hele 6 Numre, og jeg havde det som lille Ida, det var for mig som en Kirkegang, og som om hans Spil bragte mig nærmere til Dig. Da vi havde spist Morgenmad paa Balkonen, fik Ida Lov til at gaa ned og lege med de to svenske Smaa piger og Grete M., og bagefter gik vi en Tur med Familien M., hvor Fru M. lettede sit betyngte Sind, og saa syntes hun igen at faa det lidt bedre. Naar hun fortæller om den lille Dreng, synes jeg altid, det hjælper. Senere foretog vi Køreturen til Tirol og Brunnenburg, og jeg blev hilst med største Venlighed og Haandtryk baade af den gamle Ejer af Schloss Brunnenburg, Hr. Zwinger, og hans Husbestyrerinde — omtrent som en gammel kær Gæst, hvilket morede M.s meget. Paa Tirol saa jeg Fremmedbogen for Juni 1923, og dør saa jeg saa Din Haandskrift; Du havde skrevet vore tre Navne.« —

MERAN 19. APRIL 1926

»Vi har haft øsende, pøsende Regn, men mildt Vejr. Vi har læst mere i Dag end ellers, og Børnene har leget herinde; Du skulde høre Ida pludre Tysk med de smaa svenske Piger og med Bureaufrøknen. I Formiddag har jeg købt et tyrolsk Bondepigekostume til Ida, de andre Børn havde faaet saadan et, og Ida vilde jo saa gerne ogsaa have et, og saa nænnede jeg ikke andet end at købe et til Ida ogsaa. Hun ser aldeles yndig ud i det, og Børnene synes, det er saa »sjov«, at de alle har ens Kjoler. I Eftermiddag har vi været til Concert i Kurhuset sammen med Familien M., og efter Concerten har vi herhjemme spillet »Sortepær« med Børnene fra 6—7^{1/2}.

MERAN 20. APRIL 1926

»I Formiddag gik vi en Tur ned i Byen med vore Venner, og senere i Eftermiddag gik vi allesammen til Trautmanns-

dorff, Sct. Valentin og over Rametz' Vinhaver hjem; som Du ser en stille og rolig Dag. Resten af Tiden er benyttet af Misse¹ til at fortælle mig om deres lille Tur til Pistoiese. Ida har det godt, alle siger, hun ser saa rask og straalende ud, Misse mente at kunne se en stor Forskel i hendes Udseende, fra hun forleden rejste bort indtil nu. Familien von Maffei har inviteret mig i Operaen i Morgen til Aïda, her er et stort italiensk Operaselskab; jeg var helt ked af igen at maatte sige nej Tak til disse elskværdige Mennesker; men Ida vilde saa nødig være alene.«

MERAN 21. APRIL 1926

»„Paa Festdagen for det udødelige Rom og Italiens Arbejde”, d. v. s Fascisternes Festdag. — Her har været Maser af Fascistoptog og Parader i Gala — og i øsende Regn. Vejret er slaaet helt om fra Sol og Varme til Regn og Kulde; hvis det farer fort, kommer vi hjem. I Formiddag tog jeg en rigtig Gaatur med Ida (i Regntøj), vi kom hjem varme og friske. I Eftermiddag har vi været til Concert paa Meranerhof, Larsens, Familien M. og vi, det var nemlig umuligt at opdrive en Stol i den store Kursal. Der var ganske morsomt dør; da vi havde siddet lidt og var kommen godt i Gang med Sludderen, saa vi pludselig alle Mennesker ryge op af Stolene — det var Fascist-Marchen, der blev spillet, og den unge Fascistofficer for Meran med samt sin Ulvehund skred gennem Salen som en anden Napoléon; derefter dansede han en Dans og forsvandt for — som det blev sagt — at gentage Forestillingen paa andre Hoteller — komisk?« —

MERAN 22. APRIL 1926

»Tak for Dine to Breve, jeg blev saa uendelig glad for dem. Desværre har det igen i Dag været regnfuldt og

¹ Fru Larsen og Frøken Gerda var vendt tilbage til Meran.

meget koldt, der er faldet Masser af Sne oppe i Bjergene, oppe paa Fragsburg laa Sneen i Eftermiddag, heldigvis er Barometret gaaet hele 7 Grader frem, saa der er Haab om, at vi i Morgen faar Sol og Varme. — Kl. 4 gik jeg med Ida og Gerda og Misse til Kurconcerten i den store Kursal; der var stuvende fuldt, elegante Toiletter og Officerer. Programmet var i Dag særlig godt: Bohême, Aïda, Fortunas Magt, Wilhelm Tell, Mikadoen, Strauss: Man liebt nur einmal, Schwartzwaldmädel og Martha. Vi blev til Kl. 6,15. Ida og jeg har det godt; jeg glæder mig stærkt til at komme hjem, Du vil nok blive glad for at se Ida-pigen.« —

MERAN 23. APRIL 1926

»Det øser Spande ned, men det er saa mildt, ja varmt. Jeg klædte Ida regulært paa med tyksaaledede Sko, uldne Strømper, Frakkekraven op om Halsen og saa af Sted paa en rigtig Travetur ud over Engene til Marling; det tog to og en halv Time, vi kørte saa med Sporvognen hjem, gik til Kurconcert og er nu klædt om til Middag. — I Øjeblikket spiller Ida Kort med Familien M. I Aften skal jeg tidlig i Seng, jeg kan ikke sove her om Natten, kun lidt om Aftenen og om Morgenen.« —

MERAN 24. APRIL 1926

»I Aftes var her Koncert paa »Regina«, en lille italiensk Familie, Serenato à la Venezia, — Fader, Moder og to unge Døtre paa 16 og 14 Aar; de tre Damer sang dejligt, rent og med disse bløde, varme italienske Stemmer, og alle spillede de herligt paa Mandolin. Jeg bad dem, om de vilde synge »Santa Lucia« og »Sole Mio« for mig, og saa sad jeg og drømte imens om den Aften i Venedig, da Du og jeg var saa glade sammen og frydede os over den herlige Musik. De spillede og sang utrætteligt og uden

Pavser fra Kl. 8 til Kl. 11, saa jeg kom altsaa alligevel ikke tidligt i Seng. — Jeg glædede mig over Musikken og den dejlige Sang, mærkeligt saa disse Italienerne kan synge; navnlig den ganske unge Pige, hendes Stemme var som gyldent Silkefløj — det kan slet ikke beskrives, og saa havde hun det sødeste, lille gammeldags Ansigt med store, blaa Øjne, og var i en gammel, stoppet hvid Vaskekjole; de var alle meget beskedent paaklædte, men muntre og fornøjede, og synge og spille kunde de sandelig. — I Dag har vi faaet vort gode, varme Vejr tilbage. Lige efter Middag tog vi til Lana og gik Gaulslugten igennem, og bagefter op paa Toppen af »lille Joch«, hvor vi tre ogsaa har været. Da vi igen kom ned til Lana, var vi baade varme og trætte og dertil sultne og tørstige, hvorfor vi gik ind paa »Teiss Gasthaus«, hvor jeg fik $\frac{1}{4}$ Hvidvin og Ida 1 Hindbærlimonade, og hver fik vi ubegrænsede Masser af dejlig frisk Franskbrød, frisk fersk Smør og en stor Humpel Ost, og det hele kostede med flotte Drikkepenge 10 Lire. — Familien M. var med, men ikke Larsens; M.s vil ogsaa rejse Søndag sammen med os; de skulde først være rejst Mandag, men vilde gerne følge med os, dog kun til München, da de tager over Holland.«

MERAN 25. APRIL 1926

»Igaar sad jeg hjemme og var i trist Humør, med mit Sytøj, — jeg ventede paa Telegram fra Dig; men da jeg Kl. 12 $\frac{1}{2}$ fik Dit Brev, blev jeg mig selv igen, som Misse sagde. Om Eftermiddagen gik vi en dejlig lang Tur langs med Passeier-Floden oven paa »Wassermauer«, ¹ en Promenade med ældgamle, dejlige Pile, der hænger udover Floden og dypper Grenene i Flodens Vande. — Da vi

¹ Paa begge Sider af Floden er bygget mægtige Stændæmninger for at beskytte det omliggende Land mod Oversvømmelser. Fra Promenaden paa Dæmningen ser man ned i Villahaverne.

kom tilbage til Meran, gik vi ind paa Kurhuset og drak Kaffe og Chocolate. Undervejs kom vi forbi et landligt »Trattoria«, hvor en italiensk Sangforening havde en Festlighed; det var morsomt at se, hvorledes de drak Landvin i lange, brede Baner, men synge kunde de, meget bedre end de danske Sangforeninger. — Vi rejser altsaa hjem den 2. Maj, Søndag Morgen, og kan saa være hjemme Tirsdag Aften; jeg glæder mig saa meget, selv om det er haardt at forlade et saa skønt Sted med den Bevidsthed, at man ikke mere skal se det igen. Jeg elsker Meran med de høje, himmelstræbende Bjerge og de dybe, dejlige og skønne Dale, intet af hvad jeg har set, er mig saa kært som Meran.« —

MERAN 26. APRIL 1926

»I Aftes var vi til italiensk Opera med italiensk Publikum, og jeg tør nok antyde, at det var en Oplevelse i enhver Henseende. Tyskerne her, de indfødte, nedværdiger sig ikke til at bivaane et italiensk Selskabs Præstationer, derfor var det pænere Publikum (et Faatal) Officerer og italienske Embedsmænd med Damer samt Kurgæster, og langt den overvejende Del var Smaaembedsmænd af alle Arter, Underofficerer og Menige med Koner og Børn i alle Aldre, som sad eller laa paa Skødet — Børnene altsaa —, og alle var de hvidløgduftende Italianere, livlige og glade. — Da vi var kommen til Sæde, oplevede vi, at en Skare Italianere strømmede ind og stillede sig op i 2—3 Lag i Sidegangen, saa at det i Tilfælde af Brand vilde have været umuligt at komme ud; og i Løbet af kort Tid havde vi en Varme og en Duft, som var ubeskrivelig. — Om de Optrædende, hvoraf Hovedparten var fra Scala i Milano, vil jeg sige, at de sang saa vidunderligt, som kun Italianere kan, — og saa længe jeg lukkede Øjnene, var det een stor Dejlighed; men naar jeg lukkede Øjnene

op, maatte jeg opbyde al min Kraft for ikke at le højt; — hvor de dog gebærdede sig! og som de saa ud! — Helten, Troubaduren, var et lille, rundt og smilende Rundstykke, og Heltinden, den skønne Leonora, var af mægtig Højde og Drøjde, og naar han skulde kysse hende, stod han paa Tærne, — og saa gik de paa Scenen som mekaniske Trædukker; — men som sagt, syngte det kunde de. Og det italienske Publikum raabte, hylede, skreg og klappede og bombarderede de Optrædende med Blomster, ikke i Buketter, men i Haandfulde; ja, jeg har aldrig set eller hørt noget lignende, de var, som om de var tossede af Begejstring, og alt det Halløj var ikke alene efter hver Akt, men ogsaa midt i Akterne og naturligvis særlig efter sidste Akt. Ja, det var en Oplevelse. — Ida nød det Hele med stor Interesse.

I Formiddags var vi en dejlig Tur. Vi begyndte ved den gamle Borg nede i Byen og gik gennem hele Tappeinervejen over Oertenstein til Zenoburg og over Gilfpromenaden ned til den gamle Romerbro. — Og i Eftermiddag har vi været med Sporvognen i Forst, hvorfra vi gik næsten helt ud til Töll, vi var saa langt, at vi kunde se Etschværkerne og Königsgruppe men nu er jeg ogsaa dødtæt.« —

MERAN 27. APRIL 1926

»Vi nyder rigtigt nu igen det høje, fine Meranervejr. Saa snart vi vaagner Kl. 7, saa ud af Sengen og i Tøjet og af Sted paa den første Morgentur; jeg maa desværre indrømme, at Lektierne ikke i den sidste Tid er rørt nær saa flittigt som Benene, for naar Vejret er saa straalende, synes jeg, at vi *maa* ud i Solen, der, som Du siger, dog er den, vi betaler for; og da de andre Børn her, de svenske og østrigske, som Ida har leget med de første 3 Uger eller mere, altid kom ned i Haven allerede Kl. 8, ja, saa

gav jeg ogsaa Ida Lov, da jeg saa, hvordan det udviklede hende i alle Retninger at være sammen med disse livlige Børn; og ligeledes saa jeg jo, hvordan hun blev brun og rask at se til, og saa tænkte jeg, at Sundheden og Helbredet det var dog det, vi var kommen for. Naar Du ser Ida, vil Du sige, at jeg har baaret mig rigtigt ad; men hun er blevet meget flink til at læse højt, hun læser Eventyr for den lille Grete. Jeg tror, hun ogsaa aandeligt har haft godt af Opholdet hernede. — Alle Mennesker siger, hun er blevet storartet rask og frisk at se paa. —

Efter Middag blev vi inviteret paa Køretur med Familien M.; vi kørte til Fragsburg, det var en dejlig Tur, vi gik helt hen til Fragsburg-Wasserfall, som var pragtfuldt, derpaa gik vi op til Slottet, og vi drak Landvin og spiste Brød med frisk Smør og Ost i den lille Restauration. Hjemad kørte vi gennem de duftende Skove og mellem blomstrende Enge, — det var en smuk Dag; — vi havde Vognen fuld af Primulaer, Forglemmigejer, Violer og duftende Syrener. — Jeg glæder mig til at se Dig.«

MERAN 28. APRIL 1926

»I Eftermiddag var vi i Sct. Valentin, og der traf vi den gamle Professor-Doctor og hans Frue, som vi rejste med fra Berlin til München, de bad os tage Plads ved deres Bord og var uhyre venlige mod os og spurgte, naar vi rejste; jeg sagde, at vi rejste Søndag Morgen, de vilde rejse Lørdag, men gøre en Dags Ophold i München; de spurgte, om vi ikke kunde tænke os igen at rejse sammen med dem, og det vilde jeg jo gerne, saa vi har aftalt at rejse sammen fra München til Berlin Mandag Morgen Kl. 10,50; paa den Maade faar vi Rejseselskab fra Meran til Berlin, første Dag sammen med Familien M. til München, og anden Dag med de rare, venlige Professorfolk. I Morgen skal Larsens, M.s og vi paa en fælles Udflugt

til Lana med Frokostkurv. — Her er aldeles dejligt nu igen — fint Meranervejr med brændende Sol og Varme, men kun hvis Du kom hened, vilde jeg bryde mig om at blive her, Alverdens Dejlighed kan ikke holde mig fast, nu maa jeg hjem. — I Dag har jeg desværre ingen Billeder at sende, men kun en Blomst, som jeg har plukket til Dig, det er en Kvædeblomst.« —

MERAN 29. APRIL

»I Dag har vi, som jeg skrev om igaar, haft det planlagte Frokost-Parti til Lana, Vejret har været højfint, 21° R. i Skyggen. Vi drog af med hver sin Madkurv Kl. 10 i Formiddags; paa Vejen til Sporvognen købte vi 1 Fl. Orvieto (en pragtfuld Hvidvin), $\frac{1}{4}$ Pund Smør, 1 Bundt Radiser (et ordentligt Familiebundt) og 1 Stykke Bel-Payese (en meget god, italiensk Ost). Dertil havde vi fra Hotellet: Æg, Rundstykker, Skinke, Steg, Pølse og Appelsiner, saa Du kan tro, vi fik et Festmaaltid. Larsens kom ikke med, da Misse destoværre har været daarlig i Nat og var det endnu i Morges, saa det var Familien M.s og os, der drog af Sted. — Vi kom til Lana Kl. 11 og gik ind i Slugten, der laa i det dejligste Solskin, vi gik godt halvvejs ind, over »Gyngebro« Nr. 2 —, og dør klatrede vi ned til Floden, hvor der var et lille Stykke »Strandbred« og noget Græs, Blomster og Buske og Masser af Solskin og solvarme Sten. Børnene røg naturligvis i Sandet med det samme, og vi voksne klatrede rundt mellem Stene og Buske, og jeg fandt en dejlig Gyngegren ud over Vandet, som jeg satte mig op paa, — og da vi skulde til at spise, havde vi en glubende Appetit, alt forsvandt som Dug for Solen, og den stakkels, bedrøvede Fru M. blev som et andet Menneske. Da vi havde spist, dasede vi og indsugede Solskin og Bjergluft i Massevis, Børnene plukkede Blomster og samlede Glimmersten og lavede Haver o. s. v. — Klokken 5

tog vi hjem efter en dejlig Dag. Alt gik saa morsomt, som det gaar paa den Slags Ture. Mælken og Vinen lagde jeg ned i Floden, saa det Hele kunde blive dejlig koldt. — Der kom nogle italienske Skovarbejdere forbi, de stod stille i mere end 5 Minutter for at forundre sig over de tossede »Inglese«, og nogle tyske Kurgæster undrede sig ogsaa højlydt over vor »merkwürdige« Maade at more os paa; men det anfægtede os selvfølgelig ikke.« —

MERAN 30. APRIL 1926

»Jeg har i Dag maattet holde mig i Ro, da jeg er syg af Hovedpine. Jeg gik en lille Tur med Ida i Formiddags, da jeg tænkte, at det maaske vilde hjælpe, men det blev meget værre i den stærke Sol og Varme; vi gik hen paa Kurpromenaden til Koncert, vi satte os lidt i Skygge, og jeg syntes, det hjalp; men da jeg var kommen hjem og havde spist, kom Hovedpinen stærkere tilbage. Ida er heldigvis all right og spiser og leger med stor Lyst. Gerda Larsen har været meget sød i Dag, hun har fuldstændig underholdt og passet Ida, og hele Tiden har hun spurgt, om hun ikke skulde gøre det eller det for mig. Jeg har i Dag, som Du har bedt mig om, telegraferet til Dig, at vi rejser herfra Søndag.« —

Ane og lille Ida rejste saa fra Meran Søndag Formiddag sammen med Familien M., og i München traf de den elskværdige tyske Professor og hans Hustru, med hvem de fortsatte Rejsen til Berlin. Tirsdag Aften modtog jeg mine kære Piger paa Banegaarden her i København. —

I Sommeren 1926 boede vi i Nærheden af Skovshoved i en Villa paa Strandsiden; vi flyttede ud Fredag før Pinse og glædede os til at skulle tilbringe en behagelig Tid under ret landlige Forhold. For Ane og Ida blev Overgangen fra Meran dog ingenlunde behagelig, det blev en Sommer med Regn og Slud, og undertiden rasede en saadan Paalandsstorm, at Baadebroerne mange Steder langs Kysten blev slaæet væk af Bølgerne. Huset laa tæt ved Vandet, uden Læ, og jeg skal ikke nægte, at jeg mangan Gang, naar jeg henad Aften kom hjem fra Banken efter en lang Sporvognstur, ikke just følte mig opmuntret, naar jeg, efter at have aabnet Porten ved Strandvejen, gennem Regnen og med Blæsten lige i Ansigtet tilbagelagde Vejen ned gennem Haven til Huset. Fra Vinduerne i Havestuen, der tillige var Dagligstue, saa vi ud over det vrede Øresund med skummende Bølger under en graa og regntung Himmel; under slige Vejrforhold var der koldt og klamt i Stuerne, og Varmeapparatet maatte hyppig sættes i Funktion; — om Aftenen kunde der være saa ganske stille derude; efter et Bymenneskes Indstilling tror jeg næsten at kunne sige — saa beklemmende stille. — Man hørte kun nu og da Lyden af den forbi kørende Sporvogn oppe paa Strandvejen, det evindelige Bølgeslag mod Stenene neden for Huset og i Regnvejr Plasket mod den store Rude, der vendte mod Søen.

Længere hen paa Sommeren, da Vejret blev bedre, havde vi dog en ret behagelig Tid i Skovshoved, navnlig Ida var glad for alt derude, baade Huset, Haven og Stranden, og Badningen var ogsaa til betydelig Gavn for hendes Helbred. — Sommersøndage, naar Vejret var fint, naar Sundet var fyldt med hvide Sejl, og naar den kære Fætter Preben med andre Studenterroere lagde til ved Baadebroen med den lange, smalle Baad, og Roerne blev inviteret op i Haven eller i Villaen til en Forfriskning, saa syntes Ida, at Haven og hele Hjemmet blev fyldt med Fest og Sommerglæde. Denne ydre Ramme om vort Liv, de smaa Tildragelsers flygtige Stemninger, var dog uden væsentlig Betydning for os; vi havde jo hinanden, og vi følte os som altid lykkelige og taknemmelige i vort intime Samliv. —

Naar Vejret var godt, gik vi Aftenture paa Strandvejen; vi gik som Regel hen mod Charlottenlund til »Over Stalden«, forbi Restaurationshaven med de kulørte Lamper i Træerne og over Lysthusene og med Musik og Sang; derfra gik vi saa undertiden videre, ind i den sydlige Del af Charlottenlund Skov, ad de smukke Veje mellem de mange pragtfulde, gamle Egetræer og den frodige Under-skov. — I stille, lune Aftener satte vi os ogsaa tit paa Bænken oppe paa den lille Udsigtshøj i Udkanten af Skoven, hvor Cyklernes og Bilernes ustandselige Strøm gled forbi os nede paa Strandvejen; — langt ude over Vandet skimtede vi i Aftendisen Middelgrundsfortet med Fyret, der sendte Blink paa Blink udover Sundet og Kysten. Paa vore Ture var vi altid ledsaget af vor trofaste Hund, vor lille, hvide Kitty, som vi alle tre holdt saa meget af. —

I Juni Maaned havde vi den Glæde at have Besøg af de kære Bedsteforældre, som boede hos os i 14 Dage. — Hvor var Ida lykkelig, naar Bedstefar og Bedstmor kom; men det var intet Under; thi den Kærlighed, den Æmhed, hvormed de omfattede hende, var ubeskrivelig; de var ikke alene de forgudede Bedsteforældre, som hun elskede med hele sit lille Hjertes dybe Inderlighed, de var i Virkeligheden — saaledes som jeg tidligere har skrevet — de bedste Venner, hun havde i Verden. Den Kærlighed, de havde saaet i hendes Hjerter fra hendes første Dage, bar den rigeste Frugt, — det var den Kærlighed, der bærer ud over Livet her, der bærer Evighedsforjættelsen i sig. —

Bedstefar fulgte hver Dag lille Ida den lange Vej til Skole, og som Regel hentede han hende ogsaa fra Skolen, og paa Vejen talte de sammen som to jævnaldrende om alt, hvad de mødte, om hendes smaa Oplevelser, om alt, hvad der kunde ligge hende paa Hjerte. Om Aftenen, naar Vejret tillod det, gik vi smaa Ture sammen, og altid gik Ida foran med Bedstefar, — saadan som de to havde til Vane at gaa sammen, saadan som de gik sammen hin sidste Dag i Moesgaards Skov. — Men var Vejret daarligt, sad vi hyggeligt sammen i Villaens Stue, hvor der var tændt op paa det aabne Ild-

sted, og Ane og Ida fortalte om Rejserne, om Meran, — eller Bedsteforældrene og Ane spillede Kort med Ida.

I Løbet af Juli Maaned fik vi smukt Sommervejr med Solskin og Varme, og herligt kunde der være en Maaneskinsaften derude ved Sundet, naar vi fra den lille Balkon paa 1ste Sal i Villaen saa ud over det maaneglittrende Vand, saa Skibene glide forbi med lange Rækker af oplyste Kahytvinduer og med tændte Lanterner, — og mod Syd saa vi alle Lysene fra Havnen ved Tuborg og ved Indsejlingen til Byen. —

Paa min Fødselsdag i Juli Maaned havde vi et skønt Sommervejr; vi havde til Middag en lille Kreds af vor nærmeste Slægt og Venner, og om Aftenen sad vi i Haven, Ane, Ida og jeg, efter at Gæsterne var gaaet; der var saa stille, ikke en Vind rørte sig, paa Bordet foran os stod et Stearinlys, og Flammen brændte roligt og klart. —

I Oktober-Ferien rejste Ane og Ida til Aarhus, bl. a. fordi Ane vilde hjælpe sine Forældre med Flytningen fra Sct. Pauls Kirkeplads til Faaborggade. — Fra dette Besøg sendte Ane mig tre Breve.

AARHUS 17. OCTOBER 1926

»Vi ankom i god Orden og blev modtaget med fuld Hønlør. Dagen har vi tilbragt i Ro, i Formiddags var vi en Tur i Haven, det var Solskin og ingen Blæst; vi kørte derud, fordi Mor ikke kan taale at gaa, hun kan overhovedet ikke taale ret meget; jeg har med stor Bekymring set, hvor svagelig Mor er blevet efter den slemme Lungehidelse i Foraaret.« —

AARHUS 19. OCTOBER 1926

»Vi har haft to travle Dage, og i Dag er jeg dødtræt; men jeg har ogsaa arbejdet saadan, at vi nu omtrent er i Or-

den i den nye Lejlighed; vi har faaet alle Møblerne paa Plads, og alle Billederne har jeg personlig hængt op, Tæpperne er paa Gulvene; Glas, Porcelain og Linned er pakket ud og paa Plads, vi mangler kun Gardiner og andre Smaatterier. Jeg er meget glad for, at jeg kom hjem, det var ellers aldrig gaaet for Mor, og Far var heller ikke saa modig.

Den nye Lejlighed er nydelig og rummelig, og den er jo meget nemmere for Mor end den gamle. — Ida har vi holdt i Varme og passet paa hele Tiden, hun har det mindst lige saa godt som hjemme. Hvad hendes Forkølelse angaar, saa hoster hun ikke saa meget, som før vi rejste herover. — Jeg længes efter Dig og det Hele derhjemme.« —

AARHUS 20. OCTOBER 1926

»I Dag har jeg hængt Gardiner op og ordnet utallige Smaating, saa vi nu kan sige, at vi har det overstaaet og er nydeligt installeret; nu skal vi have et Par fredelige og rolige Dage sammen med Far og Mor, inden vi igen kommer hjem til Dig. I Dag er jeg aldeles stiv og øm i Benene og Leddene og kan daarligt gaa op eller ned ad en Trappe. — Kærlig Hilsen til Dig fra Ida og Din egen Ane.«

Ved Julefesten 1926 maatte vi undvære Bedsteforældrene, Bedstemor havde Gigtfeber og Bedstefar Rheumatisme, begge havde de ligget paa Hospitalet i Aarhus, og de maatte tilbringe Julen alene i deres lille Hjem.

I min Rejsedagbog for Sommerferien 1927 skrev jeg bl. a.:

»Siden 1924, da vi tilbragte Ferien i Abbazia, har vi ikke sammen været i Udlandet. Efter at Forholdene nu synes at have bedret sig, og efter at særlig Bankens Forhold er ordnede paa en, som det synes mig, fuldtud tilfredsstillende Maade, trænger vi alle tre til en Rekreation. Lille Idas Hoste har ikke villet holde op, hun har hostet hele Foraaret og er stadig ikke rask, til Trods for, at vi ogsaa i Aar har boet paa Landet i Skovshoved. Jeg haaber nu, at vi alle tre maa faa Gavn og Glæde af en Tur til Schweiz. Vi har haft nogle prægtige Dage i Assens i Anledning af Thorvalds og Ingrid's Sølvbryllup. Det var en skøn og lykkelig Fest, og Ida saa meget sød ud. Hun føler sig altid usigelig glad, naar hun er sammen med sine Slægtninge og ganske særlig med Farbror Thorvald og Tante Ingrid og Fættrene.« —

ØSTERSØEN 17. JULI 1927

»I Aftes gik vi tre i Tivoli med Dr. Johs. Brandt-Jørgensen. Det var et skønt Vejr, og Tivoli var helt bedaaende, — vi talte om, at vi ikke noget Sted paa vor Rejse vilde finde en lignende Have. — Da vi i Morges kørte fra Villaen i Skovshoved, øsregnede det, men vi var naturligtvis i godt Humør med Tanken paa Ferien, der laa foran os. Før Bilen kørte fra Villaen, plukkede jeg i Haven 2 skønne Roser; Ane fik en stor, lyserød Rose, og Ida fik en dejlig kridhvid. — Efterhaanden som Toget gled gennem Sjælland, blev Vejret straalende. — Nu sejler vi over Østersøen, Havet ligger blaat, blankt som et Spejl i Sommer-solen. Paa Dækket daser Passagererne i Liggestole som paa de store Oceandampere. Mange Minder fra tidligere Rejser trænger sig frem i vor Erindring. Ved 8-Tiden kom vi til Hamborg og tog ind paa Hotel »Reichshof«. —

HAMBORG 18. JULI 1927

»Vi blev vækket Kl. 6 og rejste fra Hamborg Kl. 7,41; det var en smuk Morgen; — da Toget kørte bort fra Byen, over de mægtige Broer, henover Gaderne og over Elben, stod vi tre ved hinandens Side og saa ud over den smukke By; gennem Morgendisen saa vi de mange Taarne og Spir; Solen brød frem gennem Disen, og de slanke Spir stræbte med deres kobbergrønne Spidser op i den blaa Luft. Vi talte sammen om, at det var en vidunderlig Ferie-Morgen, foran os laa en Dag, hvor vi skulde køre gennem skønne Egne — Syd paa. Kl. 8 om Aftenen ankom vi til Karlsruhe.«

KARLSRUHE 19. JULI 1927

»Kl. 10,08 tog vi Toget Syd paa, efter at vi havde gaaet en lille Tur i et meget smukt Anlæg, som ligger tæt ved Hotellet; i Parken var en Sø, hvor der svømmede sorte Svaner.«

INTERLAKEN 19. JULI 1927

»Klokken 5 kom vi til Basel, hvor vi spiste Middag paa Jernbanerestorationens Perron; vi ankom til Interlaken om Aftenen Kl. 8. — Straks da vi kom ud fra Jernbanestationen, saa vi »Jomfruen« med sin blændende hvide Top rage højt op over de mørke Bjerge. Vi blev helt glade, da vi blandt Mængden af Hotelvogne fandt den røde Omnibus fra Hotel du Nord, hvor vi boede for 5 Aar siden, og da vi blev modtaget af Hotellets rare, gamle Vært, Hr. Maurer, som venligt smilende erindrede os fra vort tidligere Besøg, følte vi en egen Tilfredshed ved atter at være i det statelige Interlaken. Vore Værelser ligger ved Siden af hinanden ud mod »Jungfrau«, og begge Værelser har Altan. Min kære Ane var meget træt, ikke desto mindre gav hun sig straks i Lag med at pakke ud.

Hun følte det saa hyggeligt atter at være i Interlaken og at bo i Hotel du Nord. Vi klædte os om til en sen Middag, og bagefter gik vi i den dejlige Sommeraften en Tur ned ad »Höheweg«; — vi mødte alle de mange Kurgæster fra de andre Hoteller, der ligger langs Höheweg, Herterne i Smoking og Damerne, ligesom Ane og Ida, barhovede. — Alle Butikkerne var aabne til Trods for, at Klokken var 10¹/₂, og der udfoldede sig et muntret Liv overalt.« —

INTERLAKEN 20. JULI 1927

»Da vi havde indtaget vort Morgenmaaltid i Hotellets Veranda, gik vi en Tur til Brienzersøen ad en Gangsti langs Floden. Efter Middag hørte vi Symfonikoncert i Kurhuset. Det var imidlertid blevet køligt, hvorfor vi gik hjem, da vi havde hørt 3 Numre.« —

INTERLAKEN 21. JULI 1927

»Om Formiddagen gik vi en Tur gennem den gamle Slotsbygning, der med sin Park ligger bagved Hotellet, og som nu anvendes til Administrationskontorer; under Vejs købte jeg Alpestokke med Gemsehorn til Ane og Ida. — Efter »Lunch« opholdt vi os i det varme Sommervej i Hotellets Have omkring det lille Springvand med de kulørte Glaskugler. Ved Totiden tog vi med Bjergbanen op til »Harderen«. Jeg tror næsten, at »Harderen« er et af de skønneste Udsigtspunkter her ved Interlaken; Udsigten oppe fra Restaurationens Terrasse mod »Jungfrau« og de andre mægtige Tinder og over hele Interlaken, Byen dér dybt nede mellem de to store Søer, er betagende skøn. — Efter at have spist et lille Maaltid, Rundstykker, Skinke, Ost og Mælk, begav vi os paa Vej opad mod Harderkulm. Vi søgte at finde det Sted, hvor lille Ida for 5 Aar siden havde lavet »sin Have«, og Ane glædede sig over

Interlaken 1927 ved Brienzersøen.

alle de skønne Alpeblomster. — Vi gik meget højt op; fra Bjergkammen under de mægtige Graner kunde vi til begge Sider se ned i dybe Dale og over skovklædte Kløfter. Ane plukkede Skovjordbær til Ida og mig og trak dem paa et Straa. — Vi sad sammen i Græsset, langt nede øjnede vi Interlaken og Brienzersøen. En lykkelig Stund, hvor vore Tanker mødtes i Taknemmelighed til Gud Fader for al Livets Herlighed. — Hen under Aften gik vi vor sædvanlige Tur paa »Höheweg«; — over Bjergenes Snetoppe laa et gyldent Skær, og det var saa stille og lunt. Ane havde en ganske lys Silkekjole paa, og lille Ida, syn-

tes jeg, saa saa yndig ud med sit lyse, bølgede Haar; ogsaa hun havde en lys Silkekjole paa, og over den havde hun en blaa Fløjls Trøje. Vi satte os paa en af Bænkene med Udsigt over Engen mod Bjergene, og medens vi sad dèr, saa vi, hvorledes det gyldne Skær over »Jomfruen« efterhaanden blev blegere og blegere, og snart laa alle Snetoppene med en sølvhvid Glans over de mørke Bjergmasser.« —

INTERLAKEN 22. JULI 1927

»Om Formiddagen tog vi med det elektriske Tog til »Bünigen«, et mindre Kursted med et Par Hoteller og Pensionater, som ligger ved Bredden af Brienzersøen. Det var meget varmt, Søen laa blikstille mellem de høje Bjerge, et opalgrønt Skær laa over den blanke Flade. Vi gik en Tur langs Bredden, ad en skyggefuld og gammeldags Landevej, paa den anden Side af Vejen laa smaa, hyggelige Villaer og gamle Schweizer-Huse med Haver foran. Et Sted laa der en Række Sten ud i Søen, ad dem balancerede Ane ud til et lille Klippestykke, som hun klattrede op paa; vi tog et Billede af hende som hun stod der, klart tegnet over Søens Flade. I stegende Sol sejlede vi tilbage til Interlaken, paa Vejen anløb vi et lille Badested, hvor der udfolder sig et muntert Badeliv.« —

INTERLAKEN 24. JULI 1927

»Søndag. Da Messen i den katolske Kirke var sluttet, gik jeg i den engelske Kirke. Kirkens Præst, der smilende og venlig modtog Menighedens Medlemmer og viste hver enkelt paa Plads, var før Gudstjenestens Begyndelse iført en Lastings Kontorjakke. Snart fyldtes den lille Kirke ganske, Gudstjenesten begyndte, og Præsten viste sig nu i Ornat, det kendte anglikanske, sort Frakke med hvide Ærmer og Bladkrave. Jeg har ikke tidligere overværet

en engelsk Gudstjeneste, det gjorde derfor særligt Indtryk paa mig at bemærke den dybe Andagt, der syntes at præge Menigheden. Alene det, at hver enkelt efter at have indtaget sin Plads i stille Bøn bøjede sit Hoved, og at Salmerne blev sunget, medens alle stod op, syntes mig tiltalende .—

Efter Frokost gik vi efter Anes Forslag en smuk Tur til Ruine Unspunnen. Ane tog et Billede af Ida og mig paa en Eng med Udsigt over en Dal og i Baggrunden Brienzersøen. Vi klatrede op til Ruinen og gik derefter til »Schloss-Hotel« for at drikke Kaffe, hvilket »Hotel« vi dog fandt saa lidt tiltalende, at vi opgav at nyde noget; den arme Vært kom løbende efter os og bad os om at gøre Brug af Husets Gæstfrihed. —

Efter Middag gik Ida og jeg en Tur paa Höheweg, hun vilde saa gerne spadserere lidt. Naar jeg saa paa den lille Pige ved min Side med den blaa Trøje med de gyldne Knapper og med det dejlige, lyse Haar, saa fyldtes mit Hjerte med en Følelse af Rigdom ved Guds Naade.« —

INTERLAKEN 25. JULI 1927

»Naar jeg ser over mod den hvide, sneklædte »Jomfru«, der denne skønne Morgen troner saa majestætisk mod den blaa Himmel, mindes jeg det pragtfulde Syn igaar, da vi, efter at hele Landskabet længe havde været indhyllet i Taage og Regn, pludselig saa Toppen af »Jomfruen« staa hvid og solbeskinnet, medens Skyerne endnu dækkede de andre Bjerger. —

Efter Morgenmaaltidet gik jeg med Ane og Ida en Tur paa Höheweg, hvor vi hørte Musik fra den aabne Musik-Tribune. Her vakte en ganske lille Dreng med Sut i Munden snart alle Kurgæsternes Opmærksomhed og Munterhed, Ane anslog ham til at være ca. 2 Aar gl. Den lille Fyr kravlede op paa en Stol foran Musik-Tribunen og gav

sig til med sine smaa Arme at slaa Takt til Musikens Toner; senere løb han omkring mellem Gæsterne paa den aabne Plads, — hvert Led i den lille Krop bevægede han i Takt med Musiken, og stadig dirigerede han med sine smaa knyttede Hænder; til sidst fandt han en Pind, og med den som Taktstok stillede han sig op foran Tribunen og dirigerede hele Orkestret. Det var virkelig et oplivende Intermezzo, særlig for lille Ida, og det virkede ganske besynderligt, ikke mindst fordi den lille Kapelmester under hele Forestillingen beholdt sin Sut i Munden. —

Efter Frokost tog vi med den elektriske Bane til »Beatushöhlen«. Denne Tur langs Thunersøen er maaske nok en af de skønneste Ture, vi har foretaget i Schweiz. Banelinjen er stadig stigende, saaledes at Søfladen efterhaanden ligger meget dybt nede under den lodrette Bjergvæg, i hvilken der paa mange Steder er sprængt Vej til Banelegemet. Fra denne Side af Søen ser man ikke alene »Jomfruen«, men ogsaa »Munken« og Eiger og det hele hvidtskinnende Sneplateau mod den blaa Himmel. Længere fremme hæver sig paa Thunersøens modsatte Bred et meget stort og fuldkommen kegleformet Bjerg, det tegner sig kraftfuldt med sine næsten geometrisk lige Linjer, der forener sig i Keglespidsen. —

Selve disse »Beatushöhlen« er vistnok en af de driftige Schweizeres største Turist-Attraktioner. Efter den officielle Rejsebeskrivelse skal Hulernes Historie, som bekendt, gaa tilbage til de første kristne Aarhundreder, da bl. andre en hellig Eremit, Beatus, under Kristen-Forfølgelserne havde søgt Tilflugt dør. — De mægtige Huler med de 2 Kilometer lange Gange er en Realitet; men i Forbindelse hermed virker det nærmest komisk at se de naive Arrangementer, der er lavet med Dukker etc. for at illustrere de gamle Sagn. Man ser saaledes i en af Grotterne en Dukke, der skal forestille den hellige Beatus, — han sidder

ved et Bord og læser i en tyk Bog, han har langt, hvidt Haar og Skæg og bare Ben, og i et Hjørne af Grotten, som iøvrigt er indrettet ret hyggeligt, er anbragt et kunstigt Ildsted, hvor der ligesom i en Theatederkoration er anbragt elektriske Pærer med forskellig farvet Lys, for at det skal se ud, som om der er Ild i det opstillede Pindebrænde. Fra det straalende Solskin begav vi os, iførte Regnslag og Plaider, ind i de imponerende Bjerghuler, hvor der var koldt og temmelig fugtigt. Vi var derfor vel til Mode, da vi atter stod ude paa Bjerget under den varme Sol, hvor nedstyrtende Bjergbække dannede Vandfald paa Vandfald nedad Bjergets Sider gennem den frodige Vegetation; og dybt under os laa den store, grønblaa Thunersø.« —

INTERLAKEN 26. JULI 1927

»Om Eftermiddagen tog vi ud til et lille Badested ved Thunersøen, hvor der udfoldede sig et ret ugenert Badeliv, Damer og Herrer badede sammen, og paa den grønne Eng tog de Solbad i tvangfri Kostumer; under gamle Træer paa Engen stod Borde og Bænke, hvor de Badende indtog Forfriskninger, og et lille Orkester, der bestod af en Violin og to Harmonikaer, havde placeret sig ved et af Bordene paa Engen. De smægtende Melodier passede godt til det hele Sceneri, det farvestraalende Billede af Badelivet langs Søens Bred og den gemytlige Stemning hos de mange Mennesker, der nød den dejlige Sommerdag.« —

INTERLAKEN 27. JULI 1927

»Vi stod meget tidligt op, da vi skulde foretage den store Biltur gennem Furchapasset til Rhonegletcheren. — Kl. 8¹/₂ kørte vi fra Interlaken i en af de store Turistbiler; jeg fik Plads ved Siden af Chaufføren og Ane og Ida bagved. I det skønneste Sommervej kørte vi ud ad Vejen langs

Bredden af Brienzersøen; vi kom igennem en Del Smaa-byer, og derefter begyndte Vejen at stige opad gennem Bjergene. — Hvad der her vakte vor særlige Interesse var at se den berømte Vej, ad hvilken Napoléon den Store havde ført sine Arméer over Alperne. Han benyttede som bekendt den samme Vej, som i Oldtiden var anlagt af Romerne. Men naar man nu ser denne Vej, denne gammel-dags byggede, brolagte Sti, maa man undres over, at det har været Napoléon muligt ad denne Vej at føre sine Soldater med Heste og Kanoner over de mægtige Bjerge. Længere oppe i Bjergene kom vi til en Sø, kaldet »de Dødes Sø«. Navnet skal stamme fra, at der her stod et Slag mellem Napoléon og Østrigerne, som blev fuldstændig slaaet, og efter Kampen blev de faldne Soldaters Lig kastede i Søen. — Napoléons Vej stødte vi stadig paa, og vi saa, hvorledes den slyngede sig op over Bjergene, undertiden ved Randen af dybe Afgrunde. Det kunde ikke andet end gøre Indtryk paa een at betragte denne Vej, som to Gange har spillet en Rolle i Verdenshistorien; — man saa for sig i Fantasien Soldater af den store Armée slæbe Kanonerne af Sted og den lille General med sine Marskaller. —

Efterhaanden som vi naaede højere op, blev Terrainet træløst og bart, man saa kun Sten og Sten; Vejens Svingninger blev dristigere, og efter nogle Timers Kørsel naaede vi saa højt, at der langs Vejen her og der laa Snedriver; efter en sidste Svingning laa foran os paa den anden Side af dybe, mægtige Dale »Rhonegletcheren«; den saa ud som et uhyre stort Vandfald, der pludselig var frosset til Is, og over hele Gletcheren var der et stærkt grønligt Skær. Herfra saa vi »Finster Ahorn«, der som bekendt er det næsthøjeste Bjerg i Europa, ca. 4.500 Meter. — Vi skulde nu ned gennem disse Dale og op igen paa den anden Side for at komme op paa Toppen af Gletcheren. Jeg

havde paa dette Tidspunkt mere end nok af dette uhyggelige Bjerglandskab, der i al sin Nøgenhed var som en trøstesløs Stenørken, ja, næsten virkede som en Illustration til Dantes Helvede, og jeg var helst vendt om; men det lod sig dog naturligvis ikke gøre, da alle de engelske og amerikanske Damer, der sad i Vognen, selvfølgelig vilde have det Hele med. Havde jeg anet, hvilken Livsfare vi blev udsat for paa denne sidste Del af Turen, var jeg ubetinget med Ane og Ida forblevet i det Hotel i »Dalen«, »Hotel Gletch«, hvor vi spiste vor Frokost. Endelig naaede vi op paa Toppen af Gletcheren; men, som jeg havde ventet, var der egentlig ikke meget mere at se, end hvad man allerede forud havde set paa lang Afstand. Lige ved Gletcheren laa et ret stort Hotel, »Belvedere«; vi fandt det ubegribeligt, at nogen kunde finde Behag i at bo i denne Udørk, nogle unge Piger, vistnok Amerikanerinder, morede sig med at rutche nedad en sneklædt Bjergskraaning. Mod en Entré af 1 Fr. kunde man komme ind i en »Gletcherhule« af straalende grøn Is. Ane foretog Experimentet; men hun erklærede bagefter, at Arrangementet efter hendes Mening var livsfarligt, og jeg selv har paa vore Rejser faaet nok af kolde Bjerghuler etc. —

Den af den schweiziske Regering med mægtige Omkostninger anlagte, udhuggede Vej har den Fejl, at den er for smal til, at to af de store Turistbiler kan komme forbi hinanden. Den store Trafik, der i Saison'en er af Biler ad disse Veje, burde nødvendigvis ordnes saaledes, at Bilerne dirigeredes gennem et elektrisk Signalsystem og kun kunde møde hverandre paa enkelte Steder, hvor Vejens Bredde tillader det. — For vor Vogn skete der nu det, at vi nogen Tid efter at have forladt Rhonegletcheren for hjemadgaende mødte en af Statens mægtige, gule Postbiler. Postbilen kørte inderst ved Bjergvæggen, og vi havde Forpligtelse til at vige til højre, men til højre for

os var et Svælg paa ca. 2000 Meters Dybde. Bilerne standse, Postbilens Fører erklærede, at han kunde ikke komme nærmere til Klippevæggen. Det var et Øjeblik, jeg aldrig vil glemme; det Hele drejede sig maaske om et Par Tommer, — Afstanden til Døden; Ane og Ida sad yderst over Svælget. — Da var det saa lykkeligt, at en Vej- eller Forstembedsmand pludselig kom til Syne, han overtog Kommandoen, og efter hans Ordre, — han gav bl. a. Ordre til, at Passagererne i vor Bil aldeles ikke maatte røre sig — og paa Grund af hans forstandige Direktiver lykkedes det de to Bilførere at gnide sig forbi hinanden. Men saadanne Situationer burde naturligvis aldrig kunne fremkomme. — Paa Slutningen af Hjemturen, da vi kørte gennem de frugtbare Dale og det tætbefolkede Landskab ved Brienzersøen, blev vi overfaldet af et meget stærkt Tordenvejr, og med Tordenen fulgte Storm med Regn og Haglvejr, som jeg ikke mindes at have oplevet Mage til; til Trods for, at Kaleschen var trukket over hele Vognen, blev vi meget vaade. — Turen har naturligvis været interessant, og den vil, selvfølgelig, aldrig kunne glemmes.« —

INTERLAKEN 28. JULI 1927

»Om Morgenen var Vejret skyet, men det varede ikke længe, her i Interlaken har Solen saa stor Magt, at Skyerne vanskelig kan dominere. Det blev snart Solskin og varmt, og vi satte os paa en af Bænkene paa Höheweg og glædede os over den dejlige Concert; særlig spillede de »Bohême« pragtfuldt. Efter Frokost tilbragte vi nogle Timer i Kurparken, hvor vi sad i Skyggen og hørte Concert af det store Orkester. — Om Aftenen sad Ane og jeg paa Altanen udenfor mit Værelse. Den lille Have nedenunder med det plaskende Springvand og de kulørte Glaskugler paa den grønne Plæne syntes os i det elektriske Lys saa

skøn som et lille Paradis, — i Haven og bagved den stod de høje, mørke Graner og paa Höheweg de kuplede Lindetræer. — Bjergene rundtom kunde vi ikke se; men fra Husene højt oppe i Bjergene saa vi Lys. Overalt var der Fred, den dybe Stilhed i den lune Nat; kun fra Kursalen, langt borte i Kurparken, hørte vi Musik. Lille Ida, som vi havde lagt til Ro og bedt Aftenbøn med, kunde høre, at vi talte sammen om den dejlige Aften, og hun vilde ogsaa ud paa Altanen; hun sagde, at der maatte jo være endnu skønnere om Aftenen end om Dagen.« —

INTERLAKEN 29. JULI 1927

»I Dag synes det meget vanskeligt for Solen at faa Overtag over Skyerne, men det er ganske stille og varmt, Luftten er sødt duftende og frisk. Vi har gaaet vore sædvanlige Ture paa Höheweg og i Kurparken, hvor Orkestret i Dag spillede i Concertsalen — Ane hviler sig, og lille Ida sidder inde hos mig — hun er saadan en lille god og sød Pige. — Kun for at købe Ferskner til Ane og Ida har jeg i Eftermiddag været udenfor Hotellet.«

INTERLAKEN 30. JULI 1927

»Kl. 5 i Morges var jeg henne ved Vinduet, da jeg ikke kunde sove. Den øverste Tinde af »Jomfruen« skinnede i Morgensolens første Straaler, medens det endnu var mørkt her nede i Interlaken Dejlign blev Dagen, som den tidlige Morgen. — Ved Formiddagskoncerten paa Höheweg spillede som sædvanligt kun gammeldags Musik, Operetter, Operaer og de gamle Wienervalse; det passer saa godt til hele Sceneriet paa Höheweg — Publikum, de gammeldags Hestekøretøjer og Hotellernes zirlige Arkitektur. Efter Frokost tog vi med Toget til Thun. Første Del af Vejen kendte vi fra Turen til »Beatushöhlen«. Hvad man særlig lagde Mærke til paa den sidste Del af Vejen til Thun, var

den Mængde af smukke og velhavende Villaer, der ligger langs Søens Bred, og ingensinde har jeg set saa pragtfulde Bade- og Baadehuse. Vi antog dem først for veritable Villaer i Schweizerstil, der var byggede udover Søen, nogle endog med smaa Taarne og Spir; udenfor laa store Svømmeflaader, hvor den badende Ungdom gjorde Gymnastik; — og det var et skønt Syn at se den solbrunede Ungdom paa Flaaderne over den grønne Søflade. I Nærheden af Thun laa der inde i dybe, lukkede Parker og paa smaa Øer ude i Søen pragtfulde Landsteder, der nærmest maatte betegnes som Slotte. — Thun er en ældgammel By med stejle Gadepartier og med Bygninger fra Middelalderen; særlig er Partiet omkring den gamle Borg og Kirken af sjælden malerisk Virkning. Borgen stammer som bekendt fra det 12te Aarhundrede og tilhørte den Gang det Zähringske Hus (Baden). Den bevarede Del af Borgen er nærmest at betragte som et mægtigt cirkelrundt Taarn med spidst Tag og fire paahængte Taarne, ligeledes med spidse Tage. Indvendig i Taarnet er saa godt som intet bevaret; dog findes der enkelte Sale med Samlinger af romerske Mønter og lidt Skulptur, som er af Interesse. Disse Ting stammer fra Romervældets Tid i Schweiz. — Ad en meget stejl Vej kom vi ned paa Gaden, hvor det elektriske Tog havde Holdeplads. I Ventetiden sad vi i en hyggelig Conditorihave med skyggefulde Træer og en gammel Brønd. Køreturen tilbage til Interlaken langs Thunersøen var skøn i Aftenbelysningen, — over den blanke Sø havde vi bestandig for os Billedet af Højalpernes hvide Toppe.« —

INTERLAKEN 31. JULI 1927, SØNDAG

»Yndig Sommermorgen. Efter at have spist vor Morgenmad gik vi vor Tur paa Höheweg og i Kurparken, hvor der var mange Mennesker, ogsaa lokalt Søndagspublikum. Efter

Frokost bestemte vi os til at foretage en Søndagsudflugt med Hestevogn i det dejlige Vejr. — Ane og jeg sad paa Forsædet og lille Ida paa Bagsædet; vi kørte til Lauterbrunnen, denne vidunderlige Vej, der gennem nogle hyggelige Landsbyer, fulde af gamle Schweizerhuse med udskaaet Træværk paa Altaner, Gesimser, Døre o. s. v., fører ind i Dalene langs den brusende Flod, mellem de himmelhøje Bjerge. — Vi var saa lykkelige, da vi kørte denne Tur sammen, vi tre gode Venner. Vi følte en inderlig Taknemmelighed mod Vor Herre for al hans Naade mod os. — Vi mødte Bil efter Bil, men vi fandt det morsomt og hyggeligt at sidde i det gammeldags Hestekøretøj, og langt bedre kan man ogsaa nyde Synet af den storladne Natur, naar Vognen sagselig ruller henad Vejen. — Undertiden rager de uhyre Stenmasser lodret op langs Vejen, Etage ovenpaa Etage, og højt, højt oppe staar der Graner, der ser ud som ganske smaa Legetøjstræer. Undertiden synes Bjergenes Toppe for vort Blik at tage Skikkelse af eventyrlige Ridderborge, hvor det ene mægtige Taarn er skruet oven paa det andet som ved en overnaturlig Magtudfoldelse, og andre Steder er Bjergsiderne, saa langt Øjet kan følge dem opad, gennemriflede af parallelle, vandrette Furer, som om Klippeetagerne var fastsvejsede til hinanden den ene over den anden. — Da vi naede op til den lille Bjergby, Lauterbrunnen, gik vi hen til Vandfaldet »Staubbach«, som styrter ned fra Bjergets højeste Tinde, og som naar til Klippebunden næsten som Støv. — Derfra begav vi os til »Hotel Steinbock«, hvor vi sad i en skyggefuld Have og nød en Forfriskning. — Medens vi sad dør, blev det pludselig øsende Regnvejr; men vi fandt det herligt at sidde under en Verandas Halvtag og se Regnen styrte ned over Blomster og Graner, over de høje Bjerge og i den dybe Dal paa den anden Side af Haven. Ovre paa Dalens modsatte Side saa vi gennem Regnstrøm-

mene et Bjergtog komme sneglende ned fra Wengern Alp. — Men vi skulde nu hjem til Middag; Kusken havde faaet Vognen rigget til med lukket Kalesche, hvorunder Ane og Ida blev anbragt, medens jeg fik et skærmende Voksdugstæppe henover mig. Nedad Bjergvejene gik det med noget stærkere Fart end opad, trods de klodsbremsede Hjul, og da vi kom længere ned, holdt Regnen op. I det skønneste Solskinsvejr tilbagelagde vi den sidste Del af Vejen til Hotellet.« —

INTERLAKEN 1. AUGUST 1927

»Vi har bestemt os til at ville rejse hjem over Paris og Lisieux. Det har i mange Aar været mit Ønske en Gang at komme til Lisieux og søge at finde min Tipoldefaders¹ Grav. Hans Livsskæbne, der under den franske Revolution førte ham og hans Børn til Danmark, blev bestemmende for vor Afstamning og derigennem af afgørende Betydning for vor hele Livsindstilling. —

Ane og lille Ida glæder sig meget til at se Paris. — Det er iverigt i Dag Schweiz's største nationale Festdag, »Bundestag«, den Dag da Schweizerforbundet oprettedes for

¹ Louis Claude le Normand Chevalier de Bretteville, f. 17. 2. 1744 i Orbec i Normandiet, deltog 1759—61 i Felttoget i Tyskland, 1759 i Slaget ved Minden, 1760—61 i Belejringen af Cassel samt i Slaget ved Tillinghausen, 1775 Capitain, 1786 Ridder af Sct. Louis Ordenen. Efter Flugten til Varennes 1791 begav han sig til Kongens Brødre i Coblenz, der overdrog ham forskellige Hverv. Som Oberstlieutenant ved Regimentet Wittgenstein deltog han under Prinsernes Befaling i Felttoget 1792. Senere rejste han over England til Danmark, hvortil han kom 1794. Den 16. 3. 1804 blev han dansk Oberst à la suite, samme Aar den 4. Maj blev han naturaliseret som dansk Adelsmand, og 1814 fik han Patent som Generalmajor af den danske Hær. Efter Ludvig XVIII's Opfordring vendte han 1816 tilbage til Frankrig, han blev fransk Brigadegeneral og døde i Lisieux, i Nærheden af Orbec den 21. Juni 1835. — 1773 blev han viet til Cathérine Thérèse Vedastine van den Driesch. Hun døde 1793 i Neuss ved Ham. (Oplysninger fra de Courcelles: »Dictionnaire universel de la noblesse de France« og L. Bobé. Data for hans Fødsel og Død er i Overensstemmelse med Notaterne i de officielle Protokoller i Mairie'tet i Lisieux).

ca. 700 Aar siden. Værten paa Hotellet gav i Dagens Anledning en særlig fin Middag. Midt under dette Festmaal-tid begyndte pludselig alle Kirkeklokkerne i Interlaken at ringe. Ane, Ida og jeg forlod Bordet for at gaa ud paa Vejen og høre paa Klokkerne; vi var betaget af den højtidelige Stemning den stille Sommeraften.

Senere paa Aftenen gik vi med lille Ida paa Höheweg; — der var Feststemning overalt, Børn gik omkring med tændte Lampions i alle mulige Farver, mest dog røde med det schweiziske, hvide Kors — Ida fik naturligvis ogsaa en Lampion —. Rundt om oppe paa Bjergene tændtes Baal og Fakler, og der blev spillet paa Alpehorn, disse mærkelige Træinstrumenter, der kan være 6-7 Alen lange, og hvis dybe, melankolske Toner rungede ud over Dalen. I Kurparken afbrændtes stort Fyrværkeri, medens det lynede oppe over Bjergene, saa man hvert Øjeblik saa Tinderne blændende hvide i den mørke Aften.« —

INTERLAKEN 2. AUGUST 1927

»En herlig stille Sommerferiedag, om Eftermiddagen ved 4-5 Tiden blev det et stærkt Tordenvejr. Vi sad oppe i vore Værelser og saa det pragtfulde Skuespil over Bjergene, der var indhyllede i Skyer, medens Lynene fo'r henover Bjergene, og Tordenen buldrede.«

INTERLAKEN 3. AUGUST 1927

»Det er altsaa sidste Dag paa dette kære Sted, hvor vi har tilbragt de dejlige Feriedage. Vi spiste som sædvanlig vort Morgenmaaltid nede paa Verandaen og gik derefter sammen til Kantonbanken for at hæve Penge og træffe endelig Ordning i Bankens Rejsebureau angaaende Billetter til Paris og København og Hotelophold i Paris. Det var køligt, saa Ane og Ida havde Overtøj paa, Ida sin blaa Fljlstroje. — Der var kommet Telegram fra Hotellet i

Paris, at der var reserveret os to Værelser. Vi gik derefter hjem paa Hotellet; lille Ida sidder her paa mit Værelse og skriver i sin Regnskabs- og Dagbog. Hun overraskede mig ved at læse et lille nydeligt Vers for mig, som hun selv havde skrevet — den søde Pige; — og Ane tog et Billede af os to her ved Bordet. — Nu ringer Kirkeklokkerne, det er Kl. 12 Middag — det lyder som i min Barn-
doms Dage hjemme i Assens, og lille Ida siger: »Synes du ikke Far, det lyder kønt, naar Kirkeklokkerne ringer!« —

Fem Aar efter, paa den samme Dag, omtrent ved samme Tid, tog Vor Herre hende hjem til sig. —

Efter Frokosten gik vi over i Kurparken, hvor vi blev hele Eftermiddagen. Der var saa fredeligt og skønt, Ane købte Ferskener, og Ida løb og legede med en lille tysk Pige. Vi hørte Musikken inde fra Concertsalen, og vi følte Taknemmelighed for de svundne Feriedage her. Da vi gik ud af Parken, vendte vi os om for at kaste endnu et Blik ned gennem den prægtige Have med det store Springvand.« —

INTERLAKEN 4. AUGUST 1927

»For sidste Gang lukkede jeg i Morges Altandøren op, og foran os laa »Jomfruen« med sin skinnende hvide Hætte mellem de mørke Bjerger, — den yndige, lille Have laa bade i Solens Straaler, og Springvandet plaskede lystigt. Alt er nu pakket og klart til Rejsen til Paris.« —

I TOGET TIL PARIS

»Jernbanelinjen fra Interlaken mod den franske Grænse gaar langs den sydlige Bred af Thunersøen. Vi saa over mod den modsatte Bred, de Steder, vi havde besøgt, og

som vi ingensinde vil kunne glemme; Ane var lidt trist paa den første Del af Rejsen. — Vi tre følte det som lidt af en højtidelig Begivenhed, da vi passerede den franske Grænse. — Aftenlyset faldt over de mægtige Kornmarker, hvor den gule, høstede Sæd var sat i lange Traver, og over Skove, Enge, Floder og Landsbyer. Kl. 8¹/₂ naede vi Paris.« —

Ane skriver om Pariserrejsen følgende Erindringer:

»Turen fra Interlaken til Paris var for den første Dels Vedkommende ret uinteressant; vi rejste i Selskab med to amerikanske Misser og en schweizisk Lærerinde, der mestrede de tre Verdenssprog til Fuldkommenhed. Vi slap let igennem det franske Toldvæsen ved Grænsestationen Delle. — Lille Ida og jeg saa udover det skønne Landskab, det var virkelig, som om vi kunde se, at vi nu var i et andet Land, — store Floder bredte sig gennem frodige Marker og store Skove; det var næsten som en Park i kæmpemæssigt Format. — Da vi var kommen over Grænsen, fortalte jeg Ida paa hendes ivrige Opfordring, hvad jeg vidste om Krigen her; hun havde været meget optaget af, at vi skulde køre gennem Belfort, som hun vidste havde spillet en Rolle i den store Krig. Carl og jeg fortalte, hvad vi vidste, og da vi naede Belfort, iagttog hun med den største Interesse de store Kaserne- og Befæstningsanlæg. Senere var hun optaget af Navnene paa alle de Stationer, Byer og Floder, vi passerede, idet hun tænkte paa sin elskede Bog: »De tre Musketerer«, og i Tanken anbragte hun sine tapre Helte i de skønne Landskaber. — For alt det nye, der mødte hende, havde hun en utrættelig Interesse,

og som altid, naar vi rejste sammen, var hun sig stærkt bevidst, at det var noget nyt, der mødte hende, og hun ligesom aabnede hele Sindet og indsugede alle de nye Indtryk med hele sit stærke og modtagelige Sind, og det fra de mindste og ubetydeligste Ting som de grønne Mandler i en Ret i Spisevognen, der vakte hendes store Fornøjelse, — og til Fæstningen Belfort og alle de fremmede Mennesker, vi mødte undervejs. — Under hele Besøget i Paris, der varede 9 Dage, var det os en Glæde at se, hvordan vor elskede lille Pige rent og umiddelbart glædede sig over den store Oplevelse, det var for hende at vide sig i Paris, — selv om hun paa den anden Side var meget ængstelig for den store By og forfærdet over den Elendighed, som hun ikke kunde undgaa at se Glimt af. — Men ellers nød hun i fuldt Maal den Glæde, som Historie og Kunst altid beredte hende. Jeg maatte i høj Grad anstrenge mig for blot nogenlunde at kunne tilfredsstille hendes Videlyst; det var saa sødt og rørende at se den Andagt, hvormed hun kunde fortabe sig i Betragtninger over de enkelte historiske Museumsgenstande, saaledes husker jeg stadig den Interesse, hun viste Marie Antoinettes smaa hvide Silkesko; hendes Kappe og Napoléons Hat og Kaarde og Kongen af Roms Vugge, og jeg maatte fortælle og fortælle, og alligevel var det Ida for lidt. Ogsaa husker jeg hendes ivrige, lille Ansigt, medens vi stod ved Napoléons Grav i Invalidekirken, og den Opmærksomhed, hun lagde for Dagen, da hun hørte Beretningen om, at Marmoret til Sarkofagen var skænket til Frankrig af den russiske Czar. —

Derimod var hun skuffet over »Mona Lisa« og »Venus fra Milo«, som hun havde glædet sig til at se. Hun betroede mig om Aftenen, at hun syntes, der var andre Kunstværker i Louvre, der var langt skønnere, — og saa var hun ked af, at der var saa meget at se, at »man

næsten ikke kunde naa at se det«. Paa Turen, vi gjorde til Versailles og Malmaison og en Rundtur i Paris, glædede hun sig over alt, hvad hun saa, samlede Indtrykkene sammen, spurgte og hørte; jeg maatte hele Tiden oversætte for hende, hvad Føreren forklarede, og hun nøjedes ikke med een Oversættelse, jeg maatte oversætte for hende først den engelske, saa den franske (saa godt jeg kunde) og saa til Slut den tyske Text, for som hun sagde: »sometider er der noget i den ene, som ikke er i den anden«. — Og naar vi saa kom hjem i Seng, blev alle Dagens Indtryk taget op og gennemgaaet, og alt, hvad vi Dagen igennem ikke havde naaet at tale om, maatte nu grundigt forklares og begrundes, dels af mig og dels af hende selv; thi meget ofte havde hun set og opfattet Ting, som var gaaet mig ganske forbi. — Som Bevis paa, hvilket Udbytte vor lille Pige havde af sit Pariserbesøg, vil jeg nævne, at hun en Gang senere i Skolen holdt et helt lille Foredrag om Napoléon, et Emne, hun selv havde valgt; foruden at give et Billede af hans Historie fortalte hun udførligt om alle de historiske Minder, hun havde set i Paris, og hun kunde endog fortælle om Forhold, som var hendes Lærerinder ukendte — efter deres egne Udtalelser til mig. Foredraget havde hun holdt uden Notater, flydende, og til Lærerindernes Tilfredshed. —

— To Gange i Paris fik lille Ida og jeg »fri« af Carl for at more os med at gaa i Butikker; vi blev rigeligt forsynet med Penge, men medens jeg selv var stærkt interesseret og optaget af, hvordan jeg skulde anvende mine Penge, saa saa Ida ganske uegennyttigt paa det Hele. Hun glædede sig over de mange smukke Ting, hun saa; men egentlig faldt det hende ikke ind at ønske sig dem; hun saa paa dem paa samme Maade som paa et Maleri i et Museum. — Det eneste, hun købte, var nogle Smaating til Bedstemor og Bedstefar og til vor unge Pige derhjemme.

— Hele Livet beholdt hun denne Ligegyldighed eller Overlegenhed overfor alt, hvad der hed Paaklædning og Smykker, hun brød sig ikke saa meget derom, at hun selv ønskede at bestemme, hvordan en Kjole eller andet skulde være; ej heller kom hun nogensinde og bad, om hun maatte faa det ene eller det andet, naar hun vidste, at det var Ting, som kunde være dyre. Saadanne Spørgsmaal var saa absolut uden Betydning for lille Ida. —

En Dag var vi to, medens vi var paa Indkøb, blevet overrasket af et voldsomt Regnvejr, vi fik skyndsomst fat i en Bil, og jeg opgav Adressen Café de Paix; vi kørte lige rundt om Hjørnet, og dør laa Caféen. Ida morede sig kongeligt, og hun kunde endnu Aar efter more sig over denne raske lille Køretur til Café de Paix; saadanne Smaating var hende en Kilde til megen Morskab, og naar hun fortalte dem til sin Fader, lo hun hjerteligt med sin søde, dybe Latter.« —

Angaaende vort Besøg i Lisieux skrev jeg den 21. August 1927 efter vor Hjemkomst et Brev til min Broder. Indholdet af dette Brev var omtrent følgende:

»Da jeg sidst skrev til Dig fra Paris, meddelte jeg Dig, at jeg havde fundet Tipoldefaders Grav i Lisieux, og at jeg vilde skrive nærmere til Dig derom. — Vi vidste jo, at han, efter sit lange og begivenhedsrige Liv, havde fundet sit sidste Hvilested i sit Fædreland paa den gamle Kirkegaard i Lisieux, tæt ved Orbec, hvor han blev født den 17. Februar 1744. —

Fra vor Barndomstid, da Moder endnu levede, erindrer vi at have hørt om ham, om hans Trofasthed mod sin

Konge, om de Ulykker, der overgik ham, og om hans retskafne Karakter; — og ganske naturligt kom hans Personlighed til for os Drengene at staa omgivet af en vis Eventyrglans. —

— Ingen af den danske Slægt har set hans Grav før mig. Vor Oldefader¹ døde jo allerede 1828, og hans Broder,² Obersten i Aalborg, var ikke til Stede ved sin Faders Begravelse, hvilket alene fremgaar deraf, at han i en Dødsannonce i Aalborg Stiftstidende meddeler, at Faderen døde i August Maaned, i St. f. den 21. Juni, og der er ingen Sandsynlighed for, at Obersten senere skulde have været i Lisieux. Ej heller har Morfader³ eller de af hans Brødre, der blev her i Landet, eller vore Morbrødre eller nogen af deres Descendenter set Graven, — dels fordi de ikke har haft Lejlighed til at rejse til Frankrig og dels vel ogsaa paa Grund af svigtende Pietetsfølelse. — Til Stede ved Tipoldefaders Begravelse, som fandt Sted Dagen efter hans Død, den 22. Juni 1835, var hans Datter Joséphine,⁴ som boede sammen med ham den sidste Tid i Lisieux, og som ligger begravet ved Siden af sin gamle Fader, og formentlig hans Sønesøn, den senere franske Divisionsgeneral,⁵ Morfaders Broder.

Jeg har tit tænkt paa, at netop den tragiske Skæbne, der ved Guds alvise Styrelse ramte vor mødrene Slægt, blev til Velsignelse for mange af dens Medlemmer. Gen-

¹ Major Charles Julien Nestor le Normand de Bretteville, f. 16. 7. 1777, d. 23. 8. 1828.

² Oberst Louis le Normand de Bretteville, f. 9. 12. 1780, d. 8. 11. 1847.

³ Kammerjunker, Capitain Louis le Normand de Bretteville, f. 13. 11. 1805, d. 12. 1. 1853, By- og Herredsfoged i Kerteminde, senere i Ebeltoft, viet til Hanne Andrea f. Møller, f. 13. 4. 1803, d. 22. 5. 1842.

⁴ Louise Joséphine, f. 17. 8. 1786, d. 8. 11. 1862. Hofdame hos Prinsesse Juliane af Hessen 1813 og senere hos Landgrevinde Charlotte. Stiftsdame i et Kloster i Bayern.

⁵ Divisionsgeneral Jean Pierre Alexandre le Normand de Bretteville, f. 11. 12. 1811, d. 22. 10. 1884.

nem store Trængsler og Bekymringer holdt Familien Hovedet oprejst, og gennem Livets haarde Kampe, under Sygdom og Sorger, søgte adskillige af Slægtens Medlemmer nærmere hen mod Gud og søgte at være tro og nidkære i den Gerning, der var dem betroet, og endelig — trods alt — at bevare ned gennem Tiderne et aandeligt Frimandspræg. Vi husker vor kære Moder, vi ser endnu for os hendes stærke blaa Øjne, naar hun med Alvor og Begejstring ivrede for en Sag, der helt havde lagt Beslag paa hendes Interesse, hvad enten det nu gjaldt hendes Omsorg for Syge og Fattige eller først og sidst hendes religiøse Overbevisning, hendes inderlige kristne Tro.

Mine Tanker gaar ogsaa tilbage i Tiden til vor elskelige og fromme Cousine Rigmor,¹ som i sin Ungdoms Dage frimodig gik hjem til sin Frelser; — hun frydede sig over i Guds Rige at skulle mødes med sin kære Fader. Jeg mindes det blege Ansigt paa den hvide Pude, og endnu ser jeg for mig de feberblanke Øjne; — ved Siden af Sengen sad hendes Moder, som læste for hende de Salmer, som hun elskede. —

Onsdag Morgen den 10. August Kl. 8¹/₂ tog Ane, Ida og jeg fra Paris med Exprestoget til Lisieux. Gennem Kupévinduet saa vi ud over Normandiets skønne og frugtbare Landskaber. — Han, den gamle Tipoldefader, havde jo sikkert kendt alt dette, meget saa ud til at være uforandret, som det havde set ud for 100 Aar siden, — ældgamle Bøndergaarde med mærkeligt smalle Lader med høje, spidse Tage; — og alle Skovene, og de bugnende Marker, de gamle Kirker. — Til disse Egne havde han fra Danmark to Gange, før han endelig forlod vort Land, gjort den lange Rejse i tunge Rejse-Karosser eller til Hest;

¹ Rigmor le Normand de Bretteville, f. 17. 7. 1867, d. 8. 4. 1891, Datter af min Morbroder Carl Julius Nestor le Normand de Bretteville, f. 26. 8. 1834, d. 13. 3. 1891, og Hustru Laura Ernestine f. Carstensen, f. 5. 2. 1832, d. 25. 2. 1896.

og nu sad jeg, hans Sønesøns Dattersøn, i Hurtigtoget og kørte gennem de samme Egne for at søge hans Grav. Uvilkaarligt gik mine Tanker til vor kære Moder og til Dig. — Kl. 11,30 ankom vi til Lisieux. Vi besluttede os til straks at søge den gamle Kirkegaard. Det viste sig, at Vejen var længere, end vi havde tænkt os. — Lisieux er en ældgammel By med aarhundredgamle Huse med pragtfuldt udskaarne Bindingsværks Facader, hvis øverste Stokværk hænger helt ud over de smalle Gader og Gyder. Vejen til Kirkegården gaar ud af Byen, opad — stadig opad, mellem levende Hegn. — Jeg havde sagt til Ane og Ida, at vi ikke maatte blive skuffede, hvis vi ikke fandt Graven; vi havde dog saa gjort, hvad vi formaaede for at finde den; — den kunde jo være udslettet, om ingen kærlige Hænder havde beskyttet den. —

Endelig naaede vi op til Kirkegaardens Port; Ane og Ida var gaaet i Forvejen, medens jeg talte med Graverens Kone, som tilkaldte sin Mand, og han var straks klar over Situationen og tilbød at gaa med for at finde Graven. —

Paa den højeste Del af Kirkegården laa den, dækket af en monumental Sandsten.

Jeg vil ikke fragaa, at det følte helt højtidsfuldt at staa dør ved den gamle Grav paa Bakken udenfor Lisieux sammen med Ane og vor kære lille Ida. Her hvilede han altsaa, den gamle franske Officer, som for ikke at svingte den Ed, han havde aflagt til sin Konge, og alene paa Grund af: »— — une conduite dictée par le pur honneur — —«, saaledes som han selv udtrykker sig i et Brev¹ af 18. Januar 1804 til den danske Kronprins Frederik — til det sidste havde kæmpet for Kongens Sag mod Revolutionens Hære, og som for at følge sin Samvittigheds Røst havde maattet ofre alt, sit Hjem og sine Arverettigheder.

¹ Brevet findes i Lenskontrollen i et Dossier vedrørende hans Naturalisations sag.

— Under denne svære Stenplade sov han nu den lange Søvn, den gamle Flygtning, som i 20 Aar havde haft sit Hjem i Danmark, hvor han opnaede at blive hædret af den danske Konge og at blive anset og afholdt i sine Standsfællers Kreds. Som Du jo veed, vendte han efter Napoleons Fald og paa Opfordring af Louis XVIII tilbage til Frankrig, da han ønskede at tilbringe sine sidste Dage i sit Fædreland og, naar Tiden kom, at hvile i Frankrigs Jord. —

Jeg sender Dig hermed to Billeder af Graven med Stenen, som baade ved sin Størrelse, den smukke Udførelse af Inskriptionen og ved sin enkle Form gør et tiltalende Indtryk. Ved Siden af Stenen vokser en Rosenbusk med røde Roser, som hænger ud over Graven. Jeg plukkede tre Roser, og sender Dig hermed den ene. —

Indskriften paa Stenen er denne:

ICI REPOSE
LE CHEVALIER
LE NORMAND
DE
BRETTEVILLE

GÉNÉRAL DE BRIGADE
GRAND CORDON DE ST. LOUIS
COMMANDEUR DANNEBROG
NÉ À ORBEC SUR AUGÉ-LEU
17. FEVRIER 1744
MORT À LISIEUX LE 21
JUN 1835

PRIEZ POUR LUI

Paa Byens Mairie fik jeg bl. a. at vide, at Graven var sikret »pour eternel«.

Medens jeg var inde i Mairie'et, gik Ane og Ida over i den ældgamle Cathedral, der ligger skraas overfor paa Byens Torv. Ane fortalte mig, at hun, ihukommende Ordene paa Gravstenen: »Priez pour lui«, i Kærlighed havde sat tre tændte Voxlys paa Kirkens Alter for den gamle General — et fra mig, et fra Ida og et fra Dig. —

Hen paa Eftermiddagen tog vi atter op paa Kirkegaarden, og vi lagde Blomster paa Graven, og jeg bragte ham en Hilsen fra alle os derhjemme i Danmark. —

Ane, Ida og jeg kørte senere hen under Aften i Bil til Orbec, kun en halv Times Kørsel fra Lisieux. Det var ogsaa en meget gammel By med en interessant Kirke. — Efter hvad jeg kunde faa at vide, gemmer denne Egn af Normandiet mange Minder om vor Slægt.« —

Over Köln, Hamburg og Warnemünde gik Hjemrejsen til København. —

Ane skrev i sin Rejsedagbog: »Vi har oplevet saa meget, at det slet ikke kan beskrives — — —.«

For lille Ida blev denne Rejse, som skulde blive hendes sidste Udenlandsrejse, vel nok en af hendes Livs største Oplevelser. De Indtryk, hun havde faaet paa sine Rejser, fæstnede sig dybt i hendes Sind, og til sin Død bevarede hun Erindringen om alt, hvad hun havde oplevet. Hun huskede bestandig den dejlige Natur derude, og Aarene derefter kunde hun indtil de mindste Enkeltheder beskrive vore Udflugter i Bjergene og vore Jernbanerejser, naar vi stod ved Kupéens Vinduer, og Toget bruste af Sted gennem nye, dejlige Egne, gennem mørke Tunneler, over mægtige Broer, der førte over brede Floder. Vi huskede tilsammen det flygtige Indtryk af middelalderlige Borge paa fjerne Bjerge, af fremmede Byer med rygende Fabriksskorstene, travle, arbejdende Mennesker, mægtige Murmasser og de øde Perron'er, som Exprestoget raslede forbi; og

Togene kørte langs dybe Dale, hvor vi langt nede mellem Vinhaverne saa de hyggelige, smaa Landsbyer og alle Kirkerne med de smaa, slanke Spir. Og med Kærlighed til Ane og mig bevarede hun som sin kostelige Skat Mindet om vort Samliv paa alle de Steder, som vi holdt saa meget af. Naar hun fortalte om alt det, saa straaede hendes elskelige Øjne, og en umiddelbar Følelse af Lykke og Taknemmelighed gennemstrømmede hende, en dyb Taknemmelighed for, at hun i sin unge Alder havde faaet Lov til at se saa meget af Vorherres dejlige Verden. —

Aldrig var der hos Ida den ringeste Følelse af, at disse Oplevelser, disse Livsvilkaar gav hende et Fortrin, som paa nogen Vis kunde godskrives hende selv eller var hende til Ære. — Et af Idas Karaktertræk var hendes inderlige Følelse af Ydmyghed, Ydmyghed under alle Livets Forhold, og allerede den Gang havde hun Bevidstheden om, at den Fordel, der paa forskellige Maader blev hende til Del, den Glæde, der blev hende skænket, udelukkende skyldtes Guds Naade imod hende. — Derfor var lille Ida ogsaa vel rustet til at tage mod Trængslerne, da de meldte sig for hende i hendes unge Aar. —

Hvad der navnlig paa denne sidste Rejse havde præget sig dybt i Idas Sind, var den foran beskrevne Tur fra Interlaken til Rhonegletcheren. Hun var umaadelig interesseret i med sine egne Øjne at have set den Vej, Napoléon havde benyttet paa sin Marche over Alperne; saa lille hun var, var hun betaget af at have følt sig saa nær ved Skuepladsen for en af Historiens store Begivenheder. Ogsaa paa anden Maade fik denne Tur Betydning for hende og for Ane og mig, ingen af os glemte, hvor nær vi havde været Døden, da vi holdt oppe paa Bjergvejen ved Afgrundens Rand. — Saa var der Paris. Lille Ida havde spadseret med Mor og Far paa de store Boulevarder, — Paris med det uendelige Menneskemylder, Biler i lange Rækker, ved Siden af hinanden og bagved hinanden, og med Omnibusser, der raslede af Sted ad Boulevarderne, den ene efter den anden. Paris, hvor hun og Far en Dag, da vi alene gik sammen paa Boulevarden i Nærheden af vort Hotel, havde købt en Ring til Mor, som

vi havde set i en Juvelerers Vindue; den havde to dejlige, klare, blinkende Stene, den ene skulde være fra Ida og den anden fra Far. —

Og hun havde været paa Museerne, navnlig huskede hun Musée Carnavalet med alle Minderne fra Revolutionstiden og fra Napo-léonstiden. Det var jo Historie altsammen, hendes kæreste Inter-esse —, saaledes som Ane foran har fortalt om. — Og saa var der endelig Turen til Lisieux; hvor forunderligt havde hun ikke følt det, da hun stod dør ved det gamle Gravsted, hvor han hvilede, den franske General, en af hendes Forfædre, som havde været med i den store Revolutions Kampe.

Den 1ste Oktober 1927 var det 10 Aar, siden jeg havde over-taget Stillingen i Frederiksberg Bank som Medlem af Bankens Di-rektion, og i 10 Aar havde vi boet i vor Lejlighed i Frederiksberg Allé Nr. 27. — Fra Bankens Side blev der vist mig megen Opmærk-somhed i denne Anledning. Banken var i den forløbne Tid vokset fra at være en ret ubetydelig Forstadsbank til at blive en mellem-stor Bank, og dens Balance var gaaet frem til omtrent det firedob-belte af, hvad den havde været i 1917. — En Deputation fra Besty-relsen med Formanden, Højesteretssagfører Gustav Graae, i Spid-sen bragte mig i Direktionsværelset Bestyrelsens Lykønskning, og Formanden udtalte sig med stor Anerkendelse om mit Arbejde for Banken; han lagde særlig Vægt paa, at det var lykkedes at føre Banken uskadt gennem de svære Tider, og samtidig med, at han udtalte en Tak til mig, fremsatte han Ønsket om, at jeg i mange Aar maatte kunne fortsætte mit Arbejde. Endvidere meddelte han mig, at Bestyrelsen havde vedtaget at forhøje min Gage, og fra samtlige Bankraadsmedlemmer overrakte han mig et lille Sølvskrin, hvori Medlemmernes Navnetræk var indgraveret. — Hvad jeg ved denne Lejlighed satte særlig Pris paa var, at Bankens Personale,

Frederiksberg Allé 27.

som saa ofte før og saa mangen Gang siden hen, viste mig sin trofaste Hengivenhed.

Naar jeg her nævner denne Begivenhed, er det, fordi den naturligvis maatte berede ogsaa min Hustru og Ida megen Glæde. —

I April Maaned 1928 flyttede vi vort Hjem til Gl. Kongevej Nr. 136. Denne Forandring blev foretaget væsentligst for Idas Skyld, da vi efter Lægens Raad mente, at det var af Betydning for hende, at hun fik et stort Værelse med megen Sol.

Dette Idas første Værelse, — hvor mange Minder knytter sig ikke til det for os to, som nu sidder tilbage. — Det rummede i Forhold til dets Størrelse ikke ret mange Møbler; hendes Seng stod ved Væggen til mit Soveværelse, en Divan med mange Puder foran den længste Væg, og midt paa Gulvet stod paa et Tæppe et stort Bord med Stole uden om; endvidere var der foruden Servante og Kommode et Bogskab, der rummede alle hendes Skolebøger, hendes andre Bøger og hendes Legetøj, og saa var der Moders gamle Skrivebord, som stod ved Siden af Vinduet op mod Væggen til Herreværelset. Paa Væggen hang en Del Familiebilleder og nogle »Ungpigebilleder«, som hun satte stor Pris paa; over hendes Seng hang et lille Kristusbillede og ovenover det et Billede af hendes Tipoldefader,¹ den gamle Biskop i Odense. — I Vinduet havde hun en Række smaa Kaktusplanter, som hun plejede med megen Omhu. —

Her i denne Stue opholdt hun sig helst, naar hun kom hjem fra Skole, her sled hun med sine Lektier, læste med sin Privatlærerinde, Frøken Mary English, de mange, mange Timer; det var jo saadan, at hun, trods al vor Omhu, stadig og undertiden i lange Perioder paa Grund af Sygdom maatte forsømme den regelmæssige Skolegang; men med rørende Iver, med en Flid, der tit maatte afvinge os vor største Beundring, stræbte hun saa atter at indvinde det forsømte. — Saa var der Idas smaa Fester; i den første Tid i den nye Lejlighed havde hun nogle Børneselskaber, — hun var saa lykkelig for at have Klassekammeraterne om sig, faa Lejlighed til at vise dem sit Hjem, sit eget Værelse og alle sine Smaating, og ved slige Begivenheder spillede naturligvis hendes Værelse en ikke ringe Rolle; vi mindes en saadan Festlighed, hvor der endog blev spillet Komædie her, Ane havde selv arrangeret det Hele, der var ophængt Draperier fra Loft til Gulv, der dannede Kulisser, og lille Ida, der agerede en Prinsesse i Stykket, sad i sin fineste Stads i en dekorativ Stol, som skulde forestille en Trone, og uden om hende stod hendes smaa Hofdamer. —

¹ Biskop, Dr. theol. & phil. Frederik Plum, f. 12. 10. 1760, d. 18. 1. 1834.

Vi kan ikke tænke paa dette Værelse uden ogsaa at mindes den noble og elskværdige Frøken Kier, som i lange Tider kom hos os for at give lille Ida Massage i Anledning af hendes svage Ben. Frk. Kier, som Ida elskede, og som Ane og jeg ogsaa satte overordentlig stor Pris paa, var for os alle tre en saare kærkommen Gæst; foruden det, at hun gav Ida Massage, forstod hun ved sit kærlige Væsen og sit muntre Lune at bringe lidt Glæde ind i Idas sommetider saa triste Timer. Frøken Kier havde en egen Evne til at fortælle hende fornøjelige Historier, og saa lo de begge to, og naar jeg inde fra min Stue hørte Idas dybe Latter, saa følte jeg med Taknemmelighed, at hun i hvert Fald i Øjeblikket befandt sig vel og var glad. — Da lille Ida var død, skrev Frk. Kier i et Brev af 5. August 1932: »Med dyb og inderlig Sorg har jeg læst om den ubeskrivelige Ulykke, der har ramt Dem og Deres Mand ved lille kære Idas Død. Jeg vilde saa gerne sige Dem, hvor varmt jeg føler med Dem — jeg har jo selv mistet de allerkæreste, saa jeg ved, hvor grænseløst svært det er for Dem — saa svært, at alt synes ganske haabløst, indtil man forstaar, at den, der er gaaet bort, har man altid — hun ændrer sig aldrig — glider aldrig bort fra en og er altid den samme søde, glade, kærlige lille Pige, som man maatte elske. For mig er det et dybt Savn, Ida var en Solstraale, som jeg altid vil tænke paa med Kærlighed og Taknemmelighed.« —

De fleste og de kæreste Minder, vi har om Idas Værelse paa Gl. Kongevej, de samler sig om Pladsen ved hendes Seng. Saa tit laa hun syg derinde, og efterhaanden blev det saaledes, at hun med sand Taalmodighed bar sin Skæbne, og hyppigt trøstede hun endog os, naar vi bedrøvede stod inde hos hende. Paa Natbordet ved Siden af Sengen stod en Lampe med brun Silkeskærm, og her laa som Regel en Del Bøger, hvoriblandt det nye Testamente; endvidere havde hun i sine sidste Aar altid liggende i Skuffen sin Fyldepen; hun laa bestandig og gjorde Notater paa sine Papirer, og disse Papirer og Notebøger gemte hun med Omhu; her laa ogsaa hendes gamle, slidte Skole-Salmebog. I disse Aar plejede hun, naar hun om Aftenen var kommen i Seng, at læse i Testamentet, og det

kunde derfor ofte trække noget ud, inden hun raabte ind til os, der sad i Stuen ved Siden af, sit sædvanlige: »Jeg er i Seng!« — det var Tegnet til, at vi kunde komme ind til hende for at bede Aftenbøn med hende. Ane plejede at sidde paa Sengekanten, og naar Ida havde sluttet sin Bøn, sagde jeg til hende: »God Nat, lille Ida, Vor Herre være med Dig, Gud velsigne Dig!«, og dertil svarede saa Ida: »Tak, og med Dig, Far!« —

Allerede i 14 Aars Alderen var det et Særkende hos Ida, at hun hellere end at være i Hjemmets andre Stuer opholdt sig alene i sit Værelse, hvor hun saa, alt som Aarene gik, i stille Timer søgte frem ad Veje, som vi den Gang ikke fuldt ud havde for Øje, at hun færdedes paa, ad de Veje, der fører til Frelserens Rige. —

Da Skoleferien begyndte i 1928, rejste Ane og Ida henimod Slutningen af Juni Maaned til Aarhus for at besøge Bedsteforældrene. Idas Bedstefader havde i sin Have bygget et noget større Sommerhus end det, der tidligere havde staaet, og Ane og Ida boede i dette lille Hus under deres Besøg baade i Sommeren 1928 og de nærmest følgende Aar. — I et Brev af 1. Juli skriver Ane herom:

»Vi har altsaa efter svære Overvejelser fra min Side taget den Beslutning at prøve at bo herude. Jeg har den Overbevisning, at her er lige saa lunt som inde i Faaborggade og mere Plads om Dagen og mere Sol og Lys. — Huset staar paa Stenfundament og er opført af flækkede Granstammer, og indvendig er det beklædt med glat Bræddewæg, saa Træk kan der ikke blive Tale om, og hvis der skulde komme Kulde og Regn, saa flytter vi ind. Foreløbig er det ret mildt, selvom det blæser, og Solen skinner da ogsaa. Ida har fundet to pæne Smaapiger, som hun leger med; det er jo noget vidunderligt for hende, der ellers altid uden for Skolen alene er sammen med voksne. — De har plukket Favndulde af Blomster, som de bl. a. har dekoreret nogle smaa hvide Gedekid med, der staar henne paa Marken.« —

AARHUS 2. JULI 1928

»Vi har nu prøvet at sove herude, og det er gaaet stortartet. Ida og jeg sov i to Feltsenge i det rigtige Soveværelse, og Far og Mor ligeledes i to Feltsenge i Opholdsstuen, og vi sov alle fortræffeligt. Ida har det foreløbig godt, og jeg haaber, det maa vinde og vare, vi er meget paapasselige med hende, hun har godt af at være saa meget i det frie, og hun spiser kolossalt. Hele Dagen har hun maset løs i sin Have, som er bleven luget og revet saa fint, og hun har lagt fine, smaa Sten langs Kanterne og vandet Blomsterne; hun er lykkelig — alt det triste er som strøget af hende.« —

AARHUS 3. JULI 1928

»Det var mig en stor Glæde at faa Dit Brev og se, at Du tænker saa kærligt paa os. Ida har det stadig godt, sover fast og uden Hoste Natten igennem, og hendes Øjne er paa Grund af den friske Luft saa klare og blanke, at jeg næsten blev bange for, at hun havde Feber; men hun var ganske normal, og hun har faaet dejlige, røde Kinder blot for de faa Dage, vi har været her. Idas Venindeflok er vokset til en 5—6 Stykker, og Ida trakterede dem i Dag alle med en Portion Is, hvorover de var meget glade, og efter hvad jeg kunde forstaa paa dem, var det første Gang, de var til Børneselskab.

Ida nyder dette Liv, hun tumler sig frit og uhindret, de smaa Piger har hele tre Haver til deres Disposition og paa den anden Side af Vejen en hel Mark, og, som Du ved, ligger Skoven lige i Nærheden. Ida faar dog selvfølgelig ikke Lov til at gaa i Skoven alene.« —

Min Fødselsdag den 11. Juli tilbragte vi som sædvanlig sammen her i Byen i vort Hjem.

Til denne Fødselsdag gav min kære lille Pige mig en Gave, som

jeg blev meget glad for, og som jeg opbevarer som en kær Skat. Hun gav mig en i rødt Safians Bind indbunden Rejsedagbog med gyldent Snit, og foran i Bogen har hun skrevet:

»Kære Far! Vil Du i denne lille Bog samle vore Sommerferieminder for i Aar, som Du har gjort det de foregaaende Aar. Jeg har valgt den røde Farve med Guld som et Tegn paa den trofaste Kærlighed, der binder os sammen.
Din egen Ida.«

Som Indledning til Ferieminderne har jeg bl. a. skrevet følgende:

DEN 17. JULI 1928

»Vi havde tænkt os ogsaa i Aar at rejse til Udlandet alle tre, men da det synes at være blevet skønt Sommervejr, og da Ida har haft saa godt af sit Landophold hos Anes Forældre i de første 10 Dage af Ferien, foreslog jeg Ane, at vi skulde blive Størsteparten af Ferien her i Danmark paa et roligt, landligt Sted, hvor Ane og Ida ogsaa kunde faa Strandbade. — Ved vort Middagsbord i Dag holdt Ane en hel lille Tale til mig i Anledning af Feriens Begyndelse, hun talte saa sødt til mig, og jeg blev saa begejstret for hende, at jeg gik hen til hende og kyssede hende — Min Gud! hvor elsker jeg hende og lille Ida. — Ida er nu i Seng, og da vi havde bedt Aftenbøn med hende, ønskede hun os begge to en god Ferie. — Vi har bestilt Landophold paa »Stella Maris« ved Svendborg hos Forstander Tuxen¹ og Frue; jeg glæder mig til igen at tilbringe Sommerdage paa min Fødeø.

Jeg tror, at vi iøvrigt alle tre er lidt kede af at rejse fra vort nye, smukke Hjem; gid dog, at Ane og Ida maa faa godt Udbytte af Feriedagene.« —

¹ Aage V. Tuxen, Navigationsskoleforstander. I disse Aar var der en Art »Herregaardspensionat« paa »Stella Maris«.

»Ved 11-Tiden kørte vi hjemmefra i øsende Regnvejr, men vi var glade for at være sammen og for at skulle begynde vor Sommerferie. Jeg nynnede for Ane den Sang, jeg mindedes fra mine Skoledage, og som altid blev sunget ved Translocationen i Borgerdydsskolen paa Østerbro: »Hurra! nu ringes Ferien ind, Examenssveden tørres af Panden, den hede Hjernes støvede Spind, skal luftes ud i den viftende Vind — — —.«

Paa Jernbanestationen i Svendborg blev vi modtaget af den unge Hr. Tuxen, som i en gammel, morsom Ford-Vogn kørte os ud til »Stella Maris«, der ligger ca. $\frac{1}{2}$ Mil Syd for Svendborg ved Svendborgsund. Da alt er optaget i Hovedbygningen, maa vi den første Uges Tid bo i nogle Værelser i en gammel Bondegaard i Nærheden. Denne Gaard er fra Gaardsiden betragtet ganske idyllisk, den ligner en gammel Præstegaard, med Vedbend og Roser op ad de hvidkalkede, skæve Bindingsværksmure, med sære Udbygninger og smaabitte Vinduer. Stuerne er lavloftede med Bjælkelofter, — smalle Senge, smaa Servanter med ganske smaa Vandfade osv.; men Forstander Tuxen, Fru Tuxen og Datteren, Fru Basse-Fønss, ja hele Familien, har gjort et saa tiltalende Indtryk paa os, at vi har besluttet os til at blive her.« —

Til Trods for at Vejret paa de fleste af Sommerferiens Dage var daarligt med Regn og Blæst, var vi dog meget glade for vort Ophold paa det skønne »Stella Maris«. Til Ejendommen hørte en Park, der med sine store Plæner og smukke Partier med fritstaaende Træer strakte sig helt ned til Svendborg Sund, hvor der langs Sundets Bred bag Siv og Buske var en hyggelig Spadseregang under skyggefulde Træer. —

Ida befandt sig straks storartet under disse Forhold, og hertil bidrog ikke mindst, at hun foruden andre tiltalende unge Piger

traf to af sine kære Kammerater fra Skolen, Helle og Kirsten Kiirerich. Af de to Søstre var Helle den ældste og Kirsten omtrent paa Alder med Ida; for disse to prægtige unge Piger fattede Ida det varmeste Venskab. — Naar vi nu sidder sammen her i Hjemmets ensomme, tavse Stuer og tænker paa hende, der altid, Dag og Nat, er i vore Tanker, paa hende, der var vort Livs hele Indhold, og naar vi ser paa Billederne af hende, der staar rundt omkring i Stuerne, og vi synes, at hun en Gang imellem smiler kærligt til os, — da er det, som om vi ogsaa hører hende tale til os om de smukke Sommerdage ved »Stella Maris«, om de herlige, de lyse Feriedage i 1928 og 1929. Lille Ida elskede »Stella Maris«, — endnu højere, tror jeg, end Rejserne i de fremmede Lande. Minderne om det daglige Badeliv med alle de andre unge Piger, det friske, frie Liv under hjemlige Forhold — og saa den virkelige Hengivenhed, hvormed hun omfattede hele Familien Tuxen, — Tanken om de lykkelige, de vidunderlige Dage, hun havde tilbragt dér — kunde til hendes sidste Dage kaste et Lyksalighedens Smil over hendes Ansigt, naar hun med straalende Øjne fortalte om sit kære »Stella Maris«.

MIN DAGBOG 20. JULI 1928

»Graavejr, Blæst og Regn; saadan saa det ud, da vi vaagnede i vore smaa, lavloftede Bondestuer. Efter Morgenkaffen tilbragte vi hele Formiddagen i de smukke Stuer paa »Stella Maris«; stadig Regnvejr — en af Gæsterne spiller meget talentfuldt paa Flyglet, Ane og jeg glæder os over den skønne Musik, og lille Ida har været saa lykkelig over at møde sine smaa Veninder; hun er meget glad for at være her, og hun færdes ude næsten hele Dagen. Efter Frokost gik Ane og jeg en lang Tur ud ad Landevejen til en Skov, som hedder »Tankefuld«, hvor vi gik ned til Stranden, og ad Strandbredden, hvor der helt nede ved Vandet vokser store Bøgetræer, gik vi hjemad. Da vi kom hjem, fik vi sammen med Ida Kaffe og hjemmebagte Kager.« —

DEN 21. JULI 1928, LØRDAG

»Blæst og Kulde. Ane og jeg fandt, at der var Læ paa Gangen nede ved Vandet, og dør sad vi paa en af Bænkene og nød den skønne Udsigt over Svendborg-Sund, hvor Bølgerne gik med hvide Kamme. Om Eftermiddagen blev Ane syg, hun fik et af de Anfald, hun i den sidste Tid har lidt af, med Svimmelhed og Hjertebanken.« —

DEN 22. JULI 1928, SØNDAG

»Ane har det tilsyneladende ret godt igen. Efter Frokost gik hun og jeg i godt Sommervejrt til Sct. Jørgensbjerg. I Landsbyen ligger i en stor Have med høje Træer den gamle, anselige Præstegaard, hvor Fader for ca. 70 Aar siden havde deltaget i en Sølvbryllupsfest, der var saa skøn, at han aldrig glemte den. Det var hans Moster og hans Onkel, Pastor Hornemann,¹ som havde samlet Slægtninge og Venner for at fejre denne Fest, der fandt Sted den 14. September 1856. — Efter Middag blev Vejret sommerligt. Forstander Tuxen med Familie og nogle af Gæsterne holdt Sang-Koncert ude paa Badebroen, — lille Ida var naturligvis med; det blev en smuk Aften med smalle, røde Skyer over Himlen.« —

DEN 23. JULI 1928

»Blæst. Opad Formiddagen klarede det op; vi nød Sommerdagen i en Høstak i Parken nede ved Stranden. Orlogsskibet »Heimdal« passerede forbi paa Vej mod Svendborg. Lille Ida har været i Vandet baade i Gaar og i Dag, og hun befinder sig godt. I Aften har der været stor »Forestilling« paa »Stella Maris« til megen Glæde ogsaa for lille Ida; der var arrangeret Dans med Solistopræden af

¹ A. F. Hornemann, f. 13. 5. 1803, død i København 19. 5. 1878, Sognepræst i Sct. Jørgensbjerg fra 20. 3. 1854 til 10. 1. 1874, og Hustru Claudine Pauline Blædel, f. 15. 8. 1808, d. 4. 1. 1884.

Familien Tuxens Medlemmer og nogle af Gæsterne. Det var morsomt og særdeles vellykket; det foregik i en Sal i en Ejendom, der hører til Landstedet, — jeg tror, at jeg sent vil glemme Synet af Forstander Tuxen, der spillede paa Tromme i det improviserede Jazz-Orkester, medens en ung tysk Dame trakterede Stortrommen og Messing-Bæknerne; lille Ida morede sig vidunderligt.« —

DEN 24. JULI 1928

»Ane og jeg gik en Tur sammen ud i en Skov; hun og jeg vi holder af at gaa sammen, gaa gennem de dybe Skove, hun føler sig som eet med Naturen, og hun kender Navn paa alle Blomster og Træer, og Fuglene kender hun paa deres Stemmer. Hvor Skoven sluttede ved Vejen, var der en Stente, hvor vi satte os paa Trinbrættet paa hver Side af Leddet. Vi sad længe der og talte sammen. Paa den anden Side af Vejen stod en Hest tøjret, og en Bondedreng kom med sin Hund hen til Hesten og kælede for den; det syntes, som om de tre var gode Venner.

Om Aftenen havde jeg et hyggeligt Samvær med Forstander Tuxen Da jeg kom hjem til Bondegaarden, sov lille Ida, og Ane laa og læste.« —

DEN 25. JULI 1928

»I Formiddags saa jeg Ida paa den lille, tykke Hest, som hedder Lise; det morer hende meget at komme op at ride. Den unge Hr. Tuxen tager sig venligt af hende og vil lære hende at ride; dette er for Ida en ny Herlighed, — hvor under jeg hende al den Glæde, vi kan skaffe hende. — I Eftermiddag flytter vi vore Sager her fra Bondegaarden til »Stella Maris«, hvor vi har faaet et Par gode Værelser. Feriens første Uge har vi nu tilbragt her i de lavloftede Stuer med de gamle, beskedne Møbler, med Familie-Fotografierne paa Væggen og med en Frise af Christus med

Apostlene i Porcellæn over Sofaen. Ude over Rygningen paa den straatækte Lade staar Vindfløjen med den stejle Hingst i samme Stilling, hvori Nordvestenvinden nu i 8 Dage har holdt den. — Hen under Aften var det lunt, paa Brohovedet spillede en Grammofon, og nogle af de Unge dansede. Ane, Ida og jeg gik en Tur paa Stien langs Vandet, — Maanen skinnede frem gennem mørke Skyer, — der brændte Baal ovre paa den anden Side af Sundet. Vi har faaet et stort Hjørneværelse med Altan; før jeg lukkede Skodderne for Vinduerne, gik jeg ud paa Altanen; der var saa skønt i Sommernatten; Sundet skimter man mellem Parkens Træer og de fjerne Skove ovre paa Taasinge, og under Himlen driver urolige, mørke Skyer. — Vi har nu bedt Aftenbøn med lille Ida.« —

DEN 26. JULI 1928

»Da jeg længtes efter at se min kære Broder, som i længere Tid har været ret svagelig, bestemte jeg mig til at tage til Ilum for at besøge ham. Jeg tog over Faaborg og Falsled og med Motor-Fiskebaad til Ilum. Thorvald og Arne havde set min Baad komme, og de kom ned ad Skrænten for at modtage mig; Huset var iøvrigt fuldt af Sommergæster og Gæster fra Assens. Men Thorvald var saa god imod mig, og Svigerinde Ingrid's Cousine, Frk. Biten Hvenegaard, sørgede for, at jeg fik noget at spise. Ingrid var paa Spadseretur med Preben. Thorvald gik rundt med mig paa sin elskede Ø, Vejret var skønt, Havet laa blændende blaat rundt om Øen under lette, lyse Sommerskyer; udenfor Huset bølgede de gule Kornmarker, og ud over dem saa vi over hele Ilum Ø og over mod Falsled og de høje Bakker paa Fyen med hvide Gaarde og Kirker. —

Det var hyggeligt og rart igen at tale med min kære Broder. — Efter at jeg havde taget hjertelig Afsked med

„Stella Maris“ 1928-29.

dem alle, begav jeg mig paa Hjemturen. Det blev en fin Sejlads, uden Motor, tilbage til Falsled; med Vinden agter ind vuggede den lille Baad over Bølgerne. I Vest laa rødlige Skyer over Himlen; — jeg tænkte paa længst forsvundne Sommerferiedage, jeg mindedes en Sommeraften som denne, da vi med vor gamle Lystkutter »Fox«, Thorvald og jeg og vore Barndomsvenner, med gamle Skipper Samuel som Fører, for en mild Brise gled over Bugten mod Falsled, hvor vi tilbragte en munter Aften i Kroen, og hvor Samuel sang Sømandsviser for os.« —

DEN 27. JULI 1928

»Graavejr, stille, silende Regn. Jeg sidder her paa en Bænk nede ved Sundet i Læ for Regn og Blæst, Sundet ligger blygraat foran mig. Paa den modsatte Bred ligger Skovene, mørkegrønne over Skrænterne helt ned til Vandet; Bregninge Kirkes Silhouet tegner sig over Bakkerne, og længere borte staar en enlig Vejrmølle, som højt oppe paa Marken bagved Skoven bryder den ensformige Bakke-

linje. En lille Motorbaad med smældende Flag glider nu og da stønnende forbi. I Forgrunden ned til Vandet er et Flor af Markblomster og Straa i utallige Arter, høje, fine som Fjer, og spinkle med sitrende Vipper, og nederst ved Vandet og ude i Strandbredden staar Sivenes mørkegrønne Hærskare. — Lille Ida er lykkelig og glad trods Vind og Vejr.« —

DEN 30. JULI 1928

»Solskin og Blæst. Ane er taget til Svendborg; her fra vort Værelse ser jeg ud over Svendborg Sund, Vandet er blaat som Himlen ovenover, og Bølgerne skummer hvidt, naar Stormen jager dem ind gennem Sundet. Lille Ida er som sædvanlig i Parken og nyder al Landlivets Herlighed. — Hen under Aften gik jeg en Tur i Parken med Forstander Tuxen, det var koldt som paa en Novemberaften. Maanen stod blank og fuld over Sundet. — Da jeg sagde God Nat til Ida, bad hun mig, om hun maatte blive paa »Stella Maris« de sidste 14 Dage af sin Ferie. Saa vidt jeg kan se, har hun haft udmærket godt af at være her, ogsaa fordi hun her har Legekammerater, og de smaa Rideture paa den lille Hest har været til stor Glæde for hende, — mulig ogsaa til Gavn, fordi de har givet Anledning til en ny Art Motion. Vi har da bestemt os til indtil videre at blive her.« —

DEN 1. AUGUST 1928

»Ida har været i Svendborg paa sin vanlige Køretur med Fru Tuxen. Det lille Skind, hun er saa glad for disse Ture og for alt her, hun staar tidligt op hver Morgen for at kunne køre med Fru Tuxen til Svendborg, og saa følger hun med hende paa Torvet og hos Købmændene, og Fru Tuxen er saa sød og god imod hende. — Efter Middag, hen under Aften, gik vi tre en Tur i Parken, vi

gik ud paa Badebroen, alt var stille og tyst. Sundet laa spejlblankt, og Himlen var ligesom kløvet af rødlige Aftenskyer i alle Nuancer; men det var koldt.« —

DEN 3. AUGUST 1928

»Efter Frokost tog jeg en Bil og kørte med Ane til Korinth over Brahetrolleborg for at finde den lille Gaard »Venskabsminde«, hvor Tipoldefader, den gamle, franske General, boede en Del af de Aar, han i sin Udlændighed levede her i Danmark. Lille Ida vilde ikke med paa Turen, hun vilde hellere blive paa sit elskede »Stella Maris«. — Det blev en dejlig Solskinsdag med Varme mellem de høje Hegn; vi var optaget af de samme Tanker og Følelser, som da vi i disse Dage for et Aar siden vandrede sammen med Ida op ad den stejle Vej til Kirkegaarden i Lisieux for at finde hans Grav. Her i det frugtbare, fynske Landskab, maaske ad de samme Veje, mellem bølgede Kornmarker, havde han vandret, den fremmedartede, franske Adelsmand. — Hvor Vejen til Gaarden »Venskabsminde« drejer af fra Landevejen, staar to store Lindetræer, og skjult nede mellem Bakker med Agre og Lunde ligger Gaarden. Foran Indkørslen staar atter to store Lindetræer, og midt i Gaarden staar et Lindetræ af usædvanlig Størrelse; Kronen er klippet ganske plan forneden, saaledes at man over sig har et uigennemtrængeligt grønt Loft, og Træets Kuppel rager højt op over Længernes Tage. Foran os laa det gamle, straaatækte Stuehus, vistnok ganske som det saa ud for 114 Aar siden, da han boede i det; det ligner ganske en gammel, hyggelig Præstegaard med Bindingsværks Mure, og op ad Muren voksede Roser. — Der var ingen hjemme i Huset, men i Urtehaven gik en ung Bondepige og plukkede Ribs. Hun gav os Lov til at se Huset indendørs og Haven, og da jeg fortalte hende, at vor Interesse for Stedet stammede

fra, at det en Gang i længst forsvunden Tid havde været Bolig for en fransk Emigrant, viste det sig til vor store Forbavselse, at hun, som tilfældig tjente paa Gaarden, vidste god Besked om, at en fremmed Adelsmand i gamle Dage havde ejet Gaarden. — Bortset fra nogle gamle og meget smukke Kakkellovne indeholdt Stuerne naturligvis intet fra ældre Tid; men gennem nogle gamle og stilfulde Havestuedøre kom vi ud i den store og ret herskabeligt anlagte Have. I de »Reventlowske Breve«, udgivne af L. Bobé, staar der bl. a. fortalt om, at Familien paa Brahetrolleborg ret hyppigt i denne Have var Gæster hos »gl. Bretteville« og hans Datter til deres The-Selskaber. — Bag en lille Plæne ligger en Dam, overskygget af store Træer, og ved Siden af er der en gammel Stendysse med en meget stor Stenbænk. Rundt om i Haven staar store Egetræer og Busketter, og i det yderste Hjørne af Haven ud mod Markerne, hvor Terrainet hæver sig, staar et gammelt Træ, om hvis Stamme er anbragt en Bænk, formentlig for mange Aar siden. — I den skønne Sommereftermiddag kørte vi tilbage til »Stella Maris« og var glade over igen at se lille Ida.« —

DEN 6. AUGUST 1928

»Ida og Kirsten Kiilerich leger med den lille Hest, Ida vil ikke med Ane og mig til Kerteminde, ikke en Gang den lange, smukke Biltur kan friste hende til at forlade »Stella Maris«. — Jeg vilde saa gerne have haft Ida med, da jeg vilde have vist hende og Ane Morfaders og Mormoders Grav paa Kerteminde Kirkegaard. — Ane glædede sig til Turen, hun sagde, at hun elskede at sætte sig til Rette i en Bil for en lang Tur. — Det var smukt Vejr, og det var en herlig Egn, vi kørte igennem, en Egn, hvor den ene skønne Herregaard med Parker og Skove og vidtstrakte Marker afløste den anden. — Vejen drejede, og

dør bag det brede Nor laa den lille By med de mange røde Tage. I Kerteminde levede Morfader og Mormoder kun kort Tid af deres lykkelige Ægteskab, da Mormoder allerede døde den 22. Maj 1842, kun 39 Aar gl., Moder var da en lille Pige paa 5½ Aar. De hviler begge to i en Grav, dækket med Vedbend, paa Kerteminde Kirkegaard; paa Graven staar et Egetræ, som Morfader plantede, da hans elskede Hustru var bleven begravet. — Under deres Navne staar paa Gravstenen de dejlige Ord: »Gud er Kærlighed, og hvo, som bliver i Kærlighed, bliver i Gud og Gud i ham.« Det var netop de Ord, som min kære Moder levede sit Liv efter; de Ord bærer udover alt i Verden, udover Døden. —

Ane og jeg gik over Broen, der over et Vandløb fører ind til Kerteminde, — dør, hvor efter Sagnet Morfaders Kalechevogn skal være blevet bombarderet med Sten, da han i November Maaned 1840 som Byens nye By- og Herredsfoged med sin Familie kom kørende for at overtage sit Embede. Men under sin kortvarige Embedstid i Kerteminde blev den frygtede Kammerjunker saa afholdt, navnlig blandt Byens Smaafolk og Fiskerbefolkningen, at Fiskerne, da han i 1853 afgik ved Døden som By- og Herredsfoged i Ebeltoft, uden noget Vederlag sejlede hans Lig til Kerteminde, for at han kunde komme til at hvile i Graven hos sin Hustru. Graven vedligeholdes bestandig af Kerteminde By. —

Kl. 5 om Eftermiddagen kørte vi fra Kerteminde, og i den herlige Eftermiddagssol kørte vi den samme skønne Vej tilbage. Allerede Kl. 6¾ var vi paa »Stella Maris«, hvor vi blev modtaget af lille Ida.« —

DEN 7. AUGUST 1928

»Efter Frokost sad Ane og jeg paa Grøfttekanten ude ved Landevejen, der gaar til Svendborg. Vi syntes, det var

dejligt at sidde dør, Vejret var smukt, det var stille og lunt, paa Marken bag os stod det gule Korn højt, og paa den anden Side af Vejen saa vi ud over Markerne og Skovene bagved, som dunkle og mørkegrønne fyldte Hori- zonten i bløde Linjer. — Vi mærkede ikke, at Tiden gik, for vi følte Lykken over at være sammen —; rundt om os stod yndige gule Blomster og høje Straa, og mellem Kor- net oppe paa Marken var der blaa Blomster og røde Val- muer. — Efter Middagen var her som sædvanlig livligt med megen Musik.«

DEN 9. AUGUST 1928

»Solskin og Blæst. Vi var tidligt oppe i Anledning af vor planlagte Biltur til Assens. Den Tur vilde lille Ida dog nok med til, da hun gerne vilde til Assens og besøge Farbror Thorvald og Tante Ingrid og Fætrene. — Vi kørte over Faaborg, og efterhaanden som vi nærmede os Assens, saa jeg med Glæde de kendte Navne paa Vejviserne. Til venstre for Vejen saa vi nu Dreslette Kirke med det store røde, firkantede Taarn, og vi saa udover hele det Land- skab, som jeg kender saa godt fra min Barndoms og Ungdoms Dage, og som er mig saa kært. Dør langt borte bag Marker og levende Hegn laa den lille Skov ved Mulle- rød og Brunshuse, og bagved den igen Hornebugt med Avernæs og Helnæs' gule Skrænter; i Forgrunden bredte sig Frederiksgaves Skove, Ulvemoehule-Skoven, Bøge- hoved og Teglskoven med de høje, enligtstaaende Træ- grupper, og midt mellem Skovene skimtede vi det hvide Slot. Bag Skovene saa vi en lysende, blinkende Stribe, det var Aakrog Bugt. — Da vi kom længere frem, over Ære- dals-Banken, havde vi til højre for Vejen Kærum hvide Kirke højt oppe paa Bakken, og snart var vi inde ved As- sens, hvor Vejen bugter sig mellem Skovanlæget og den store Mølle dam. Paa den anden Side af Mølle dam laa

i gamle Dage »Mejborgs Grotte«, en tidligere Grusgrav med en lille Granplantage, hvor jeg som Barn legede »Røvere og Soldater« med mine smaa Skolekammerater. Forbi Kaals Mølle, gennem Præstegaardsalléen og ad Østergade kørte vi ned til min Broders smukke Gaard. —

Jeg gik straks ind i den gamle Gaard ved Siden af for at hilse paa ham, han sad i sit Kontor, — i den samme Stue, hvor han er født, og hvor begge vore kære Forældre stred deres sidste Strid. Han modtog mig paa sin sædvanlige, kærlige Maade, og jeg syntes, at han saa nogenlunde rask ud; men der var dog tændt op i den gamle, hvide Kamin, fordi han frøs. — Efter Frokost gik vi en Tur med Thorvald gennem Anlægget og Kirkegaarden; jeg lagde en Krans med Roser paa Graven.

Der var arrangeret en lille Middag for os og de andre Sommergæster, gl. Schwartz, Frøken Jungersen og Direktør Gamborg og hans Hustru. Middagen var meget fornøjelig med forskellige Taler; og efter et særdeles behageligt Samvær tog vi Afsked Kl. 9 for at begive os tilbage til Svendborg. Hjemturen gik godt, lille Ida faldt i Søvn — to Gange sprang en Hare op foran Bilen, vi saa dem springe afsted over Vejen i Lygternes stærke Skær.«

DEN 11. AUGUST 1928

»Min næstsidste Feriedag paa »Stelle Maris«. Jeg maa tilbage til København, til min Bank. Ane og jeg er enige om, at hun og Ida skal blive her endnu nogle Dage, da Ida har saa godt af at være her og er saa lykkelig over alt og alle paa dette smukke Sted; og endelig vil Ane ogsaa gerne være her et Par Dage endnu. — I Eftermiddag gik Ane og jeg en Tur til de Steder, hvor vi har haft det saa rart sammen og har glædet os over Naturens Dejlighed. — Vi gik nedad Markvejen til Skoven og kom ud til en Samling Huse, der ligger i Skovens Udkant mellem Haver og

Tofter og høje Hegn. Ved Husene var der mange Hunde, smaa Hunde, som var arrige og bidske; men Ane snakkede med dem, og det gik som altid, at hun blev gode Venner med dem, og hun klappede dem paa Hovedet og kælede for dem; der var ogsaa mange Geder, som gik og nappede Græs langs Grøftkantene, og dem maatte Ane naturligvis ligeledes kæle for; en smuk hvid Ged fik endda Lov til at spise Blomster af hendes Buket, og den vilde absolut følge med os. —

Da vi havde bedt Aftenbøn med lille Ida, græd hun lidt, fordi vi foreslog, at vi alle tre skulde rejse i Morgen. Det blev da bestemt, at Ane og Ida skulde blive til Tirsdag Middag. —

SØNDAG 12. AUGUST 1928

»Lille Ida har som sædvanlig redet paa sin Hest. — Ane og jeg gik endnu en Gang ud til vort Gærde ved Kløvermarken, vi sad og saa paa de græssende Køer og Skoven bagved. I Dag var der ogsaa to Følhopper med et Par unge Føl; ukendte med Verdens Ondskab og Menneskenes Træskhed tumlede de sorgløst over Marken, og pludselig spankulerede de dristigt lige frem mod Ane og mig. Vi sad ganske stille, de kom helt hen til os og saa paa os med deres store, brune, troskyldige Øjne. — Fra et af de smaa Huse ved Landevejen lød i det fjerne Klaverspil. — Vi tog Afsked med Ferien, med Marker og Skove. — Kl. 2,15 kørte Ane og Ida mig til Svendborg. — Ferien var Slut, og jeg var taknemmelig for den dejlige Tid.« —

I min Rejse-Dagbog har Ane skrevet nedenunder ovenstaaende: »Ja, det var en dejlig Tid, men kun dejlig fordi vi tre var sammen, der elsker hinanden — — —.«

Helle og Kis Kiilerich blev Idas kæreste Veninder. Det glade Kammeratskab og det gode Venskab fra Skolen og fra Sommerens

skønne Dage paa »Stella Maris« havde udviklet sig saaledes, at det ganske naturligt fortsattes, da de atter mødtes efter Sommerferien. De to unge Piger boede paa Gl. Kongevej i Nærheden af os hos deres Moder, der var Enke, og lille Ida var altid meget glad, naar hun blev indbudt til at komme hen til dem om Aftenen i deres hyggelige Hjem, hvor baade Fru Kiilerich og Døtrene viste hende den kærligste Gæstfrihed. — Paa den anden Side var ogsaa vi glade og taknemmelige for at se Helle og Kis hos os, vi kunde ikke tænke os en bedre Omgang for Ida end disse to prægtige Veninder. —

Vi vil altid erindre dem, naar de sad sammen med Ida og os i vor Dagligstue paa Gl. Kongevej omkring Bordet, hvor Lampen under den store gule Skærm kastede Skæret udover de tre blonde, unge Piger, der som Regel sad bøjet over hver sit Haandarbejde eller under Smil og Latter fortalte hinanden om deres smaa Oplevelser. —

Helle havde et karakteristisk Ansigt, en smukt bøjet Næse og en lille bestemt Hage. Hun havde blaa, lidt alvorlige Øjne og et stort, næsten askeblondt Haar, der i gammeldags lange Slangekrøller hang helt ned over hendes Kjoles Halsudskæring. Lille Kirstens Fysiognomi med de livlige, skælmske Øjne, med hele hendes gemytlige Væremaade gjorde derimod et mere umiddelbart livsglad Indtryk.

I disse Aar kom ogsaa min Broder Daniel og Preben, som boede sammen i St. Kongensgade, ret ofte til os, og det kunde saa hænde, at de to og vor kære, unge Ven fra Randers, Jørgen Heerfordt, traf sammen med Idas Veninder. Vi havde da en Kreds af unge Mennesker omkring os, og lille Ida var Midtpunktet i Kredsen. — Naar vi havde drukket The i Spistestuen med varme Boller eller Hveder, trakterede Ane gerne senere paa Aftenen med Frugt eller anden Dessert, som blev nydt i Dagligstuen, mens vi hyggeligt sad sammen omkring det gamle Mahognibord under Lampens dæmpede Lys.

Da vi nærmede os Sommeren 1929, bad Ida os om atter at maatte komme til Fyn; hun erklærede rent ud, at vi kunde godt rejse til Udlandet, naar blot hun maatte komme over til Forstander Tuxens paa »Stella Maris«. Henimod Midten af Juli rejste saa Ane og Ida derover.

I Juni Maaned havde jeg imidlertid haft en 14 Dages Ferie, som Ane og jeg tilbragte dels i Montreux, dels — paa Tilbagevejen — i Interlaken. Da vi rejste fra København, var Ida sengeliggende paa Grund af en Bronchitis; men Lægen erklærede, at han ikke fandt, at der var Anledning for os til at opsætte Rejsen, saa meget mindre som den kære Bedstemoder var hos Ida, medens vi var borte. — Fra denne Rejse vil jeg citere nogle Brevkort og Breve, som vi sendte Ida. —

ØSTERSØEN 5. JUNI 1929

»Kære lille Ida! Moder og jeg tænker kærligt paa vor lille gode Pige. Gid Du snart maa blive helt rask. Moder gaar paa Dækket i Blæst og Regn. Hils Bedstemoder. Din Fader, som elsker Dig.«

HAMBURG 5. JUNI 1929, AFTEN

»Naar Du faar dette Brev, har Du nok faaet vort Telegram. Det var Far, der tænkte saa kærligt paa Dig. Da vi saa, at der var Radio-Station ombord, gik vi ind og sendte Dig en traadløs Hilsen, — var det ikke morsomt? Straks efter gik Mor op paa det øverste Dæk, og dør saa jeg pludselig Radioafsenderen slaa Gnister, og saa tænkte jeg: »det er maaske Fars og min kærlige Hilsen, der flyver hjem til Idapigen«. Du kan tro, vi har rejst i fint Selskab i Dag. De kongelige rejste med samme Tog, i samme Vaggon; de stod af ved en lille Station et Sted i Mecklenburg. — Vi har tænkt saa meget paa Dig, min egen elskede lille Skattemor, og vi haaber og ønsker saa inderligt, at Du og Bedste maa have det godt og rart derhjemme. Naar Mor

nu snart gaar i Seng i Sovevognen, vil jeg tænke paa min egen elskede lille Pige, Mors egen Musse. De kærligste Hilsner til Dig og Bedste fra din egen Mor.« —

MONTREUX, HOTEL BRISTOL, 7. JUNI 1929

»Min kære lille Datter! Tak Bedstemoder for det sidste Telegram, det glæder os meget, at Du har det bedre. Vi længes efter Dig. Her er skønt og varmt. Fra vort Værelse ser vi ud over Genfersøen, som Du ser paa Billedet. Kærlig Hilsen fra Far og Mor.« —

MONTREUX, 8. JUNI 1929

»Kære elskede Mussepige! Vi har været glade for, at det gaar fremad, og at I er forsigtige; ret Jer bare efter Dr. Nielsen, saa længe I synes, at han har Ret. Da vi nærmede os Lausanne, skiftede Landet Karakter; fra ret uinteressante Landskaber kom vi pludselig gennem mægtige Tunneler, og dør laa saa Genfersøen dybt nede under Vinhaver, Skove med Kastanier og Valnød, og paa den anden Side af Søen ragede de høje, sneklædte Alpetoppe op, det var et imponerende Syn. Paa Hotellet her, Hotel Bristol, blev vi vel modtaget og fik et smukt Værelse med Balkon ud mod Søen. Mellem os og Søen er Hotellets Have, en Jernbanelinje og atter nogle Haver. Vi gik igaar ud til det berømte Slot Chillon, der ligger i Søen, forbundet med Bredden ved en Dæmning med en ældgammel Fæstningsport, hvori man endnu kan se, at der for Aarhundreder siden har været anbragt en Vindebro m. m. Slottet siges at være et af de ældste bevarede Bygningsværker i Europa. Det er meget interessant, vi har jo saa ofte set Ruiner af disse gamle Borge, men et fuldkomment og helt Slot som Chillon har vi aldrig før set. Et gammelt Kapel i Kældrene siges at være fra det 9ende Aarhundrede, iøvrigt gjorde det Hele baade paa Far og mig et meget uhyg-

geligt Indtryk, da det bar Præg af Middelalderens ubeskrivelige Raahed — næsten for hvert Skridt, man gik. — Om Eftermiddagen gik vi en Tur ned i Byen; den ligner en Del Interlaken med en lang Hovedgade med store Hoteller og mangfoldige Butikker; vi var ogsaa i Kurhuset, hvor der var en pæn lille Kurhave, ikke nær saa stor som den i Interlaken. Mor var inde i Spillesalen, men Mor foretrak at være forsigtig. Vi hørte en god Koncert og drak The med Kager, som var dyre og ikke nær saa gode som vore egne hjemme i København. I Morges, da Mor vaagnede, var det det skønneste Solskin ud over Søen og Bjergene og her er yndig varmt, hvad enten det er Solskin eller Regn. Kærlige Hilsner til Dig og Bedste fra Far og Din egen Mor.« —

MONTREUX 10. JUNI 1929

»Tusinde Tak for Dit og Bedstes søde Breve, vi fik to i Dag; men da der ingen havde været i Gaar og heller ikke i Morges, blev Far bange og telegraferede. Det er meget kedeligt, at lille Elskede ikke er oppe endnu; lille Musse! Du maa se at blive saa rask, at Du kan komme op, ellers kommer Mor og Far hjem — med Radiofart. I Gaar var vi oppe med en Bjergbane til noget, der hedder Caux. Dør var meget smukt og fuldt af de dejligste Blomster, og da det var saa højt oppe, blomstrede Foraarsblomsterne først deroppe nu, og alle Folk kom med mægtige Buketter af Pinseliljer, Markerne er helt hvide af dem, Mor troede straks, at det var nogle særlig store Margeriter. Det var en dejlig Tur, som Mor aldrig vil glemme. I Dag gik vi en Tur nede ved Søen, og medens Far sad paa en Bænk og læste Aviser, gik Mor hen og lejede den yndigste lille Robaad, der hed »Frou-Frou«, og saa roede Mor sig en ordentlig Tur ud paa Søen — det var dejligt —; men Mor savner jo en vis lille Person ved saadanne Lejligheder

— en vis lille Pige, som Mor ikke glemmer for al Verdens Dejlighed. — Jeg har ikke glemt Fotografiapparatet, og jeg skal ikke glemme det. — I Eftermiddag har vi været med en af de ikke saa smaa Dampere (1500 Personer) tværs over vor Ende af Genfersøen. Vi saa, hvor den store Rhoneflod løber ind i Genfersøen ved Bouveret; Du veed jo nok Musse, at den igen forlader Søen ved Genève? — Altsaa vi var i Bouveret og i St. Gingolph, en lille By, som deles af en lille Flod, og den ene Del af Byen er schweizisk, den anden Del fransk. Paa Broen over Floden stod den franske Grænsevagt ved sit Skilderhus. Vi har det varmt 22° i Skyggen. De kærligste Hilsner til min egen Mussepige og Bedste fra Mor.« —

MOUTREUX 11. JUNI 1929

»Ja, i Grunden skulde Du ikke have Brev i Dag, — »menne — menne« — for det første kan jeg nu ikke fordrage Dig, Din væmmelige Unge, og for det andet skal vi i Morgen ud paa en Automobiltur, der varer hele Dagen, og derfor faar Du dette Vers. — I Formiddags *halede* Mor Din modstræbende Fader — han var absolut Fader med »d« i det Øjeblik — med ud i en af de smaa, skrøbelige Robaade — igen »Frou-Frou«, og saa roede Mor rundt med Far hele Formiddagen, — Resultat: 2 gløede, forbrændte Hænder og et do. Ansigt, og dertil Pletter paa den fine lyserøde Kjole — ak og ve! —

Far vil nu ned for at telegrafere til Dr. Nielsen, Far er meget ængstelig, fordi lille Pige stadig ikke er oppe. De kærligste Hilsner fra Din egen Mor.« —

MONTREUX 12. JUNI 1929

»Vi fik saa i Dag Telegram fra Dr. Nielsen: »Udmærket, op i Dag, Doktoren«, og saa lysnede det jo for Fars Humør, og hans Hovedpine forsvandt. Du veed vist ikke ret,

min egen lille Pige, hvor højt Din kære Far elsker Dig — skøn ret paa det lille Musse. Som Mor skrev til Dig i Gaar, var vi i Dag ude paa en lang Automobiltur (260 km). Far havde jo forsvoret nogensinde igen (efter Turen til Rhone-gletcheren, som Du nok husker) at begive sig ud paa disse lange og stærkt i Højden gaaende Automobilture her i Schweiz; men paa den anden Side vilde Far gerne gøre en god Udflugt, og han valgte da denne, der blev beskrevet som gaaende gennem maleriske Landsbyer og Egne. Jeg tænkte ved mig selv, at Far vist ikke var klar over, i hvilken Højde disse »maleriske Landsbyer« laa; men Du kan tro, at Mor holdt sin til Vished grænsende Mistanke for sig selv; — og det viste sig jo ogsaa, at vi skulde over et af de store Alpepas — Mont Pillon Passet. — Det blev en dejlig, dejlig Tur. Vi kørte her fra Hotellet ved 9-Tiden, og saa kørte vi af Sted i straalende Sol, langs med Genfersøen og ind i den øvre Rhonedal, derfra gennem Ormontedalen, gennem nogle smukke Landsbyer, og saa begyndte Turen op mod Passet; det var en skøn Tur, og Far nød den lige saa meget som Mor. — Da vi kom til Passets højeste Punkt, gjorde vi et lille Holdt, og Mor masede straks op ad Bjergsiden, hvor hun havde set nogle dejlige blaa Blomster (Gentianer) — lige saa blaa som et Par Stjerner, Mor har derhjemme hos en vis lille Pige, — og Mor plukkede nogle Stykker til Far og nogle Stykker til den lille Pige med de blaa Stjerneøjne, og de er med her i Brevet; nu kan Du jo se, om Du kan finde den lille Pige, som Mor tænkte paa, da hun kravlede rundt paa Klippesiden og plukkede dem. Fra Pashøjden med Snetinderne og Gletcherne over os kravlede Bilen langsomt nedad igen — igennem Fars »maleriske Landsbyer«, som virkelig var meget tiltalende. I Gstaad (et pudsigt Navn, jeg har ikke skrevet fejl eller glemt et Bogstav) spiste vi Lunch, som vi selv havde med, Du husker nok de sjove Papirposer,

og derfra gik det saa videre, og endelig kom vi til Turens Clou, Slottet og Landsbyen Gruyère. — Naar man gennem det nedre Pas nærmer sig Slottet, tager det sig imponerende ud, saaledes som det med sine middelalderlige Bygninger, Taarne og Spir, troner dør oppe paa Bjergplateau'et; og med sine høje, ældgamle Mure, der rejser sig stejlt med Skydeskaar over de dybe Bjergkløfter, omslutter det helt den lille Landsby, der ydmygt ligger nedenfor den stolte Ridderborg. Her herskede i svundne Tider Greverne af Gruyère, og i Slottets gamle Sale og Rum opbevares baade Møbler, Dragter og meget andet fra den Tid, da de souveraine Slotsherrer førte deres egne Tropper. Blandt andet findes opbevaret flere af deres Silkefaner med Slægtens Vaaben: en Trane, — deraf Navnet Gruyère. — Hjemturen var ikke særlig herlig, da det blev Regnvejr, og saa sad vi jo og tænkte paa, om der nu laa Telegram til os i Montreux, og hvad der vel kunde staa i det Telegram om vor lille Pige. — Heldigvis var det jo kun godt. — Kærligste Hilsner til Dig og Bedste fra Jeres hengivne Mor Ane.« —

MONTREUX 13. JUNI 1929

»Kære lille Musse! I Dag faar Du kun denne søde lille Dreng (et Brevkort), paa hans Buket kan Du se Alpeblomsterne — dine var vel visne, da Du fik mit Brev. I Dag har vi haft en yndig, rolig Dag med Spadsereture og Koncert i Kurhuset. Tak for Dit Brev, det var pænt. Kærlig Hilsen fra Far og Mor.« —

MONTREUX 14. JUNI 1929

»Min elskede lille Datter! Tak for Dine kære Breve, som jeg altid er glad for at modtage. Det er da godt, at Du nu igen er kommen op. Vær endelig forsigtig. Mor og jeg holder os i Ro. Hils Bedstemor og Onkel Daniel fra Far.«

»I Dag har vi tilbragt hele Formiddagen nede ved Søen, her gaar den dejligste Promenade, skyggefuld og skøn, med Masser af hængende Pile og Blomster, lige nede ved Vandet; og ude i Søen er der mange store, hvide Svaner, saa Du kan forstaa, at her tilbringer Far og Mor mangan skøn Time. I Aftes havde vi det dejligste Vejr, varmt, ikke en Vind rørte sig; Maanen og Stjernerne skinnede over den store Sø og de høje Bjerge og Dent du Midi's sneklædte Tinder; det var uforlignelig skønt. Ude paa Søen gled de smaa Robaade frem, alle med en Lygte i Forstavnen, og Folk sang derude paa Søen. Far og jeg gik en dejlig Tur langs Bredden og bagefter gik vi ind i Kurhuset, hvor der var Koncert og Dans. — Vi fik igaar Telegram fra Dr. Jonas¹ med Indbydelse til at komme til Grenoble og derfra køre med ham i Bil til Nizza; men vi vilde ikke forlade Montreux, her er altfor skønt. Jeg sender Dig her nogle Billeder, saa kan Du more Dig lidt med dem. I Eftermiddag gaar vi igen en af de yndige Ture og ender i Kurhuset til The og Koncert. Mor kan lige akkurat holde det ud — Far undrer sig over det —; hvad mener Du og Bedste? — Fra I modtager dette Brev, skal I ikke sende flere Breve hertil; vi vil telegrafere først i Ugen ang. vore næste Planer. Med Hensyn til Fotografiapparatet, maa jeg vist helst vente, til jeg kommer hjem, for her er alt rasende dyrt; men hvis jeg skulde finde et, som er godt og ikke for dyrt, saa skal jeg nok huske paa min lille Skat og hendes næsthøjeste Ønske. De kærligste Hilsner til Jer begge fra Jeres egen Mor Ane.«

»Kære elskede lille Ida og kære søde lille Mor! Vi har stadig det skønneste Vejr, lidt varmt i Dag (26° i Skyg-

¹ Dr. Brandt-Jørgensen.

gen); i Formiddags tog vi med en lille Bjergbane op til »Mont Fleuri« (Blomsterbjerget), og dèr var mange og skønne Blomster, — blandt andet voksede de skønneste Pralbønner, Akkelejer, vilde Roser, gule og røde Valmuer, Fingerbøl, store blaa, og en Masse andre, som jeg ikke kendte. Fra Mont Fleuri gik vi ned ad Bjerget, ned i Dalen, over en lille Flod og op igen, indtil vi naaede Højderyggen paa den anden Side; derfra gik vi gennem den store Skov ved Chillon ned til Slottet, — det var pragtfuldt. — Vi har tænkt at tage herfra Onsdag, maaske Torsdag; jeg tænker, vi tager til Konstanz for at finde det Sted, hvor det store Maleri hjemme i Dagligstuen er malet; men jeg skriver nærmere derom. Carl tænkte paa at rejse herfra i Morgen, men paa Grund af al Naturens Dejlighed her udsatte vi Afrejsen.« —

MONTREUX 17. JUNI 1929

»I Dag har vi taget den endelige Bestemmelse om Slutningen af Ferien. Onsdag Morgen rejser vi herfra til Interlaken og bliver dèr nogle Dage, og saa tager vi direkte hjem. Tak for Eders to søde Breve i Dag, vi er glade for, at det gaar godt fremad med lille Ida. Vi har tilbragt en rolig Dag, mine Ben protesterer mod større Udflugter i Bjergene. I Formiddags roede Mor og Far hen til Slottet Chillon og saa det ude fra Vandet — helt inde under dets Mure, det var meget interessant; det er bygget paa Klipper, der rager op af Vandet, og rundt om det skal Søn naa en Dybde af over 100 Favne. — Vi har i Dag bestilt Billetter til Hjemrejsen lige til København. Det er skønt Vejr som altid her, men saa varmt, at jeg ikke har haft Mod til at læse Temperaturen paa Termometrene. I Aften gaar vi vor sædvanlige Aftentur langs Søpromenaden, og i Morgen — ak — har vi vor sidste Dag i Montreux. Eders egen Mor Ane.«

MONTREUX 18. JUNI 1929

»Kære lille Musse! Dette er saa den sidste Hilsen fra det dejlige Montreux. I Formiddag har Mor roet Far til Ile de Salagnon¹ og tilbage igen, det var meget varmt og anstrengende, men meget smukt. Kærlig Hilsen fra Mor Ane.«

INTERLAKEN 19. JUNI 1929

»Kære lille Musse! Nu er vi igen i det elskede Interlaken med Jomfruen og Hotel du Nord. Far var rørt til Taarer, da vi kom hertil, ved Tanken om Dig, som vi før havde med os her. Alt er her omtrent som før — Springvandet og de kulørte Glaskugler nede i den lille, frodige Have paa den grønne Plæne. Kan Du kende Morgenverandaen her paa Billedet (Postkort). Kærlig Hilsen fra Mor og Far.«

INTERLAKEN 20. JUNI 1929

»Kære lille Ida og kære lille Mor! Vi havde i Gaar en vidunderlig Rejse hertil fra Montreux. Toget snoede sig opad og opad, indtil vi naaede den Grænse, hvor der kun er Sten og Mos, og hvor Vinden fra de snedækte Bjerge naar os som et iskoldt Pust. Vi kørte gennem Berner-Oberland. Alt eftersom Toget paa den første Del af Turen snoede sig opad Bjerget, kunde vi nu og da se udover Genfersøen, hvis blaa Flade vi saa dybt nede, og Slottet Chillon saa for os ud som et lillebitte Dukkehus. — Vi gik i Dag til Morgen en yndig Tur — kan Du huske lille Skat, Turen langs Floden ud til den høje Bro? — Efter Frokost tog vi en Hestevogn og kørte til Trümmelbach gennem Lauterbrunnen. Jeg fik Far med op for at se de mægtige Vandfald inde i Bjerget; men da vi havde set det halve, havde Far nok, og vi gik igen ud af Bjerget, hvor der var iskoldt og vaadt, — og ud i den solfyldte og blom-

¹ Jeg maatte absolut ikke faa Lov til at ro. *Carl*.

strende Dal — og Far var glad igen. — Vi drak The i den lille Krohave, og kørte den dejlige Tur, som Du jo ogsaa kender, gennem Dalen langs den brusende Flod tilbage til Interlaken. Lige efter Middag var vi ude at se paa »Jomfruen« — hun var svagt lyserød, som om al Sneen deroppe var rosa, men ikke saa rød og glødende, som Du har set hende. Interlaken er ellers som i tidligere Aar — Höheweg med alle Butikkerne og Hotellerne og de store Enge og alle Hyphestene, der siger Flik-Flak, Flik-Flak henad Asfalten. — Vi drikker hver Aften en Skaal, den første altid, for to Damer — en ung og en lidt ældre; nu kan I jo se, om I kan finde ud af, hvem det er, vi mener. — Vi glæder os meget til igen at komme hjem til Skattemor. Kærligste Hilsner til Jer begge to fra Jeres egen Mor Ane.« —

»Kærligste Hilsner til min kære, lille Datter og til Bedstemoder. Pas godt paa Moders dejlige Breve; de giver et uforglemmeligt Indtryk af vor Rejse. Lille Ida! vær forsigtig, vær god og sød, saa vil, med Guds Hjælp, nok alting gaa godt for Dig. Din trofaste Fader.« —

Fra Anes og Idas Ophold paa »Stella Maris« har jeg følgende Breve:

STELLA MARIS 16. JULI 1929

»Det er slemt at være ude uden Dig, der er ingen Glæde ved det Hele. — Med Hensyn til Dit Spørgsmaal om Idas Aftenbøn, kan jeg sige Dig, at Du kan være rolig — jeg vilde ikke undlade den — jeg vil slet ikke tale om Ida selv. — Her har været det dejligste Vejr hele Dagen, meget

varmt og megen Sol. Ida har ikke hostet i Nat — men sovet godt og længe. Formiddagen tilbragte vi ved Stranden, og i Eftermiddag var vi i Svendborg for at købe Badekaabe til Ida; hun lod mig ingen Ro, da Fru Tuxen havde fortalt hende, at Vandet de sidste Dage havde haft en Temperatur af ca. 19° C. Jeg har nu selv maalt efter, og Vandet holder de af Lægen lovbefaalede 15–16° R., saa nu har jeg lovet, at hvis Vandet og Luften stadig holder denne Temperatur, skal hun faa Lov til, naar hun er tilstrækkelig akklimatiseret, at komme i Vandet. Vi har gaaet en yndig Tur ned i den lille Skov og ad den stille Markvej — Du veed ved Gærdet.« —

STELLA MARIS 20. JULI 1929

»Tak for Dit kære Brev! Jeg vilde saa gerne have været med paa Din Aften-Vandring i Dyrehaven — Kæreste! Du og jeg tænker ens; naar jeg gaar mine smaa Ture med Ida eller alene, saa maa jeg ogsaa tænke paa Dig med Kærlighed og Længsel. Her er kommen en Familie fra Aarhus med to smaa søde Piger paa 10 og 15 Aar, og saa er Helle og Kis arriveret, saa Ida bryder sig ikke stort om mit Selskab; hun morer sig og tumler saa dejligt med alle disse Børn og Unge, der alle er søde imod hende. — Ida nyder dette Selskab af jævnaldrende; det er alligevel det, hun ellers mangler. — I Gaar kom Flaaden igennem til Faaborg, og to Vandflyvere ankrede op lige udfor »Stella Maris«; vi roede ud til dem og fotograferede dem, det var meget fornøjeligt. Ida skal jeg hilse Dig saa kærligt fra.« —

STELLA MARIS 22. JULI 1929

»I Aftes var det Tordenvejr, jeg stod ude paa Altanen og saa paa Lynene, de saa pragtfulde ud — et af dem gik ned i Svendborg Sund og rejste en hel Fontaine af Vand.

„Stella Maris“ Juli 1929.

Ida er blevet saa dejlig brun, og jeg synes, at hendes Humør er blevet lidt mere ligevægtigt, ligesom hendes hele Udseende er blevet mere sundt. Hun morer sig med alle de andre Børn, de ror, bader, kører Automobilture med Fru og Frk. Tuxen til Svendborg, naar Lejlighed gives, og løber rundt i Parken og leger alle mulige Drengeløge. I Gaar var Vandet 21° C.« —

STELLA MARIS 23. JULI 1929

»I Grunden er det jo meningsløst, at vi er herovre for at rekreere os, medens Du, der er den, der slider i det hele

Aaret, sidder i København og arbejder. — I Nat havde vi en stor Oplevelse; jeg vaagnede ved 11^{1/2} Tiden ved Lyden af et drønende Brag, og Huset rystede ligesom fra Bunden, lidt efter kom Braget igen, — Sengen, Huset, alt rystede, Tingene paa Servanten klirrede; jeg sprang ud af Sengen og løb ud paa Altanen. Det var nogle store Krigsskibe, der laa her udenfor og holdt Øvelse med nogle Torpedobaade og skød, det var meget spændende, en rigtig Natmanøvre. I Dag, da Ida og jeg sammen med Familien Tuxen og en Del af Gæsterne var inde i Byen, trakterede jeg hele Selskabet med Iskager, det var helt fornøjeligt. Tuxens gør saa meget for Ida og mig, og de beder mig altid om at hilse dig.« —

STELLA MARIS 26. JULI 1929

»I Gaar var vi paa en vellykket Tur — syv Biler — til et Sted, der hedder Fjellebro, i Nærheden af Nakkebølle. Forstander Tuxen havde forud ringet til Ollerup Højskole og faaet Tilladelse til at bese hele Institutet. Da vi kom, var der netop Undervisning for et Hold paa 120 unge Piger i en Slags meget gratiøs, plastisk Gymnastik. De unge Piger var iført en lille, ganske kort Kittel af lyseblaat Stof, og Øvelserne foregik paa et Friluftstadium. Det var et sjælden pragtfuldt Syn, alle disse unge Piger, nogle meget smukke, i de blaa Kitler; de udførte klassiske Øvelser efter Kommando, og under det hele sang de vore smukke, danske Sange. Jeg tror ikke, jeg nogensinde har set et skønnere Syn. Selve Højskolen var tip top moderne, Svømmehallen med stort, firkantet Bassin med Ovenlys, glasklart, grønligt Vand; og det buede Loft, baaret af smukke Søjler, og med Marmorgulv, lagt i Mønstre, var en Art Skønhedsaabenbaring; det var virkelig en Oplevelse at se alt dette.« —

STELLA MARIS 27. JULI 1929

»— — Med Hensyn til Din Ferie, saa maa jeg sige Dig, at alene for Idas Skyld maa Du komme. Hun har gaaet og talt Dagene til den 1. August, »for saa kan vi begynde at haabe paa lille Far«, og forleden var hun ved at græde, da nogen spurgte hende, om hun glædede sig, til Du kom. Kærlig Hilsen fra lille Ida og fra mig.« —

STELLA MARIS 31. JULI 1929

»Jeg havde i Aftes en hyggelig Aften sammen med Fru Tuxen, efter at de alle var taget af Sted til Koncert paa Taasinge. — I Aften arrangeres her Selskabelighed for de Unge med Dans og Musik og det »Tuxenske Familie-orkester«. Halvdelen af de unge Piger er i Øjeblikket under Latter og megen Halløj i Færd med at omklæde sig i Herretøj, da der ingen dansende Herrer findes paa »Stella Maris«. Da hele »Stella Maris« sov til Middag, lavede Helle, Kis, Ida og jeg Bertram-Gymnastik i Skolestuen, det var Helle der stod for det, og det var meget morsomt og en god Motion. — Naa, nu blev jeg afbrudt, jeg maatte ind til de unge Damer og sværte Overskæg med en brændt Prop og hjælpe dem med at blive klædt paa i det Hele; hvilket Postyr! Du skulde se Frøken T. i Smoking og Helle i Kjole og hvidt og med sine lange, lyse Fletninger ned ad Ryggen, — og alle de andre.« —

STELLA MARIS 1. AUGUST 1929

»Jeg har i Dag spadseret en længere Tur med Forfatteren, Overretssagfører E. H., vi gik en dejlig Tur ud ad Landevejen, og det interesserede mig at høre ham fortælle; han talte om alle mulige Bøger, om Sarah Bernhard, om Victorien Sardou, om Strindberg og Ibsen og mange andre Berømtheder. Og saa fortalte han mig ogsaa ganske enkelt og stille om deres eneste Barn, en sød og god og munter

Ved Assens, August 1929.

ung Pige, som de havde mistet i Løbet af et halvt Aar, saalænge laa hun syg af Tuberculose; jeg var nærved at græde ved at se hans Øjne, da han ganske stille sagde: »og De forstaar, det sætter sine Spor«. Mellem Frokost og The kørte jeg en Biltur med E. H. og hans Hustru. Ida har tilbragt hele Dagen med at køre med Ebba Tuxen og med at plukke Ærter og Hindbær sammen med de andre Unge. Hun erklærede, det var vidunderligt Sjov. I Eftermiddag er de alle i Skolestuen til Gymnastik og anden Morskab, hun er saa lykkelig for alt det jævnaldrende Selskab, og de er alle saa søde imod hende — men hvorfor skulde de ikke være det!« —

De resterende 14 Dage af min Ferie tilbragte jeg dels paa »Stella Maris« hos mine elskede to, Ane og Ida, hvor jeg var i 10 Dage, og dels i Assens hos min Broder og Svigerinde, hvor vi tre blev modtaget med Gæstfrihed og Kærlighed. —

Den 10. October var jeg i Assens for at være hos min kære Broder paa hans Fødselsdag, og samme Aften rejste Ane med Ida til Aarhus for at tilbringe Efteraarsferien hos Bedsteforældrene. —

Den 23. October 1929 rantes vor Slægt af en Katastrofe. — Et Medlem af Familien, en Fætter af mig, blev afsløret som en af de største Bedragere og Svindlere, der har levet i dette Land. — Hans Forbrydelser viste sig at være af et utroligt Omfang, og foruden mange Medlemmer af Slægten rantes mange andre, der — bl. a. i Tillid til Familiens hidindtil gode Omdømme og uplettede Navn — havde indladt sig med ham og hans Foretagender. — Men ikke blot i økonomisk Henseende blev hans Misgerninger til Ulykke for en Mængde Mennesker. -- Paa Grund af Forbrydelsernes Omfang blev Sagen en Landsskandale, og saa godt som alle, der havde staaet i forretningsmæssig eller blot i selskabelig Forbindelse med ham, blev skandaliseret i Landets Presse, og til Udredning af det Net af Forbrydelser, som han personlig og hans mange Firmaer og Selskaber var indviklet i, blev der ved ministeriel Ordre oprettet en ekstraordinær Undersøgelingsdomstol. Fra Anklagemyndighedens Side blev der senere rejst Sigtelser og Anklager mod en Række højtstaaende og fremragende Mænd, som alene for hans Skyld og efter hans Opfordring havde indladt sig paa at gaa ind i Bestyrelserne for hans Selskaber. — Af Slægtens Medlemmer maatte hans Forbrydelser betragtes som en grænseløs Ulykke. — For de fleste af os, der har kendt og elsket den foregaaende Generations Medlemmer, og som fra Barndommen har haft den største Respekt for disse Mennesker

og for deres Livsindstilling, stod det vist nok som noget ganske utroligt, at en Mand af vort Navn kunde være en Forbryder. —

I henved 450 Aar har vor Familie levet her i vort Fædreland, og dens Medlemmer har — forsaavidt det har været muligt at danne sig et Billede af de enkelte Personer — været agtede og respekterede Mænd i Samfundet. Til Tider har de beklædt Embeder i Statens Tjeneste, nogle har været Præster, andre Videnskabsmænd, enkelte har været Officerer, og andre har i forskellige Perioder, dels i Slutningen af det 16. Aarhundrede og dels i Aarene før og efter sidste Aarhundredskifte, drevet Handel i ret stor Stil — uden dog nogensinde derved at have erhvervet sig Rigdom af Betydning. — Men som et fælles Kendetegn for mange af disse Mænd og Kvinder fra svundne Tider synes man at kunne spore en Higen efter at tilegne sig ideelle Værdier, og for adskillige af dem gælder det, at de har nærret en inderlig Trang til at leve et gudfrygtigt og nøjsomt Liv. —

Denne Katastrofe blev ogsaa skæbnesvanger for mig i min Stilling som Direktør i Folkebanken. — Min Livsbane, som var betinget af et Livs Arbejde, blev brudt.

Med enstemmig Sanktion af Bankens samlede Bestyrelse var der blevet bevilget flere store Krediter til nogle af de Selskaber, som stod i Forbindelse med Forbryderen; men disse Krediter var i hvert enkelt Tilfælde ved deres Oprettelse sikrede paa bankmæssig Maade, og Tabene, som min Bank kom til at lide, var foranledigede ved, at de indlagte Depoter paa Grund af de udøvede Svindlerier blev mer eller mindre værdiløse. —

Til Trods for, at Statens Banktilsyn intet havde at bebrejde Bankens Direktion, blev denne dog — paa Grund af den almindelige Folkestemning, der efter Pressens Indstilling rejste sig i Krakets Køl vand — tvunget til at træde tilbage. —

Denne Tragedie ramte mine Kære, vort Hjem og mig selv meget haardt. Men det Resultat, som den ekstraordinære Undersøgelser-Domstol, som først sluttede sit Arbejde i Juni Maaned 1930, og det derpaa følgende Nævningeting kom til, betød dog en fuldkommen Rehabilitering af mig, da man ikke paa noget Punkt havde fundet

Anledning til at rette Sigtelse eller Anklage mod mig. Formentlig var det Standpunkt, som Undersøgelingsdomstolen kom til, i Henhold til foranstaaende, i nøjeste Overensstemmelse med Banktilsynets Opfattelse af Direktionens Stilling til Sagen. Efter Retssagens endelige Afslutning blev min Pension forhøjet fra 1. Januar 1931.

Naar jeg nu tænker tilbage paa hine svære Dage, ja, paa Aarene, der fulgte efter, fyldes mit Sind med den dybeste Taknemmelighed mod min kære Hustru og lille Ida for alt, hvad de den Gang — som alle Dage forud — har været for mig; uden deres Kærlighed og Æmhed veed jeg ikke, hvorledes jeg kunde have baaret mine Sorger og Skuffelser og ikke mindst mine Bekymringer for de elskede to. —

Til Trods for alt det, de selv maatte lide under den Hvirvelstorm af Gemenhed og usande Paastande, der offentligt gennem en Del af Pressen væltede ind over os og vort Navn, og som ikke mindst var svær at bære for lille Ida, særlig i hendes Forhold til Skolekammeraterne, saa søgte de herhjemme kun at hjælpe mig og at holde Modet oppe; de fordoblede deres Kærlighed mod mig, og end fastere sammensvejsedes den Kærlighedens Ring, der bandt os tre sammen. —

Allerede i sine yngre Aar gik Ida undertiden med os i Kirke, og i flere Aar kom hun saaledes jævnligt i Helligaandskirken; men i 1929, vistnok allerede fra Sommerens Begyndelse, fandt hun af eget Initiativ Vejen til Frederiksberg Kirke, og her hørte hun Pastor Engel. Hans Forkyndelse fik en overordentlig Betydning for hende — ja, blev hendes Livs største Oplevelse; hans inderligt kristne Tale, den sande Guds frygt og den dybe Menneskekærlighed, der var Grundlaget for hans Prædikener, blev for lille Ida som en Livets Flod, der flød gennem hendes unge Sjæl, der vederkvægede hendes tørstende Hjerter, saaledes at hun i Løbet af de kommende Aar helt og fuldt og med Jubel i sit Sind kunde bekende sig som tilhørende

sin Frelser, saa hun kunde kaste sig for Jesu Christi Fødder og finde al Livets Mening alene i Troen paa ham og i Forvisningen om, at han ogsaa for hendes Synders Skyld havde lidt Døden paa Korsets Træ.

Hjemmets ændrede Forhold syntes ikke paa nogen Maade at genere hende, hun havde altid været saa saare beskeden i sine Fordringer og sine Forventninger, og fra nu af søgte hun, det lille, gode Menneske, paa en næsten rørende Maade at indrette sig efter de ændrede Forhold. Hun elskede Nøjsomhed, og af de faa Penge, hun havde til egen Disposition, brugte hun vistnok Størsteparten til at give bort til fattige Mennesker, hun mødte paa sin Vej — og til Gaver til os to og til Bedsteforældrene til Juleaften og til vore Fødselsdage. —

Paa hendes 15 Aars Fødselsdag den 17. December 1929 blev der, som i tidligere Aar, vist vor lille Skat stor Venlighed baade af Farbror Thorvald og Tante Ingrid i Assens og af trofaste Mennesker, der hørte til vor Omgangskreds; jeg maa her særlig tænke paa vore gamle Venner, Grosserer Valdemar Larsen og hans kære Hustru, Tante Misse, som lille Ida kaldte hende. Bedstemoder var kommen hertil fra Aarhus — Bedstefader kom aldrig før selve Juleaften — og saa havde hun som Gæster hos sig de kære Veninder Helle og Kis Kiilerich, og om Aftenen kom Fætter Preben og Onkel Daniel. — Hvor var hun lykkelig! — saa straalende glad og taknemmelig for al den Kærlighed, der vist hende. Og da hun havde bedt sin Aftenbøn, takkede hun os for den skønne Fødselsdag; og jeg saa paa hende, som hun laa dør i sin Seng, jeg syntes, at naar jeg havde hende, saa kunde jeg komme over al Sorg og Bekymring. — Jeg lukker mine Øjne, jeg ser det Hele igen, jeg hører hendes kære, dybe Latter, og jeg ser for mig min elskede Datter med det lyse Haar og de leende blaa Øjne. —

De Ulykker, der i Efteraaret 1929 ramte vor Slægt, gav Stødet til, at mit gamle Venskabsforhold til min Fætter, Professor Dr. theol. N. M. Plum, fornyedes, saaledes at vi, der i en Aarrække kun sjælden havde haft Forbindelse med hinanden — udover nogle enkelte selskabelige Sammenkomster — atter fandt hinanden. Vi blev enige om, at vi, særlig under de forhaandenværende Forhold, kunde føle lidt Tilfredsstillelse ved en Gang imellem at komme sammen og tale med hinanden om vore hæderlige, hedengangne Forældre og deres agtværdige Sødskende, om de Mennesker, som vi fra vor Barndoms Dage havde elsket og respekteret. — Denne Omgang med min Fætter og hans elskelige Hustru og med deres kære Børn blev til stor Glæde, ja, jeg tager ikke i Betænkning at sige, at den blev til Velsignelse for Ane og for lille Ida og mig. Vi har saa mange Minder om hyggelige Timer, tilbragte sammen med dem, baade fra deres gamle Hjem i Nørresøgade og det senere Hjem i Classensgade og ogsaa fra vort eget Hjem. — Naar vi kom, blev vi altid modtaget af Augusta med et kærligt Smil og af Niels Munk hyppig med nogle venlige, skæmtende Ord, og det blev snart saaledes, at vi glædede os til at tilbringe disse Aftener med dem fra den ene Gang til den næste. Niels Munk og jeg har en Del Interesse tilfælles for Genealogi og Personhistorie — men først og fremmest har det været mig kært i Alvor at tale med ham om det, der for os begge er det Største i Livet. — Det varede ikke længe, før vi ogsaa af Lisbeth og Grethe¹ og Claus² blev accepterede som Familiemedlemmer, og naturligvis kom vi til at holde meget af dem alle tre, og til Trods for at de var ældre end lille Ida, var de dog hver paa sin Maade saa søde og rare mod vor lille Skat. Ida holdt saa meget af hele Professorfamilien, hun opfattede dem snart som nogle af vort Hjemms bedste Venner; — hun havde en intuitiv Følelse af, at hos dem, i deres Hjem, levedes Livet paa den samme Grundvold, paa hvilken hun søgte at bygge sit lille Tempel op, paa Troen paa Vor Herre Jesus Christus. —

¹ Margrethe Plum, f. 15. 11. 1910.

² Claus Munk Plum, f. 14. 4. 1913, stud. med. & chir.

Da Ida døde, kom disse kære Mennesker os i Møde med den inderligste Deltagelse; de viste os, at de vilde saa gerne hjælpe os, — Augusta kom tit herop for at trøste Ane og mig, og de kærlige og gode unge Piger kom undertiden paa Hjemvejen fra deres Ger-ning inde i Byen; — saa sad de saa sødt og talte med os om Ida, om alt det, de kunde tænke laa os paa Sinde; — vi var saa taknemmelige for deres smaa Besøg, og jeg haaber inderligt, at de aldrig mærkede, hvorledes denne vor Taknemmelighedsfølelse var blandet med Sorgens nagende Smerte, naar vi følte, hvorledes vore Stuer blev levende ved deres Ungdom, — og vi saa tænkte paa hende, der for saa kort Tid siden hørte hjemme i disse Stuer, — vor egen dejlige Pige. —

Da vi i 1929, som sædvanlig sammen med de kære Bedsteforældre, stod omkring det straalende Juletræ, der var saa højt, at den gyldne Julestjerne næsten naaede Stuens Loft, da tænkte jeg mig, at det vel var sidste Gang, vi fejrede Julefesten i vor Lejlighed paa Gl. Kongevej; men endnu skulde vi faa Lov til at fejre to lykkelige Juleaftener sammen i de smukke Stuer. —

Det nye Aar syntes at bringe Ida lidt bedre Helbred, det saa længe ventede Omslag i hendes Befindende; hun havde ganske vist ret ofte sine Forkølelsesanfald, men hendes Almenbefindende var dog kendeligt bedre, og vi fandt, at der var kommet mere Ro og mere Tilfredshed i hendes Sindstilstand, — hvilket iøvrigt kunde synes forunderligt i Betragtning af alle de Sindslidelser, som hele Familien udsattes for i 1930 ved den offentlige Behandling af den fortvivlede Skandalesag i alle dens Forgreninger.

Men saa kom Foraaret, den Tid, som vi tre elskede saa højt, naar Livet derude i Naturen atter vaagner, naar de første smaa grønne Spirer kommer op over den sorte Jord eller titter frem gennem den

Ved Vintertid i Frederiksberg Have 1920.

smeltende Sne, — naar Vintergækkerne og alle de smaa, gule Eranthis breder sig over den store Plæne i Frederiksberg Have i smaa Blomster-Oaser, naar de brune Knopper paa Kastanietræerne bliver blanke og bristefærdige. —

I de mange Aar, vi boede paa Frederiksberg, fra Ida var en lille Pige, har vi holdt af Frederiksberg Have; — den gemmer nu saa mange skønne Minder for os fra vore lykkelige Dage, da vi tre gik vore Ture sammen ad de bugtede Gange, langs de sorte Kanaler, og fra alle Aarstider. Som Regel havde vi vor lille, gode Hund, Kitty, med os; om Vinteren kastede Ane og Ida Snebolde efter den, medens den bjæffende løb omkring os, og saa sprang den pludselig med et Hop over det lave Jernbaand ved Vejens Kant, ind over de

hvide Plæner og væltede sig med sit hvide Skind i Sneen, og i flyvende Fart gik det tilbage over Gangstien; dens brune Øjne kunde ligefrem lyse af Glæde og Gemytlighed, naar Ane og Ida legede med den. Hvor var Haven vidunderlig en saadan Vinterdag, naar det urørte, hvide Snetæppe dækkede Jorden, og Træerne med de brede Kroner stod overdryssede med Sne, og naar Isen dækkede Kanalerne. — Vi husker en Vinter, da Ida som lille Pige skulde lære at løbe paa Skøjter, hun var lidt ængstelig, da hun følte Skøjten glide paa den glatte Is, men det morede hende kongeligt, og naar hun blev træt af Skøjterne, skubbede Ane hende henover Isen i Slæde. —

Vi husker en dejlig Foraarsdag i Frederiksberg Have; det var Pinsedag, og Bøgen var lige sprunget ud, vi sad sammen paa en Bænk ved Kanalen i Nærheden af den gamle Kilde, — foran os laa den lille bakkeformede Ø, hvor i gamle Dage det kunstige Vandfald var anbragt. Nu er Øen helt overdækket af den frodigste Vegetation, skønne Buskvækster, Stauder og sjældne Planter under de høje Bøge. Ovenover og rundt omkring os var en Uendelighed af lysegrønt, — som mægtige lysegrønne Vifter strakte Bøgegrenene sig ud over Kanalen og spejlede sig i Vandet, og over os var den ene lysegrønne Skærm over den anden. En stille Højtidsstemning fyldte vore Hjerter, vi følte os næsten som kærtegnede af Naturens Dejlighed. —

Vi kom ind i Haven en Sommerdag ad »Andebakkestien«, fra den stærke Sol ude paa Gaderne til den svale Kølighed under de gamle Træer, der bredte deres trøskede Grene ud over Kanalens stille Vand. Det var Søndag Eftermiddag, og der var en Mængde Mennesker i Haven; foran Gittret ved Kanalen stod en Del Damer og Børn, som kastede Brødkrummer ud til Ænderne; vi standsede ogsaa og saa paa det morsomme Sceneri, Ænderne skyndte sig gennem Vandet, saa Kølvandet stod efter dem, de flokkedes omkring Bredden og snadrede efter Brødet, og længere oppe fra Kanalen kom hele Eskadrer af Ænder, Gæs og Svaner; der blev et Spektakel imellem dem, de rappede, sloges og baskede med Vingerne, ogsaa

Kitty blev helt oplivet og gav sig til at bjæffe. — Vi gik videre ind i Haven, Kitty løb foran os, og Ane gik mellem Ida og mig; ad de skyggefulde Gange, over de buede Broer kom vi til Øen med det kinesiske Lysthus; vi kom forbi Grotten med Kilden og Soppepladsen foran Slottet, hvor der var fuldt af Smaapiger og Dreng, der morede sig med at plaske rundt i den indhegnede Del af Kanalen. Gennem det lille Stykke Højskov med de slanke Bøgestammer naaede vi i den uafbrudte Strøm af Søndagsspaderende til den gamle Kongestatue foran Indgangen og de skønne Blomstergrupper paa begge Sider af Vejen med en Rigdom af Magnolier og Roser. — Udenfor laa den aabne Plads i Sommersolskinnet, Frederiksberg Allé, hvor vi eengang havde vort kære Hjem, — og til højre Kirken med det spidse Tag og det lille Spir, — Idas Kirke. —

I Sommeren 1930 kom vi en Del i Tivoli, særlig for at høre Koncerterne i Koncertsalen, hvor vi havde vore bestemte Pladser i Side-logen til Højre i Nærheden af Kapellet. Det var os en Glæde Aften efter Aften at høre al den skønne Musik. —

Vi lagde Mærke til, at det som Regel var de samme Mennesker, der bestandig sad omkring os derinde; uvilkaarligt maatte vi tænke paa, hvor de vel hørte hjemme, hvem de kunde være, eller hvilken deres Livsskæbne vel havde været. — I Nærheden af os, paa en af de bageste Rækker, sad sædvanligvis en gammel Herre med et fint og karakteristisk Fysiognomi; hans Klædning var af gammeldags Snit, den var pæn, men fattig og slidt; — hvad der dog især fangede vor Opmærksomhed, var det dybe Tungsind, der syntes at præge hans Ansigtstræk. Han saa ud som et ulykkeligt Menneske, der levede Livet i Ensomhedens Fortvivlelse, — som den, der følte, at han har mistet alt, hvad Livet eengang havde budt ham af Kærlighed og Venskab og Arbejdsglæde — alt det, der havde bundet ham til Livet her, og nu var det altsammen bristet — hvert Haab, hver Længsel. —

Der var ogsaa et Par gamle Damer, maaske i Alderen omkring

de 70. De havde nogle mærkelige gammeldags Hatte paa, som kun i ringe Grad formaaede at dække deres graa Haar, og deres Ansigter med de stillestaaende, næsten stivnede Træk var blege som i Døden. — De to var altid sammen, maaske var de Søstre. — For dem var det sikkert Aarets dejligste Tid, naar de om Sommeren fra en eller anden Lejlighed i den triste Gade søgte ind i Tivolis Koncertsal. Naar Orkestret spillede, naar de hørte de gamle Melodier, helst vel sagtens dem, som de huskede fra de unge Dage, saa fandt de maaske Vej tilbage til de lyse Minder om de enkelte lykkelige Timer, der ogsaa havde været dem forundt i deres fattige Liv, og det kunde vel hælde, at Livets Skuffelser og Trængsler for en Stund svandt bort. —

Lille Ida kunde godt lide at spadserere med os i de illuminerede Gange, og tit morede det os at sidde sammen paa en af Bænkene ved den runde Kiosk, hvor der sælges Brevkort, ved Vejen, der fører ned til Søen med Vandfaldet; her kunde vi sidde længe og betragte hele det brogede Liv, den uendelige, næsten roterende, Række af Promenerende, der ustandselig gled forbi os paa den asfalterede Stribe under de kulørte Lamper. —

En Sct. Hans Aften stod vi sammen nede ved Søen, Ida glædede sig over Havens straalende Illumination og det store Baal, der var tændt midt ude i Søen; men hun syntes alligevel, at det Hele — trods det pragtfulde Arrangement, ikke kunde maale sig med de »rigtige« Sct. Hansaftenfester, hun havde oplevet, hvor Baalene havde blusset langs Kysterne. — I et lille kært Brev af 26. Juni 1932 mindes hun dog disse Aftener i Tivoli, hun skriver bl. a.:

»Kære Far!

Tusinde Tak for Dit kærlige Brev, jeg blev saa glad for det; og Tak for alle de dejlige Aftener og Sct. Hans Aftener, vi tre har tilbragt sammen i Tivoli. — Jeg har i Dag

været inde i Sct. Pauls Kirke i Aarhus og hørt en glimrende Prædiken af Pastor Fr. Andersen — — —.

Din egen Ida.«

Mangen en Sommersøndag tog vi i Skoven, ud i Dyrehaven. Naar det var godt Vejr, naar Solen skinnede og Himlen var blaa, plejede Ane at sige: »jeg veed ikke, hvad I vil, men jeg vil i Skoven i Dag«. Ane frygtede ikke for manglende Tilslutning; lille Ida var som sin Mor i sin Kærlighed til Naturen, hun elskede at færdes derude i Skoven, helst udenfor Vej og Sti, hvor hun kunde finde rigtig smukke Blomster, som hun saa plukkede til Mor og Far. Den første Blomst, hun plukkede, den gav hun altid mig, og hun vilde selv sætte den i Knaphullet i min Frakke. — Ane lavede vor Madpakke, som blev lagt i Idas røde Taske tilligemed en Termoflaske med Kaffe. Vi tog med Toget til Klampenborg, gik ud ad Vejen mod Eremitagen; — snart forlod vi Vejen og gik ind i den rigtige, den dejlige Skov, og dør fandt vi saa en Stub eller en væltet Træstamme, hvor vi kunde sætte os og spise vor Mad. Lille Ida plejede at bære Tasken med Maden, og hun gik næsten altid foran os to. — Naar vi saa havde spist, gik vi Ture omkring i Skoven, og vi søgte altid de mest ensomme Steder, og Ida plukkede Blomster, og Ane hjalp hende, — dejlige Blomster havde vi med hjem, Blomster som vor lille Skat havde plukket til Stuerne derhjemme. — Undertiden tog vi ogsaa med Toget til Springforbi, vi gik saa enten over Sletten til Skovløberhuset, der ligger paa den anden Side af Sletten ved Skovkanten, hvor vi spiste vor Mad, — eller vi gik ad den idylliske Sti, der bag om Strandvejsvillaaerne med deres Haver fører ind i Storskoven med de mægtige, gamle Egetræer og videre frem under Jernbanebroen, langs Mosedraget og over Broen ved Mølleaaen til Skovene ved Skodsborg. Fra Skodsborg tog vi gerne hjem med Toget, vi sad sammen ved Kupévinduet og saa udover Skoven, hvor vi saa

Pinsedag i Dyrehaven 1929.

tit havde gaaet, og som vi kendte saa godt, og Eremitagesletten med det fjerne Slot, — og Eftermiddagssolen kastede en gylden Glans over Træernes Kroner og alle Villahaverne. Naar vi atter stod sammen hjemme i vor Stue, takkede vi hinanden for den herlige Tur. —

I Begyndelsen af Juli Maaned var Ane og Ida i Aarhus hos Bedsteforældrene. I et Brev af 2. Juli skriver Ane bl. a.:

AARHUS 2. JULI 1930

»Jeg haaber, Du har faaet mit Telegram, saa Du er beroliget med Hensyn til Rejsens Forløb. Vi havde en stille

Kongevejen 1930. Ida hejser Flaget paa Fars Fødselsdag.

Rejse uden nogen Sensation og nød Dine dejlige Appelsiner som vort første Maaltid. Vi blev modtaget med Glæde af Far og Mor, Flugtstolen blev modtaget med Begejstring. Da vi havde telegraferet, gik vi i Bad, herligt Vand og pæne Omgivelser; jeg har arrangeret mig med Badekonen, at hun tager Vare paa Idas Badetøj, saa Ida kun har sig selv at passe paa; Rutebilen holder lige udenfor Havelaagen, saa hun kan køre til og fra Døren, — selve Badningen er farefri og der er desuden rigeligt Opsyn. — Haven er vokset godt i den Tid, jeg ikke har set den, Far har lavet Tremmelysthus med Vildvin til Ida, og han har hængt en Hængekøje op til hende, saa hun nyder

det Hele. Jeg skal hilse saa kærligt fra lille Ida og fra Far og Mor. Ida og Far maser op ad den store Gang for at lære hende at cycle.« —

AARHUS 6. AUGUST 1930

»Med Hensyn til Idas Hals da haaber jeg at faa et Resultat, inden jeg skal hjem. Min kære gamle Bedstemor¹ er meget syg, Lægen har i Dag sagt, at der var saa godt som intet Haab, og at Døden kunde indtræffe naarsomhelst. Jeg var inde for at se til hende i Dag, min egen kære Bedste, men hun var meget, meget svag og kunde kun med Besvær tale med mig; hun holdt paa mine Hænder, og vi talte om gamle, lykkelige Dage paa Gyllingnæs; jeg lovede at komme derind igen i Morgen og tage Ida med. Bedstemor var sød og elskelig som altid og glad og lykkelig for, at alle hendes Børn dels har været, dels er om hende. Jeg er saa bedrøvet, min egen Ven. — Det er iøvrigt forbavsende Fremskridt, Ida har gjort med Hensyn til sit Helbred i al Almindelighed, hun gør et næsten robust Indtryk; det eneste er Halsen, men den faar vi jo nok i Orden.« —

Da jeg i October Maaned opholdt mig et Par Dage i Assens i Anledning af Thorvalds Fødselsdag, skrev Ane til mig:

KØBENHAVN 10. OCTOBER 1930

»Vi maa sende Dig to Ord for at sige Dig, at, al Storhed i Morges til Trods, saa er her lidt tomt og meget utilfredsstillende, naar »Hovedhjørnestenen« mangler. Vi haaber nu, at Du har det godt og yndigt sammen med Thorvald, og hvis Du befinder Dig vel, saa synes jeg stadig, at Du skal blive Søndag med i Assens. Ida har det efter Om-

¹ Anes Mormoder, hos hvem hun opholdt sig som lille Pige, da hun boede paa Gyllingnæs. Hun hed Ane Pedersen, f. 17. 5. 1848, d. 17. 8. 1930 i Aarhus.

stændighederne ret godt, stadig ingen Feber. De kærligste Hilsner til Thorvald, Ingrid og Arne.« —

I Efteraaret 1930 skulde Ida indmeldes til Konfirmationsundervisning; paa Grund af visse Regler i hendes Skole var Konfirmationen bleven udsat til Foraaret 1931. — Ida ønskede at blive konfirmeret af Pastor Engel, hun kunde slet ikke tænke sig nogen anden Præst; da Ane imidlertid henvendte sig til ham, erklærede han straks, at han havde saa mange Konfirmander, at han vanskeligt kunde modtage hende. Angaaende denne Samtale med Pastor Engel skriver Ane:

»Pastor Engel spurgte, om det var et særligt Ønske fra Idas Side, og det sagde jeg »ja« til og forklarede, at dette Ønske var opstaaet hos hende paa Grund af, at hun allerede i et Par Aar havde hørt til hans trofaste Tilhørere. Da Pastor Engel hørte det, sagde han smilende: »Den søde lille Pige, ja, men saa vil jeg ogsaa tage hende, jeg kan nok finde en Plads til hende.« Han spurgte mig derefter yderligere ud om Ida, hvordan hun var, og om hendes tidligere Udvikling. Jeg besvarede alle hans Spørgsmaal, og saa endte han med at erklære, at han glædede sig til at modtage lille Ida til den alvorlige Undervisning, som Konfirmationsforberedelsen er. Da jeg tog Afsked med ham, bad han mig hilse lille Ida og sige hende, at han glædede sig til at mødes med hende. — Da jeg kom hjem og fortalte Ida om min Samtale med Pastor Engel, blev hun straalende lykkelig og takkede mig kærligt og sødt, fordi det var ordnet saadan, at hun, til Trods for at vi hørte til et andet Sogn, alligevel kunde blive konfirmeret af Pastor Engel.« —

I den paafølgende Vinter levede vi ret stille, Ida var stærkt optaget af sin Lektielæsning til Skolen og af sin Privatundervisning med Frøken English, og endelig lagde Konfirmationsforberedelsen

i høj Grad Beslag paa hendes Tanker; den gav saaledes Anledning til, at hun foruden sit øvrige Arbejde med største Interesse kastede sig over den Opbyggelseslitteratur, som hun kunde skaffe sig. Som jeg foran har skrevet, læste lille Ida med Forkærlighed bl. a. de religiøse Bøger, som min gamle Farbroder Thorvald Plum i Aarenes Løb havde skænket mig; jeg mindes nu med inderlig Rørelse, at min kære lille Pige en Dag i dybeste Alvor sagde til mig, at disse gode Bøger burde ogsaa jeg læse. —

I Løbet af Vinteren havde Ida dog en Del Omgang med sine to trofaste Veninder, Helle og Kis Kiilerich. — Som i tidligere Aar kom de ret ofte til hinanden, baade Ane og jeg saa gerne disse elskværdige og charmerende unge Piger hos os, ikke alene fordi vi saa, i hvor høj Grad det glædede lille Ida at være sammen med dem, men ogsaa fordi vi selv kom til at sætte stor Pris paa dem begge to. De tilbragte stadig deres Sommerferie hos Forstander Tuxens paa det skønne »Stella Maris« ved Svendborg Sund, og Ida kunde aldrig blive træt af at tale med dem om Familien dèrovre, de elskværdige Tuxens, og om Livet paa »Stella Maris«, dèr hvor hun vel nok, vor elskede lille Pige, havde levet nogle af sine skønneste Ferie-dage, de dejlige Dage, hun aldrig glemte. —

Efterhaanden som Tidspunktet for Konfirmationen nærmede sig, blev Ida mere og mere urolig. Hun havde længe glædet sig inderligt til den Dag, da hun skulde bekræfte sin Daabspagt; men nu var hun blev grebet af stor Ængstelse for, at hun ikke var værdig til at blive konfirmeret, at hun ikke var from nok, ikke god nok; hun havde mange Samtaler med Ane om dette for hende saa livsalvorige Spørgsmaal, ogsaa med mig talte hun derom, og Pastor Engel har senere fortalt os, hvorledes hun mange Gange, efter at Konfirmationsundervisningen var endt, blev tilbage for at tale med ham

og spørge ham ud om de Ting, som hun havde siddet hjemme i sin Stue og tænkt over, og som hvilede saa tungt i hendes unge, gudfrygtige Sind. I den sidste Tid før Konfirmationen syntes hun dog helt at have genvundet sin kristelige Ro og Sikkerhed, og det viste sig da ogsaa, at da Dagen kom, den Dag, som ogsaa hun betragtede som den største i sit Liv, da var hun beredt. — Det fremgik saa straalende skønt af de Ord, hun sagde til os paa sit Dødsleje: »Den 26. April 1931 viede jeg mit Liv til Jesus Christus.« —

Hvor saa hun yndig ud den Dag. Hun havde en hvid Silkekjole paa, der naaede omtrent til hendes Fødder, og i Halsen var en lille Udskæring, hvor hendes Guldkors hang, det Kors, hun havde faaet til sin Daab. I den store Dagligstue, hvor der var fuldt af Blomsterbuketter, som var sendt os fra hendes og vore Venner, stod hun nu færdig til at tage af Sted til Kirken med sine Bedsteforældre og os. For os syntes hun, saaledes som vi saa hende dér imellem os, — med sit lyse, blonde Haar, de smilende blaa Øjne og med Bedstefars Konfirmationsbuket af lyserøde Roser i Haanden, — at være et Billede paa Uskylds klare Renhed. —

I Kirken sad Ida paa en Stol foran os i Nærheden af Alteret, hun var den næstøverste af sine Præstekammerater. Vi vil aldrig kunne glemme hendes fine, slanke Skikkelse, det kære Hoved og hendes Hals, om hvilken den tynde Guldkæde laa som en gylden Traad. —

Pastor Engel talte først over Dagens Tekst: St. Johs. Evang. 16 — 16. til 22. V., og han fordybede sig særligt i det 22. Vers: »Ogsaa I have da vel nu Bedrøvelse, men jeg vil se Eder igen, og Eders Hjerter skal glædes, og Ingen tager Eders Glæde fra Eder.« — Og i sin Tale til Konfirmanderne benyttede han følgende Text fra det gl. Testamente: 1. Mosebog 12 — 1. til 3. V., hvor det bl. a. hedder: »Jeg vil velsigne Dig, og Du skal være til Velsignelse«, og han fremhævede, at det gjaldt om at være til Velsignelse for sit Hjem og sine Kære. —

Da Ida havde bekræftet sin Daabspagt, lagde han sin Haand paa hendes Hoved og fremsagde et Salmevers for hende, saaledes

som han ogsaa havde gjort for hver af de andre Konfirmander. Til hende sagde han:

»O, skriv Dit Navn i deres Hjerte,
og deres i Din højre Haand,
saa de med Dig har Fryd og Smerte
tilfælles i den Helligaand!«

Da Ida nogle Dage efter Konfirmationen besøgte ham, skrev han Verset ind i hendes Salmebog. Paa Bladets anden Side havde Ane skrevet følgende skønne Vers, som findes i »Ødemarkspræsten« af Orevala:

»Bliv ikke træt, Du Vandringsmand
mod Livets Land,
tit er det Herrens Time, naar der bæves.
Og segner Du i Støvets Dragt,
hold Bønnens Vagt,
at ikke Livets Vandring blev forgæves.«

Til Hjemmets Fest for lille Ida havde vi indbudt vor nærmeste Slægt og enkelte Venner; foruden Bedsteforældrene var der Farbroder Thorvald og Tante Ingrid, Fætter Arne og Fætter Preben med sin Kæreste Edel Wendelboe-Jensen, Onkel Daniel, Professor Niels Munk Plum og Augusta Plum, Ingeniør N. M. Plum¹ og Hanne Plum², Dr. Johs. Brandt-Jørgensen og Kontorchef S. M. Brandt-Jørgensen. —

Jeg førte min elskede Datter til Bords og holdt Talen for hende, den indeholdt bl. a. følgende Ord:

»Denne Dag er en Højtidsdag for vort Hjem, og jeg takker saa hjerteligt vore kære Slægtninge og Venner, som modtog vor Indbydelse til at fejre Højtiden med os. Det er saa naturligt for min

¹ Ingeniør, cand. polyt. Niels Munk Plum, f. 23. 5. 1882, g. m. ² Hanne f. Thiele, f. 23. 10. 1882.

kære Ane og mig ved denne Lejlighed at lade Tanken gaa tilbage til vort lille Hjem, som vi grundede i Randers, til vore lykkelige Dage i det kære Hjem paa Tøjhushavevej; det Hjem gemmer saa rige Minder for os. Vi følte den Gang begge, at vi kæmpede for vor Fremtid, og i de smaa Stuer byggede Ane Hjemmet op. I Verdenskrigens første Dage fik vi saa Dig, Du kære lille Pige. Du smilte til mig, da jeg saa Dig første Gang, og Mor sagde en Dag til mig, om ikke ogsaa jeg syntes at føle, hvorledes Vor Herre gennem Dig var kommen os nær; vi følte, at vort Hjem nu maatte staa i Guds Varetægt. Saa meget har Du betydet for Mor og Far, fra Du var en lille Pige og til denne Dag. Et inderligt Kærlighedsliv har udviklet sig mellem os tre, vi syntes, vi dannede en lille Verden for os selv; saa tit har vi sagt til hinanden, naar vi sad om vort Bord og tog hinanden i Hænderne, saa vi dannede en Kreds, de faa Ord: »vi tre«, for vi syntes, Kærligheden overvandt alt i Verden, den guddommelige Kærlighed. —

Naar Pastor Engel i Dag talte til Konfirmanderne om at være til Velsignelse, saa vil jeg takke Dig, lille Ida, for alt, hvad Du har været for Mor og Far, Du har altid kun været til Velsignelse for os to. — Jeg er saa sikker paa, at Du, min elskede Datter, alle Dage, med Guds Hjælp, vil finde den rette Vej gennem Livet; ja, Du har jo allerede valgt den Vej, der fører fremad mod Gud, og Du har i lang Tid vandret ad denne Vej, — saa bede vi da Gud beskytte Dig i alle de Dage, der kommer.« —

Min kære Fætter, Professoren, talte saa smukt for os; han gik ud fra Texten i Sct. Johs. Evang. 10 — 27. til 28. Vers: »Mine Faar høre min Røst, og jeg kender dem, og de følger mig. Og jeg giver dem et evigt Liv, og de skulle ingenlunde fortabes, og ingen skal rive dem af min Haand.« — Han mente at kunne sige, at vi var i Guds Varetægt til Trods for alt, hvad der var gaaet hen over os, og at vi tre hørte sammen, og hvordan det end gik i Verden, vilde vi tre altid være sammen i Guds Haand, og intet skulde rive os bort fra ham. —

Jeg takkede Idas kære Bedsteforældre for alt, hvad de havde

været for hende, fra hun blev født, — for deres inderlige og opofrende Kærlighed til hende, og ogsaa for deres Kærlighed til os to, til Ane og mig og vort Hjem; — og Farbror Thorvald sagde nogle venlige Ord til os og til lille Ida. —

Da hun var kommen i Seng, bad vi Aftenbøn sammen; træt efter Dagen sov hun ind, saa lykkelig og glad. —

I Anledning af at Fætter Preben havde taget sin medicinske Embedsexamen, var hun i den nærmest paafølgende Tid til to Selskaber, det var den første Selskabelighed, hun som ung Pige deltog i; det første Selskab var hos min Barndomsven og Idas trofaste »Onkel«, Kontorchef Sophus Brandt-Jørgensen, i hans Lejlighed paa H. C. Ørstedsvej Nr. 20, og det andet var et Ungdomsselskab, som blev holdt i Prebens og Onkel Daniels Lejlighed i St. Kongensgade. Hun havde sin nye Silkekjole paa, paa Fødderne havde hun Sølv-Brokadessko og om Halsen havde hun en Guldkæde, hvori hang en sleben Aquamarin. —

Kort efter Konfirmationen fik hun Indbydelse til at indtræde i »Mariaforbundet«, en Forening paa kristeligt Grundlag for unge Piger, der bl. a. kom sammen til Foredrag i Frue Sogns Menigheds- hus i Fiolstræde. Om Sommeren arrangerede Forbundet Udflugter i Omegnen, f. Eks. til Baunehøj og Jægerspris, og da Efteraaret og Vinteren kom, var lille Ida blandt de unge Piger, som med kærlig Gæstfrihed blev indbudt af Frk. Topsøe-Jensen til at deltage i en Bibelkreds for unge Piger, som hun havde dannet i sit Hjem i Gøthersgade, lige overfor botanisk Have. —

Med Liv og Sjæl gik Ida op i dette for hende saa velsignede Samvær med de Unge i »Mariaforbundet«, hun kunde ikke tænke sig at svinge en eneste Gang til disse Foredrag og Sammenkomster, og naar hun kom hjem, var hun ivrigt betaget af alle de nye Tanker, hun

27. Juni 1931, Idas sidste Skoledag.

havde faaet Del i; og de blev sikkert ogsaa af stor Betydning for hende i den korte Tid, hun endnu fik Lov til at være iblandt os. —

Men selv om hun var glad for at være i »Mariaforbundet«, havde hun dog bestemt sig til, at hun efter Sommeren 1932 ogsaa vilde søge Optagelse i K. F. U. K.; hun havde faaet den Tanke, at hun dør i endnu højere Grad vilde have Mulighed for at vinde fremad for at kunne dygtiggøre sig til en lille, beskeden Gerning i sin Herres Vingaard. —

I Juni Maaned tog Ida Afsked med sin Skole; den 27. Juni 1931 overværede Ane og jeg Translocationen, og som vi havde fulgt vor lille Skat paa hendes første Skoledag, saaledes fulgte vi nu vor kære,

store Pige, da hun for sidste Gang gik ud ad Skolens Port, efter at Eleverne havde sunget deres sidste Farvel til Skolen. — Det betød dog ikke for Ida nogen fuldstændig Afbrydelse af hendes Forbindelse med Skolen; vi havde nemlig opnaaet Rectors Tilladelse til, at Ida ogsaa i det nye Skoleaar maatte deltage i Undervisningen i Skolekøkkenet; dels interesserede Ida sig for dette Arbejde, og dels satte baade hun og vi Pris paa, at hun endnu en Tid bibeholdt sin Tilknytning til den udmærkede Skole og til nogle af de gamle Skolekammerater. —

Ligesom i den foregaaende Sommer tilbragte vi, naar Vejret var godt, ofte nogle Aftentimer i Tivoli, vi sad sammen i Koncertsalen paa vore gamle Pladser, vi spadserede omkring Søen, og undertiden fornøjede Ane og Ida sig med en Portion Frugtis ved Iskageboden, som ligger i Nærheden af Grotten med Akvarierne; dør sad vi saa og saa ud over Søen med alle de smaa illuminerede Buer langs Bredden og Springvandet med den høje, plaskende Straale, der ustandseligt vekslede i alle Regnbuens Farver fra rødt til violet, og rundt om i Trærnes Kroner hang lysende Balloner, røde, gule og blaa. — Om Søndagen tog vi som Regel i Skoven, til Dyrehaven eller til Skovene deromkring. —

I disse Aar beskæftigede jeg mig en Del med Genealogi og Personalhistorie, og Ane og Ida tog paa den kærligste Maade Del i min Interesse. Mit daglige Arbejde i Arkiver og Bibliotheker skaffede mig en aandelig Tilfredsstillelse, og naar det var lykkedes mig at finde noget, som jeg syntes var af Interesse til Belysning af Mennesker og Begivenheder i svundne Tider, saa fortalte jeg dem derom, naar jeg kom hjem. Da det i Foraaret 1931 lykkedes mig at faa en lille Afhandling om min Oldefaders Oldefader, Magister Friderich Plum,¹ antaget til Optagelse i Personalhistorisk Tidsskrift, viste de mig deres Glæde derover, da de vidste, at den var Resultatet af et ret betydeligt Arbejde. —

¹ Magister Friderich Plum, Sognepræst til Gentofte og Lyngbye, f. 2. 8. 1643, d. 23. 5. 1728, og Hustru Sophia Olsdatter, døbt 18. 7. 1662, d. 26. 7. 1689.

11. Juli 1931.

Jeg foreslog da Ane og Ida, at vi paa min Fødselsdag skulde tage ud til Gentoft for at se den Mindetavle over den gamle Præst, som findes dør, og som er indmuret i Kirkens Væg kort efter hans Død 1728. — Vi tog med Toget til Gentoft, og ad en Vej mellem Villaer og Villahaver kom vi til Kirken. Døren stod aaben, saa vi uden at ulejlige nogen kunde gaa ind i den skønne, gamle Kirke med de rene, hvidkalkede Vægge; paa de hvide Mure hænger nogle enkelte dekorative Malerier, og til højre for Alteret findes den herligt ud-skaarne Prædikestol, som er malet og forgyldt i gammel Stil. Under det hvide, ornamenterede Loft hænger et Skib og smukke Malm-kroner, og til venstre for Alteret staar Døbefonten, som er af Sten,

og som i Aaret 1693 blev skænket Kirken af Magister Plum. Den bærer følgende Indskrift: Friderici Plumii 1693. I Taarnet er indmuret hans Mindeplade, hvis latinske Tekst er forfattet af Stiftsprovst Morten Reenberg, og som i Oversættelse¹ lyder saaledes:

»En Mand af mandig Fromhed, Mag. Fr. Clausen Plum, den ældste af hele den sjællandske Gejstlighed, en Pryd for sin Stand, et Mønster for sin Hjerd, for at han kunde gavne andre den mest gæstfri mod alle. Hans eneste Præstekald var Tvillingmenighedernes Hjerd, den i G. i 56 og den i Nabobyen L. i 46 Aar. Endelig møet af Dage efter næsten at have fyldt sit 85 Aar, til sit sidste Aandedrag sig selv lig og med Sind og Forstand uskadt, overgav han i Aaret 1728 sin Sjæl til Himlen samt til sine Kære og sin Aske til Forfædrenes Grave i Vor Frue Kirke i København. Dette Gravmæle satte de Efterlevende den afdøde Faders Minde og Fortjenester.« —

Fra Gentofte gik vi ad Vejen langs Bernstorff Slotspark til Jægersborg; — her tog Ane, blandt andre Billeder, et meget smukt Billede af lille Ida; — fra Jægersborg gik vi gennem den pragtfulde gamle Allé til Charlottenlund og tog hjem med Toget. — Det blev den dejligste Sommeraften, og vi tilbragte som sædvanlig nogle Timer i Tivoli. —

Omkring Midten af Juli rejste Ida til Aarhus for at besøge Bedsteforældrene, og en halv Snes Dage senere fulgte Ane efter. Jeg overraskede mine kære Piger ved at komme uventet derover til Bedstemors Fødselsdag den 6. August. —

Da Sommertiden var forbi, tog Ida fat paa sin Køkkenskoleundervisning, og hjemme hjalp hun Mor, saa godt hun kunde. Undertiden kom hun hjem fra Skolen med Kager eller andet, hun selv havde lavet, og hun var saa glad, naar hun havde naaet et godt Resultat, og vi roste hende for hendes Dygtighed. — Iøvrigt læste hun. Som jeg tidligere har skrevet, kastede hun sig især over sin Bibel og religiøse Bøger, navnlig holdt hun i de sidste Aar af at læse Olfert

¹ Oversættelsen efter I. Werner og Chr. Heilskov: »Gjentofte Kirkesogns, dets Kirkes og Præsters Historie«.

Ricard's Bøger; der var en Tid, da en Bog af Olfert Ricard var den bedste Gave, vi kunde glæde hende med, og hvad hun ikke selv ejede af disse Bøger, laante hun i Kommunebibliotheket. Endvidere læste hun Historie og Personalhistorie, hun kunde i Timevis sidde ved sit Skrivebord, enten ivrigt læsende eller hensunken i Betragtninger over det læste. Der var det særegne ved lille Ida, at hun — sine unge Aar til Trods — havde en mærkelig Sans for, en Higen efter, naar hun beskæftigede sig med et Emne, da at søge, saa godt hun efter sine Evner formaaede det, at sætte sig ind i dette Emne til Bunds. —

Naar Ida læste Historie, eller hun fordybede sig i Personalhistorie, f. Eks. i »Biografisk Leksikon«, foretog hun stadig Excerpter og gjorde undertiden Forsøg paa at stille hele Stamtavler op, saa hun kunde faa Oversigt over Slægtskabsforholdet mellem de historiske Personer, hun interesserede sig for.

Naar hun læste i sin Bibel, sad hun omhyggeligt og slog efter og undersøgte Henvisningerne for at søge at finde den rette Forstaaelse af det læste; og naar der var noget, der i særlig Grad gjorde Indtryk paa hende, som hun syntes var hende til Trøst og til Styrkelse i Troen, saa skrev hun det ned, hvad enten det var Ord, hun fandt i Biblen eller i et Salmevers eller andetsteds. — Vor elskede Pige, vi ser hende for os, som vi saa mange Gange saa hende, siddende ved Skrivebordet med Bibelen foran sig, — det unge Ansigt kunde se saa inderlig alvorligt ud, og ned over hendes mærkeligt høje Pande tegnede sig da en tænksom Linje, der gav hende Indtryk af dyb Bekymring. —

Vi vidste ikke den Gang, lille Ida, hvor langt Du var kommen foran os, vi vidste ikke, at Du saa ydmygt søgte Hjælp til Dit Regnebræt. —

I Vinteren 1931–32 kom Ida en Del i det kgl. Theater til Operaforestillinger. Sammen med flere andre unge Piger, blandt andre Professorens Døttre, blev hun hyppig inviteret i Theatret af min Barndomsven, pens. Premierlieutenant O. C. Brandt-Jørgensen; han var Idealist, og det gav sig bl. a. til Kende derved, at han — vistnok

ved betydelige personlige Afsavn paa andre Omraader — ret ofte inviterede Mennesker af sit Bekendtskab i Operaen, navnlig de Unge. Han følte det rimeligvis som en Art Livsopgave at give dem Lejlighed til at høre god Musik; han regnede nemlig med Musikkens opdragende Indflydelse paa Menneskene, og som Theosof kaldte han Musikken for »Guds Røst i Universet«. Undertiden købte han indtil en halv Snes Billetter til Galleriet til en enkelt Aften, og saa telefonerede han rundt til alle dem, han kendte, og som han mente, han kunde glæde med en Billet. Tit har han i Timevis staaet i Kø i Theatrets Forhal for at sikre sig sine Billetter; man kunde derfor godt sætte sig ind i, at han en Gang imellem kunde blive helt fortrydelig, naar det viste sig vanskeligt for ham at faa alle Billetterne afsat, fordi de Paagældende paa anden Maade havde disponeret over Aftenen. —

Ida elskede at høre Musik; uden selv at være udøvende fandt hun den største Glæde i at lytte til Musik, og hun blev meget glad, naar han ringede til os og indbød hende til en Opera-Aften; hun hørte omtrent alle de Operaer, der gik i den Saison, og undertiden samme Opera flere Gange. »Onkel Otto« var nærmest rørende i Omsorgen for de indbudte Venner; saaledes plejede han at sørge for, at de alle i god Tid fik tilsendt Operateksterne, for at de i Forvejen kunde kende Gangen i Operaerne og derved faa mest muligt Udbytte af Aftenerne. —

Selvom lille Ida ikke var udøvende i Musiken, saa morede det hende dog tit at sætte sig ved Flyglet og fantasere hen over Tangenterne, og jeg husker mangen en stille Søndag Eftermiddag, naar vi hørte hendes naive og søde Anslag paa Klaviaturet inde fra Dagligstuen, og tit hørte vi hende smaanynne de Melodier, som hun holdt særlig meget af. —

Naar Ida var i Theatret, plejede jeg at hente hende. Mange Gange har jeg i det kgl. Theaters Forhal vandret frem og tilbage mellem Statuerne af Ewald og Wessel og ventet paa, at Forestillingen skulde holde op, ventet paa det Øjeblik, da Ida skulde komme ned ad Trappen fra Galleriet; — endelig kom hun saa, og hun kom

hen imod mig saa lykkeligt smilende, saa begejstret over den dejlige Aften, og naar jeg spurgte hende, om hun havde haft det rart, var hendes sædvanlige Svar: »pragtfuldt Far!« —

Saa kom Idas Fødselsdag den 17. December, hendes sidste Fødselsdag —. Vi syntes, hun saa saa rask ud, og hun var saa lykkelig og glad, hun fyldte jo de 17 Aar, Ungdommens fagre Tid laa foran hende, og hun følte ingen Ængstelse for kommende Dage; — hun var saa klippefast i sin Tro paa, at Han, som hidindtil havde hjulpet hende, og som hun havde besluttet at vie hele sit Liv til, Han holdt hende i sin Varetægt og vilde hjælpe hende gennem kommende Trængsler. —

I hendes Papirer har vi bl. a. fundet et lille Kort, som Bedstemor havde hæftet paa sin Fødselsdagsgave til hende; paa Kortet staar der: »Lille elskede Ida! Til Lykke med de dejlige Sytten. Din egen Bedste.« Disse jævne og kærlige Ord, synes jeg, giver det bedste Udtryk for den Stemning, som gennemstrømmede vore Hjerter, da vi hin Morgen omfavnede vor elskede Pige og ønskede hende Guds Velsignelse i hendes nye Aar. —

Hun var saa glad for sine smaa Gaver og for Rosenbuketten paa Fødselsdagsbordet. Om Eftermiddagen havde hun Chokolade-Selskab; der var foruden Bedstemor, Tante Augusta¹ og Tante Misse² og en Del unge Piger, hendes Kammerater fra Skolekøkkenet og Helle og Kis Kiilerich.

En Uge endnu, og det var paany den hellige Juleaften; — de kom igen en Gang de højtidsfulde Timer, naar Ane havde tændt Lysene i Træet, — den hellige Stund, naar vi følte, at Guds Engle var vore Gæster; de bragte med sig til vort lille Hjem et Skær af Lyset fra Gudsrigets Herlighed, og vi følte Guds salige Fred i vore Hjerter; og naar vi sang de gamle Salmer, saa syntes vi, at Englene sang med. —

¹ Professorinde Augusta Plum. ² Fru Grosserer Valdemar Larsen.

Juleaften 1931. Gl. Kongevej 136.

Vi stod sammen om det straalende Træ, vi der elskede hinanden over al menneskelig Forstand, Ane og lille Ida og jeg, — Bedstefar og Bedstemor, og hos os var ogsaa vor rare Frøken Olesen¹ og hendes Kæreste². —

Vi sang:

»Her komme Jesus, dine Smaa,
Til dig i Bethlehem at gaa;
Oplys Enhver i Sjæl og Sind,
At finde Vejen til dig ind! — — —

¹ Klara Olesen. ² Kommis Emil Rasmussen.

Ane læste Juleevangeliet for os, og derefter sang vi:

Glade Jul, dejlige Jul,
Engle dale ned i Skjul!
Hid de flyve med Paradis-Grønt,
Hvor de se, hvad for Gud er kønt,
Lønlig iblandt os de gaa. — — —

og vi sang:

Julen har bragt velsignet Bud,
Nu glædes Gamle og Unge,
Hvad Englene sang i Verden ud,
Nu alle smaa Børn skal sjunge;
Grenen fra Livets Træ staar skønt
med Lys som Fugle paa Kviste,
Det Barn, som sig glæder fromt og kønt,
Skal aldrig den Glæde miste. — — —

Jeg kyssede Ane og Ida og ønskede dem glædelig Jul! —

Ane havde i Julegave ønsket sig en Grammofon, og jeg havde da købt en saadan tilligemed et Par Plader med gamle tyske Julehymner, og i Løbet af Aftenen lød disse dybe, klangfulde Juletoner Gang paa Gang i vore Stuer. Der var ogsaa en Plade med en melodisk Sømandsvisе, som lille Ida syntes var saa køn, og som hun hurtigt lærte at synge med til. — Nu er det altsammen forbi, — aldrig mere skal vi høre hendes søde, klare Stemme, hendes dybe Latter, og de smilende, lykkelige Øjne er bristede i Døden. Gud Fader har taget hende hjem til sig til sin lyse Herlighed. —

Nytaarsaften, da Klokkeren slog 12, stod vi tre sammen, som vi havde gjort det alle de svundne Aar paa denne højtidsfulde Aften. Vi takkede Gud for det gamle Aar, og vi bad Gud være med os i det nye, og saa sang vi, som vi plejede Nytaarsaften:

Dejlig er Jorden,
Prægtig er Guds Himmel,
Skøn er Sjælens Pilgrimsgang!
Gennem de favre
Riger paa Jorden
Gaa vi til Paradis med Sang!

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang;
Aldrig forstummer
Tonen fra Himlen,
I Sjælens glade Pilgrimssang.

Englene sang den
Først for Markens Hyrder,
Skønt fra Sjæl til Sjæl det lød:
Fred over Jorden,
Menneske, fryd Dig,
Os er en evig Frelser fød!

Den 2den Januar 1932 deltog Ane og jeg i den smukke Familiefest hos min Broder og Svigerinde i Assens, da Preben og Edel blev viet i Assens Kirke; og vi fandt, at det var en saare lykkelig Begyndelse paa det nye Aar. Men vi maatte dog med Alvor se den nærmeste Fremtid i Møde, dels fordi Ane i mere end et halvt Aar havde været saa svagelig, at hun alene ved sin sjælelige Modstandskraft og sin Vilje til at trodse sin Sygdom havde kunnet holde sig oppe, — dels ogsaa paa Grund af det forestaaende besværlige Opbrud fra vor gamle Lejlighed; omkring Midten af April skulde vi

flytte til vor nye Lejlighed paa Nørrebrogade Nr. 51. Endelig var der paakommet mig en uforklarlig Følelse af, at vi gik nye, svære Prøvelsens Tider i Møde. — Min Fortrøstning var, at Vor Herre vilde staa os bi, — og saa havde vi tre jo dog hinanden. —

Hver Søndag mødte lille Ida til Højmesse i Frederiksberg Kirke; som Regel fulgte Ane og jeg med hende; men naar Pastor Engel havde Aftengudstjeneste, gik Ida sædvanligvis atter i Kirke Kl. 5. Vi plejede at sidde paa det øverste Pulpitur til højre, helt henne ved Alteret med den gamle, kønne Altertavle med Billedet af den hellige Nadver, og med Prædikestolen ovenover. Over Alteret og Prædikestolen ser man Lammet med Fanen, hvilende paa den hellige Bog med de syv Segl, og paa hver Side af Lammet er anbragt en lille syngende Engel, Englen til venstre med foldede Hænder og Englen til højre med udbredte Arme. Bag ved Lammet og over hele Alteret lyser et gyldent Straalebunt mellem bølgende Røgelseskyer, og paa begge Sider af Altertavlen staar slebne, gule Søjler. Hvilke Minder knytter sig ikke for os til disse Omgivelser. — Det var Ida, der havde valgt denne Plads, og som havde faaet den kær. Hun og Ane sad gerne i den forreste Række, og naar der var daarlig Plads, sad jeg paa Bænken bagved. Den kære, elskelige Pige, hun saa saa rørende god ud, som hun sad dør i sin gamle Kaabe og med den lille, brune Hat, — et Billede, syntes hun mig, paa from og inderlig Andagt, — omhyggeligt fulgte hun i sin Salmebog Oplæsningen af Epistler og Evangelier, og med spændt Opmærksomhed lyttede hun til Præstens Tale fra Begyndelsen til Enden. —

Naar hun om Søndagen gik i Kirke, havde hun altid sin Konfirmationssalmebog med, hvorimod hun paa Hverdagene brugte sin gamle Skolesalmebog; det var ikke, fordi hun vilde spare paa den smukke Salmebog, men fordi hun elskede Søndagen, og hun syntes — saa barnlig god som hun var — at denne Bog, der var hende saa kær, alene skulde benyttes paa Helligdagen. —

Paa Bordet ved hendes Seng laa hendes Ny Testamente, hendes grønne Andagtsbog med Tekst til hver af Aarets Dage og hendes gamle Salmebog, og saa snart hun vaagnede om Morgenen, gjaldt

hendes første Tanke de kære Bøger. Alene i sin Stue holdt hun sin stille Morgenandagt, og før hun om Aftenen lagde sig til Ro, læste hun i sit Testamente og i sin Salmebog, som jeg allerede har fortalt. —

Ida gjorde for os Søndagen til den hellige Dag. Hun havde det over sig, det glade Helligdags Solskin, naar hun Søndag Morgen kom ind til os, klædt paa til at gaa til Kirke, med sin Salmebog i Haanden og sagde Farvel; hun turde ofte ikke vente paa os, fordi hun frygtede for, at hun saa ikke skulde kunne faa sin sædvanlige Plads. Det var saaledes, at ved lille Ida kom Helligdagens Fred og Velsignelse rigtig ind i vort Hjem, og vi syntes, at vi ved hende kom Gud nærmere. — Jeg maatte tit tænke paa mine Barndomsdage, naar jeg betragtede Ida, — paa min kære Moder, hendes iltre, gudfrygtige Sindelag, hendes Kærlighed til Vor Herre Jesus Christus, for hvis Skyld hun kunde forsage alt andet, — ja, ofre alt. —

Senere hen paa Foraaret og indtil hendes sidste Dage blev det saaledes med hendes Kirkegang, at hun helst gik alene, og hun valgte ogsaa en anden Plads i Kirken, hvor hun helst sad alene, nemlig i en af Stolene paa Gulvet, omtrent lige foran Alteret. Jeg kunde tænke mig, at Grunden til denne Forandring dels er at søge i det Forhold, at hun næsten hver eneste Søndag gik til Alters, og hun var paa denne Plads nærmere ved Alterbordet, og dels deri, at hun var saa optaget af Sakramentets dybe Alvor, at hun ikke vilde udsætte sig for at blive forstyrret i sine Tanker ved at sidde ved Siden af os. — Oppe fra Pulpituret saa vi hende ligge paa sine Knæ foran Alteret og med det lyse Hoved bøjet over Altergitret.

Naar hun derefter kom hjem fra Kirken Søndag Middag, og vi mødtes til Frokost, var hun saa smilende glad og lykkelig. —

Anes Helbred blev bestandig ringere, hun havde næsten altid Smerter i Underlivet og led af en permanent Træthedsfornemmelse, saa hun næsten intet kunde foretage sig. Naar jeg kom hjem fra Landsarkivet eller Rigsarkivet, hvor jeg i lange Perioder daglig opholdt mig nogle Timer mellem Frokost og Middag, fandt jeg hende

som Regel paa Chaiselongen. Ida sad saa ved Siden af hende og underholdt hende; — undertiden havde Ane sat Grammofonen i Gang, naar hun hørte mig i Entréen, og jeg blev modtaget med Tonerne af Händels Largo-Xerxes, som de vidste, jeg holdt saa meget af. —

Men den 26. Februar om Aftenen blev min kære Hustru rigtig syg med voldsomme Opkastninger og meget stærke Smerter. Jeg maatte sende Bud efter Lægen, som strax, da han kom, forlangte, at vi skulde tage en Sygeplejerske. Sygdommen viste sig at være en ondartet Tyktarmsbetændelse, og efter en Uges Forløb maatte vi have endnu en Sygeplejerske, som skulde være hos os om Natten. Sygdommen udviklede sig saa alvorligt, at jeg anmodede vor Huslæge om at samarbejde med en anden Læge, og vi havde saaledes under den langvarige Sygdom to Læger.

Det blev en alvorlig Tid for os alle tre, i mere end tre Uger laa min kære Hustru med stærke Smerter; jeg var saa bekymret for hende, og lille Ida og jeg havde mange Samtaler om vor kære Mor, vi kunde jo ikke tænke os at miste hende. — Jeg husker, at Ida en Gang under en saadan Samtale vendte sig om imod mig og næsten med Voldsomhed i Stemmen sagde hun: »Far, Du maa tro paa Jesus Christus, det er alt,« — jeg sagde: »Ja, kære Ida, ja, Du har Ret,« — men hun gentog blot sine Ord med fornyet Styrke. — I Forbindelse hermed vil jeg anføre et lille Stykke af Idas Optegnelser. Hun har her bl. a. skrevet:

»Bønnens Magt over et kristent, troende Menneske er saa stor, at man kan leve sit Liv i Bøn til Gud og Jesus Kristus og finde Trøst og Fred i al Angst og Nød og Sjælekampe. Naar man først er kommen ind i Bønnens Rige, kan et Menneske blive ved at bede utrættelig, indtil det bliver bønhørt. Man kan bede for en Syg, at han maa blive rask, og for et Menneske, man ønsker frelst, og man kan bede for Guds Riges Sag og for dens Tjenere og for dens Fjender, at de maa bøje Knæ for Jesu Kristi Kors og

blive frelste og troende Mennesker, og for sig selv kan man bede. Ja, det er uendeligt, hvad et kristent Menneskes Bøn kan udrette. Bønnens Rige er saa stort og herligt at komme ind i, at det næsten er umuligt at skildre, det maa opleves. Et kan jeg dog sige, at naar et Menneske beder i *Tro* og *Sandhed*, bliver man bøn hørt, for man skal bede i *Tro* og *Sandhed*. Jeg har selv oplevet det. Da min Moder var saa forfærdelig syg og laa i Sengen og skreg af Smerter, og Lægerne og vi andre troede ikke, at vor elskede Mor var kommen over den Sygdom, saa raabte jeg til Gud og sagde: »Helbred min Moder, og skal det koste et Menneskeliv, saa tag mit, jeg er saa ung, jeg kan undværes, men det kan Moder ikke.« Gud og Jesus Kristus hørte min Bøn, Moder kom sig, for jeg bad i *Tro* og *Sandhed*, og Bønnen kan udrette noget vidunderligt, naar den bedes i *Tro* og *Sandhed*. — Ligeledes laa en af mine kære Fætre meget syg af Lungehindebetændelse, han havde lige holdt Bryllup i Januar Maaned, som han blev syg i Foraaret. Han er Læge; han havde ingen Kræfter, Lægerne var meget betænkelige, og han fik ogsaa Bughindebetændelse, og jeg bad igen til Gud og Jesus Kristus om at frelse og helbrede min Fætter; og han kom sig, fordi jeg bad i *Sandhed* og *Tro*. Dette er kun to Exempler, jeg har brugt, men Bøn kan udrette meget vidunderligt, naar den bedes i *Sandhed* og *Tro*.« —

Der indtraadte nu en Bedring i Anes Tilstand, men Sygdommen varede i henved syv Uger, indtil nogle Dage før vi skulde flytte hen i vor nye Lejlighed. Ane og Ida flyttede, for at Ane ikke skulde have det mindste at gøre med hele Flytte-Affæren, nogle Dage paa Hotel. Samtidig hermed fejrede min Fætter, Professoren, og hans kære Hustru deres Sølvbryllup den 19. April; allerede i lang Tid havde vi opgivet enhver Tanke om, at Ane kunde blive rask nok til at deltage i denne Fest; men det lykkedes hende dog, — om end

med svære Betænkeligheder fra min Side —, et Par Timer at deltage i Festligheden. Slægtens Unge var indbudt til at komme om Aftenen til Dans, og lille Ida morede sig glimrende. Da jeg om Aftenen kørte hende hjem til Hotellet til Mor, var hun saa lykkelig, saa glad over at have været sammen med alle de unge i Slægten.

Ida var meget henrykt for den nye Lejlighed med den vide Udsigt fra 4de Sals Højde over Tage og Gader; alt her fandt hun var smukt, Stuerne laa saa kønt for hinanden, syntes hun, Mors Kabinet og Fars Værelse paa hver sin Side af den rummelige Dagligstue med den brune Majolika-Kamin og Karnap'en med den store Rude i Midten og de mindre Ruder ved Siderne; her kunde hun til den ene Side se langt ud ad Nørrebrogade, forbi Assistens Kirkegaard og Nørrebros Runddel, og om Aftenen var der en hel Illumination af Lygter og Lysreklamer, og alle de oplyste Sporvogne med grønne, gule og hvide Lanterner gled ustandseligt frem og tilbage, undertiden i lange Rækker, og hun kunde følge dem dør nede paa Gaderne paa deres Fart langt bort. Naar hun lukkede den store Rude lidt op, kunde hun til den anden Side se Dronning Louises Bro og Søerne og Bygningerne bagved med Taarnene og Spirene. — Lille Ida glædede sig ogsaa meget til at flytte ind i sit nye Værelse, det var ganske vist betydeligt mindre end det forrige, men hun var glad for, at det laa mere for sig selv, saa hun kunde sidde derinde »i Ro og Fred«, som hun plejede at sige, og hun saa straks, at der kunde blive saa særdeles hyggeligt og tiltalende med Vinduet til Syd, hvor hun kunde have alle sine Blomster ligesom ude paa Gl. Kongevej. —

Nu skulde hun hjælpe Far med at faa det Hele arrangeret, saa Hjemmet saa vidt muligt kunde være helt i Orden, naar Mor kom hjem fra Hotellet; vi talte sammen om, hvor vore hyggelige, gammeldags Mahognimøbler skulde staa, og hvor Malerierne skulde hænge, og vi var ganske enige om, at vore skønneste Malerier skulde hænge i Mors Kabinet, og i det hele taget skulde Mor, ogsaa i sit Soveværelse, have alt det smukkeste og bedste, vi havde. Saa var der alle de mange Familiebilleder, som Ida havde særlig Interesse

for, de skulde hænge i mit Værelse, og vi skulde helst se at faa dem placeret omtrent paa samme Maade, som de før havde hængt. — Ida kunde huske hvert Billedes Plads imellem de andre, og hun hjalp mig troligt; naar jeg stod paa Trappestigen, rakte hun mig Billederne. I den gamle Lejlighed havde der hængt nogle Kaarder og Sabler paa Væggen i mit Værelse, bl. a. en Kavallér-Kaarde fra det 18de Aarhundrede og et Par gamle, franske Duelkaarder, og lille Ida vilde absolut have, at de ogsaa her skulde flankere vore gamle Officersbilleder; — hun viste mig, hvor hun ønskede, de skulde anbringes, og dør kom de ogsaa til at hænge. —

Turen kom saa til Idas eget Værelse; hun var rørende taknemmelig, fordi jeg hjalp hende med at arrangere hendes Billeder, og fordi jeg interesserede mig for paa bedste Maade at placere hendes lille, beskedne og gammeldags Bohave. Den kære Pige, hvor var hun glad for hver lille Venlighed, jeg viste hende i de Dage; — mon hun tænkte sig, hvor det morede mig og glædede mig at gaa og sysle med alle disse Ting sammen med hende; jeg følte saa nøje, hvor nær vi to stod hinanden, ogsaa naar det gjaldt de smaa Ting i Tilværelsen. —

Den følgende Dag skulde Mor komme, og hun kom kørende i Bil med lille Ida; alt var færdigt, og der var Blomster i alle Stuerne; jeg modtog dem, da de stod ud af Vognen, og da Ida og jeg førte Mor omkring i Stuerne, og vi saa hendes Glæde over det altsammen, følte vi os uendelig lykkelige for atter at have hende rask iblandt os; jeg haabede, at der nu skulde komme, nye, lykkelige Dage for os tre. —

Men nye Bekymringer var allerede under Opsejling, og denne Gang gjaldt det min kære Brodersøn Preben. Allerede den 16.–17. April var han bleven syg, saa han maatte sende Afbud til Professorens Sølvbryllup, og det viste sig hurtigt, at det drejede sig om en Lungehindebetændelse, saa han maatte lade sig indlægge paa Kommunehospitalet.

Preben havde i henvend et Aar haft en Stilling som Reservelæge paa Badeanstalten København's medicinske Afdeling. Med den

største Interesse og med al sin Flid og Energi gik han op i sit Arbejde; han var en ivrig Tilhænger af de Kurmetoder, som Afdelingens Overlæge indførte, og jeg har det Indtryk, at han med ungdommelig Iver og Idealisme gik op i sin Gerning. Herpaa tyder det ogsaa, at mange af de Mennesker, som han i sine første Lægedage fik Lejlighed til at behandle, kom til at sætte Pris paa ham, hvilket jeg har faaet bekræftet gennem Udtalelser af flere af hans Patienter, som jeg tilfældigvis havde Kendskab til. — Arbejdet paa Badeanstaltens Klinik tog hele hans Dag, og omtrent daglig var han beskæftiget paa Carlsbergs Laboratorium til sent paa Aftenen. Da han blev syg, var han derfor mindre modstandsdygtig paa Grund af Overanstrengelse, og tilmed var hans Konstitution svækket ved en yderliggaaende diætisk Levevis. Det blev en alvorlig Tid, ikke alene for ham selv, — Sygdommen afbrød jo hans tilrettelagte Arbejde og paabegyndte Studier, — men naturligvis først og fremmest for hans unge Hustru og hans Forældre. Ogsaa i vort Hjem følte det af os tre som en svær Tid, vi regnede ham jo for en af vore kæreste Slægtninge, og vi havde altid næret Forhaabninger til hans Fremtid.

I Sygdommens første Tid led han meget; men efter omtrent 3 Ugers Forløb bedredes hans Tilstand, saaledes at han, da det blev Foraar, og da Træerne var sprunget ud, kunde opholde sig i Hospitalets Grønnegaard, hvor jeg besøgte ham og spadserede med ham. — Men den Gang, da Sygdommen var paa sit højeste, kom jeg paa mine daglige Besøg som Regel ikke længere end til den lille Gang, der førte ind til hans Værelse; naar jeg bankede forsigtigt paa Døren, kom Edel ud til mig og fortalte mig, hvorledes det gik. Tit kom jeg her med lille Ida, og naar vi havde aflagt vort Besøg paa Hospitalet, plejede vi at gaa en lille Aftentur sammen, før vi gik hjem til Mor, som endnu en lang Tid følte sig svagelig og træt. —

Disse Aftenture med min kære, store Pige — alle Livets Dage dog min elskede lille Ida — i de dejlige Foraarsaftener vil jeg aldrig kunne glemme. Vi plejede at gaa hjemmefra ved halvotte Tiden. Hun havde sin enkle, drapfarvede Frakke paa, over det blonde Ho-

ved havde hun en sort- og hvidtneret Straahat med et blankt, sort Baand om Pulden, og omkring Halsen laa en stor, lys Boa. — Vi gik ned ad Nørrebrogade, og fortroligt stak hun sin Arm ind under min, hun smilte saa glad og fornøjet til mig, og jeg tror nok, at vi begge to følte en inderlig Glæde over at være sammen. Hun fortalte mig om sine Oplevelser, og vi talte om Fætter Preben og om vor egen kære Mor, som vi syntes nu havde det saa meget bedre.

Luften var saa mild, og da vi kom ned til Dronning Louises Bro, syntes vi, at der laa som et lysende Opalskær henover de blanke Søer, og vi beundrede de hvide Maager, der i store Flokke ustandseligt fløj henover Søerne, medens de smaa hvide eller sorte Hoveder stadig vrikkede til Siderne under Flugten for opmærksomt at spejde efter hver spiselig Genstand, der kunde skimtes i Søen eller paa Bredden. Vi glædede os over de store Kastanietræer ved Søtorvet; de var fornylig sprunget ud, og med deres mægtige, grønne Kroner overdækkede de helt den brede Spadseregang langs Søen. Vi gik henad Gothersgade til Farimagsgade, forbi den skønne Sct. Andreas Kirke og Menighedshuset, der med de røde Munkestensmure og det høje, slanke Spir med de irgrønne Kobberflader mindede os om de gamle, middelalderlige Kirke- og Klosterbygninger, vi havde set paa vore Rejser. — Kort efter kom vi til Hospitalet, og gennem den store, triste Port og den første Grønnegaard naaede vi hen til Gangen, hvor Fætter Prebens Værelse laa. Naar vi saa havde talt med Edel og bedt hende bringe vore kærligste Hilsner til Vennen derinde bag den omhyggeligt lukkede Dør, forlod vi atter de store, alvorlige Bygninger, der rummer en Verden af Sorger og Lidelser. —

Preben har efter Idas Død fortalt os, at han ogsaa flere Gange havde Besøg af Ida, uden at vi vidste noget derom. — Lille Ida holdt af undertiden at gaa sine egne Veje; det kunde netop være hende magtpaaliggende, at vi ikke kendte dem. Hun vilde umiddelbart følge sit Hjertes Indskydelser — uden nogen som helst Paa-virkning eller Indblanding af andre, end ikke fra hendes Forældres Side. Hun var yderst sensibel paa dette Omraade, hun taalte heller

ikke nogen ukaldet Indtrængen i sin Tankeverden — eller i sit Hjertes Lønkammer. —

Som det fremgaar af det foregaaende vidner hendes smaa efterladte Optegnelser om, at hun i sit Hjertes rene Fromhed bad Vor Herre om ogsaa at gøre Preben rask; hun var jo blevet bønhørt, da hun bad for Mor.

I vor dybe Sorg er det en Lindring i vor Smerte, naar vi nu efter hendes Død Gang paa Gang faar at vide, hvorledes hun i Løbet af det sidste Aar aflagde smaa Kærlighedsbesøg hos syge Mennesker, som hun kendte; hendes Besøg gjaldt ogsaa ældre Damer, som hun ofte kun havde et ringe Kendskab til.

Initiativet til at aflægge disse Besøg og vel nok til det meste af, hvad hun foretog sig i denne Tid, tror jeg sikkert kan føres tilbage til hendes stille Andagtstimer i hendes Lønkammer, til hendes lille Stue, hvor vi saa tit fandt hende fordybet i Læsning — tilsyneladende saa langt borte fra os og alt i Hjemmet.

Naar Ida og jeg saa igen stod udenfor Hospitalet paa den aabne Plads, spurgte jeg hende gerne om, hvor vi nu skulde gaa hen, og hun foreslog da som oftest, at vi skulde gaa en Tur i Kongens Have, den gamle Park, som hun havde en særlig Forkærlighed for.

Naar vi naaede ind gennem den monumentale Indgangsport ved Sølvgade, var det begyndt at mørknes; — foran os laa den store, aabne Plæne med de enkelte fritstaaende Træer; vi gik ad Gangen til højre bag de gamle, hyggelige Bygninger med deres Smaahaver og videre ned mod Parterrehaven foran den brede Grav; bag ved den, over det høje Grønsvær, hævede sig det skønne Slot med sine røde Mure, sine Taarne og Spir. Dette Syn elskede Ida. Vi sad undertiden længe paa en af Parkens Bænke og saa ud over de pragtfulde Blomsterrabatter og Sivplanterne nede i Slotsgraven, til Slottet dér ovre. —

Jeg forstod paa lille Ida, at det ikke alene var Havens Dejlighed og al den arkitektoniske Herlighed, der havde gjort saa stort et Indtryk paa hende, at hun fandt, at denne Plæt var den skønneste

i hendes elskede København. For Ida med hendes levende, historiske Interesse betød det saa uendelig meget, at det gamle Slot indenfor sine Mure jo gemte alle disse uvurderlige Skatte, alle de kostelige og sjældne Sager, som i deres stumme Sprog kunde fortælle os om Livet i henfarne Dage. Og selve Slottet med dets Ornager, syntes hun, var et pragtfuldt Monument over længst forsvundne, mærkværdige Tider.

Vi plejede at gaa ud af Haven gennem den gamle Port paa Hjørnet af Kronprinsessegade, og vi gik saa hjemad gennem Gothersgade, langs det smukke Gitter med Sandstens-Søjlerne, forbi Eksercerpladsen og Garderkasernen, over Nørrevold og langs Botanisk Have. Naar vi var naaet ud til Søerne, saa vi tit paa disse blege Foraarsaftener et rødgyldent Skær over Himlen og Skyerne, en sidste Hilsen fra Solen, der nylig havde forladt os dør langt borte bag Nørrebro. —

Som jeg tidligere har fortalt, kom Ida ret ofte i det kgl. Teater, og hun havde megen Glæde af de mange Operaer, hun hørte. Imidlertid skete der det, at hun ganske ændrede sit Syn paa disse Adspredelser. Hun kom en Dag til mig, — jeg tror, det var i Begyndelsen af April Maaned, mens min kære Hustru endnu laa meget syg, — og sagde, at hun helst vilde være fri for fremtidig at modtage den gamle, venlige Premierlieutenants Indbydelse; jeg skulde sige til ham, naar han ringede for at invitere hende, at hun ikke kunde komme. Da jeg bad hende sige mig, hvorfor hun ikke mere brød sig om disse Theateraftener, som hun dog i lang Tid havde været saa glad for, kunde jeg af hendes Forklaring forstaa, at hun havde faaet det Indtryk, at der var saa meget af det, der vistes fra Theatrets Scene, som hun ikke alene ikke brød sig om, men som hun efter sin religiøse Udvikling simpelt hen fandt forargerligt. Saa

vidt jeg husker, sagde hun bl. a., at hun efterhaanden følte sig ligefrem vammel ved al den Erotik, som hun syntes enhver Theaterforestilling var gennemsyret af; i al Theatrets Musik og Kunst, i enhver Opera, hun havde hørt, fandt hun, at alene Erotiken var det bærende Moment.

Denne religiøse Indstilling havde allerede i længere Tid gjort sig gældende i hendes Læsning. Hun læste ikke mere Romaner og anden Skønlitteratur, hun brød sig kun om at læse i sin Bibel og i sine Andagtsbøger; naar hun havde lidt Penge, anvendte hun dem til Køb af kristelige Bøger, eller hun gav dem bort til Fattige.

Hun havde et lille Nyt Testamente fra sine Skoledage; sammen med hendes Bibel ligger det paa Skrivebordet i hendes Stue. Det er ganske slidt ved den flittige Brug, og rundt omkring paa dets Blade, særlig i Evangelierne og i Pauli Breve, har hun med Blyant foretaget udførlige Understregninger af de Ord, som hun i sin unge, søgende Sjæl mente at have særlig Brug for, og som hun saa klamrede sig til, naar hun syntes, at Livets Trængsler vilde overmande hende. Hun sad da ene inde i sin Stue og kæmpede sine Kampe. — Naar vi engang imellem, fordi vi gerne vilde være sammen med hende, bad hende om at komme ind til os, hvad hun egentlig ikke altid var glad for, tog hun som Regel sine Bøger, sin Notebog og sin Fyldepen med, og alt mens hun læste, skrev hun ned, hvad hun syntes kunde være hende til Hjælp i en ensom Andagtstime. —

Lille Idas Trængsler, — ja, det er det forfærdelige for os nu at tænke paa, hvor megen Skyld, der falder paa os for hendes Trængsler. — Med al den Kærlighed, vi iøvrigt viste hende, gjorde vi ikke tilstrækkeligt for at sætte os ind i hendes Verden. Vi lod hende faa Del i alle Hjemmets Bekymringer, i de onde Dage, og hun delte dem troligt og kærligt med os, — aldrig kom en Beklagelse over hendes Læber i Anledning af hendes egne Genvordigheder og Skuffelser, som dog kunde staa i nøjeste Forbindelse med vore, — maaske endog i langt højere Grad, end hun selv anede. — Men med sine egne Trængsler kom hun kun sjældent til os. Som jeg tidligere har skrevet, vidste vi ikke den Gang, hvor langt fremme hun var ad

Vejen mod Jesus, og det tror jeg nok, at hun havde en Følelse af, samtidig med at hun vistnok ogsaa nærede alvorlig Bekymring for, at vi ikke elskede Vor Herre Jesus Christus, saaledes som hun elskede sin Frelser. —

I al vor Syndefuldhed og Ufuldkommenhed havde Gud dog sikkert ogsaa benyttet os som Redskaber til at lede lille Ida fremad Vejen mod Herlighedens Rige; men da hun saa stod dør for os som en yndig Rose, der endnu ikke helt har udfoldet sig, da saa vi hende ikke klart, som hun var. —

Paa et Stykke Papir, som Ane fandt efter Idas Død, havde hun gengivet følgende:

»De Kristnes Trængsel er deres Adelsmærke. Naar man møder Modgang og Trængsel, bliver man som oftest bitter og gaar i Rette med Gud, men det er det værste, et Menneske kan gøre. Nej, de Kristne tager deres Trængsel som et Adelsmærke, og de priser Gud for deres Trængsel, for gennem Trængsel bliver vi stærke i Troen paa Gud og Jesus Kristus, vor Frelser, og vor Bøn bliver stærkere og inderligere deraf.«

»Vor Trængsel er en Gave af Jesu milde Haand, et Tegn, som de skal have, der drives af Guds Aand, Vor Trængsel er en Ære, som Gud os dertil gav, Vor Jesus lig at være, det roser vi os af.«

Ida gik ofte hen til Pastor Engel; ham søgte hun, hver Gang hun trængte til Hjælp til Løsning af et Spørgsmaal, eller naar hun syntes, at der var noget, som hun maatte meddele ham. Vi sagde tit til hende, at vi var bange for, at hun skulde komme til Ulejlighed, naar hun kom saa ofte. — Vi tog helt fejl, her som i andre Forhold; efter lille Idas Død har Pastor Engel fortalt os, hvor beskeden hun var, naar hun kom, hvor ængstelig hun var for at tage hans Tid.

Han har fortalt, hvorledes hun en Dag kom til ham, straalende

glad, og sagde til ham, at nu vidste hun saa sikkert, at hun var frelst. — Hun har ved en anden Lejlighed talt med ham om, hvor hun elskede sit Hjem og sine Forældre. Da Pastor Engel fortalte os herom, følte vi Trøst og Taknemmelighed.

Det er foran fortalt, at Ida, uden at vi vidste noget derom, af-lagde Besøg hos Syge, som hun havde lidt Kendskab til. Paa anden Haand har vi efter hendes Død faaet at vide, at hun ogsaa havde sin Gang paa et Asyl,¹ som hun vistnok besøgte paa sine Spadsere-ture, der kunde trække længe ud, og dør legede hun med de smaa Børn. Vi kan tænke os, at det staar i Forbindelse hermed, at næsten alt hendes Legetøj, som hun i flere Aar omhyggeligt havde op-bevaret, er forsvundet fra hendes Gemmer. Naar hun ikke havde andet, hvormed hun kunde glæde de Smaa, saa gav hun dem det eneste, hun ejede, de Gaver, der engang havde glædet hende selv.

Blandt de Syge, som lille Ida besøgte, var ogsaa hendes forhen-værende Lærerinde, den gamle Frøken Engberg, som hun holdt saa meget af. Af det følgende fremgaar det, at denne elskværdige, gamle Dame var een af dem, til hvem Ida paa sit Dødsleje sendte en sidste Hilsen. Den 12. September kom hun op til os for at takke os, fordi vi havde bragt hende Idas Hilsen, og hun fortalte da, at Ida undertiden havde aflagt hende smaa Besøg, og at hun en Gang, da hun havde talt med Ida om hendes Forældre, som hun havde sagt, hun holdt saa meget af, havde sagt til hende, at hendes For-ældre vel var hendes et og alt; men hertil havde Ida svaret: »Nej! det er min Gud!« Denne Samtale havde gjort et saadant Indtryk paa Frøken Engberg, at hun, da Ida var gaaet, havde sagt til sin Veninde, som havde været til Stede, at Ida nok vilde komme til at høre til de Udvalgte. —

Frøken Engberg talte blandt andet om, at Idas Begravelse havde

¹ Vi har nu faaet at vide, at det er Asylet i Frederiksberg Menighedshus, og vi besøgte det da en af disse Dage før Jul. Plejemoderen fortalte os, at lille Ida var kommen der saa tit; hun havde saa taget sig af Børnene og leget med dem, og hun havde foræret Asylet mange af sine Børnebøger og Historiebøger, hvori hendes Navn stod skrevet.

været overordentlig smuk og stemningsfuld, og at hun hele Tiden havde haft Indtryk af, at lille Idas Aand var til Stede, saa den ligesom følte af dem, der var forsamlede i Kirken, og som havde kendt hende. —

Vi har ogsaa et Par Gange haft Besøg af en anden af Idas Lærerinder, Frøken English, som foruden at undervise i Frk. Kruses Skole i flere Aar har været Idas Privatlærerinde, og som derfor kendte hende bedre end de fleste. Hun holdt meget af Ida og talte saa smukt om hende. Ved sit sidste Besøg fortalte hun, at Idas Død havde gjort et stort Indtryk henne paa Skolen, og at de ofte talte om hende, og hun mente, at lille Ida i sin Død havde været til Vel-signelse for sine Kammerater.

Disse venlige Udtalelser af Idas Lærerinde giver Anledning til, synes jeg, her at meddele en Henvendelse, som lille Ida i sine Op-tegnelser retter til sine Kammerater, og som hun gengiver saaledes:

»Hvis jeg skulde sige noget til mine Kammerater, vilde jeg sige til dem: »Vil I blive til noget og finde Lykken, saa overgiv Jer i Jesu Kristi Haand og lad ham og Vor Herre, hans almægtige Fader, raade i alt. Læg Jer selv, Jeres Hjerte, Sjæl og Vilje over i Guds og Jesu Kristi Haand, læg Jeres Gerning i hans Haand og bed ham vel-signe den, da vil I finde den sande Lykke i Livet her paa Jorden. Bed til Gud i Jesu dyrebare Navn, som han selv har lært Jer at bede om alt hos Jeres himmelske Fader. — Thi har I først faaet Øjet op for Guds uendelige Kærlig-hed til Jer, saa tror I ogsaa, at Gud er Jeres himmelske Fader. —

Jesus Kristus elsker Jer, I er dyrekøbte ved hans Blod, der flød paa Golgathas Kors, han er den bedste Ven, I kan faa, betro Jer til ham, sig ham alt, hvad der trykker Jer, og alt, hvad der er svært for Jer, og bed ham om at hjælpe Jer, og I skal ikke gaa forgæves til Jesus Kristus

— Livets og Lysets Fyrste, der sejrede over Synden og Døden. —

Jeg veed, I vil komme med Indvendinger, Fristeren, Djævelen, Satan eller hvad I nu vil kalde ham, kommer og frister Jer, og det er svært at modstaa den snilde Frister; men sig da:

»Vig bag mig Satan«; — det var det Vaaben, som Jesus Kristus, Verdens Frelser, brugte imod ham. Brug I det samme Vaaben, og bed Jesus Kristus, Livets og Lysets Fyrste styrke Jer i Jeres Kamp, og I vil ikke gaa forgæves til ham. I vil blive lykkelige, naar I har sejret mod Fristeren; og har I saa først erfaret, hvilken Lykke det er at leve sit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus, saa giver I ikke Slip paa den Lykke, hvad der saa end kommer paa Jeres Vej. Vil I følge Jesus Kristus efter, maa I forsvare alt og alle, men hvad gør det, naar man saa finder den sande Lykke. I maa tage Jeres Kors op og følge med ham til Golgatha, tag Jesus Kristus til Lærer og Konge, han er Kongen over alle Konger, han sejrede over Synden og Døden, han er Livets og Lysets Fyrste.«

»Den, der lever sit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus, er et lykkeligt Menneske Livet igennem. At leve sit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus vil sige, at man lever sit Liv i Bøn og tager alt af Guds og Jesu Kristi Haand; og det Guds Barn, der lever sit Liv i fast Tro og Tillid til Gud, kan ikke fortvivle og kan ikke blive bitter selv i den sværeste Stund og den haardeste Nød, for det Menneske veed, at Gud og Jesus Kristus er med ham. — Livet i Samfund med Gud og Jesus Kristus er saa velsignet lykkeligt, at der ikke kan skrives eller siges noget om det, det maa opleves; men eet kan jeg sige, at det Menneske, der i Sandhed lever sit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus, vil leve som et lykkeligt Menneske selv i

den haardeste Nød og den dybeste Sorg; thi det Menneske veed, at han har Gud og Jesus Kristus med sig. — Et endnu kan jeg sige; det er, at det kendes paa det Menneske, der i Sandhed lever sit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus, thi det Menneske spreder et Lys om sig, hvor det kommer. Dette er Frugten af at leve sit Liv i Samfund med Gud, — ja, det Liv bærer mange Frugter, og naar man beder Jesus Kristus velsigne den Gerning, man har her i Livet, vil den bære mange Frugter, — naar den sker i Jesu Kristi dyrebare Navn. —

Der staar i et Vers:

Aldrig blive kan til Gavn,
Hvad ej sker i Jesu Navn;
Men er det mit Hjertes Smykke,
Har jeg naa't den største Lykke
nogen Sjæl kan ønske sig.«

Naar Ida en Gang imellem var vred, kunde jeg i Kærlighed sige til hende: »Du lille, fromme Pige«; men saa sagde hun paa sin lidt mutte og afvisende Maade: »Jeg er ikke from!« Det var hos hende dels et Udtryk for, at hun følte sig saa syndefuld, saa uendelig ringe overfor Gud, at hun aldrig kunde passe til Betegnelsen from i religiøs Betydning, og dels var det ogsaa, fordi hun reagerede overfor Ordet from, naar der deri kunde lægges Betydningen skikkelig. Det var et Særkende hos Ida, at der dybt i hendes Sind laa en Aversion mod Blidhed i al Almindelighed; hun var saa langtfra taalsom i sine Anskuelse, hun fandt Ubhag i al Gaaen paa Akkord, og først og sidst, naar det gjaldt hendes Livssag, hendes kristne Tro. Ogsaa heri lignede hun min Moder, hun havde Moders Kampsind, hun kunde knytte sine smaa Hænder og føle Lyst til at kæmpe for sin Sag.

Men paa den anden Side bar hun aldrig Nag til nogen, heller ikke, naar hendes lille Hjerter saaredes saa smerteligt, og ligesom hun aldrig talte ondt om andre, saaledes var det hende meget imod, naar hun hørte, at nogen blev kritiseret; tit har hun taget fremmede og fraværende Mennesker i Forsvar — ogsaa over for os —, og saa kom hun gerne med en kærlig Bemærkning om, at man ikke skulde dømme. — Som Ane en Gang efter Idas Død har sagt: »Idas Sind var kun Kærlighed.« —

Der kan være Grund til at nævne en anden Side af Idas Karakter. Naar det en Gang imellem faldt hende ind at vise en vis Lige-gyldighed overfor Livets Smaating, Livets Formaliteter, og vi da bad hende om at respektere visse Hensyn, kunde hun lade os forstaa, at hun fandt alt saadant saa ganske ligegyldigt, saa betydningsløst; og naar jeg saa sagde til hende, at det dog alene var for hendes egen Skyld, vi gjorde hende opmærksom paa saadanne Forhold, fik jeg som Regel det Svar: »Nej, Far, det er kun Forfængelighed!«

Lille Idas umiddelbare Forstaaelse af Begrebet Forfængelighed gik iøvrigt langt videre; det spændte ogsaa over alt, hvad der er kunstlet og uægte, og med sin Kærlighed til Naturen forbandt hun den dybeste Modvilje mod ethvert Indgreb i Naturens Primitivitet — baade i den ene og den anden Henseende. —

I det sidste Aar havde Ida ved forskellige Lejligheder ladet Ane og mig forstaa, at hun havde truffet den Beslutning at ville være Missionær; hun havde sagt, at dertil følte hun, at Gud vilde bruge hende. Vor lille Pige var saa langt nærmere sin Frelser, end vi den Gang vidste, og det kan ikke være anderledes, end at vi nu alle Dage maa bebrejde os, at vi ikke straks viste hende større Forstaaelse i denne Sag. Vi syntes bl. a., at hendes Helbred var for svagt til, at hun kunde paatage sig en saadan Gerning, og vi stillede os derfor noget tilbageholdende overfor hendes Forsæt. Til Trods for sine unge Aar havde hun i stille Timer arbejdet sig frem til den sikre Overbevisning, at en Gerning i Herrens Tjeneste for hende var Livets Opgave. Hun havde, som det saa klart og tydeligt frem-

gaar af hendes efterladte Optegnelser, skubbet alt andet til Side for ene at tjene Christus. — I sine smaa Optegnelser har hun paa forskellige Tidspunkter blandt andet nedskrevet følgende:

»Jeg har i disse svære Tider lært, hvad det er for en uendelig stor Lykke at komme til Gud og Jesus Kristus i Bøn, Tro og Tillid. Nu da jeg har erfaret den største Lykke i Verden, vil jeg ikke, om det gjaldt mit Liv, give Afkald paa den.«

»Jeg vil ikke lægge Planer for Fremtiden, thi Gud og Jesus Kristus veed, hvad der tjener mig bedst, og i deres Haand har jeg lagt min Sag.«

»Jeg gør mig ingen Bekymringer, da jeg har min faste og urokkelige Tro og Tillid til Gud og Jesus Kristus, i deres Haand ligger min Fremtid.«

»Gud, min Fader i Himlen og Jesus Kristus, min Frelser, skal vælge min Livsgerning her paa Jorden for mig. Guds og Jesu Kristi Vilje ske i alt og ikke min.«

»Jeg takker Gud for hans store Faderkærlighed imod mig og alle Mennesker her paa Jorden, og det er mit inderligste Ønske, at alle Mennesker maa lære Guds store Faderkærlighed at kende. »Gud elsker os syndige Mennesker saa højt, at han sendte sin Søn den enbaarne til Verden, for at hver den, der tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.«

»Jesus Kristus bar vore Synder paa sig og blev korsfæstet for at rense os fra Synden; thi Gud hader Synden. Jesus sejrede over Synden og Døden og stod op af Graven Paaskemorgen.«

»Jeg gaar til min Fader i Himlen i Jesu Navn; thi han lærté os selv at gaa til Gud i sit dyrebare Navn «

»Jeg har selv prøvet Kampen; jeg har selv oplevet og oplever endnu den Dag i Dag, hvad det vil sige at være Kristen. Det er ikke saa let, som man tror, at give sig selv over i Guds og Jesu Kristi Haand, for det skal man; og det koster Overgivelse, Tro og Tillid til Gud og Jesus Kristus at lade ham raade i alle Ting. Det er her, de fleste Mennesker ikke kan gaa med, de synes, de maa dog have lidt at sige over sig selv. Men derved nægter de sig selv den største Lykke her paa Jorden.«

»Djævelen kommer og frister Gang paa Gang, og det er svært for et Menneske at give Afkald paa alt det, man før syntes var nødvendigt; og det er svært at modstaa den snilde Frister og sige: »Vig bag mig Satan; der staar skrevet: »Du skal tjene Herren din Gud *alene* med hele dit Hjerte, Sjæl og Sind.«

»Det kan lykkes, naar først man har faaet Øjet op for Guds store Faderkærlighed, og overgiver sig selv, sit hele Hjerte og Sind, sin Gerning og alt det, der vedrører et Menneske, til Gud i fast Tro og fast Tillid. Men det maa koste, ellers *er det dig, der endnu regerer dig selv, og ikke Gud, der regerer i Dig.* Men den, det lykkes for at sejre i denne Strid, bliver et lykkeligt Menneske for Resten af Livet.«

»Jeg veed, hvad det koster, men nu siger jeg, koste, hvad det koste vil, jeg vil tjene og lyde Gud og Jesus min Frelser; thi det er deri, Lykken bestaar, at være tro og lyde Gud og Jesus Kristus i alt. Ikke min, men min Herre Jesu Kristi og min Fader i Himlen, eders Vilje ske i alt.«

»Da jeg nu har lært, at Guds Kærlighed er uendelig stor, og hvilken Lykke det er helt at ligge i Guds Haand, vil jeg ikke i nogen Ting, om det gjaldt mit Liv, fornægte Gud eller Jesus Kristus, Verdens Frelser, der brød Synden paa Golgathas Kors for at rense os Mennesker fra Synd. Jeg vil hellere dø end fornægte min Tro paa, at Gud er min Fader i Himlen, og min Tro paa, at Jesus Kristus er Verdens Frelser.

Jeg vil med Glæde gaa i Døden for denne faste og urokkelige Tro paa Gud og Jesus Kristus vor Frelser.«

»Jesus Kristus er min Herre, jeg har kaaret ham til min Konge for Livstid.«

»For hver Dag, der gaar, bliver jeg mere og mere overbevist om, at Jesus er min Hersker, og at jeg helt tilhører ham og hans Fader, den almægtige Gud, med hele mit Hjerte og Sind. Jeg er ikke mere min egen, men Guds og Jesu Kristi, hvem jeg har viet mit Liv for Tid og Evighed.«

»Jeg føler nu, at Tiden er, da jeg skal vælge mit Livs Fald eller Oprejsning, og jeg vælger Jesus Kristus, Livets og Lysets Fyrste; lad det koste, hvad det vil, for nu maa jeg være hans og ingen andens.«

»Jeg er stærk nok til at tage Følgerne af min Handling, — ja, lad der komme, hvad der vil, jeg er beredt; ogsaa til at modtage Døden, hvis den kommer. Guds og Jesu Kristi Vilje ske i alt og ikke min.«

»Jeg føler en Fred og Glæde ved at leve mit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus; jeg længes efter at tjene Gud ved at bringe Jesu Kristi Glædesbudskab ud til andre Mennesker, det er jo Jesu kæreste Vilje og et smukt

og velsignet Arinde at gaa i, jeg føler, det er den Vej, Gud vil have mig til at gaa, og jeg lyder hans Røst, mere end noget Menneskes Røst. Jesus Kristus maa jeg ogsaa lyde, naar han kalder ad mig, hvad han ofte gør, ogsaa naar jeg gaar paa Trods af alt andet, paa Trods af Far og Mor; thi det er af Kærlighed til mig, Gud tugter mig, og jeg beder Gud tugte mig, saa jeg kan blive, som Gud og Jesus Kristus vil have mig, og saadan saa de kan bruge mig.«

»Jeg føler mig mere og mere fast i mit Kald for hver Dag, der gaar, og jeg føler en Fred ved at leve mit Liv i Samfund med Gud og Jesus Kristus. Og nu i Fastetiden tænker jeg paa ham og hans Lidelser og følger med ham op til Jerusalem, ikke blot i Tanken, men i den Forstand, at jeg tager de Lidelser, der kommer paa min Vej, uden at kny og af Jesu Kristi og Guds Haand, og jeg siger Tak fordi Gud lutrer mig gennem disse Lidelser «

»Gud og Jesus Kristus ved vel, hvad der er bedst for mig, og derfor overgiver jeg mig selv helt til min Fader i Himlen og Jesus, min Frelser og Konge, som jeg elsker.«

»Jeg tyer ind under Jesu Kristi Kors, hvor jeg finder Synders Forladelse og Fred og Styrke for min Sjæl, fordi dør finder jeg mig selv; og jeg ser, hvor lille og ussel og syndig jeg er, imod Jesus Kristus, der døde paa Golgathas Kors. — Jeg takker Jesus Kristus for alt, hvad han har gjort for mig, og allermost for hans Død paa Golgathas Kors, og fordi han opstod af Graven Paaske Morgen.«

»Jesus Kristus sagde en Gang om sig selv: »Jeg er Opstandelsen og Livet, den, som tror paa mig, skal leve, om han end dør.«

»Jeg føler, at jeg er helt afhængig af Guds og Jesu Kristi store Naade, og at jeg lever deraf, saa jeg ikke kan leve uden den, og det er en stor Lykke for mig, og jeg ønsker alle Mennesker denne store Lykke.«

»Jeg tilhører Gud min Fader i Himlen og Jesus Kristus, til ham har jeg viet mit Liv, og nu, da Paasken er forbi, takker og priser og lover jeg Gud og Jesus for al deres store Naade imod mig i Paasken, og fordi jeg føler mig fastere i Troen paa det Kald, Gud og Jesus har valgt for mig; — ja, Gud og Jesus Kristus har valgt min Livsgerning for mig, og derfor føler jeg mig fast i Troen paa, at det er den rette Vej, jeg gaar.«

»Jeg fik i Lørdags en Oplevelse, idet jeg sad og læste i »Kirkeklokken«. Jeg læste de Ord, Jesus sagde til Skaren den 2. Søndag efter Trinitatis: »Dersom nogen kommer til mig og ikke hader sin Fader, Moder, Hustru og Børn, Brødre og Søstre, kan han ikke være min Discipel, den, som ikke bærer sit Kors og følger efter mig, kan ikke være min Discipel.« — Jeg sad og tænkte mig lidt om, og sagde saa til mig selv: det er jo intet, Jesus Kristus her forlanger af mig i Forhold til, hvad han har gjort for mig.

Jeg kastede mig ned paa Knæ og bad til Jesus Kristus og sagde: »Det er intet, Du fordrer af mig, Herre Jesus Kristus, jeg vil være Din Discipel, koste, hvad det koste vil.« »Giv mig Helligaandskraften til at leve mit Liv som Din Discipel, Dig og Faderen til Ære«; og jeg følte en indre Fred og Glæde, som jeg aldrig før havde oplevet, og nu sidder jeg og arbejder mod det Maal at blive Jesu Kristi Discipel, til hans og min Faders i Himlens Ære.«

»Der er en Sang i »De unges Sangbog«, som begynder saadan:

Sæt Dig et Maal, der har Evighedsværd,
Lad det dybt i Din Tanke brændes,
Og lyse Dig frem gennem de Hindringers Hær,
Der rundt om Din Vilje spændes.«

»Ja, sæt Dig et Maal, der har Evighedsværd, det Maal at ville være Jesu Kristi Discipel og trodse alle Hindringer; det er at sætte sig et Maal, der har Evighedsværd. Det er mit inderligste Ønske, at hele den danske Ungdom vilde sætte sig det Maal, for det er et Maal, der kan bygge Danmark op, ja, gid hele den kristne Ungdom vilde sætte sig det Maal.«

»Jeg bliver for hver Dag, der gaar, mere og mere klar over, at jeg tilhører Jesus Kristus og Gud, min Fader i Himlen, og jeg takker for alt, hvad Gud gav mig af Naade, thi jeg føler, det er ufortjent, jeg faar det; og jeg er nu klar over, at jeg tilhører Gud og Jesus Kristus, og jeg tilhører ham alene.«

Vi maatte den Gang aldrig se, hvad lille Ida skrev, — disse fromme Optegnelser, dels originale, udsprungne af hendes inderlige Tro, dels undertiden hentede andetsteds fra, men dog Ord og Tanker, som hun saa ganske havde gjort til sine. — Naar hun blev grebet af Trangen til at søge Trøst hos Gud og til at henvende sig til ham, tog hun sin lille Bog frem og skrev ned, hvad der rørte sig i hendes Sind eller hvad hun netop havde læst. Havde hun ikke Bogen ved Haanden, skrev hun paa løse Stykker Papir, og derfor er destoværre mange af hendes Optegnelser gaaet tabt. —

Vi er nu saa taknemmelige for hvert Ord, vi har fra vor elskede lille Pige. Gennem sine Ord vil hun bestandig tale til os. —

Og, Gud være lovet, føjede det sig saaledes, at Ane en Gang i dette Foraar fik en Samtale med hende om dette Spørgsmaal vedrørende Missionsvirksomhed, og Ane gik da ganske ind paa lille Idas Tanke, og hun sagde til hende, at vi saa gerne vilde hjælpe hende til at blive Missionær, naar hun var blevet dygtiggjort til denne store Gerning, og naar hendes Helbred var blevet helt godt.

Vi havde truffet Bestemmelse om, at Ane og lille Ida skulde tilbringe det meste af Sommeren ved Aarhus hos Bedsteforældrene, medens jeg omkring Midten af Juli vilde foretage en Rejse over Assens til Ribe og Viborg for at beskæftige mig med nogle Arkivundersøgelser, henholdsvis i Ribe Raadstuearkiv og i Landsarkivet for Nørrejylland; det var saa min Plan, at jeg fra Viborg vilde tage nogle smaa Ture til Aarhus for at besøge mine elskede to, Ane og Ida. —

I Haven ude ved Marselisborg Skov, den Have, som Ida elskede fra tidligere skønne Sommerdage, havde Bedsteforældrene nu bygget en smuk og hyggelig Bolig i Stedet for det gamle Sommerhus, og her glædede de sig nu saa inderligt til at modtage Ane og lille Ida. Fra Havelaagen ved Kongevejen er der kun et lille Stykke Vej hen til Skoven, der strækker sig helt ned til Bugten ved Varna og Silistria, til de høje, skovklædte Skrænter med den vide Udsigt over Havet til Bakkerne paa Mols, og Vejen gennem Skoven bugter sig om de idylliske Damme ved den gamle Thors Mølle. —

Anes og Idas Afrejse blev fastsat til Lørdag Aften den 18. Juni med Aarhus-Damperen. —

Ida var ikke som i de tidligere Aar glad for at skulle være borte fra København i Sommertiden, selvom hun paa den anden Side længtes efter at besøge de kære Bedsteforældre. Som jeg foran har fortalt, var vi saa glade for vort nye Hjem, og vi havde en Følelse af, hvor daarligt vi kunde undvære hinanden; men jeg sagde til Ida, at hun i Aar havde den særlige Opgave at passe godt paa Mor, som

endnu var svag, hjælpe hende paa enhver Maade, saa hun ganske kunde skaane sig og søge helt at genvinde sine Kræfter; og lille Ida lovede mig, at hun nok skulde tage sig af Mor paa enhver Maade, — og det gjorde hun ogsaa, den kære Pige. —

Jeg var bedrøvet, og efterhaanden som Afrejsens Dag nærmede sig, følte jeg mig meget nedstemt; det var, som følte jeg mig tynget af en uforklarlig Urofornemmelse. Da Aftenen kom, og vi tre forlod vort Hjem, slog den frygtelige Tanke ned i mig, at naar Entrédøren nu lukkedes efter os, skulde vi maaske ikke mere samles her.

Da jeg for sidste Gang havde sagt Farvel til dem nede ved Aarhusdamperen, hvor de stod og viftede til mig fra Skibets Ræling, og havde set det lægge fra Bolværket med de to, gik jeg hjem til de tomme Stuer. —

I det følgende vil jeg gengive Uddrag af nogle af Anes Breve.

AARHUS 19. JUNI 1932

»Vi er vel ankommen efter en heldig Rejse, og vi har det begge godt. Det var saa svært i Aftes at se Dig gaa hjem. I Sandhed, det er svært at være delt mellem to, at have sit Hjerte to Steder. Far og Mor er raske og meget, meget lykkelige for deres lille Hjem; her er ogsaa smukt og hyggeligt, og alt er meget praktisk indrettet. Kitty¹ var aldeles rørende; den vidste ikke, hvad den skulde gøre af sig selv, og den har fulgt mig troligt i Hælene hele Tiden og sukket inde under Divanen, medens jeg hvilede mig, idet den dog en Gang imellem kom ud og snuste lyksaligt til mig.« —

AARHUS 23. JUNI 1932

»Vi (Mor og jeg) har i Dag for første Gang været med Ida ved Varna for at bade. Det er jo nu igen det dejligste Sommervej, og vi syntes, at saadan en varm, solrig Dag

¹ Vor lille Hund har i det sidste Aar været hos Anes Forældre.

var det godt at begynde. Da vi havde spist Frokost Klokken 11^{1/2}, drog vi af, en dejlig Tur ned over Marken, gennem Skoven til Varna. Jeg løste et Maanedskort til Ida, og saa gik jeg med hende ind og overværede Badet, for at hun ikke skulde blive for længe i. Vandstanden er ikke særlig dyb, og det er dejlig friskt og klart, grønt Vand over en fast, hvid Sandbund. Vi løb i Armene paa Alice¹; der kommer her hver Dag fra 10—3, fortalte hun, saa hende vil vi se hver Dag, og jeg lovede at komme ud til hende senere. Paa Vejen hjem fandt jeg den herligste, slidte Hestesko — heldigvis ubrudt — den bringer Lykke, den skal Du faa. Vore Kyllinger er saa søde, nogle er helt lysegule, og nogle er sorte som Fløj, og andre er rød-gule og brune, Hønen har 21; — de fløj op og satte sig paa mine Arme og Hænder og i Skødet paa mig for at hakke i den friske Jord, jeg havde i Haanden; de er forfærdelig søde, de ligner en Tot Dun, Vinden leger med.« —

AARHUS 24. JUNI 1932

»Vi har igen i Dag fra Kl. 10—12^{1/2} været i Bad. Ida nyder det, og jeg ogsaa — altsaa Turen og Daseriet ved Stranden, medens Ida bader. I Dag var vi paa Hjemvejen ude at plukke de dejligste gule Iris og Forglemmigej i den store Mølleeng ved Thors Mølle. — Idas Bedrøvelse er udelukkende den, at hun længes efter Dig, hun taler om Dig ustandseligt. — Lille Ida er glad og befinder sig vel, hun er allerede dejlig brun, og til daglig hjælper hun glad og fornøjet, hvor hun kan i Huset og Haven. Vi tilbringer megen Tid i Haven. I Aftes var det vidunderskønt Vejr — varmt og blikstille

² Alice Schouboe-Madsen f. le Normand de Bretteville, f. 2. 4. 1901, Datter af min Fætter, Overretssagfører L. C. le Normand de Bretteville, f. 8. 5. 1866, og gift med Ingeniør, cand. polyt. Henning Schouboe-Madsen, f. 15. 7. 1901, ansat ved Jydsk Telefonselskab. Hun kom i sin Tid en Del i vort Hjem, og vi holdt meget af hende.

— vi sad i Haven og drak Aftenthe, og senere, da det blev mørkt, saa vi alle Sct. Hans Blussene rundt om; det var smukt, særlig nogle Blus, der var tændt oppe paa de høje Skaade Bakker. Ida har i Øjeblikket travlt med at anbringe en Hængekøje til mig, — hun føler stærkt det Ansvar, Du har paalagt hende angaaende mig. — Jeg sender Dig en af de Forglemmigej'er, jeg plukkede i Formiddags.« —

AARHUS 26. JUNI 1932

»I Dag var vi oppe Kl. 6^{1/2} og drak Morgenkaffe Kl. 7 i det dejligste Solskin; derefter gik jeg en lille Morgentur ud over Markerne med Kitty, jeg plukkede Valmuer, Margueriter og Ærenpris og vilde Stedmoderblomster, den dejligste Buket, som nu staar her midt paa Bordet. Lille Ida tog med Bilen ind til Aarhus og var i Kirke til Højmesse i Sct. Pauls Kirke; og nu skal vi ned og bade. — Jeg tror for Resten, at jeg bestikker Ida med en Iskage, for at hun skal lade være med at bade i Dag, for nu stormer det ligefrem, jeg er bange for, at Søgangen skal slaa hende om, saa hun kan slaa sig paa Trappen. Naa! nu har jeg overtalt hende, hun var meget sød og villig til at blive hjemme. Overhovedet har hendes Væsen udvist en enorm Forandring, hun er glad og fornøjet hele Dagen. De kærligste Hilsener fra Dine to Piger.« —

AARHUS 27. JUNI 1932

»Jeg var saa lykkelig ved at tale med Dig i Aftes i Telefonen; som jeg fortalte Dig, gik vi i Gaar en dejlig Tur ud ad Markvejen, paa den ene Side af Vejen var der en Mark med sødt duftende, nyslaaet Kløverhø og paa den anden Side en Bygmark, der lige var skredet, saa naar Vinden løb hen over Kornet, skinnede det som skært, grønt, blankt Silke, og Grøften var fuld af blomstrende,

vild Gulerod, Smørblomster og røde Valmuer, saa jeg maatte mindes Drachmanns Majsang: »hver en Grøft bliver blomstrende Skove — —«. I Dag har vi igen været i Bad, det er det dejligste, varme Vejr, saa Ida nød ordentlig sit »varme« Bad, som hun sagde. Vi mødte Alice, da vi tog derfra, men det var kun et kort Intermezzo, da vi skulde skynde os hjem til Frokost; jeg skal hilse fra hende. I Dag har vi spist Frokost i Haven, da det var saa lummert; det var helt rart, vi sad henne ved Stenhøjen under det store Kirsebærtræ, det var som en hel Skovtur. Vi skal have Jordbær til Middag, nu begynder der at blive for mange, endda Ida og jeg spiser tappert ogsaa mellem Maaltiderne.«

AARHUS 28. JUNI 1932

»Du maa ikke være saa trist. Verden, den Massehob af Mennesker, som vi forstaar ved Verden, den elsker ingen af dem, der tiltrækker sig dens Opmærksomhed; denne Verden misunder kun eller hader i Afmægtighed dem, der bevæger sig over eller foran den, og Gud naade dem, som den indhenter. Vi kan sørge over, at ikke flere Mennesker elsker os; men aldrig over, at Verden glemmer os, — det er i mine Øjne kun en Fordel; og med Hensyn til det første, ja, min egen Elskede, saa har Du dog Ida og mig.

Tænk blot paa, hvor mange ensomme Mennesker, der findes, virkelig ensomme, fordi ingen bryder sig nok om dem til at dele deres Tanker, deres Glæder med dem, end-sige da deres Sorger. De fleste Mennesker, min egen Ven, er forfærdende ensomme; lad os være glade for, hvad vi har i hinanden, og ikke hige efter mere, der maaske ikke er godt for os. —

I Aftes gik vi ad Landevejen og Markvejen den vidunderligste Tur ud til den lille Landsby Holme. Vejret

var skønt, aldeles stille og lunt, og Solnedgangen saa pragtfuld, luende rød. Terrainet er stærkt bakket, og et Sted kom vi højt op og havde Udsigt over alle Agrene og de levende Hegn og en lille Skov hist og her. Jeg var henne paa en Mark og kløede en »Bosse« bag Hornene og lod en lille »Kippe« sutte paa min Finger, medens jeg kløede den i Nakken. Kitty blev helt hysterisk, da »Kippen« brølede melankolsk efter mig, da jeg gik. Vi har haft en dejlig Tur i Dag, vi tog Frokost med til Stranden og gik ud til Ballehage mellem Varna og Silistria, og dør nød vi ordentlig Stranden. Vi laa i Sandet og lod Solen bage os, vi hørte paa Vandet, der rullede med Stenene i Strandkanten, og paa Vinden, der løb gennem Græsset paa Skrænten og suste i Træerne højt oppe.« —

AARHUS 5. JULI 1932

»Min egen Ven, — med Guds Hjælp kommer der vel nok bedre Tider, og i hvert Fald kan vi jo ikke rette paa Situationen, men maa acceptere den Skæbne, der tildeles os, og lad os saa altid faa det bedste ud af den. Jeg synes blot, vi maa bevare os selv, vor Sjæl, vor Kærlighed til Gud og hinanden. Jeg kommer hjem Fredag og har netop været i Aarhus for at købe Billetter til Damperen.« —

AARHUS 6. JULI 1932

»Du veed ikke, hvor det glæder mig, naar ogsaa Du oplever noget smukt, saadan som den Aften ved Sortedamsøen.¹ Jeg kan ganske se det Hele for mig, saa levende og skønt Du fortæller om det. Ak ja! min egen Ven, vi har set mange dejlige Lande og Byer, og Du veed ikke, hvor Du har beriget mig, og hvilken Skat Du har givet mig

¹ Jeg havde skrevet om en Sommeraften, jeg havde siddet paa en Bænk ved Søen og havde tænkt paa vore skønne Aftener i Venedig ved Canale Grande.

i vore Rejser, vore dejlige Rejser sammen. — Dette er
altsaa det sidste Brev, jeg skriver denne Gang; i Morgen
Aften tager jeg herfra og Fredag Morgen er jeg hjemme
hos Dig.« —

Fredag Morgen modtog jeg min kære Hustru ved Aarhus Darn-
perens Ankomst; hun var rejst hjem bl. a. for at være sammen med
mig paa min Fødselsdag. Det var mig en stor Glæde at se, hvor
rask hun var kommen til at se ud, og hun fortalte mig om, hvor
udmærket lille Ida havde det, og hvor glad hun nu var for at være
derovre hos Bedsteforældrene. Vi tilbragte saa 8 rare Dage sammen,
kun var vi, navnlig paa min Fødselsdag, bedrøvede over, at vi ikke
havde vor elskede lille Skat hos os; men vi glædede os til snart igen
at skulle være sammen med hende. Om Morgen en paa min Fødsels-
dag modtog jeg fra lille Ida en Sandkage, hun selv havde bagt, hun
kendte min Svaghed for Sandkage; med Pakken fulgte følgende
lille Brev:

AARHUS 9. JULI 1932

- »Kære Fader! Mange Tak for Dit kærlige Brev. Til Din
Fødselsdag paa Mandag ønsker jeg Dig hjertelig til Lykke,
og ønsker Dig alt godt i det nye Aar. Jeg haaber, Du og
Mor maa faa en dejlig Dag sammen; jeg tænker paa Jer
hver Dag og længes efter Jer. — Jeg haaber, at Sandkagen
maa smage Dig godt, kære Far. — Det gør mig ondt, at
Du har haft Hovedpine. — Jeg kan destoværre ikke være
enig med Dig i Din Mening om Pastor D., jeg synes bedst
om Sognepræsten G. H., men det kan vi tale om en anden
Gang. De kærligste Hilsener til Dig og Mor fra
Eders egen Ida.«

Det blev min lille Piges sidste Brev til mig. —

Lørdag den 16. Juli rejste vi sammen herfra; vi fulgtes ad til
Tommerup, hvor jeg tog Afsked med Ane, som rejste til Aarhus,

medens jeg kørte med Motortoget til Assens. — Jeg fortsætter nu med at gengive Uddrag af nogle af Anes Breve.

AARHUS 17. JULI 1932

»Det var trist at skilles i Tommerup; jeg var og er mere ked af det, end jeg bryder mig om at erkende, saa bliver det nemlig ligesom lidt sværere. — Jeg var hjemme ved 5-Tiden og blev modtaget med vild Henrykkelse af Ida, Far og Mor — ja, ogsaa af Kitty, Ællingerne og Kyllingerne; Ællingerne er dobbelt saa store, som da jeg rejste, og Hanekyllingerne har faaet Kamme. Jeg skal hilse Dig paa det hjerteligste fra lille Ida, Far og Mor. Jeg tænker paa Dig hele Tiden.« —

AARHUS 18. JULI 1932

»Ida er blevet om muligt endnu raskere — i alle Henseender — og brunere end før, men hun lever jo ogsaa sundhedsmæssigt set et ideelt Liv. Far og Mor er Gud ske Lov ogsaa raske. Det er sandt, jeg skal jo ogsaa skrive om mig selv; jo, jeg har det ogsaa godt, storartet — bedre end jeg længe har haft det. Vil Du hilse Thorvald og Ingrid fra Ida og mig.«

AARHUS 19. JULI 1932

»Da Ida og jeg i Dag var ved Stranden, mødte vi baade Alice og Betsy Heerfordt; begge bad mig om et Besøg, som jeg dog ikke for Tiden kunde love noget om. Ida fortalte, at vi skulde blive her i længere Tid, og begge paastod saa, at jeg maatte komme, baade til Randers og til »Stadion«.¹ — Det er igen i Dag ret varmt, men det blæser eller rettere stormer ganske artig, og da vi kom ned til Badeanstalten — naar det blæser saadan, holder

¹ Alice og hendes Mand boede i Nærheden af Stadion.

jeg ikke af at lade Ida gaa alene — var der to unge Damer, der havde vovet sig for langt ud. Heldigvis var der et Par modige Herrer, der fik dem reddet og bragt i Land, men den ene var saa slemt medtaget, at hun ikke kunde gaa. Jeg skal hilse saa kærligt fra lille Ida og Far og Mor.«

AARHUS 20. JULI 1932

»Det glæder mig saa meget, at Du har haft et behageligt Ophold i Assens. Det, Du skriver om, ikke ret at kunne glæde Dig over Assens, naar jeg mangler, lyder meget sødt — men tør jeg tro det? Jeg traf igen i Dag baade Betsy Heerfordt og Alice paa Badeanstalten. Det er knapt saa blæsende i Dag og ellers yndigt Vejr, men en kraftig Søgang med krystalklare, grønne Bølger med hvide Kamme, og længere ude er Søen af en dyb, lysende blaa Farve, der med de hvide »Tænder« tager sig dejligt ud mod den rene, lyse Himmel med de hvide Lammeskyer. Der er aldeles dejligt ved Stranden og Badeanstalten, der ligger i Læ af den høje Skrænt — her er jo meget, meget smukt. — Du skal ikke have ondt af os med Hensyn til Kirsebær, vi har 3 Træer, fulde af de dejlige, store, lyse Moreller, gule paa den ene Kind og røde paa den anden, og nu er her ogsaa Stikkelsbær og Solbær og Ærter og nye Gulerødder, saa vi har alt, hvad vi kan ønske.« —

AARHUS 21. JULI 1932

»Tak for Dine to kære Breve; det glæder mig, at Du er kommen godt til Ribe og paa en saa fornøjelig Maade.¹ — Ida er i Bad, hun bliver da dyppet over det hele i Dag; men sit Bad undværer hun nødig. Hun svømmer helt stortet, jeg blev helt forbavset forleden, da jeg saa hende

¹ Min kære Broder med Preben og Edel kørte mig i Bil fra Assens over Aarø Sund og Haderslev til Ribe. Det var en meget smuk Tur; vi kørte helt ud til Vesterhavet, hvor vi spiste vor Mellemmad.

svømme sammen med Alice, hun svømmer lige saa hurtigt og langt som Alice og uden mindste Anstrengelse; det morer hende uendeligt med alt det Liv. Der kommer hver Dag en Del unge Piger, deriblandt 2 Studentersøstre i blaa Badedragter og Studenterhue! De er meget søde alle, og Ida morer sig og snakker med dem af Hjertens Lyst; jeg har siddet og hørt paa dem nogle Dage — jeg vilde jo nok vide, hvordan de var — og de er meget søde. Jeg skal hilse Dig saa kærligt fra lille Ida og Far og Mor.«

Onsdag den 20. Juli om Eftermiddagen kom jeg til Ribe, hvor jeg opholdt mig til Fredag den 22. om Aftenen. I Raadhusarkivet lykkedes det mig at finde nogle af de Arkivalier, jeg søgte, fra Aarene omkring 1560. — Jeg besøgte ogsaa her Overlæge Nielsen og Frue, og i deres hyggelige Hjem tilbragte jeg nogle rare Timer, hvor jeg nød den samme elskværdige Gæstfrihed, som de havde vist Ane, Ida og mig, da vi besøgte dem i Sommerferien 1920. — Om Lørdagen ved Middagstid naaede jeg ud til Huset paa Kongevejen, hvor jeg blev modtaget med Kærlighed af Ane og lille Ida og Bedsteforældrene. Bedstemor har senere fortalt mig, hvor lille Ida glædede sig til at se mig igen, naar jeg nu kom fra Ribe; den kære Pige havde været tidlig oppe og arbejdet ivrigt for at alt kunde være i Orden, til jeg kom. —

Jeg maatte se hele det lille Hjem, der var saa smukt og praktisk indrettet, saa pynteligt med alt det moderne Udstyr, og jeg skulde ogsaa se Kælderen med de store og lyse Rum, der strækker sig under hele Huset, og som Ida havde døbt »Underverdenen«. — I den fjerneste Del af Haven havde Bedstefar lavet Hønsesus og Hønsesgaard, og jeg skulde se alle Hønsene og Kyllingerne og Ællingerne, og Kitty fulgte mig allevegne i Haven; den løb omkring, som om den var meget vigtig af det Hele. — Hvor saa Ida rask og lykkelig ud. Hun var solbrun helt ned over sin Hals og sit Bryst og de slanke Arme, og hendes kære Øjne var saa klare og blaa. — Om Aftenen før Sengetid gik vi en Tur ud over Bakkerne ad Holmevejen, som

Ane havde skrevet til mig om; det var en dejlig Sommeraften, saa blikstille; som sædvanlig fulgtes Ida og Bedstefar ad. —

Næste Dag, Søndag den 24. Juli, var Ida, som hun plejede, til Højmesse i Sct. Pauls Kirke i Aarhus; hun kørte for det meste frem og tilbage med Rutebilen. — Om Eftermiddagen bestemte vi os til, for at glæde lille Ida, at tage til Moesgaard; jeg lejede en Bil, og i det dejlige Sommervejr kørte vi af Sted, Bedsteforældrene, Ane, Ida og jeg. — Vi kørte ned til den gamle Vandmølle, og derfra gik vi langs Aaen, der snor sig gennem Skoven, til Stranden, hvor der var et livligt Badeliv. Vi gik et Stykke hen langs Stranden, hvor vi fandt et Sted, hvor vi kunde sidde og betragte det muntre Sceneri og se ud over Havet og Bølgerne, der sagte gled henover Sandet. Der var saa herligt dernede ved Stranden, at vi daarligt kunde løs-rive os; kun med Overvindelse brød vi op for at gaa den samme skønne Vej tilbage. — Ved Mølledammen, der er adskilt fra Møllen ved Vejen med det gamle Sluseværk, drak vi Kaffe. Vi sad ved et af de gamle Borde, der med de skrøbelige Bænke staar ved Stien, som langs Dammen fører ud i en lille Eng. — Vi kørte hjem i den lune Aften, og vi syntes, det havde været en prægtig Tur. — Før vi gik i Seng, gik vi en lille Aftentur ud over Markerne til en Ejendom, der hedder Kragelund, og som ligger smukt i et bakket Terrain, omgivet af en ret stor Park. —

Den næste Dag, Mandagen den 25. Juli, rejste jeg med Rutebil til Viborg. Ane og lille Ida fulgte mig til Rutebilstationen i Aarhus, hvor de saa kærligt tog Afsked med mig, og jeg lovede, at jeg nok, om det var muligt, skulde komme igen næste Lørdag for at tilbringe Søndagen sammen med dem. —

Anes fortsatte Korrespondance:

AARHUS 26. JULI 1932

»Tak for Telefonen i Dag, det var dejligt at høre Din Stemme; jeg føler det saa uendelig tomt, naar Du er borte. — Nu i Øjeblikket tordner og lyner og regner det, medens Solen skinner, det er et mærkeligt Vejr. — Jeg er

ked af, at vi maatte skilles, jeg nød saa meget den dejlige Strand- og Skovtur, vi gik sammen; men det er jo Livets Gang, at det gode varer kun kort. — Vi kom hurtigt hjem i Gaar — før Far kom — og vi var lidt nedtrykte over hele Linjen over Din Afrejse; nu glæder vi os til at være sammen med Dig igen paa Lørdag eller Søndag eller hvilken Dag, Du nu maatte vælge at komme paa. Jeg skal hilse Dig saa kærligt fra Far og Mor, de glæder sig ogsaa til at se Dig igen, og fra lille Ida.« —

AARHUS 27. JULI 1932

»Vi har igen i Dag været ved Stranden med Frokost — det morer Ida saa meget; vi skynder os herhjemme, saa vi kan være ved Stranden ved 11-Tiden, og saa bader vi en Times Tid, og derefter faar vi Frokost og ligger og daser til Kl. 3, og saa spadserer vi hjem. — Ellers er der intet sket af Interesse. Jeg synes, det er dejligt, at Arkivarerne er saa venlige mod Dig, men det er jo kedeligt, at Landsarkivaren netop skulde være bortrejst. De kærligste Hilsener fra Ida, Far og Mor.« —

AARHUS 28. JULI 1932

»I Dag er det et kedeligt Vejr med Blæst og Regn og Kulde, saa jeg har ikke haft Mod til at bade, men Ida — den modige — tog af Sted som sædvanlig og kom hjem dyngvaad. Jeg klædte hende af og paa igen fra inderst til yderst og i godt varmt Tøj, og saa fik hun en Kop varm Kaffe. Hun frøs nu ikke, hun var dejlig varm, for hun havde dels løbet, dels gaaet hurtigt; men jeg var bange for, at hun skulde fryse, naar hun kom til at sidde stille, saa til Trods for Protesten maatte hun tage uldne Strømper paa og Sweater og deslige. — Jeg har lige læst Hegelers »Lutrende Flamme«, og jeg er meget optaget af den, Du burde i Grunden læse den. Jeg er begyndt paa

Hockings Bog om Anglo-Katholicismen contra Protestantismen, den er ogsaa overordentlig interessant, men noget haard mod den romersk-katholske Kirke. — Jeg skal hilse saa meget fra Far og Mor og lille Ida.« —

AARHUS 29. JULI 1932

»Som jeg skrev forleden, vi maa ikke lade det mørke faa Overtaget i vort Sind, vi maa bevare Evnen og Lysten til at glæde os over det lyse, der er, for ellers bliver Livet ikke Liv, og saa vilde vi for Alvor være slagne. — Nu glæder jeg mig inderligt til at se Dig i Morgen; der gaar jo en Rutebil fra Viborg Kl. 4,15 Eftm., og saa kan Du være her ved 7-Tiden. Far og Mor beder mig hilse Dig og sige, at de glæder sig saa meget til at se Dig i Morgen. Lille Ida takker Dig saa kærligt for Brevet og beder ogsaa hilse. — Min Elskede, vi stoler paa Gud, og al den Hjælp og Kærlighed, jeg evner, den er Din.« —

Saa kom jeg da atter Lørdag Aften henimod Kl. 7 til det kære Hjem paa Kongevejen. Vejret var skyet med optrækkende Tordenbyger, saa vi tilbragte Aftenen sammen i den lille, hyggelige Dagligstue. Ida spurgte mig interesseret ud om mit Ophold i Viborg, — hun vilde bl. a. vide, om jeg havde været ude ved de berømte Halds Ruiner, og hun spurgte mig, hvad jeg syntes om Domkirken, og hun var ivrig efter at høre, om jeg havde fundet noget af Interesse i Arkivet. Jeg fortalte om, at mit Arbejde i Landsarkivet havde jeg haft megen Glæde af, men da det tog det meste af Dagen, havde jeg kun om Aftenen Tid til at spadsere lidt omkring i Byens skønne Omgivelser, og jeg beskrev for dem, hvor smukt Viborg ligger ved de to store Søer, der er forbundet ved stilfulde Parkanlæg. Hvad angaar den berømte Udsmykning af Viborg Domkirke, da tror jeg nok, at jeg ikke udtrykte mig videre pietetsfuldt om dette Arbejde.

Søndagen kom med varmt og stille Sommervejr. Man ligesom følte Helligdagen i det lille Hjem; inde i Stuerne, hvor Solen skin-

nede ind i Spisestuen og Dagligstuen, og ude i Haven, hvor lille Ida havde hejst det fine, nye Flag paa den høje Flagstang ved Stenhøjen. Luften var saa stille, at det ikke kunde folde sig ud, den rød-hvide Dug hang slapt ned over Flagstangen. — Ida havde gjort sig i Stand til at gaa i Kirke; — hvor saa hun yndig ud, da hun gik ned gennem Haven for at tage med Rutebilen til Aarhus; hun skulde til Højmesse i Sct. Pauls Kirke hos Sognepræsten, Pastor Sølling. — Han har siden fortalt os, at han blandt Altergæsterne den Søndag havde lagt Mærke til den unge Pige med det lyse Haar og i den lette, blaa Sommerkjole — hun havde saa andægtigt knælet ved Altergitret midt foran Alteret.

Ved Middagstid sagde jeg til Ane, at hvis lille Ida gerne igen vilde til Moesgaard, saa syntes jeg, at hun skulde have den Fornøjelse, og vi vilde da gentage Turen fra forrige Søndag. Ane fortalte mig, at Ida allerede de foregaaende Dage havde drøftet med hende og med Bedstemor, om der skulde være Mulighed for en ny Tur til Moesgaard, naar jeg kom om Søndagen, og da Ane nu spurgte hende, om hun kunde have Lyst til, at vi igen kørte derud, saa viste hun os sin barnlige Glæde, hun klappede i Hænderne, hoppede og dansede omkring os. —

Lille Ida sad i Bilen mellem Bedstemor og mig, og paa Forsædet ved Siden af Chaufføren sad Ane og Bedstefar, og saa kørte vi da den kendte, skønne Vej, ad Landevejen mellem de gule Marker med den modne Sæd, — med den milevide Udsigt langt ud over det jyske Land, over Skovene ved Moesgaard og Wilhelmsborg. Det var den yndigste Sommerdag. Ida havde naturligvis intet Overtøj paa, paa hendes lyse Haar sad en lille, gulbrun Baret, hvori hun havde stukket en Fjer, som hun havde fundet i Skoven; jeg sad med hendes Haand i min, — vi var saa glade, vi følte os den Dag saa usigeligt lykkelige. — Nu drejede Vejen til venstre gennem Alléen ned til Moesgaard, snart var vi ved Gaarden, vi kørte forbi de lange Ladebygninger og den forfaldne Park, og videre gennem Skoven gik Vejen ned til den gamle Vandmølle med de hundredaarige Bindingsværksbygninger, med den lille Dam og Aaen, der

plasker ned gennem Skovkløften. — Gennem en Port i en af Møllens faldefærdige Udbygninger, forbi en lille, idyllisk Have gik vi ad en Markvej, der skraaner opad mod Bakkekammen, hvor de store Skove begynder, der fortsættes ind i Wilhelmsborgs Skove. —

Med Bedstefar under Armen gik Ida foran os i sin lyse, himmelblaa Kjole — om hendes solbrunede Hals laa den spinkle Guldkæde med Guldkorset. Da vi kom op til Skoven, vendte vi os om og saa ud over det smilende Landskab. Vi gik nu ind i Skoven, og Ida og Bedstefar var snart et godt Stykke Vej foran os; den slanke Pigeskikkelse med den blaa Kjole, syntes vi, lyste for os, som vi saa hende dør langt borte mellem Træstammerne. Undertiden blev de to helt væk for os, jeg raabte saa et Hallo til dem, og lidt efter hørte vi Idas dybe Stemme svare os. — Vi kom ud til en af de høje, skovklædte Skrænter, hvor vi stod lidt og saa ud over Havet og Bølgerne, der rullede mod Strandkanten neden under os. Ad en Skovsti fulgte vi saa Skrænten, indtil vi naaede Moesgaard Strand, og da vi havde hvilet os her en Times Tid, gik vi gennem Moesgaard Skov, langs Aaen, der bugter sig gennem de dybe Kløfter, tilbage til Møllen — lille Ida og Bedstefar gik Arm i Arm foran os den hele Vej. — Da vi kom op til Møllen, drak vi Kaffe og spiste Sandkage, som Ane havde bagt; vi sad ved det samme Bord, lige ved Mølledammen, hvor vi havde siddet den forrige Søndag, og min elskede lille Ida sad paa Bænken ved Siden af mig.

Hen under Aften gik Ane og jeg en lille Tur ud ad Kongevejen; men snart bestemte vi os dog til at vende om; thi fra alle Sider trak det sammen med mørke Tordenskyer. Snart hørte vi Tordenen rulle borte over Skovene, og en Gang imellem saa vi Konturerne af fjerne Horisonter tegne sig skarpt, naar Lynene flammede skælvende mellem de sorte Skyer. Da Uvejret syntes at stilne af, gik vi til Ro; men ved 1-Tiden tog det fat med fordoblet Kraft; umiddelbart efter de knitrende Lyn bragede Tordenen, saa vi havde en Følelse af, at Huset maatte ryste derved, og det var, som om Atmosfæren sitrede under de voldsomme elektriske Udladninger. Fra alle Sider kastedes

Lynene henover Jorden, snart som i tykke, lodrette Straaler, snart i Zik-zak og snart, som om der spredtes et bengalsk Lys henover de mørke Skyformationer, og i et Nu laa hele Landskabet oplyst, saa at alle Husene rundt omkring saas ganske klart. — Var det mon saaledes, at Indtrykket af de lyse, straalende Sommerdage, vi havde oplevet, skulde udslettes!

Bedstefar og jeg stod op og klædte os paa, og vi gik ned for at se, hvorledes lille Ida havde det; hun sov nemlig nedenunder paa en Divan i Spisestuen. — Men den kære Pige var allerede staaet op, og fuldt paaklædt kom hun i sin blaa Kjole ind til os i Dagligstuen; hun sagde, at hun var staaet op, fordi det var hende umuligt at sove, naar Lynene ustandseligt oplyste Stuen.

Ida anbragte sig i en af Bedstefars store, røde Lænestole, hun saa lidt forvaaget ud; men jeg syntes, hun var saa skøn den Nat, som jeg aldrig før havde set hende —; hendes blaa Øjne havde en dyb, mørk Glans, og hun syntes baade Bedstefar og mig saa mærkværdig alvorlig. —

Lynene blev ved med at flamme over Himlen, og Tordenen rullede bestandig, og Ida og jeg vi talte sammen om, at selvom Uvejret som en Livets Fjende syntes at kaste sig over Menneskene, saa maatte vi dog huske, at Vor Herre beherskede hele Naturen, og at han ogsaa talte til os gennem Uvejrets Rædsel, som gennem alle Livets Trængsler. —

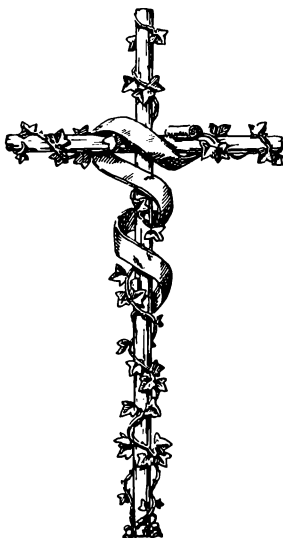
Den næste Morgen — den 1. August — skulde jeg tidlig tage af Sted med Rutebilen til Aarhus og derfra med en anden Rutebil direkte til Viborg, — Ane vilde følge mig ind til Aarhus. — Da vi sad ved Morgenbordet, var Ida igen straalende glad, hun lo saa hjerteligt af mine smaa Vittigheder; kun var hun meget ked af, at jeg allerede nu vilde rejse fra dem; men jeg forklarede hende, at jeg jo maatte udnytte mit Ophold i Viborg saa meget som muligt for at søge at faa lidt Udbytte ud af det. —

Da jeg stod i Haven og ventede paa Bilen sammen med hende og Ane og Bestemor, følte jeg mig pludselig overvældet af min

inderlige Kærlighed til hende, min dyrebare lille Ida, og jeg omfavnede hende og sagde til hende:

»Kære, lille Ida, hvor jeg elsker Dig, og hvor er Du smuk med Dit skønne, blonde Hoved.« — Saa lagde Ida sin Arm om Bedstemors Skulder og sagde til hende: »Ja, Bedstemor, nu rejser lille Far, han kunde ogsaa gerne være blevet til i Morgen.« —

Da Bilen kørte bort med Ane og mig, stod hun oppe i Haven og vinkede til os. —

IDAS DØD

»Dagen efter, den 2. August ca. Kl. 5, skete den grusomme Ulykke, der berøvede os vor lille Ida,« — saaledes begynder Ane sin Beretning om disse forfærdelige Timer, og hun fortsætter:

»Far og Mor, Ida og jeg havde netop været samlede i den nederste Del af Haven for at se paa Hønsene, da lille Ida forlod os sammen med Far og gik op til Huset; hun vilde sætte Vand over Gasapparatet. Mor og jeg blev endnu lidt nede i Haven, da vi pludselig saa, at Kitty spidsede Øren, og Mor siger: »Hvad mon Kitty hører?« I det samme hørte jeg et underligt, klagende Skrig, jeg blev straks grebet af Angst og Uro for Ida og styrtede op mod Huset; da jeg kom nærmere, kunde jeg høre, at det var Ida, der skreg og klagede sig, og jeg fo'r op ad Trappen og ind i Huset. Dèr mødte mig et forfærdeligt Syn, — paa Køkkengulvet laa lille Ida med brændende Klæder, medens Far og en Mand, som var kommen for at tale med ham, søgte at slukke Ilden. Jeg løb efter et Tæppe, hvormed jeg vilde slukke Ilden, men da jeg kom med det, havde Far slukket Ilden. Derefter kom Mor, og hun og Far rejste Ida op og bragte hende ind i Stuen, medens jeg paa en Cykle, som jeg laante af en Forbipasserende, kørte ned til Købmanden og bad ham ringe efter »Falck«; jeg skyndte mig tilbage, og da jeg kom hjem, kunde jeg ude i Haven høre, hvorledes lille Ida klagede sig. Da jeg kom ind, saa det grusomt ud, Mor og Far kunde næppe berolige hende, og Mor var begyndt at fjerne Klæderne, hvad der var

meget vanskeligt — tildels paa Grund af Smerterne, som gjorde, at lille Ida løb frem og tilbage og vilde ud. Jeg var saa fortvivlet og ulykkelig i mit Hjerte, men bad hele Tiden om Ro og Besindelse, saa jeg dog kunde hjælpe min elskede lille Pige; jeg skyndte mig op i mit Værelse efter en Flaske med Pantopondraaber, hvoraf jeg gav hende en rigelig Dosis efter mit bedste Skøn. Dette beroligede straks lille Ida, og jeg fik af Moder en Saks, hvormed jeg klippede Tøjet af hende — ak, min lille Pige! Kun Strømperne lod jeg hende beholde paa, hendes lille Guldkors, som hun altid bar om Halsen, var sværtet af Ilden, og jeg maatte forsigtigt løsne det fra hendes Hals. Efter at jeg havde klippet alt Tøjet af hende, bad jeg Mor om et Lagen, og det lagde jeg forsigtigt om hende, og hun satte sig ned i den store Stol og ventede paa, at Ambulancen skulde komme. Jeg vil antage, at der var gaaet ca. 10 Minutter, siden Ulykken skete; en Gang imellem klagede hun sig lidt, men hun var saa sød og taalmodig, — da jeg klippede Tøjet af hende, sagde hun:

»Mor, jeg dør nu.«

Jeg kørte endnu en Gang ned til Købmanden, for i min Angst syntes jeg, det varede en Evighed, inden Ambulancen kom, men nede hos Købmanden hørte jeg Ambulancen komme, og jeg bad Købmanden om at ringe til Carl i Viborg og fortælle, hvad der var sket. Da jeg kom hjem, skyndte jeg mig ind og fortalte, at nu kom Ambulancen, og et Øjeblik efter kom de med en Baare, som lille Ida selv lagde sig paa, indsvøbt i Lagenet og med et Tæppe over sig. Vi kørte nu i rasende Fart ind til Amtssygehuset i Aarhus; Mor var med i Ambulancen. Undervejs talte jeg med lille Ida, trøstede hende og sagde, at nu vilde hun straks blive hjulpet, og jeg sagde alle de kærlige Ord til hende, som mit fortvivlede Hjerte kunde indgive mig. — Da vi kom ind paa Hospitalet, blev lille Ida straks ført op paa Operationsstuen — jeg maatte ikke komme med ind trods alle mine Bønner. Lidt efter kom en kvindelig Læge ud, hun gav mig lille Idas Armbaad, det, Thorvald og Ingrid gav hende til hendes Konfirmation, og som hun satte stor Pris paa og altid bar. Denne Læge sagde til mig, at lille Ida nu var ved at blive bedøvet.

og at det var en meget alvorlig Forbrænding. Mor og jeg blev staaende udenfor Døren, men vi blev senere af en Søster indtrængende opfordret til at gaa ned i et Venteværelse, da det vilde vare længe, inden Ida blev færdig. Endelig kom den fungerende Overlæge, og han sagde nu til mig, ligesom den kvindelige Læge, at det var en meget alvorlig Forbrænding, og da jeg spurgte ham, om han ikke havde *noget* Haab om, at redde Ida, sagde han rent ud: Nej! —

Jeg fik nu Lov til at komme ind til lille Ida, der var anbragt paa Stue Nr. 6 i Stueetagen; men hun var endnu ikke vaagnet efter Bedøvelsen; rundt om hendes Seng stod flere Diakonisser, to holdt hendes Arme, og to var beskæftiget med at give hende Saltvandsindsprøjtning, og Oversygeplejersken fra Operationsstuen var der ogsaa. Jeg gik hen til lille Ida og holdt paa hendes ene Arm og talte beroligende til hende — det var af Betydning, at hun laa ganske stille — hun kunde ogsaa ligesom kende min Stemme gennem Narkosen, thi hver Gang jeg talte til hende, blev hun ganske stille og rolig. —

Hun vaagnede nu efter en lille Tids Forløb og kendte mig straks; hun vilde rejse sig op, men jeg sagde til hende: »Lig endelig ganske stille, lille elskede Ida, det er det bedste for Dig.« — Jeg spurgte hende, om hun havde Smerter noget Steds; men det sagde hun nej til. Jeg lagde mig paa Knæ ved Siden af Sengen, og jeg lagde mit Hoved ved Siden af hendes og talte nogle kærlige og beroligende Ord til hende. Hun sagde nu til mig igen:

»Nu skal jeg dø, Mor, men Du maa ikke være ked af det.«

Jeg forsøgte at tale hende fra den Tanke, skønt jeg selv var saa fortvivlende angst. Hun begyndte nu at tale med mig om, hvad der havde været hendes Haab for Fremtiden at blive Missionær mellem Ungdommen herhjemme. Jeg sagde til hende, at med Guds Hjælp blev hun nok rask og fik dette sit kæreste Ønske opfyldt; men lille Ida vidste, at nu blev det ikke saadan. Jeg sagde til hende, hvor jeg elskede hende, og altid havde elsket hende, og at hun var min og sin Fars dyrebareste Skat, og at der var ingen i hele Verden, der

elskede hende, som vi gjorde og altid havde gjort. Medens jeg laa paa Knæ dør foran hendes Seng, sagde hun til en af Diakonisserne:

»Søster, De skal give Mor et Tæppe at ligge paa, for Mor har nylig været syg, hun kan ikke taale at ligge paa det bare Gulv, saa kunde hun faa Lungebetændelse, og det kan hun ikke taale.«

Jeg stak nu min Arm ind under hendes Pude, saa hun laa i min Arm, for hun klagede over Træthed, og jeg talte videre til hende alle de kærligste Ord, mit Hjerte indgav mig. Hun fik to Morfinindsprøjtninger med et Kvarters Mellemrum, og paa min og senere paa Carls og Diakonissernes gentagne Spørgsmaal forsikrede hun stadig, at hun havde »slet ikke ondt nogen Steder« — ja, at hun »i Grunden havde det godt«.

Hun fik nu stadig med Mellemrum lidt Vand eller en Ispille, som vi forsigtigt gav hende med en Theske, og da hun klagede over, at hun var sulten, fik hun lidt Havresuppe med Saft. Da hun skulde have Havresuppen, sagde hun til Søsteren:

»Søster, maa Mor ikke give mig det?«

Og jeg gav da min elskede lille Pige Mad; men det skar mig i Hjertet at se, hvor svært hun havde ved at synke. Senere paa Aftenen og om Natten og den sidste Morgen, hun levede, fik jeg, Gud ske Tak, Lov til stadig at hjælpe min elskede lille Pige, saa godt det kunde ske. Hele Tiden fik hun forskellige for Hjertet og den øvrige Organisme stimulerende Indsprøjtninger. Efter omtrent to Timers Forløb eller mindre kom Carl fra Viborg; det var mig en stor Trøst i min grænseløse Angst og Fortvivelse; men hvilket Gensyn var det ikke! — saa vidt forskelligt fra det, vi havde haabet paa og tænkt os, da vi skiltes Dagen forud.« —

Den 17. August 1932 skrev jeg i mine Optegnelser:

»I Dag er det 14 Dage, siden vor elskede lille Ida døde paa Amtssygehuset i Aarhus. Herre i Himlen, hjælp os i vor dybe, vor grænseløse Sorg! Hvilke Dage har vi ikke oplevet siden hin 2. August. — Men jeg vil prøve paa at genkalde i Erindringen den frygtelige Tid.

Jeg sad i mit Værelse paa Højskolehotellet i Viborg og skrev

Brev til Ane. Klokken var $5\frac{3}{4}$, da Stuepigen bankede paa min Dør og bad mig komme ned til Telefonen, da man vilde tale med mig fra Aarhus. En Fremmed meddelte mig, at han efter min Hustrus Anmodning skulde sige mig, at min Datter var blevet slemt forbrændt, og at jeg maatte komme straks. — I min Fortvivlelse spurgte jeg den Fremmede, om han vidste, om det var farligt, og han svarede mig, at det var det vistnok. Fra Hotellet blev der ringet efter en Bil, og i Løbet af en Time og 10 Minutter kørte jeg de $8\frac{1}{2}$ Mil til Aarhus. I den Tid bad jeg til Gud om at frelse vor lille Pige, om at vi dog maatte faa Lov til at beholde vor elskede Skat. —

Jeg saa hende for mig, saa yndig hun havde set ud, da hun den foregaaende Dag havde staaet oppe i Bedstefars Have og smilende havde vinket Farvel til mig, og jeg saa hende paa Turen om Søndagen til Moesgaard, da hun den dejlige Sommerdag gik med Bedstefar under Armen, lykkelig, sund og solbrændt. Billeder af hende fra hele hendes Liv, fra hun var en lille Pige i Randers, fra hendes Skoletid, fra Dagene ved hendes Sygeseng og fra Konfirmationsdagen viste sig for mig, og jeg hørte hele Tiden hendes kære Stemme. — Om hun nu led de frygteligste Smerter! — og Anes, min kære Anes Fortvivlelse! —

Saa kom Aarhus frem, — dør hvor hun og Ane var — hvordan skulde jeg se dem! — Da jeg holdt ved Huset paa Kongevejen, kom hendes ulykkelige Bedstefar ud til Bilen. Han var saa medtaget, han sagde straks, at det var meget alvorligt, og at vi straks maatte køre videre til Amtssygehuset; selv var han stærkt forbrændt paa begge sine Hænder — den ulykkelige Mand. —

Vi naaede saa Amtssygehusets kirurgiske Afdeling, blev vist henad den brede Gang, — og dør var vor lille elskede Pige lagt ind paa Værelset Nr. 6. Ane kom ud til mig, min elskede Pige fortalte mig grædende, at vor lille Skat efter Lægernes Mening ikke kunde leve, og jeg gik hen til Lægen, — han havde intet trøstende Ord, og alle Sygeplejerskerne — de gode Søstre — stod omkring os, og de søgte at trøste mig, og jeg maatte søge at komme mig lidt, før jeg kunde gaa ind i Stuen til lille Ida. —

I Sengen, som stod ud fra Væggen paa tværs i Stuen, omgivet af de hvidklædte Diakonisse-Søstre, laa hun, hendes Hoved var ganske indbundet, saa kun Øjnene og Munden og Haaret var frit og lidt af Næsen, og hendes Arme var indbundet, langt ud over hendes Hænder var store Bandager. —

Jeg gik hen til hende og sagde¹: »God Dag kære, lille Ida, jeg er kommen for at se til Dig,« og hun sagde:

»Men dèr er jo Far.«

Jeg sagde saa nogle kærlige Ord til hende, at hun var min egen gode og søde lille Pige, som nok snart blev rask; men saa sagde hun:

»Ti stille, Far! jeg fryser, naar Du taler saadan til mig.«

Jeg saa nu, at hendes højre Øjelaag var saa opsvulmet, saa at Øjet næsten var lukket, og kun det venstre Øje var klart, — i det genkendte jeg hendes kære elskede Blik.

Hun sagde nu flere Gange:

»Jeg fryser, giv mig noget mere over mig.«

Og Søstrene lagde flere Tæpper over hende, og Ane sagde: »Ja, lille Elskede, nu skal vi dække Dig bedre til.« —

Da hun havde ligget lidt, sagde hun:

»Jeg vil gerne tale med Pastor Sølling, vil I ikke nok sende Bud efter ham.«

Og vi sagde til hende, at det skulde vi gerne, og en af Søstrene gik ud og telefonerede til Pastor Sølling om at komme hen paa Hospitalet til hende. Pastor Sølling er Sognepræst ved Sct. Pauls Kirke, og som jeg tidligere har fortalt, havde han — uden at vide hvem hun var — lagt Mærke til hende, da hun mellem de mange Altergæster havde knælet foran Alteret. —

Lille Ida blev glad for at se Pastor Sølling, og hun sagde saa, at hun gerne vilde have, at vi allesammen gik ud af Værelset, da hun vilde tale alene med Pastor Sølling. Da han saa, at Ane og jeg tø-

¹ Beskrivelsen af, hvad herefter skete, og Gengivelsen af Idas Ord er skrevet af Ane og mig i Forening og er ganske nøjagtig; det meste er nedskrevet kort efter Idas Død.

vede lidt, fordi vi nødigt vilde forlade Ida, beroligede han os med, at han snart skulde komme ud til os paa Gangen. —

Her vil jeg indskyde, at Ane senere har fortalt mig, og Bedstemor har bekræftet det, at lille Ida, før hun blev kørt bort i Ambulancen, og medens Ane anden Gang var cyklet til Købmanden for at telefonere, havde sagt til Bedstemor:

»Nu dør jeg, Bedstemor.«

Hvorpaa Bedstemor havde svaret: »Nej, lille Skat, nu skal Du bare ind paa Hospitalet og blive forbundet.« Men Ida sagde saa:

»Nej! Bedstemor, jeg veed det. Nu dør jeg, men det gør heller ikke noget, for jeg gaar kun hjem til Gud.« —

Da der var gaaet en lille Tid, kom Pastor Sølling ud til os og sagde, at Ida efter sit Ønske havde været til Skriftemaal, og at hun nu ønskede at komme til Alters. Vi gik saa ind til vor elskede lille Pige, hun var fuldstændig rolig og fattet, og da Præsten spurgte, om vi alle, ogsaa Søstrene, vilde til Alters med lille Ida, sagde hun:

»Kun Mor og Far og Bedstefar og Bedstemor.«

Præsten sendte Bud efter Kalkene og Vinen og Brødet, og lille Ida begyndte nu at vidne for os sin faste og inderlige Tro paa Jesus Christus; hun fremsagde Trosbekendelsen, og hun sagde bl. a.:

»Jeg tror paa Jesus Christus, og han har selv sagt: Jeg er Opstandelsen og Livet, og hver den, som tror paa mig, skal leve, om han end dør.«

Og hun sagde videre:

»Han har ogsaa sagt, at kun den, som holder mit Bud og tager sit Kors op, elsker mig; — og jeg elsker Jesus Christus, og den 26. April 1931 viede jeg mit Liv til Jesus Christus.«

Og hun sagde:

»Mor! Du skal bede for mig, der er intet som Forbøn; — den Gang, Du laa syg, bad jeg for Dig og reddede Dit Liv, og jeg bad ogsaa for Preben, da han var syg, og reddede hans Liv — — —.«

Jeg sagde nu til hende: »Lille, gode, elskede Pige.« Men Ida sagde:

»Nej, jeg har tit været ond mod Dig og Mor.«

Men Ane sagde: »Lille elskede Pige, tænk ikke paa det, vi er allesammen syndige Mennesker og kan blive hidsige, men Far og Mor har altid kun elsket Dig og vil altid elske Dig.« —

Saa sagde Ida:

»Jeg tror paa Jesus Christus, og Jesus Christus det er alt, han døde for mig paa Golgathas Kors, og han har selv sagt: hver den, som tror paa mig, skal ikke fortabes.«

Lidt efter sagde hun:

»Jesus Christus, tilgiv mig al min Synd og alt det onde, jeg har gjort, tilgiv ogsaa Far og Mor og vær ogsaa med Onkel Thorvald og Tante Ingrid og Arne og Preben og Bedstefar og Bedstemor, og tilgiv ogsaa de to Brødre Brandt-Jørgensen, og tilgiv alle Mennesker, for de veed ikke, hvad de gør; Gud! lær Mennesker at elske Dig og Jesus Kristus.«

Lidt efter sagde hun:

»Gud er Kærlighed, og hvo som bliver i Kærlighed, bliver i Gud og Gud i ham.« —

Overdiakonissen bad om, at de unge Søstre maatte komme ind og høre paa, hvorledes lille Ida laa og vidnede for os, og Sygeværelset blev helt fuldt af de hvide Søstre med de fromme, kærlige Ansigter, og de var alle meget bevægede.

Lille Ida vendte nu sit Hoved mod os, saa meget hun kunde, og bad os om Forladelse alle sammen.

Først kaldte hun:

»Mor, om Forladelse, lille Mor.«

Og Anc sagde: »Du har ikke noget at bede om Forladelse for, lille Skat.«

Men Ida svarede:

»Jo, Mor! — Mor, kys mig!«

Og Ane bøjede sig ned over hende og kysede hendes elskede Mund gennem Bandagen.

Saa sagde hun:

»Far, om Forladelse, kære Far.«

Jeg sagde: »Nej, elskede lille Pige, det er mig, der beder Dig

om Forladelse, om Tilgivelse, fordi jeg ikke har været mod Dig, som jeg burde.«

»Nej, kære Far,« sagde Ida, »jeg har tit ikke været god mod Dig, — kys mig, Far.«

Og i den inderligste Bevægelse kyssede jeg min elskede lille Pige. —

Og nu gentog det samme sig med Bedstefar og Bedstemor; hun bad dem om Forladelse og bad dem hver især om at kysse sig. Særlig rørende var hendes Ord til Bedstefar, hun sagde bl. a.:

»Tak, kære Bedstefar, fordi Du altid har været saa god ved mig.« —

Og den kære Bedstefar, som var saa uendelig ulykkelig, bøjede sig ned over hende og sagde et Par kærlige Ord til hende.

Ida sagde saa:

»Mor, naar Du nu kommer hjem, saa skal Du tage min lille Bog, den ligger i Vinduet i mit Værelse, og saa skal Du skrive det pænt af, som jeg har skrevet deri, og lade Pastor Engel læse det, og saa skal Du hilse Pastor Engel fra mig og sige til ham (hun bad os skrive det efter hendes Diktat): »Jeg er saa glad for alt, hvad De har været for mig, og jeg takker Dem for alt, hvad De har lært mig; nu ligger jeg maaske paa det sidste. Gud velsigne Dem! Deres altid hengivne Ida Bretteville-Plum «

Lille Ida bad os saa om at hilse Farbror Thorvald, Tante Ingrid og Fætter Arne og Preben — »det elskelige Menneske!« og hun sagde:

»Hils ogsaa Rektor og Frøken Dahlberg og Frøken Heilmann og den kære gamle Frøken Engberg. Hils ogsaa Frøken Olesen.«

Der blev nu af Søstrene baaret et lille Bord ind i Idas Værelse, og det blev sat op ad Væggen paa den modsatte Side af Sengen, saa hun kunde se det, og det blev dækket med en hvid Dug; mellem to tændte Lys blev der stillet en stor, hvid Kristus-Figur, og det benyttede saa Præsten som et Alter. Pastor Sølling spurgte nu, hvilke Salmer vi skulde synge, og lille Ida bad om, at vi vilde synge:

»Hil Dig Frelser og Forsoner . . .« og »Jesus kom dog nær til mig«. Pastor Sølling foreslog saa, at vi først sang:

»Jesus kom dog nær til mig!
Lad mig aldrig slippe Dig!
Gem Dig i mit Hjertes Bo,
Gør det glad og gør det fro!

Altid staar til Dig min Hu,
Al min Glæde ejer Du,
Aldrig faar jeg Fred i Sind,
Uden Du den bringer ind.

Verden ejer ingen Lyst,
Som kan fylde dette Bryst,
Men naar Du mig bliver nær,
Himlen alt jeg ejer her!

Mellem Søstrenes Sang hørte vi hele Tiden lille Idas spæde Røst synge med, hun sang med sin kære Barnestemme, saa godt hun kunde for Bandagen, og Ane og jeg knælede ved Siden af Sengen, og Præsten holdt en kort og gribende Tale, hvori han bl. a. sagde, at lille Ida var saa fast i sin Tro. Endvidere sagde Præsten, saaledes som det fremgaar af nedenfor gengivne Brev:

»Jesu Ord lød om, at vi ikke kan tjene to Herrer, men at det gælder om helt og fuldt at give sig den ene Herre og Frelser i Vold, saa kan vi være ubekymrede, visse paa, at som han sørger for Himlens Fugle og Markens Lillier, vil han tage sig af os.«

Bag ved os knælede nu ogsaa Bedstefar og Bedstemor, og Præsten meddelte Ida og os Syndernes Forladelse i Jesu Christi Navn. Derefter nød vi sammen den hellige Nadver, vi fire og vor elskede Skat. — Præsten lyste saa Velsignelsen over os, og lille Ida gjorde Forsøg paa at rejse sig i Sengen, og da Pastor Sølling bad hende om at blive liggende, sagde hun:

»Naar Velsignelsen lyses, skal man rejse sig op.«

Men Præsten sagde til hende med et kærligt Smil: »Det er meget rigtigt, men der gives Forhold, hvor man har Lov at blive liggende.«

Derefter læste Pastor Sølling den Salme, som Ida holdt saa meget af: »Hil Dig Frelser og Forsoner . . .« og Ida fremsagde den ogsaa, hun kunde den udenad. De to sidste Vers sang vi, og atter hørte vi lille Idas Stemme:

*»Skønt jeg maa som Blomsten visne,
Skønt min Haand og Barm maa isne,
Du, jeg tror, kan det saa mage,
At jeg Døden ej skal smage,
Du betalte Syndens Sold.*

*Ja, jeg tror paa Korsets Gaade,
Gør det, Frelser, af Din Naade!
Staa mig bi, naar Fjenden frister,
Ræk mig Haand, naar Øjet brister,
Sig, vi gaa til Paradis!*

Pastor Sølling bad saa Aftenbøn med os, han sagde kærligt Farvel til lille Ida og os, og han sagde til Ida, at han vilde komme igen næste Morgen.

Vi var nu ene med lille Ida, — Ane og jeg og en Diakonisse. — Bedsteforældrene tog hjem, de var saa trætte og medtagne. Før de gik, sagde Ida til Bedstemor, at nu skulde hun være rigtig god mod Bedstefar:

»Naar I kommer hjem, saa skal Du hver Morgen pudse Bedstefars Støvler, og de skal pudses pænt, husk hans Madkasse, og træk hans Cykle ned til Havelaagen for ham, og saa skal Du give ham et Kys, før han kører, for det er han vant til.«

Udenfor var det den dejlige, stille Sommeraften, men det var ved at blive mørkt, — og lille Ida sagde pludseligt:

»Mor, jeg kan næsten intet se, hvis jeg bliver rask, faar jeg saa mit Syn igen?«

Og Ane beroligede hende med, at det jo var saa sent nu, og derfor var det mørkt. Hun klagede over, at det var saa svært hele Tiden at ligge paa Ryggen; men vi maatte ikke vende hende; kun rettede Ane og Sygeplejersken lidt ved hendes Hovedgærde, og saa sagde hun:

»Tak! I er altfor gode mod mig.«

Og hun bevægede sine Arme med de lange Bandager, der gik langt ud over de stakkels indbundne Hænder, og hun sagde:

»Jeg er nødt til at bruge Armene lidt, ellers bliver de stive.«

Naar jeg spurgte hende, om hun havde Smerter, svarede hun:

»Nej, det gør ikke ondt nogen Steder; men det er saa svært at ligge saadan hele Tiden paa Ryggen.«

Den elskede Pige, hun følte sig saa uendelig hjælpeløs — liggende uafbrudt paa den stakkels forbrændte Ryg. Over Bandagen om Halsen kunde jeg se en blodig Stribe —. Som jeg før har nævnt, var næsten hele hendes Hoved indbundet i Bandagen — over Bandagen laa ud over Pudden hendes yndige lyse Haar, det kære Haar, som vi gennem Aarene saa mangan Gang havde kærtegnet, som vi elskede. — Undertiden maatte Ane og Diakonissen støtte de stakkels Arme med de tunge Bandager. Men ikke en eneste Gang udtalte hun nogen Beklagelse, Sorg eller blot Bedrøvelse; — hun tænkte paa os andre, ogsaa i sine sidste Timer. — Som et lille Bevis paa hendes rørende Omhu vil jeg nævne, at da Overdiakonissen hen paa Aftenen tilbød Ane og mig lidt Mad, som vi dog ikke kunde spise, sagde Ida:

»Og giv Far noget at drikke til sin Mad.« —

Hen under Aften sagde hun flere Gange:

»Aa Søster, giv mig lidt Vand.«

Og hver Gang Diakonissen havde givet hende lidt Vand eller Havresuppe, sagde hun:

»Tak Søster! De er altfor god mod mig!«

Aldrig vil Ane og jeg kunne glemme lille Idas Henvendelse til Diakonisserne og den kærlige Maade, hvorpaa hun takkede dem for den mindste Venlighed, den ringeste Haandsrækning, de ydede hende. Til vor sidste Time vil lyde i vore Øren den uendelig kærlige Maade, hvorpaa hun udtalte Ordet: »Søster«; — det var for mig, som om hun følte sig forbundet med disse fromme Søstre i sin inderlige Tro paa vor Herre Jesus Christus, — som følte hun sig i sine sidste Timer for Evigheden knyttet til dem, der havde valgt Selvopofrelsens Gerning i Jesu Christi Tjeneste, — den Gerning, som for lille Ida stod som Livets højeste og skønneste Maal. —

Saa begyndte Natten, Idas sidste Nat. — Paa Væggen blev tændt en Lampe over hendes Seng, den kastede et dæmpet Lys op mod Loftet, saa der hvilede et svagt Lysskær over Stuen. Ane sad den første Del af Natten i en Stol ved Idas Hovedgærde, og en Diakonisse sad ved den anden Side af Idas Seng. Henne ved Vinduet stod en Chaiselong, hvor jeg satte mig. Mellem Kl. 10 og 11 foreslog Overdiakonissen, at Ane og jeg skulde lægge os, for at vi kunde have nogle Kræfter, da vi »ikke kunde vide, hvad den næste Dag vilde bringe«. Ane lagde sig saa paa en Seng, der med et Mellemrum stod ved Siden af Idas Seng; men jeg turde ikke lægge mig til Hvile paa Chaiselongen, da jeg var bange for at falde i Søvn. — Ida, som nu havde sovet en Tid, vaagnede og bad om en Ispille. Ane bad dog Diakonissen i Stedet for give Ida lidt Isvand at drikke; da Ida hørte Anes Stemme, vendte hun Hovedet om imod hende og sagde:

»Mor, ligger Du dør?«

Og saa sagde Ane: »Ja, lille Skat, og Far er her ogsaa.« Ida vendte sig saa om mod Diakonissen og sagde:

»Søster, har De dækket Mor godt til?«

Hun spurgte saa om, hvor jeg var, og Ane sagde: »Far ligger henne paa Sofaen«; Ida sagde saa til Ane:

»Far skal ogsaa have et Tæppe over sig.« —

Ane og jeg syntes, at Natten gik nogenlunde, Ida var ret rolig og sov en Del, og i Løbet af Natten fattede jeg lidt Mod; — jeg

tænkte, om Gud dog vilde bønføre Ane og mig, om vi dog maatte faa Lov til at beholde vor elskede Pige. — I Løbet af Natten bad hun flere Gange om at faa noget at drikke, og hver Gang Ane spurgte hende, om det gjorde ondt nogen Steder, svarede hun:

»Nej, Mor, jeg har det godt.«

Kun klagede hun som før over at maatte ligge paa Ryggen. —

Henimod Morgenstunden blev hun lidt mere urolig, uden at jeg dog derved følte mig særlig ængstelig, og Ane og jeg sagde God Morgen til hende, og hun sagde God Morgen til os; men paa mit Spørsmål til Overdiakonissen, da hun kom, om Ida ikke havde det lidt bedre, svarede hun: »Nej, bedre har hun det ikke«, og Termometret viste da ogsaa en Temperatur paa 40,04. Men da Søstrene ved Syvtiden havde gjort hende i Stand, uden at hun paa mindste Maade havde klaget sig, og hun atter laa i Ro i Sengen, skal hun have sagt til dem: »Nu ligger jeg saa godt som en Bisp i en Gaaserede«, — og før hun skulde gøres i Stand, sagde hun til Søster Nina:

»Søster, Far og Mor skal have en Kop Kaffe og noget at spise.«

Lidt efter sagde hun:

»Pastor Sølling har lovet mig at komme i Dag.«

Herefter begyndte en kendelig Tilbagegang, hun klagede over Smerter i Benene, foranlediget ved den stadige Indsprøjtning af Saltvand, og hun bad os, om vi ikke kunde hjælpe hende. Ane sagde, at det nok snart vilde blive bedre; men Kl. 8^{1/2} sagde lille Ida til Ane:

»Mor, jeg tror jeg dør.«

Hvortil Ane sagde: »Nej, lille Skat, Vor Herre vil nok gøre Dig rask igen.«

Efter at hun havde faaet en Morfinindsprøjtning, faldt der igen Ro over hende; men ved 10 Tiden begyndte hun at klage sig, og hun sagde:

»Jeg er saa træt, saa træt, lille Mor.«

Ane kaldte paa hende: »Ida, lille Ida«, og jeg sagde til hende: »elskede lille Ida«, — men hun svarede os ikke mere. — Ane lagde sin Arm om hende, og vi græd begge.

Overdiakonissen stod paa den anden Side af Hovedgærdet og støttede hendes Hoved. Nu begyndte hun at drage nogle dybe Suk med regelmæssige Mellemrum. Anes Moder sagde til Ane, at hun maatte ikke kalde paa lille Ida; men Ane sagde: »Jeg kan ikke undvære Ida, jeg vil have Ida, jeg kan ikke undvære hende.«

Saa kom der lidt længere Mellemrum mellem Idas Suk, og saa kom det sidste — saa stille. —

Jeg spurgte Overdiakonissen, om lille Ida var død, og hun sagde: »Ja, nu er Ida død«. Da var Klokkeren 10¹/₂. Vi var alene med lille Ida, Ane, Bedstemor og jeg, og vi bad sammen »Fader vor, Du som er i Himlen — — —«, og vi lagde os paa Knæ ved hendes Seng.

Kort efter kom Pastor Sølling, og vi fortalte ham, at Ida havde spurgt efter ham. Han var bedrøvet over, at han var blevet forhindret i at komme før, han var saa god og kærlig mod os, og han bad en Bøn sammen med os inde hos lille Ida.

Nu kom ogsaa Idas stakkels Bedstefar, og vi stod alle og græd omkring vor elskede Skat, som Vor Herre havde taget hjem til sig.

Over lille Ida var den dybe Fred, — Dødens forfærdende Stilhed.

En knugende Sorg slog ind over os. Saa grænseløs var den Forvivelse, som Ane og jeg følte, fordi hun var taget bort fra os.

De fromme Søstre klædte nu lille Ida i hendes sidste Klædning.

Men forinden tog Ane et gammelt Guldarmbaand af sin Haand, en Gave, som hun for mange Aar siden havde faaet af mig, og hun førte det om lille Idas kolde Haand; — hun skulde have det med sig, et Pant fra Far og Mor. —

Dør laa hun nu, vor kære Datter, vor elskede Skat, med lukkede Øjne og foldede Hænder; vi kunde ikke forstaa, at Vor Herre havde taget hende bort fra os.

Endnu ved samme Tid Dagen forud havde hun været glad og lykkelig og straalende sund, hjemme i det lille Hus ved Kongevejen og i Haven, som hun holdt saa meget af. —

Vi saa paa de kære Hænder, de smalle, slanke Hænder, som vi saa mange Gange havde holdt i vore, de gulhvide Fingre, vi kendte saa godt. Nu var Hænderne saa kolde, naar vi kærtegnende strøg vor Haand henover dem. —

Bedsteforældrene og vi var hos hende næsten hele Tiden indtil Kl. 5, da hun blev baaret ned i Hospitalets Kapel. Nu laa hun i sin hvide Kiste; Hovedet var helt befriet for Bandagerne, og hun saa ud, som da hun var en lille Pige paa 10 Aar, Profilen med hendes skønne, lidt bøjede Næse, det kære Træk ved Munden, — hver Linje, vi kendte saa godt, og som vi elskede fra Aarene tilbage, fra hun var saa ganske lille, til hendes Livs sidste Dage. —

Vi bad saa en Bøn sammen hos lille Ida og tog derefter hjem til Bedsteforældrene, til Huset paa Kongevejen; men først gik Ane igen sammen med mig op paa Hospitalet for endnu en Gang at se den Stue, hvor Ida havde levet sine sidste Timer. —

Næste Morgen talte Ane i Telefonen med Pastor Sølling, som havde været saa elskværdig at tilbyde at ville komme til os, hvis vi ønskede det. Ane meddelte ham, at Idas Kiste ved 11 Tiden skulde føres fra Kapellet til Kallundborgfærgeren, og hun bad ham, hvis det var ham muligt, at komme hen i Kapellet til os ved den Tid. Pastor Sølling var saa god imod os, at han sagde til Ane, at det vilde have gjort ham ondt, om vi ikke havde henvendt os til ham. —

For sidste Gang saa vi vor elskede lille Idas Træk og hendes lyse Haar, før Ligklædet blev lagt hen over hende, og Kistelaaget blev skruet til.

Sammen med Bedsteforældrene og os stod forsamlede i Kapellet omkring Idas Kiste en Kreds af de hvidklædte Søstre med Overdiakonissen, Søster Nina, i Spidsen og nogle af Anes Slægtninge, bl. a. Grosserer Thind og Hustru fra Aabyhøj, som lille Ida holdt meget af, og som nu saa kærligt havde taget Del i vor Sorg. —

Vi sang Salmen, som lille Ida fra sin Konfirmationsdag særlig holdt af, fordi Pastor Engel den Dag havde fremsagt for hende det 4. Vers.

O lad Din Aand nu med os være,
Vor Jesus Kristus, Herre sød,
Saa Børnene, vi til Dig bære,
Maa døbes til Din Sejer-Død!

Vi efter Dig dem her opkalde,
O lad dem i Dit Navn opstaa!
Om end de snuble, ej de falde,
men fare fort og Maalet naa!

Er Løbet langt, lad dem ej mattes!
Graahærdet Tjener kom i Hu!
Er Løbet kort, lad ej dem fattes
En Plads, hvor hjemme selv er Du!

O skriv Dit Navn i deres Hjerte,
Og deres i Din højre Haand,
Saa de med Dig har Fryd og Smerte
Til fælles i den Helligaand!

For Vuggen lyde Engletoner,
Lad dem ej dø paa Gravens Bred!
Alt som Du korser, saa Du kroner,
I Skyggedalen Du gaar med! —

Pastor Sølling holdt en smuk Tale til os. Jeg vil her gengive hans egen Beretning om, hvad han oplevede med Ida og os i de Dage.

»Tirsdag 2. August 1932 om Aftenen blev jeg kaldt til Ida Bretteville-Plum's Sygeleje paa Aarhus Amtssygehus, hvor hun laa alvorligt forbrændt. Hun havde om Søndagen været i Sct. Pauls Kirke og til Alters og vilde nu gerne tale med den Præst, der havde holdt Gudstjenesten dør,

lette sit Sind ved et Skriftemaal, høre Guds Ord, indeluttes i Forbøn og atter modtage den hellige Nadver sammen med sine Forældre og Bedsteforældre.

Vi var alle stærkt betagne af den frygtelige Katastrofe, der havde ramt den unge Pige, og dog blev dette Møde ved hendes Seng en uforglemmelig Oplevelse, som varmede Hjertet og styrkede Troen. Klart lød Idas Vidnesbyrd: »Den 26. April 1931 (hendes Konfirmationsdag) viede jeg mit Liv til Jesus Kristus«. Og hvad blev der sagt til hende? Jesu Ord lød om, at vi ikke kan tjene to Herrer, men at det gælder om helt og fuldt at give sig den ene Herre og Frelser i Vold, saa kan vi være ubekymrede, visse paa, at som han sørger for Himlens Fugle og Markens Lillier, vil han tage sig af os (Math. 6). Efter Idas Opfordring dels læste, dels sang vi »Hil Dig Frelser og Forsoner«. Ogsaa Salmen: »Jesus kom dog nær til mig« blev sunget. Til sidst kom en Del af Sygeplejerskerne til Stede, og vi bad Aftenbøn sammen.

Næste Formiddag sov Ida ind. Vi véd saa sikkert, hvem hun tilhørte og gerne vilde tjene. Saa véd vi ogsaa, at han evindeligt vil gøre det godt for hende. — »Salige er døde, som dør i Herren«. Johannes Aabenbaring 14, 13. —

Torsdag Formiddag lidt før Kl. 11 samledes vi i Amtssygehusets Kapel om hendes Kiste. Vi sang en af Idas Salmer: »O lad Din Aand nu med os være«. Ud fra den blev der talt om, at det ene fornødne for os Mennesker er, at det Frelsesværk, som begyndte i vor Daab, kunde blive lykkeligt fuldført, og det var jo det, der var sket her. »Fra Vuggen lyde Engletoner«. De Toner har ogsaa lydt for Idas Vugge, og de forstummede ikke paa Gravens Bred. Det vil vi takke for. Vi forstaar de bedrøvede Forældres Sorg over saa tidligt at skulle tage Afsked med deres lille Pige. Vi forstaar ikke hvorfor; men Ordet fra Jerem. 29, 11: »Jeg véd de Tanker, jeg tænker angaaende

Eder, siger Herren, Tanker til Fred og ikke til Ulykke, for at give Eder en Fremtid og et Haab«, — det Ord gælder ogsaa her. — Og saa beder jeg Dem huske de sidste Ord i Idas Salme: »I Skyggedalen gaar Du med«. Ja han, vor stærke Gud, er med os, der sidder i Mørket og Dødens Skygge. Han fører os fra Skyggedal, hjem til sin lyse Kongesal, o! Gud ske Lov! —

Efter Bøn, Fader vor og Velsignelsen sang vi Salmen:

Hvor Gud mig fører, gaar jeg glad,
Han, ikke jeg, skal raade,
Jeg kalder alletider, hvad
Min Gud mig skikker, Naade;
Gud fører mig dog lige hjem,
Thi gaar jeg altid trøstigt frem
Og paa hans Hjerte lider.

Hvor Gud mig fører, vil jeg mig
Ham ganske overgive,
Og synes Sagen underlig,
Han veed dog nok at drive,
Hvad han med mig sig foretog,
Før han af Moders Liv mig drog,
Jeg er jo ej min egen.

Hvor Gud mig fører, er i Tro
Og Haab mit Hjerte stille,
I mig hans egen Kraft vil bo,
Hvad kan mig fra ham skille?
Thi fatter jeg et trøstigt Mod,
Fordi Guds Vej er altid god,
Ja, vist den allerbedste.

Hvor Gud mig fører, vil jeg gaa,
Om Foden skulde brænde,
Kan jeg det forud ej forstaa,
Til sidst jeg dog skal kende,
At det er idel Trofasthed,
Hvor han mig fører op og ned;
Det er min Troes Anker.

og saa fulgte vi Ida til Skibet. —

Maatte vi, naar vor sidste Time slaar, være lige saa vel forberedte til at gaa hjem som Ida Bretteville-Plum! Vel-signet være hendes Minde!

C. A. Sølling.«

Da Højtideligheden var endt, bar vi Idas Kiste ud til Ligvognen, som skulde føre hende hjem til København. Ane og jeg og Bedsteforældrene kørte lige bagefter, og i følgende Biler kørte Præsten og nogle af det lille Følge. Ved Udkørslen fra Hospitalet stod en Kreds af Søstre paa begge Sider af Vejen og tog en sidste Afsked med lille Ida. —

Paa Havnepladsen blev Bilen med Ida kørt ombord i Færgen, og vi tog Afsked med Pastor Sølling, og vi takkede ham for alt, hvad han havde været for Ida og for os. Jeg sagde til ham, at herefter vilde hans Navn for Ane og mig altid uløseligt være knyttet til Mindet om vor kære Datter. Han bad os om, at vi vilde lade ham se Idas Optegnelser, som hun havde talt om i Forbindelse med sin sidste kærlige Hilsen til Pastor Engel, og han vilde ogsaa gerne se et Billede af hende, som hun havde set ud i de lykkelige Dage. —

Vi tog Afsked med de kære Bedsteforældre, som lovede at komme saa snart som muligt, og med de andre kære Mennesker, bl. a. Gros-serer Thind og Hustru, som længe stod og viftede til os, da Skibet med lille Ida og os gled ud af Aarhus Havn. —

Det var et straalende Vejr ogsaa den Sommerdag. Ane og jeg sad sammen paa det øverste Dæk. Vi saa over mod Marselisborg

Skov, dør omme bag Skoven laa Huset paa Kongevejen, og dør var Skrænterne ved Varna med Badeanstalten, hvor Ida endnu for faa Dage siden havde boltret sig i Vandet, hvor hun i disse Sommerdage havde følt sig saa sund, saa frisk og lykkelig som maaske aldrig før i sit Liv. Dør kom Silistria og Ørnereden, og Minderne stod frem for os to fra vort Bekendtskabs første Dage, da Gud ledte vore Veje mod hinanden. — Langt inde i Bugten laa Moesgaards Skove bag Sommerdisen; vi saa hende vandre foran os ved Bedstefars Arm over den sollyse Mark, gennem den stille Skov, vor elskede Ida —. Hvor var det muligt altsammen? Det var jo blot i Søndags. Bestandig saa vi foran os den lille, gulbrune Baret med Fjeren over det lyse Haar og den tynde, gyldne Kæde omkring den solbrunede Hals.

Skibet kom til Kallundborg ved 5 Tiden; i en Bil fulgte vi lille Ida ad Landevejen hjem til København. —

Vi sad og saa paa det store, gyldne Kors, som var anbragt paa Ligvognens Bagside. Bag Korset stod den hvide Kiste med røde Roser, og dør laa hun gemt, vor elskede lille Pige, og nu gik Vejen hjem.

Vi tænkte paa Livet med Ida gennem Aarene, der svandt; vi saa hende for os, da hun var den yndige lille Pige, al vor Kærlighed og Glæde. Livet for os var Livet med hende, saa tæt var vi knyttet til hinanden, ompundne af Kærlighedens ubristelige Baand, — i Sorg og i Glæde havde vi følt det samme, og tit, naar vi var hjemme, saa skete det, saaledes som jeg før har fortalt, at vi tog hinanden i Hænderne, saa vi sluttede en Ring, og vi plejede da at sige: »Naar blot vi tre har hinanden, saa maa vi være taknemmelige og glade.« —

Blandt andre Mennesker følte vi os tit som ensomme, fordi vi dybest set havde nok i os selv. — Sammen med lille Ida havde vi elsket al Naturens Dejlighed, med hende havde vi glædet os over de sneklædte Bjerge dør langt mod Syd, naar Aftensolen farvede de hvide Tinder rødgyldne, over de brusende Floder, over Havet, hvor Bølgerne vaskede ind mellem Kystens stejle Bjerge. Og vi havde glædet os sammen over de store, æventyrlige Byer med alle

de fremmede Mennesker, med de middelalderlige Torve med gamle, skønne Fontæner og over de højtidsfulde Kathedraaler med himmelstræbende Taarne og Spir. — Men højere end alt derude i Verden elskede lille Ida dog vore Skove og Strande herhjemme; hun elskede de grønne Lunde, — vi hørte hende saa tit synge den gamle Sang til deres Pris —; og hun elskede det uendelige Blomstertæppe med hvide Anemoner mellem det fine, grønne Løv, saaledes som det lysende breder sig langt bort mellem Stammerne over den sorte Muld, naar Bøgen staar i Knop.

I den hældende Sommerdag kørte vi over Frederiksberg Bakke; forbi Idas kære Kirke kørte vi ind paa Kirkegaarden til det lille Kapel. Dør blev vi modtaget af min trofaste Barndomsven, Sophus Brandt-Jørgensen¹; han og hans Broder, lille Idas Læge gennem de mange Aar, havde kærligt ladet Kapellet smykke med grønne Planter. Fra en tændt Kandelaber faldt et flakkende Skær over det lille Rum. — Vi bar den dyrebare Kiste ind i Kapellet, og før vi forlod lille Ida, bad vi Aftenbøn sammen.

Saa kom Dagene før Begravelsen. Fredag Morgen var vi ude i Kapellet og lagde Blomster paa lille Idas Kiste, og om Eftermiddagen var vi hos Pastor Engel, hvem vi bragte Idas sidste Hilsen; han søgte saa hjerteligt at trøste os, og ved denne Lejlighed var det, at han fortalte os om, hvor kærligt lille Ida altid, naar hun aflagde ham sine smaa Besøg, havde talt om sine Forældre og sit Hjem. Om Aftenen kom de kære Bedsteforældre. Da vi sad sammen herhjemme, syntes vi, at Livet var gaaet itu for os, og vi følte i vore Hjerter, at vi havde lidt et Tab, som vi aldrig kunde overvinde. Bestandig saa vi hende for os, saaledes som vi havde elsket hende gennem de mange Aar fra hun var ganske lille og indtil nu, til de sidste lyse Dage, til hendes sidste Timer. For os fire havde hun været langt mere end den kærlige og yndige Pige, hun var jo for os det vidunderlige, jordiske Bevis paa Guds Naade imod os. —

¹ Kontorchef i Østifternes Kreditforening.

Men hvad hjælper os nu vore Taarer; til vore Dages Ende maa vi sørge over, at vi dog saa langt fra var gode nok mod lille Ida, som Vor Herre i sin uendelige Naade havde betroet os. — I sin Stue, bag den lukkede Dør, fandt hun sig til Rette med sin Bibel, sine Bøger og sine Blade, og her fandt hun Vejen til sin Frelser.

Søndag den 7. August 1932 blev lille Ida begravet fra Frederiksberg Kirke. — Da Kirkens Klokker ringede, var det omtrent ved samme Tid, hun plejede at gaa hjem fra Kirken, saa lykkelig og glad, naar hun havde været til Højmesse og Altergang hos Pastor Engel.

Nu stod hendes Kiste foran Alteret, lige ved Knæfaldet, hvor hun de mange Søndage havde knælet. — Kranse og Blomster laa langt ned ad Kirkegangen, og mange Mennesker var mødt for at sige hende det sidste Farvel.

Ane og jeg sad til venstre for Kisten, paa samme Sted, hvor vi for godt et Aar siden havde siddet, da hun sad foran os i sin hvide Konfirmationskjole. —

Kirkens Klokker holdt op med at ringe, og Orglet faldt ind, og nu lød gennem Kirken den Salme, som lille Ida havde bedt om ved sin sidste Altergang:

Hil Dig, Frelser og Forsoner!
Verden Dig med Torne kroner,
Du det ser, jeg har i Sinde
Rosenkrans om Kors at vinde,
Giv dertil mig Mod og Held.

Hvad har Dig hos Gud bedrøvet,
Og hvad elsked Du hos Støvet,
At Du vilde alt opgive,
For at holde os i Live,
Os Dig at meddele hel?

Kærligheden, Hjertegløden,
Stærkere var her end Døden,
Heller giver Du end tager,
Ene derfor Dig behager
Korsets Død i vores Sted.

Derfor beder jeg med Taarer:
Led den ind i mine Aarer,
Floden, som kan Klipper vælte,
Floden, som kan Isbjerg smelte,
Som kan Blodskyld tvætte af.

Du, som har Dig selv mig givet,
Lad i Dig mig elske Livet,
Saa for Dig kun Hjertet banker,
Saa kun Du i mine Tanker
Er den dybe Sammenhæng.

Skønt jeg maa som Blomsten visne,
Skønt min Haand og Barm maa isne,
Du, jeg tror, kan det saa mage,
At jeg Døden ej skal smage,
Du betalte Syndens Sold.

Ja, jeg tror paa Korsets Gaade,
Gør det, Frelser, af Din Naade!
Staa mig bi, naar Fjenden frister,
Ræk mig Haand, naar Øjet brister,
Sig: Vi gaa til Paradis!

Da Salmens sidste Ord: »Sig: vi gaa til Paradis« var sunget, og Orglets sidste Tone var død hen, talte Pastor Engel:

»Saa kast da al Din Smerte
 Paa Herrens stærke Magt,
 Og haab, o haab mit Hjerte,
 Vær trøstig, uforsagt.
 Du er dog ej den Herre,
 Som al Ting raade bør.
 Gud monne Sceptret bære,
 Og al Ting vel han gør. —

Saaledes sang vi ofte i en af vore gamle Salmer, og det gik vel med denne, som det ofte gaar, at det var saa let at synge den, naar Dagene var lyse, og Solen skinnede over vort Liv, og alt gik, som vi ønskede og haabede det; — vi syntes, at Gud »gjorde alt vel« for os. Men kom der mørke Timer og tunge Dage, saa var det svært at tage den samme Tone, hvis det da skulde siges af hele vort Hjerte; men vi skal prøve at lære det, og vi vil prøve at stamme paa det ogsaa i denne Time; saa skal vi erfare, at deri er der Fred for urolige Hjerter og Trøst for bedrøvede Mennesker. Ja, Gud lære os det selv med sin Aand, saa bliver Hjertet stille — ogsaa nu.

Men dertil hører der Tro. — Tro paa Guds Kærlighed i alle Ting; vi taler saa meget om Guds Kærlighed, men tror vi paa den? Nu prøves vor Tro, Troen paa, at Guds Kærlighed er bag ved alt det, der smerter og gør ondt, bag alle Sorgerne og alt det, vi ikke forstaar; ti hvem forstaar det, at Ida, der altid havde været til saa megen Glæde og Velsignelse for sit Hjem og sine Kære, saa hurtig og brat skulde kaldes bort herfra, saa vi ikke mere skal se hende iblandt os, men skal savne hende og hendes milde Ansigt — og dog, tror vi paa Guds Kærlighed, saa ved vi, at han vil os intet ondt; saa kan vi gaa til dem, der

er bedrøvede, og sige: »Tro paa den; Gud er i Sorgen for at give os en Velsignelse og derigennem føre os dybere ind i Samfundet med sig«, og derfor beder vi for dem, der mistede saa meget, at Gud vil hjælpe dem til med Fred og i Tro at kunne sige det samme: »Han gør alle Ting vel.« — Der hører Tro til. — Tro paa Guds frelsende Naade i Jesus Kristus, vundet paa Golgathas Kors; Tro paa Frelsen af Naade ogsaa for hende, der gik bort herfra. — Og tør vi tro, at hun gik hjem til Liv og Fred og evig Frelse, fordi hun gav Herren sit Hjerte og troede paa hans Naade, saa bliver der stille over Dødens Stund. — Og vi er vis paa, at Ida er gemt under Guds Naade, for hun troede paa Guds Naade af hele sit unge Hjerte. Tidlig havde hun nemmet Guds Kærlighed og glædedes ved at høre Guds Ord. Her i vor Kirke havde hun sin faste Plads, hvor hun var at finde Søndag efter Søndag, og her ved Herrens Nadverbord søgte hun Kraft for sin unge Tro, — saa det er kun naturligt, at det er her, vi tager den sidste Afsked med hende. — Og Gud modnede hende ved sin Aand, saa hun var rede til at gaa hjem og kunde med Glæde og Tak drage herfra, hun var vis paa, at Gud vilde tage imod hende, som hun var. Og i denne Tro kan vi trods alt, med Taarer i Øjet og Savn i Hjertet alligevel sige: »Han gør alle Ting vel.«

Der hører Tro til. Tro paa, at vort dejlige kristne Haab ikke er tomme Ord og Talemaader, men en levende Virkelighed. Et Haab, der rækker ud over alle Grave og bryder alt Dødens Mørke, Haabet om, at »Herrens Venner ingen Sinde mødes skal for sidste Gang«, men »i den store Højkæde mødes vi paa Herrens Dag«. Det betyder noget, naar vi for sidste Gang skal lukke vore Kæres Øjne paa denne Jord, det betyder noget, naar vi i Dag skal gaa bag Idas Kiste; i Haabet er der Fred, for det hviler paa Guds Kærlighed og paa hans Løfte om, at vi, der elsker hver-

andre paa Jorden, skal faa Lov at mødes en Gang igen for saa aldrig mere at skilles.

Saa bøjer vi os stille ind under Herrens Vilje; vi, som lærte at bede: Ske Din Vilje, som i Himlen, saa og paa Jorden; og saa kan vi sige det til hverandre: Herren har gjort alle Ting vel.

Og, hvis nu dette er Døden, og det er det jo for et lille kristent Menneske, saa lad os strø Blomster over hendes Kiste og Grav, saa godt vi kan det; og stille gaa hver til sit med Tak til Gud, for »det Barn er jo gemt i Herrens Fred«. — — —

Men Døden er jo ikke dette alene, men Døden er tilige dem, der er blevet tilbage; en bedrøvet Far og Mor, der sidder med Sorg og Savn i Hjertet, og for hvem Dødens Brod er saa bitter, og som kun synes at kunne føle Døden som det bitre Tab. — Vi forstaar det saa godt, vi føler med Dem og vil gerne dele Deres Sorg med Dem. Men ak! hvor er Menneske-Ord dog ikke fattige, og hvor føler man sig ikke lille, naar man gerne vil sige et Ord til Trøst, og synes, man magter det saa daarligt. — Men sammen gaar vi ind for Guds Ansigt, og i vor Bøn lægger vi Dem over i Guds Kærlighed og Naade; Han har Trøst at give, han har Fred dèr, hvor Hjertet har svært ved at blive stille, Han bærer igennem alt det svære og hjælper os til at se opad — og ikke stirre ned — opad imod Lyset og Livet, Han rækker os sit store Haabets Ord: »Jeg er Opstandelsen og Livet, og hver den, som tror paa mig, skal i al Evighed ikke dø.« Det er *Livets* Ord, hvor Døden tog saa meget.

Gud velsigne Dem med sin Naade og Fred. Gud velsigne Mindet om lille Ida for Dem og for os alle.« —

Da Pastor Engel havde fuldendt sin Tale, gik min kære Fætter, Professor N. M. Plum, hen til Idas Kiste, og i kærlig Hengivenhed

for lille Ida, som ogsaa stod hans Hjerter nær, holdt han følgende Tale:

PROF., DR. THEOL. N. M. PLUMS TALE

»Naade være med Eder, Barmhertighed og Fred fra Gud Fader og vor Herre Jesus Kristus!

— — — og han har sagt mig: »Min Naade er Dig nok; thi Kraften fuldkommes i Magtesløshed« (2. Cor. 12, 9). Vi kender ikke den hemmelighedsfulde Plage, der pinte Paulus, vi ved kun, at han saa inderligt havde bedt om at blive befriet for den, og at han fik det Svar fra Herren: »Min Naade er Dig nok«; altsaa et Afslag vilde man sige; men Paulus forstod sin Herre og Mester ret; bag Afslaget laa en Forsikring om Guds usvigelige Kærlighed og en Forjættelse om, at Han vilde føre det rette frem; ikke gennem Apostlens Arbejde, kun ved Guds egen Kraft skulde Guds Rige fremmes.

Vi Mennesker vil alle gerne se Guds Kraft, men vi vil saa gerne se den udadtil sejrende, vi vil gerne se den i Harmoni med vore egne Ønsker; vi glemmer atter og atter, at kun Han skal have Æren, og at der ud af vort eget Sind vokser saa meget op, som skygger for Gud, og ikke lader hans evig vise Villie fremmes, saa at Frugten bliver vor og ikke Hans. — Vi er sat til at bære Frugt: »Ikke I har udvalgt mig; men jeg har udvalgt Eder, og jeg har sat Eder, for at I skal gaa hen og bære Frugt, og Eders Frugt skal blive — —.« (Johs. 15, 16).

Nu er en Frugt bragt i Hus, et Menneskeliv er sluttet — hun har baaret Vidnesbyrd for sin Frelser, den herligste Frugt, et Menneskeliv kan bære. Hendes Vidnesbyrd var ikke blot en Opblussen i Livets sidste Øjeblik, ogsaa i de gode Dage var hun sin Frelser nær. Og da det sidste store Opgør kom, kendte hun Vejen til ham. Mange faar

Lov at leve længe, — og i Tro — men naar aldrig at faa aflagt et saadant Vidnesbyrd, som denne lille, svage Pige. Hun har været udvalgt af Gud til at tale et Trøstens og Haabets Ord til dem, der lever. — Der blev en Gang sagt om en Apostel, at han skulde »herliggøre Gud ved sin Død« (Johs. 21, 19); i Guds Rige er der ingen Forskel mellem dem, vi kalder store og smaa; hvad der blev sagt om den store Apostel, gælder ogsaa om hende; hun herliggjorde Gud.

Og naar et Menneskes højeste Maal er at herliggøre Gud, saa er der andre Mennesker, det virker paa. Og der er vel ingen, der ikke har følt et Kald opad ved at høre om den Sejr, hun vandt i Dødens bitre Lidelse.

Og dog sidder Sorgen tilbage; der er slaaet Saar, der aldrig kan læges. I hendes Moder og Fader, hvis Liv gik hen med at skærme og hygge om den Plante, der var Eder betroet, og som stadig maatte have Bekymring for hende, fordi I saa, at hun vilde have faaet det svært i Livets ubarmhjertige Kamp, og som derfor lagde al Eders Kærlighed ind i Arbejdet for hende — I har vel forstaaet, at selv den mest opofrende Kærlighed er magtesløs, og aldrig mere end nu. Hverken Eders eller hendes Bedsteforældres Kærlighed eller Lægens Kunst har formaaet at holde den flygtende Sjæl tilbage — og nu staar I tilbage med den bitre Sorg og det dybe Savn. Men saa tag ogsaa I imod det apostoliske Ord: »Min Naade er Dig nok; thi Kraften fuldkommes i Magtesløshed.« — Guds Naade — ja, der er jo mange, der ser Guds Naade i, at Vejen jævnes her paa Jord; og det er saa sandt ogsaa alt af Naade, naar Livet ligger lyst og aabent for En; men Paulus nedskrev disse Ord i Erindring om en Stund, hvor alt syntes at svigte, og Guds Naade var for ham samlet i dette: Gud er Dig nær, Din Synd er Dig forladt, Du har Haab, ja Vished om, at alle Førelser med Dig bringer Dig nærmere

til det evige Maal, den fulde Harmoni, hvor Menneske og Gud mødes, uden at Synden forvirrer Synet af Faderen, og hvor Sjæl møder Sjæl i fuld Forstaaelse og Kærlighed, uden alt det, der skiller os hernede. Dette Maal stod nu klart for den bedende og bekymrede Apostel; i et enkelt, saligt Øjeblik havde han erfaret den Kraft, der bærer over Død og Grav, over Sorg og Smerte, og *nu* kunde han gøre Herrens Ord til sine: »Guds Naade er mig nok«; netop naar jeg er magtesløs, virker Guds Kraft; der var kommet den Stund, da han saa Maalet. — Ogsaa I har midt i Lidelsen og Magtesløsheden set Maalet, og det har været Eders egen lille Pige, der blev Budbringeren; luk saa ogsaa I Hjertet op for Naadens Ord, at det kan blive Eder en Kilde til Liv, indtil I en Gang skal mødes dør, hvor hver Taare skal aftørres, og Døden ikke skal være mere, ej heller Sorg, ej heller Skrig, ej heller Pine (Johs. Aab. 21, 4).

Amen.«

Vi sang saa den samme Salme, som vi havde sunget i Hospitalets Kapel i Aarhus: »O lad Din Aand nu med os være.«

Og endelig sang vi:

Som Dug paa slagne Enge,
Saa falder Livets Ord
Paa Kristnes Sottesenge,
I Sky da Haabet gror,
Og Trøsten over Døden
Deraf er Førstegrøden,
Forsvunden er derved
Al Dødens Bitterhed.

Da andet Vers begyndte, gik vi hen til Kisten, Thorvald og jeg, Arne og Preben, Daniel og Frederik, og Sangen lød igen:

Som Sol gaar ned bag Lunden
I Havet lyseblaar,
I Sommeraftenstunden,
Mens Fugle kvidre smaat,
Saa gaar den Sjæl til Hvile,
I Færd med sødt at smile,
Som føler, i sit Ord
Hos os vor Herre bor.

Og da sidste Vers lød:

Som let vort Legem gyser
I Sommermorgen Gry,
Mens Morgenstjernen lyser
Og lover Dag paa ny,
Mens Sommerdagen gryer
I hvide Morgenskyer,
Saa er, med Livets Lys,
Vort sidste Kuldegys.

bar vi vor elskede lille Ida ned gennem Frederiksberg Kirke. —

I en gammeldags Ligvogn, trukket af sorte Heste, kørte lille Ida foran os den lange Vej til Garnisons Kirkegaard. — Hun havde en Gang sagt, at hun fandt det uærbødig mod de Døde at føre dem til deres sidste Hvilested i Biler, der hastede gennem Gaderne. Nu kørte vi Skridt for Skridt den sidste Rejse med lille Ida. — Vi kørte ad Frederiksberg Allé, forbi vort gamle, lykkelige Hjem i Nr. 27, ad Vesterbrogade, Stockholmsgade og Østerbrogade til Garnisons Kirkegaards Nordre Laage.

I min Oldefaders¹ Grav blev hun stedet til Hvile, og Prof. Niels Munk Plum forrettede Jordpaakastelsen.

¹ Major Charles Julien Nestor le Normand de Bretteville

De kære Bedsteforældre og Ane og jeg gik op paa Jordvolden. For sidste Gang saa vi den hvide Kiste, der gemte vor Ida.

Adskillige af Følget var fulgt med os til Graven. Jeg bragte dem Anes og min og Bedsteforældrenes Tak for deres Deltagelse og for deres Hengivenhed mod lille Ida.

Siden den Dag gik vi, saalænge Bedsteforældrene var hos os, hver Formiddag ud til Graven; vi bragte lille Ida Blomster, og vi bad til Gud Fader hver Gang, vi stod ved Graven. Og hver Aftenstund var vi derude for at bede Aftenbøn med lille Ida, saadan som hun havde bedt Aftenbøn for os, naar vi de mange Aar, fra hun var en lille Pige, hver Aften stod om hendes Seng. —

Hver Dag gaar Ane og jeg derud. Og naar vi ved Aftentid staar sammen ved Idas Grav, hvor alt er stille og tyst, saa ser vi hende igen, saadan som vi elskede hende her i Livet, og vi beder til Vor Herre Jesus Christus, at hun nu maa være hos Ham i Salighedens Rige; vi beder om, at hun altid — ligesom vi følte, hun var det her paa Jorden — nu ogsaa i Herligheden maa være et Pant for os paa Guds naadige Omsorg, vi beder om, at Billedet af hende — ogsaa fra de sidste Timer, da hun frimodigt vidnede for os alle sin faste og inderlige Tro paa sin Herre og Frelser, maa staa straalende klart for os til vor Time kommer.

Vi beder Gud hjælpe os i vore Kampe, saa vi for Jesu Christi Skyld maa blive blandt de Udvalgte, at Gud i sin Naade vil tilgive os, som lille Ida paa sit Dødsleje bad om Tilgivelse for, — at vi maa møde hende og vore Kære hjemme hos Gud, og at vor Frelser vil række os sin Haand, naar Øjet brister, og sige til os, at vi med Ham maa gaa til Paradis. —

IDA BRETTEVILLE-PLUM

* 17. December 1914. † 3. August 1932.

NAVNE-REGISTER

Ved Kgl. Bevilling af 19. Juli 1927 fik Ida og hendes Forældre Ret til at føre Slægtsnavnet Bretteville-Plum.

I foranstaaende Fodnoter er angivet Fødsels- og Dødsdata for Medlemmer af Slægterne Plum og le Normand de Bretteville samt for Medlemmer af de Familier, der ved Giftermaal er knyttede til nævnte Slægter.

Det paa Side 276 afbildede Kors er en Gengivelse af Korset paa Graven ved Lisieux. —

-
- Ada, en lille Wienerpige, 37 ff.
Ahrens, Besidder af Slottet Goyens ved Meran, 53 ff.
Andersen, Fr., Præst, 217.
d'Annuncio, ital. Digter, 85.
- Basse-Fønss, Else, Frue, f. Tuxen, 178.
Blædel, Claudine Pauline, gift Horne-
mann.
Brandt, Marie Mariane, gift Hvenegaard.
Brandt-Jørgensen, Johs., Læge, 13, 16 ff,
40, 46, 74, 114, 121, 126, 144, 198,
224, 284, 298.
— Mathilde, gift Overlæge Nielsen.
— O. Chr., Premierlieutenant, 40, 231 ff,
246.
— S. M., Kontorchef, 40, 224, 226, 284,
298.
- Bretteville Plum, C. Arne Chr. Fr., cand.
phil., Prokurist, 28 ff, 32, 144, 182,
188, 221, 224, 284, 285, 306.
- Bretteville Plum, Edel, Frue, f. Wendel-
boe-Jensen, 30, 224, 236, 243, 268.
— Ingrid, Frue, f. Hvenegaard, 12, 17,
24, 28 ff, 31 ff, 40 ff, 65, 76, 103 ff,
106, 108, 144, 182, 188 f, 210, 221, 224,
236, 243, 267, 284, 285.
— Preben Th. P., Læge, 28 ff, 32, 89 ff,
104, 106, 108, 121, 140, 144, 182, 188,
191, 210, 224, 226, 236, 240, 242 ff,
268, 284, 285, 306.
— Thorvald Sophus, Medindehaver af
Firmaet N. M. & F. Plum, 11, 17, 24,
28 ff, 30 ff, 34, 40 ff, 76, 103 ff, 106,
108, 144, 182 ff, 188, 210, 220 f, 224,
226, 236, 243, 267 f, 284, 285, 306.
- Budtz, Th. E., Straffedommer paa Frede-
riksberg, 24.
- Carstensen, Laura Ernestine, gift le Nor-
mand de Bretteville.
Chr. IX, Konge af Danmark, 127.

- Christiansen, Catharine, gift Plum.
— Johanne, Frøken, 31.
- Dahlberg, Frøken, Lærerinde, 285.
- v. d. Driesch, Cathérine Thérèse Vedastine, gift le Normand de Bretteville.
- Engberg, Conny, Frøken, Lærerinde, 249, 285.
- Engel, Johs., Sognepræst, 209, 221 ff, 223 ff, 225, 237, 248 f, 285, 296, 298 ff.
- English, Mary, Lærerinde, 173, 221, 250.
- Fabricius, Axel, Læge, 13, 22.
Fr. VI, Konge af Danmark, 167.
Fr. VIII, Konge af Danmark, 127.
- Gamborg, Direktør, 189.
- Geismar, Professor theol., 12.
- Giørtz, Minna, Frk., Sygeplejerske, 35 f.
- Graae, Gustav, Højesteretssagfører, 171.
- Gudme, Marie, Frøken, 35, 39.
- Hans Simon, Kusk, 30.
- Hansen, Johanne, Frue, f. Pedersen, Idas Bedstemoder, 17, 19 ff, 26, 36, 41, 43 ff, 65, 77, 90, 108 ff, 141 ff, 163, 177, 192 ff, 206, 210, 218 ff, 223 ff, 225, 230, 233 f, 260 ff, 266 ff, 272 ff, 277 ff, 284, 287, 291, 298.
— J. P., Idas Bedstefader, 17, 19 ff, 43 ff, 65, 77, 90, 108 ff, 141 ff, 163, 177, 206, 210, 218 ff, 223 ff, 225, 230, 234, 260 ff, 266 ff, 272 ff, 277 ff, 284, 287, 291, 298.
- Heerfordt, Annelise, Frøken, 18.
— Betsy, Fru, f. Heger, 18 ff, 27, 267 f.
— Johannes, Købmand, 18 ff.
— Jørgen, Ing., cand. polyt., 18, 89, 191.
— Steffen, 18.
- Heger, Betsy, gift Heerfordt.
- Heilmann, Frøken, Lærerinde, 285.
- Holst, Amtsforvalter, 87.
— Anna Margrethe, Frøken, 87.
- Hornemann, A. F., Sognepræst, 180.
— Claudine Pauline, Frue, f. Blædel, 180.
- Hvenegaard, Astrid, Frue, gift Plum.
— Chr. Michael, Forpagter, 31 ff.
— Ingrid, gift Bretteville Plum.
— Marie Mariane, Frue, f. Brandt, 31, 105.
— Marie, Frøken, 182.
- Jacobsen, Samuel, Skipper, 183.
- Jantzen, Frue, Hotelværtinde, 91, 103.
- Jensen, Ane, gift Pedersen.
— Laura, Frøken, Rektor, 50 ff, 228, 285.
- Jungersen, Hedvig, Frøken, 32, 189.
- Jørgensen, Alf, Revisor, 75.
- Kaarsberg, Prof., Dr. med., 13, 17.
- Kier, Rigmor, Frøken, 174.
- Kiilerich, Helle, Frøken, 179, 190, 202, 205, 210, 222, 233.
— Karen, Frue, 191.
— Kirsten, Frøken, 179, 186, 190, 202, 210, 222, 233.
- Krag, Georg, Amtstuefuldmægtig, 31 ff.
— Mouritz, Skibsmægler, 33, 106 ff.
- Langkilde, Dagmar, gift Plum.
- Larsen, Gerda, gift Skat-Rørdam.
— Inga, gift Thyssen.
— Marie, Frue, 36, 120, 122 ff, 124 ff, 132 ff, 138, 210, 233.
— Valdemar, Grosserer, 36, 210.
- Louis XVIII, Konge af Frankrig, 158.
- Louise, Fyrstinde af Waldeck und Pyrmont, født Prinsesse af Schleswig Holstein Glücksburg, 127 ff.
- Lovisa, Dronning af Danmark, 127.
- v. Maeffei, Herr og Fru, fra Wien, 128, 132.
- Mahler, Overlæge ved Sct. Josephs Hospital, 114.

- Marie Antoinette, Dronning af Frankrig, 162.
- Maurer, Ejer af Hotel du Nord, Interlaken, 145.
- Monrad, Prof., Dr. med., 13, 17.
- Mussolini, ital. Diktator, 123.
- Møller, Hanne Andrea, gift le Normand de Bretteville.
- Otto, Sognepræst, 14.
- Napoléon I, fransk Kejser, 132, 152, 162.
- Nielsen, Jens, Læge, 193, 195.
- Mathilde, Frue, f. Brandt-Jørgensen, 40, 269.
 - P., Overlæge, 40, 269.
- Nina, Overdiakonisse paa Aarhus Amtssygehus, 284, 289 ff.
- le Normand de Bretteville, Alice, gift Schouboe-Madsen.
- Carl Julius Nestor, Procurator, 166.
 - Cathérine Thérèse Vedastine, f. v. d. Driesch, 158.
 - Charles Julien Nestor, Major, 165, 307.
 - Hanne Andrea, Kammerjunkerinde, f. Møller, 165, 186 f.
 - Ida Emma Joséphine, gift Plum.
 - Jean Pierre Alexandre, fransk Divisions-General, 165.
 - Laura Ernestine, Frue, f. Carstensen, 166.
 - Louis, Kammerjunker, Capitain, Byog Herredsfoged, 165, 186 f.
 - Louis, Oberst, Kammerjunker, 165.
 - Louis Claude, fransk Brigadegeneral, dansk Generalmajor, 158, 164 ff, 185 f.
 - Louis Claude, Overretssagfører, 262.
 - Louise Joséphine, Stiftsdame, 165.
 - Rigmor, Frøken, 116.
- Olesen, Klara, Frøken, 234, 285.
- Olivarius, C. F., Overretssagfører, 101.
- Olsdatter, Sophia, gift Plum.
- Pedersen, Ane, Frue, f. Jensen, 14, 220.
- Emma, Frue, f. Plum, 30.
 - Johanne, gift Hansen.
 - Wilhelm, Fisker, 14.
- Plum, Astrid, Frue, f. Hvenegaard, 65.
- Augusta, Professorinde, f. Thiele, 107, 211 f, 224, 233, 240.
 - Carl, Dyr læge, 41, 105, 107 ff.
 - Catharine, Agentinde, f. Christiansen, 17, 30 ff, 34, 40.
 - Claus, stud. med. & chir., 211 f.
 - Dagmar, Frue, f. Langkilde, 41.
 - Daniel, Fuldmægtig i Østifternes Kreditforening, 90, 191, 210, 224, 226, 306.
 - Elisabeth, Frøken, cand. phil., 107, 211 f, 231.
 - Emma, gift Pedersen.
 - Frederik, Kgl. Agent, 11, 32, 41, 104, 180, 189.
 - Frederik, Biskop, Dr. theol. & phil., 173.
 - Frederik, Boghandler, 31.
 - Frederik, Direktør, 34, 65, 306.
- Friderich, Magister, Sognepræst, 228 ff.
- Hanne, Frue, f. Thiele, 224.
 - Helga, Frue, f. Secher, 45.
 - Ida Emma Joséphine, Frue, f. le Normand de Bretteville, 11, 41, 104, 166, 187, 189, 238.
 - Kay, Medindehaver af Firmaet N. M. & F. Plum, 31, 107.
 - Malvina, Frue, f. Thiele, 31.
 - Margrethe, Frøken, exam. Lærerinde, cand. phil., 211 f, 231.
 - N. M., Ingeniør, cand. polyt., 224.
 - N. M., Professor, Dr. theol., 107, 211 ff, 224 ff, 240, 303 ff.
 - Sophia Olsdatter, 228.
 - Thorvald, Grosserer, 45, 76 f, 222.
- Rasmussen, Emil, Commis, 234.
- Ravn-Jensen, Sognepræst, 106.

Reenberg, Morten, Stiftsprovst, 230.

Ricard, Olfert, Sognepræst, 231.

Runge, Jacob, Degn, 106.

Schouboe-Madsen, Frue, f. le Normand
de Bretteville, 262, 264, 267 ff.

— , Ing., cand. polyt., 262.

Schwartz, Carl, Konsulent, 108, 189.

Secher, Helga, gift Plum.

Skat-Rørdam, Gerda, Frue, f. Larsen, 36,
120, 122 ff, 124 ff, 132 ff, 138 ff.

Smith, Assistent i Folkebanken, 100.

Stine, Husassistent, 33 ff.

Sølling, C. A., Sognepræst, 273, 282 ff,
291 ff.

Thiele, Augusta, gift Plum.

— Hanne, gift Plum.

— Malvina, gift Plum.

Thind, Chr., Grosserer, 292, 296.

— Helga, Frue, f. Pedersen, 292, 296.

Thyra, Hertuginde af Cumberland, f. Prin-
sesse af Danmark, 127 f.

Thyssen, Inga, Frue, f. Larsen, 36.

Topsoe-Jensen, Frøken, 226.

Tuxen, Aage, Forstander, 177 ff, 180 ff,
184, 192, 204, 222.

— Ebba, Frøken, 206.

— Ellen, Frue, 177 ff, 180, 184, 192,
202 ff, 204, 222.

— Else, gift Basse-Fønss.

— Oluf, Landmand, 178, 181.

Wendelboe-Jensen, Edel, gift Bretteville
Plum.

Zwinger, Besidder af Slottet Brunnen-
burg i Tyrol, 125, 131.

RETTELSE

Side 31 og 105: Fru Marie Hvenegaard, f. Brandt, er født 1852, ikke 1853.

TRYKFEJL

Side 31. 2. L. f. n. læs Amtstuefuldmægtig.

- 32. 5. L. f. n. læs Amtstuefuldmægtig.

- 46. 7. L. f. n. læs Höheweg.

- 169. 17. L. f. n. læs Hamborg.

- 189. 10. L. f. n. læs Stella Maris.

- 192. 5. L. f. n. læs Vagon.

